

Ιστορία

Β΄ Γενικού Λυκείου

Τράπεζα Θεμάτων του
Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)».

Περιεχόμενα

Αριθμός	Θέμα	(Μέχρι και τη) Διδακτική Ενότητα	Σελίδα
Κεφάλαιο 1			
1.	27174	1.2 β	1
2.	24619		1
3.	25974		1
4.	27453		2
5.	28562		2
6.	26982	1.2 γ	3
7.	29808	1.3	4
8.	29647	1.5	4
9.	29651		5
10.	30919		6
11.	32815		7
12.	33221		7
13.	29655	1.6 β – 1.7 α	8
14.	25435	1.8 β	9
15.	26914	1.8 γ	9
16.	29656		10
17.	30920		11
Κεφάλαιο 2			
18.	24620	2.1 α	11
19.	24621		11
20.	24616		11
21.	25133		11
22.	24520	2.1 β	12
23.	25085		12
24.	25095		13
25.	25101		13
26.	25119		13
27.	24469		2.3
28.	24988	15	
29.	25073	16	
30.	25076	16	
31.	25080	17	
32.	25081	17	
33.	25089	18	
34.	25093	19	
35.	25094	20	
36.	25098	20	
37.	25099	21	
38.	25118	22	
39.	25698	22	
40.	25703	23	
41.	24497	24	
42.	25434	24	
43.	26420	25	
44.	32023	26	
45.	23649	2.4 γ	26
46.	24473		27
47.	24477		27
48.	24685		29
49.	24811		29
50.	24813		30
51.	24999		30
52.	25004		31

53.	25034	2.4 γ	32	
54.	25042		32	
55.	25078		33	
56.	25086		33	
57.	25100		34	
58.	25107		35	
59.	25109		36	
60.	25623		36	
61.	29814		37	
62.	23645		2.5 α	38
63.	23651	39		
64.	24729	40		
65.	25036	40		
66.	24490	41		
67.	25558	41		
68.	26011	42		
69.	27456	42		
70.	29664	2.5 ζ		43
71.	27156	2.5 στ		44
72.	28563		44	
73.	28698		45	
74.	29532		46	
75.	30390		46	
76.	24467		47	
77.	24471		48	
78.	24481		48	
79.	24521		49	
80.	24680		49	
81.	25074	2.7	50	
82.	25082		51	
83.	25084		51	
84.	25097		52	
85.	25108		52	
86.	25699		53	
87.	25701		54	
88.	24499		55	
89.	24908		55	
90.	27413		55	
91.	27097		55	
92.	27098		56	
93.	30742		57	
Κεφάλαιο 3				
94.	29177	3.5	58	
95.	24617		58	
96.	24618		58	
97.	24480		59	
98.	24904		59	
99.	27432		59	
100.	27155		59	
101.	31153		60	
102.	24486		3.7 α	60
103.	24615			60
104.	27415	60		
105.	27474	3.7 δ	61	
106.	29588	3.7 ε	61	
107.	30391		62	
108.	32021		62	
109.	32104		63	

110.	32933		64
Κεφάλαιο 4			
111.	24664		64
112.	24665		65
113.	25561		65
114.	25577		66
115.	26104		67
116.	29178		67
117.	29179		68
118.	29817		69
119.	24888		69
120.	24531		69
121.	24901	4.2	69
122.	25128		70
123.	25132		70
124.	25138		70
125.	27506		70
126.	26010		70
127.	29674		71
128.	31318		72
129.	31761		72
130.	31783		73
131.	31795		74
132.	33245		74
133.	24464		75
134.	24522		75
135.	24524		76
136.	24663		77
137.	24683		78
138.	24778		78
139.	24779		79
140.	24990		80
141.	25009		80
142.	25025		81
143.	25044		81
144.	25067	4.6	82
145.	25113		82
146.	25114		83
147.	25115		84
148.	25605		84
149.	25705		85
150.	23650		86
151.	24498		86
152.	24527		86
153.	24737		86
154.	24807		86
155.	26666		86
156.	24476		87
157.	24479		87
158.	25046		88
159.	25079		89
160.	25087		90
161.	25299	4.7	90
162.	25503		91
163.	25602		91
164.	25603		92
165.	25604		93
166.	25625		94

167.	23647		95
168.	23652		95
169.	24492		95
170.	24536		95
171.	24633		95
172.	24810		95
173.	24914		95
174.	25127		96
175.	25136	4.7	96
176.	27658		96
177.	26089		96
178.	26096		97
179.	27208		97
180.	27209		98
181.	29806		98
182.	32932		99
183.	24478		99
184.	24682		100
185.	25048		101
186.	25071		102
187.	25083		102
188.	25106		103
189.	25112		104
190.	25140		104
191.	25449		105
192.	25494		106
193.	25620	4.8 γ	106
194.	25622		107
195.	25634		108
196.	25702		108
197.	29591		109
198.	29815		110
199.	24484		110
200.	24631		110
201.	27657		110
202.	28706		110
203.	31784		111
Κεφάλαιο 6			
204.	24652		112
205.	24655		113
206.	24657		114
207.	24658		114
208.	24662		115
209.	24714		116
210.	25221		116
211.	25222		117
212.	25225		118
213.	25455	6.2	118
214.	25780		119
215.	26056		119
216.	24307		120
217.	24308		120
218.	24466		121
219.	24474		122
220.	24475		122
221.	24653		123
222.	24654		124
223.	24656		124

224.	24677		125
225.	24790		126
226.	24809		127
227.	24985		128
228.	25018		128
229.	25038		129
230.	25050		129
231.	25054		130
232.	25091		130
233.	25104		131
234.	25145		132
235.	25223		132
236.	25227		133
237.	25278		133
238.	25279		134
239.	25286		135
240.	25454		136
241.	25456		136
242.	25627		137
243.	25631		137
244.	25695		138
245.	25697		138
246.	25700		139
247.	25776		139
248.	25777		140
249.	26064		140
250.	24482		141
251.	24483		141
252.	24485		141
253.	24491	6.2	141
254.	24564		141
255.	24632		142
256.	24674		142
257.	24816		142
258.	24821		142
259.	24829		142
260.	24832		142
261.	24905		142
262.	25037		142
263.	25043		143
264.	25126		143
265.	25130		143
266.	25134		143
267.	25144		143
268.	27398		143
269.	27414		143
270.	27428		144
271.	27458		144
272.	27461		144
273.	27471		144
274.	27483		144
275.	27511		144
276.	27652		144
277.	27659		144
278.	27661		145
279.	25555		145
280.	28646		145
281.	29531		146
282.	24782	6.3 γ	146

283.	24789	6.3 γ	147
284.	29286		147
285.	24543		148
286.	25135		148
287.	27469		148
288.	27484		148
289.	24495		149
290.	24496	149	
291.	24534	149	
292.	24554	149	
293.	24812	149	
294.	24828	149	
295.	24906	149	
296.	25137	150	
297.	27399	150	
298.	27425	150	
299.	27467	150	
300.	27482	150	
301.	25786	150	
302.	25899	151	
303.	30020	151	
304.	24659	152	
305.	24684	152	
306.	25117	153	
307.	25129	153	
308.	25553	154	
309.	25706	155	
310.	26065	155	
311.	27830	156	
312.	24540	157	
313.	24823	157	
314.	27420	157	
315.	27481	157	
316.	24465	157	
317.	24468	158	
318.	24661	159	
319.	24777	159	
320.	24780	160	
321.	24781	161	
322.	24785	161	
323.	24786	162	
324.	24792	162	
325.	24806	163	
326.	25052	164	
327.	25092	164	
328.	25110	165	
329.	25123	166	
330.	25601	166	
331.	25626	167	
332.	25630	168	
333.	25632	169	
334.	25709	169	
335.	26102	170	
336.	24493	171	
337.	24826	171	
338.	27404	171	
339.	27465	171	
340.	27478	171	
341.	25975	171	

342.	32816	6.4 β	172
343.	24255		173
344.	24470		173
345.	24525		174
346.	24526		175
347.	24651		175
348.	24660		176
349.	24783		176
350.	24787		177
351.	24788		177
352.	24791		178
353.	24817		179
354.	24983		180
355.	25069		180
356.	25072	6.4 δ	181
357.	25090		182
358.	25116		182
359.	25219		183
360.	25226		183
361.	25421		184
362.	25621		184
363.	25629		185
364.	25708		186
365.	28963		187
366.	24489		187
367.	24528		187
368.	24827		188
369.	27429		188
370.	27479		188
371.	24487		188
372.	24494		188
373.	24538		188
374.	24544		188
375.	24630	6.4 ε	188
376.	24840		189
377.	25142		189
378.	27400		189
379.	27476		189
Κεφάλαιο 7			
380.	25224		189
381.	25228		190
382.	25283		190
383.	25285		191
384.	25453		191
385.	25481		192
386.	25483		192
387.	25484		193
388.	25485		193
389.	25488	7.1	194
390.	25502		195
391.	25782		195
392.	25783		196
393.	25785		197
394.	26061		198
395.	24304		198
396.	24305		199
397.	24306		199
398.	24310		200

399.	24472		201
400.	24675		201
401.	24679		202
402.	24681		203
403.	25075		204
404.	25111		205
405.	25281		205
406.	25480		206
407.	25482		207
408.	25624		207
409.	25696		208
410.	25704		209
411.	25710		209
412.	25711		210
413.	25712		211
414.	25775		212
415.	25781		212
416.	26051		213
417.	26062		214
418.	26067		214
419.	26070	7.1	215
420.	26105		215
421.	28965		216
422.	29287		217
423.	24537		218
424.	24542		218
425.	24736		218
426.	25139		218
427.	27402		218
428.	27422		218
429.	27426		218
430.	27427		218
431.	27490		219
432.	27492		219
433.	27497		219
434.	27654		219
435.	25355		219
436.	25891		220
437.	29584		220
438.	31152		221
439.	33248		222
440.	25070		223
441.	25491		223
442.	25496		224
443.	25628		224
444.	25633		225
445.	25707		225
446.	25740		226
447.	26060		227
448.	24313	7.2 β	228
449.	24315		228
450.	24319		228
451.	24539		228
452.	24634		228
453.	24838		228
454.	24903		229
455.	27489		229
456.	27499		229
457.	24733	7.3 β	229

458.	28964	7.3 β	229
459.	25141		230
460.	24323	7.3 γ	230
461.	24550		230
462.	27656		230
463.	27660		231
464.	24523		231
465.	25784	7.4 β	232
466.	29288		233
467.	25778	7.4 ζ	233
468.	25779		234
469.	24316		234
470.	24546		234
471.	24559		235
472.	27463		235
473.	27491		235
474.	27494		235
475.	27663		235

1. ΘΕΜΑ 3_27174

Αντλώντας τις απαραίτητες πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο, το οποίο αναφέρεται στο κίνημα της Εικονομαχίας, και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας:

- α. να αναφερθείτε στην κύρια κατηγορία που διατύπωναν οι εικονομάχοι εναντίον των αντιπάλων τους και στην επιχειρηματολογία στήριξής της
- β. να εξηγήσετε την πολιτική διάσταση της Εικονομαχίας, σχολιάζοντας κριτικά τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε το κίνημα αυτό από την πλευρά του Λέοντα Γ'.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μια άλλη σημαντική συνέπεια του κινήματος [της εικονομαχίας] ήταν η ενίσχυση του ρόλου που διαδραμάτιζε ο αυτοκράτορας τόσο στη δημόσια διοίκηση όσο και στα εκκλησιαστικά ζητήματα. Σε μια περίοδο με μεγάλα πολιτικά και στρατιωτικά προβλήματα, το ζήτημα των αυτοκρατορικών εξουσιών απέκτησε βαρύνουσα σημασία. Ο Λέων Γ', που εγκαινίασε την εικονομαχία, έγραφε στον Πάπα ότι θεωρούσε τον εαυτό του όχι μόνο αυτοκράτορα, αλλά και ιερέα. Η αναγνώριση της αυθεντίας του αυτοκράτορα ως ανώτερης από εκείνη της εκκλησίας συνδυάστηκε με μια εκστρατεία κατά της λατρείας των αγίων. Η εικόνα του αγίου, όπως διαμορφώθηκε στην ύστερη αρχαιότητα[...] ήταν επικίνδυνος αντίζηλος για την αυτοκρατορική προπαγάνδα. [...] Στις επιθέσεις τους κατά της λατρείας των εικόνων, οι εικονομάχοι κατηγορούσαν τους αντιπάλους τους για αιρετικούς υποστηρίζοντας ότι οι εικονολάτρες λάτρευαν την ανθρώπινη φύση του Χριστού, αφού η θεία φύση Του ήταν αδύνατον να συλληφθεί και να απεικονιστεί.

Kazhdan, A. P. –Erstein, A. W., Αλλαγές στον Βυζαντινό πολιτισμό, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1997, σ. 42-43. (διασκευή)

2. ΘΕΜΑ 2_24619

- α. Με ποια μέτρα ο Καρλομάγνος ενίσχυσε την εσωτερική οργάνωση του Φραγκικού Βασιλείου;
- β. Ποια ήταν η δομή της φεουδαρχικής κοινωνίας της Δυτικής Ευρώπης κατά τον Μεσαίωνα;

3. ΘΕΜΑ 3_25974

Το παρακάτω κείμενο αναφέρεται στη θεματική οργάνωση του βυζαντινού κράτους επί της εποχής του αυτοκράτορα Ηρακλείου (610-641). Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιος αναλάμβανε τη διοίκηση των «θεμάτων» και ποιες ήταν οι αρμοδιότητές του;
- β. Σε τι αποσκοπούσε η μεταρρύθμιση αυτή και ποιο ήταν το όφελος για το αμυντικό σύστημα του Βυζαντινού Κράτους;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Σύμφωνα με το σύστημα των θεμάτων όλη η επικράτεια χωρίστηκε σε στρατιωτικές περιφέρειες που ονομάζονταν «θέματα», τα οποία μπήκαν κάτω από τη διοίκηση ενός ανώτερου αξιωματικού, του στρατηγού, ως αντιπροσώπου του αυτοκράτορα. Αυτός συγκεντρώνει, πράγματι όλες τις πολιτικές και στρατιωτικές εξουσίες στην περιοχή του. Διοικεί ένα στρατιωτικό σώμα αποτελούμενο από στρατιώτες που στρατολογούνται επιτόπου

και εξοπλίζονται με τα μέσα που προμηθεύουν οι πληθυσμοί της περιοχής. Αυτό σημαίνει ότι το «θέμα» επιφορτίζεται κανονικά με την άμυνα της περιοχής του, του τόπου από τον οποίο προέρχεται. [...] Το μέτρο αυτό εκφράζει κατά τον καλύτερο τρόπο το πνεύμα της νέας μεταρρύθμισης: δημιουργία εθνικού στρατού, συντηρούμενου από τη γενική εισφορά, εγκατάλειψη των πολυδάπανων και αβέβαιων για την πίστη τους μισθοφορικών στρατών. Έμπνευση, με δύο λόγια, πνεύματος συλλογικής ευθύνης σε ό, τι αφορά την άμυνα της χώρας και δημιουργία ενός πνεύματος εθνικής αυτοάμυνας.

Γλύκατζη-Αρβελέρ Ε., Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, (μτφρ. Τ. Δρακοπούλου), Αθήνα 1977, σ. 43-44.

4. ΘΕΜΑ 3_27453

Αντλώντας πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας:

- α. να αναφέρετε τα αποτελέσματα που είχε η δημιουργία των θεμάτων για την άμυνα και την κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου στη μεσοβυζαντινή περίοδο
- β. να περιγράψετε τις υποχρεώσεις του στρατιώτη γεωργού προς το βυζαντινό κράτος.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Με τον θεσμό των θεμάτων δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού εντόπιου στρατού, πράγμα που απάλλαξε κι αυτό την αυτοκρατορία από τη δαπανηρή στρατολόγηση αλλοδαπών μισθοφόρων που δεν ήταν πάντοτε αφοσιωμένοι ούτε επαρκείς. Ο νέος στρατός των θεμάτων απαρτίστηκε από στρατιώτες γεωργούς, εγκατεστημένους μόνιμα σε δικά τους κτήματα, από τα οποία εξοικονομούσαν τα μέσα για τη συντήρηση και τον εξοπλισμό τους. [...] Με το νέο σύστημα περιορίστηκαν σημαντικά οι δημόσιες δαπάνες του στρατού. [...] Η υποχρεωτική άσκηση της στρατιωτικής θητείας περνούσε κατά κανόνα στον μεγαλύτερο γιο του «στρατιώτη», που κληρονομούσε συγχρόνως και το κτήμα του πατέρα του. Οι υπόλοιποι απόγονοί του αποτελούσαν πλεόνασμα ελεύθερων αγροτικών χεριών, που ασχολούνταν με την καλλιέργεια των χέρσων αγρών.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού κράτους, τόμος πρώτος, (μτφρ. Ι. Παναγόπουλος), Ιστορικές Εκδόσεις Στ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1978, σ. 164-165, 203 (διασκευή)

5. ΘΕΜΑ 3_28562

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στα οφέλη που αποκόμισε η βυζαντινή αυτοκρατορία από την εφαρμογή της θεματικής οργάνωσης κατά την εποχή του Ηρακλείου
- β. στον θεσμό των στρατιωτοπίων και την επίδραση που είχε στη γαιοκτησία.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η μεταφορά στρατιωτών στα θέματα κατά την εποχή του Ηρακλείου είχε ως αποτέλεσμα την ανανέωση της αυτοκρατορίας. [...] Ο διοικητικός αυτός θεσμός εδραιωνόταν όλο και σταθερότερα. [...] Το σύστημα των

θεμάτων, που αναπτύχθηκε σταθερά στην Μ. Ασία και με την πάροδο του χρόνου εξαπλώθηκε σε ορισμένες περιοχές της Βαλκανικής χερσονήσου, αποτελεί το πλαίσιο, μέσα στο οποίο συντελέσθηκε η ανανέωση της βυζαντινής αυτοκρατορίας. [...] Η εσωτερική ανανέωση που συντελέσθηκε στο βυζαντινό κράτος από τον έβδομο αιώνα, οφείλεται πρωταρχικά στην εμφάνιση μιας ισχυρής τάξεως αγροτών και στη συγκρότηση του νέου στρατεύματος με βάση τους «στρατιώτες». Το γεγονός τούτο είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των μικρογαιοκτημόνων, εφόσον οι «στρατιώτες» που είχαν εποίκισει την ύπαιθρο, είχαν ταυτόχρονα στην κατοχή τους μικρές εκτάσεις γης. Η υποχρεωτική άσκηση της στρατιωτικής θητείας περνούσε κατά κανόνα στον μεγαλύτερο γιο του «στρατιώτη», που κληρονομούσε συγχρόνως και το κτήμα του πατέρα του.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, Ιστορικές Εκδόσεις Δ. Βασιλόπουλος, τ. Α', Αθήνα 1978, σσ. 202-203.

6. ΘΕΜΑ 3_26982

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις,

- α. να αναφερθείτε στα οφέλη που αποκόμισε η βυζαντινή αυτοκρατορία από την εφαρμογή της θεματικής διοίκησης κατά τη μεσοβυζαντινή περίοδο
- β. να επισημάνετε τα στοιχεία που καταδεικνύουν τον εξελληνισμό του βυζαντινού κράτους την ίδια χρονικά περίοδο (7ος-9ος αι.).

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Με τον θεσμό των θεμάτων δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού εντόπιου στρατού, πράγμα που απάλλαξε την αυτοκρατορία από τη δαπανηρή στρατολόγηση αλλοδαπών μισθοφόρων, που δεν ήταν πάντα ούτε αφοσιωμένοι ούτε επαρκείς. Με τον τρόπο αυτό αυξήθηκαν οι βυζαντινές στρατιωτικές δυνάμεις στα πλαίσια ενός νέου υγιέστερου στρατιωτικού και διοικητικού συστήματος, που ήταν απαλλαγμένο από τις αδυναμίες και τα προβλήματα ασφαλείας, αυτά που συνόδευαν το παλαιό σύστημα στρατολογήσεως μισθοφόρων.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Α' (μτφ. Ι. Παναγόπουλος), Ιστορικές Εκδόσεις Στ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1997.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Τότε οι διάδοχοι του Ηρακλείου, που δεν ήξεραν πού και πώς να ασκήσουν την εξουσία τους, κατέμησαν¹ σε μικρά τμήματα τη διοίκησή τους και τα μεγάλα στρατιωτικά σώματα και εγκατέλειψαν την προγονική τους λατινική, υιοθετώντας την ελληνική γλώσσα [...]. Γιατί (παλιότερα) ονόμαζαν τους χιλίαρχους λογγίνους και τους εκατόνταρχους κεντουρίωνες και τους τωρινούς στρατηγούς κόμητες. Αλλά και η ονομασία θέμα είναι ελληνική και όχι ρωμαϊκή και προέρχεται από τη θέση.

Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος, Περί θεμάτων, έκδ. Α. Pertusi, Πόλη του Βατικανού 1952, 60 (διασκευή).

¹ χάρισαν, διέσπασαν

7. ΘΕΜΑ 3_29808

Αντλώντας πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας:

- α. να παρουσιάσετε τα κύρια χαρακτηριστικά της θρησκείας του Ισλάμ
- β. να εξηγήσετε γιατί πραγματοποιήθηκε η Εγίρα.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ενώ ο Μωάμεθ επέμενε ότι δίδασκε την επιστροφή στην αρχική θρησκεία όλων των μονοθεϊστών, δηλαδή στη θρησκεία του Αβραάμ, [...] ήταν φανερό πως κάτι νέο γεννιόταν. Η επαγγελία ενός νέου κόσμου ειρηνικής συμβίωσης, αλληλεγγύης και ισότητας, που θα είχε αφεθεί στη βούληση του Θεού δεν είχε κάποιο ιστορικό προηγούμενο. Τελικά αυτή η θρησκεία [...] της υποταγής του ανθρώπου απευθείας στον έναν και μοναδικό Θεό ονομάστηκε Ισλάμ. Οι οπαδοί - πιστοί του Ισλάμ, οι μουσουλμάνοι[...] είχαν καθήκον να ακολουθούν μεταξύ τους μια συγκεκριμένη συμπεριφορά. Οι σχέσεις τους έπρεπε να στηρίζονται στη συμπόνια, την ισοτιμία και στο αίσθημα της δικαιοσύνης. [...] Η κοινωνία της Μέκκα δεν έδειξε αρχικά να συγκινείται από το κήρυγμα του Μωάμεθ. [...] Η συνέχιση της αυστηρής κριτικής του Μωάμεθ στα οικονομικά και κοινωνικά ήθη της εποχής του, δημιούργησαν το 616 την πρώτη ανοιχτή ρήξη μεταξύ μουσουλμανικής κοινότητας και κρατούντων. [...] Ως λύση στο πρόβλημα φάνηκε η φυγή από τη Μέκκα. [...] Το 622 άρχισαν οι μουσουλμανικές οικογένειες να αναχωρούν κρυφά από τη Μέκκα προς τη Γιαθρίμπ (Μεδίνα) και πραγματοποίησαν την Εγίρα, που σημαίνει μετοικεσία, μετανάστευση, φυγή ή εγκατάλειψη.

Μπαντάουη, Χ., Εισαγωγή στην Ιστορία του Ισλαμικού κόσμου, τόμος πρώτος, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003, σ. 126, 131, 132.

8. ΘΕΜΑ 3_29647

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες που σας δίνονται από τις παρακάτω ιστορικές πηγές:

- α. να παρουσιάσετε τις ενέργειες του Λέοντα Γ' εναντίον των εικόνων και τα αποτελέσματά τους.
- β. να αναφερθείτε στην κορύφωση της εικονομαχικής κρίσης στα χρόνια της βασιλείας του Κωνσταντίνου Ε'.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Αυτός (ενν. ο Λέων Γ') την οργή του Θεού εναντίον του εθεώρησε ότι ήταν υπέρ αυτού και σήκωσε πόλεμο με μεγαλύτερη αναίδεια εναντίον των αγίων και σεβαστών εικόνων [...]. Και τα πλήθη που κατοικούσαν στη βασιλίδα πόλη ένοιωθαν σφοδρή αγανάκτηση για τις νέες διδασκαλίες και μελετούσαν και εναντίον του να επιτεθούν και σκότωσαν μερικούς βασιλικούς ανθρώπους που κατέβασαν την εικόνα του Κυρίου πάνω από τη μεγάλη Χαλκή Πύλη. Πολλοί απ' αυτούς για την ευσέβειά τους τιμωρήθηκαν με ακρωτηριασμούς και μαστιγώματα και εξορίες και πρόστιμα, κι ιδιαιτέρως αυτοί που διακρίνονταν για ευγένεια και επίδοση στα γράμματα' ώστε και τα εκπαιδευτήρια χάθηκαν και η ευσεβής παιδείωση σβήστηκε και [...] άλλα πολλά καλά τα καθαίρεσε ο Λέων.

Θεοφάνης 405, 1-14, στο Καραγιαννόπουλος Ι., Η βυζαντινή ιστορία από τις πηγές, Θεσσαλονίκη 1974, σ. 193. (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο Στέφανος ο νέος είναι στη φυλακή μαζί με άλλους μοναχούς και ένας από αυτούς, ο Θεοστήρικτος, αφηγείται πως ο Μιχαήλ Λαχανοδράκων [αρχηγός του θέματος των Θρακησίων επί Κωνσταντίνου Ε' και Λέοντα Ε'] επέδραμε στη Μονή, συνέλαβε τριάντα οκτώ πατέρες, οι οποίοι υπέστησαν μαρτυρικό θάνατο στην Έφεσο. Τους υπόλοιπους μοναχούς τούς έδειρε ανηλεώς, τους έκοψε την μύτη, έκαψε τις γενειάδες αφού τις άλειψε με πίσσα και τους εξεδίωξε από την Μονή, την οποία κατάστρεψε ολοσχερώς.

Βίος του αγίου Στεφάνου του νέου και μάρτυρος, Migne, PG 100, 1165. (διασκευή)

9. ΘΕΜΑ 3_29651

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιος παράγοντας συνέβαλε περισσότερο στην ενίσχυση του κινήματος της Εικονομαχίας και πώς δικαιολογείται το γεγονός ότι το κίνημα αυτό βρήκε μεγαλύτερη ανταπόκριση στους κατοίκους των ανατολικών επαρχιών της Αυτοκρατορίας;
- β. Με ποιους τρόπους εξέφρασαν την αντίθεσή τους οι εικονομάχοι αυτοκράτορες εναντίον των εικονόφιλων και των μοναχών.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο χείμαρρος εναντίον των αρνητικών απόψεων έναντι των εικόνων, στις οποίες ο καθαρά πνευματικός χαρακτήρας του χριστιανισμού έμοιαζε ασυμβίβαστος με τη λατρεία τους, ήταν πρόδηλος κυρίως στις ανατολικές περιφέρειες της αυτοκρατορίας, όπου διατηρούνταν σημαντικά υπολείμματα μονοφυσιτών². Όμως χρειάστηκε η επαφή με τον αραβικό κόσμο για να ανάψει η εικονοκλαστική³ πυρκαγιά. Οι Άραβες, που διέσχισαν για δεκαετίες την Μικρά Ασία, δεν έφεραν στο Βυζάντιο μόνο τη ρομφαία⁴, αλλά επίσης και τον πολιτισμό τους και μαζί με αυτόν τον καθαρό τρόπο του Ισλάμ για την απεικόνιση του ανθρώπινου προσώπου. Ορίστε, λοιπόν, πώς γεννιέται η εικονομαχία στις ανατολικές επαρχίες της Αυτοκρατορίας, με μια μοναδική διασταύρωση της ακόρεστης⁵ για καθαρή πνευματικότητα χριστιανικής πίστης με τα αιρετικά εικονοφοβικά δόγματα, τις έννοιες παλαιών χριστολογικών αιρέσεων και, τέλος, με τις επιδράσεις των μη χριστιανικών θρησκειών του Ιουδαϊσμού και ειδικότερα του Ισλάμ.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, Παρίσι 1956, σ. 189-190.

² Μονοφυσιτισμός: χριστιανικό δόγμα σύμφωνα με το οποίο η θεία φύση του Χριστού υπερέχει έναντι της ανθρώπινης.

³ εικονομαχική

⁴ Λογχοειδές πολεμικό όπλο σε σχήμα δρεπάνου που χρησιμοποιούσαν κυρίως οι ιππείς. Εδώ χρησιμοποιείται συνεκδοχικά υποδηλώνοντας γενικότερα τον πόλεμο.

⁵ αχόρταγης

EIKONA

Μικρογραφία του 13ου αιώνα από τη Σύνοψη Ιστοριών του Ιωάννη Σκυλίτζη που απεικονίζει διωγμούς εναντίον μοναχών (Εθνική Βιβλιοθήκη της Μαδρίτης)

10. ΘΕΜΑ 3_30919

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Ποια ήταν η ιδεολογική βάση του κινήματος της εικονομαχίας;
- β. Ποιες ήταν οι περιστάσεις που επέβαλαν την υιοθέτηση της εικονομαχικής πολιτικής από τους εκπροσώπους της δυναστείας των Ισαύρων;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι Άραβες που από δεκαετίες έκαναν τις επιδρομές τους μέσα στα μικρασιατικά εδάφη δεν έφερναν μαζί τους μόνο το σπαθί αλλά και τον πολιτισμό τους και μαζί με αυτόν και την ιδιάζουσα μωαμεθανική αποστροφή στην παράσταση του ανθρώπινου προσώπου. Έτσι η εικονομαχία γεννήθηκε στις ανατολικές περιοχές της αυτοκρατορίας μέσα από μια ιδιόμορφη συνάντηση της χριστιανικής πίστης με τις διδασκαλίες αιρετικών εικονοκλαστικών⁶ κύκλων καθώς και με τις επιδράσεις μη χριστιανικών θρησκειών, όπως του Ιουδαϊσμού και ιδιαίτερα του Ισλάμ.

Ostrogorsky G., Ιστορία του Βυζαντινού κράτους, τ. Β', Ιστορικές Εκδόσεις Στ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1997, σ. 26 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η επιδίωξη του Λέοντα Γ' με τη δημοσίευση της εκλογής⁷ δεν αφήνει καμία αμφιβολία για τους προσανατολισμούς της εικονομαχικής πολιτικής, θεμέλιο της οποίας είναι το ακόλουθο σύνθημα: «Μαζί με τον Θεό για τους φτωχούς και τους καταπιεσμένους και την υπεράσπιση της πατρίδας». Αυτή η πολιτική θα υπαγορεύσει και τη νέα βυζαντινή ιδεολογία, η οποία αποβλέπει στο να δημιουργήσει μια εθνική αλληλεγγύη που θα επιτρέψει να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η εξωτερική απειλή και κυρίως οι αραβικές εισβολές στην Ανατολή και οι σλαβικές επιδρομές στη Δύση. Επινοήθηκε για να συνενώσει τα απόκληρα στρώματα της

⁶ εικονομαχικών

⁷ Συλλογή νόμων που δημοσιεύτηκε από τον Λέοντα Γ' τον Ίσαυρο.

βυζαντινής κοινωνίας, κυρίως τους αγροτικούς πληθυσμούς στο εσωτερικό της χώρας, που είχαν ως τότε παραμεληθεί από την Κωνσταντινούπολη. Από εδώ και εμπρός έπρεπε [...] να προασπιστούν τα συμφέροντα των ίδιων των υπερασπιστών της.

Γλύκατση- Αρβελέρ, Ε. Η πολιτική Ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Αθήνα 1988, σ. 37-38.

11. ΘΕΜΑ 3_32815

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και πώς αυτό συνέβαλε στη διαμόρφωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας του Βυζαντίου;
- β. Ποια αναγκαιότητα επέβαλε την οικονομική πολιτική και πώς τεκμηριώνεται η τελευταία;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η οικονομική κρίση ήταν το ίδιο αποφασιστική για την πνευματική επιβίωση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, όπως ακριβώς ήταν και ο αγώνας εναντίον των περσικών και αραβικών εισβολών για την πολιτική της υπόσταση. Η συντριβή του εικονοκλαστικού κινήματος σήμαινε τη νίκη της ελληνικής θρησκευτικής και πολιτιστικής ιδιομορφίας πάνω στην ασιατική, όπως την είχε ενσαρκώσει η οικονομική. Από τότε, το Βυζάντιο διατήρησε τη δική του πολιτιστική φυσιογνωμία μεταξύ Ανατολής και Δύσεως ως ελληνο-χριστιανική αυτοκρατορία.

Ostrogorsky, G. Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Β', (μτφρ. Ι. Παναγόπουλος), Πατάκης, Αθήνα 2014, σ. 90.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες γινόταν όλο και πιο φανερό, ότι η σωτηρία της Αυτοκρατορίας εξαρτιόταν αποκλειστικά από τους αγροτικούς πληθυσμούς του εσωτερικού της Μ. Ασίας. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία, ότι η οικονομική πολιτική, που ήταν εντελώς αντίθετη σε ό, τι θύμιζε τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό και την παλιά ιδεολογία, θα μπορούσε να συμφιλιώσει την Κωνσταντινούπολη με τους αγροτικούς πληθυσμούς της ανατολικής Μ. Ασίας, που εξαθλιωμένοι και πάμφτωχοι αποζούσαν από τη γη, που τώρα όφειλαν να υπερασπίσουν από τους επιδρομείς.

Γλύκατση-Αρβελέρ, Ελ. Η πολιτική ιδεολογία του Βυζαντινού Κράτους, Αθήνα 1977, σ. 34.

12. ΘΕΜΑ 3_33221

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

- α. Ποιο φυσικό γεγονός έδωσε την αφορμή για την έναρξη της οικονομικής κρίσης και πώς ερμηνεύτηκε από τον αυτοκράτορα Λέοντα Γ' τον Ίσαυρο;
- β. Σε ποιες ενέργειες προέβη ο αυτοκράτορας αμέσως μετά και ποιες αντιδράσεις προκάλεσε;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Είναι αξιομνημόνευτο αυτό που συνέβη εκείνα τα χρόνια κοντά στα νησιά που λέγονται Θήρα και Θηρασία [...]. Το καλοκαίρι εκτόξευσε ο θαλάσσιος βυθός πάρα πολύν ατμόδη καπνό, από τον οποίο πύκνωσε πολύ η μάζα του αέρα και άναψε φωτιά και μετά τη φωτιά εκβράστηκαν κισσηρώδεις λίθοι⁸ [...]. Η θαλάσσια περιοχή εκείνη είχε καλυφθεί ολόκληρη από το πλήθος των αναδυομένων λίθων και είχαν φθάσει από εκεί μέχρι την Άβυδο και τα παράλια της Μικράς Ασίας, ενώ έκαιγε το νερό εκεί τριγύρω τόσο, ώστε να μην μπορεί καν να το αγγίξει κάποιος. Λέγεται πως, μόλις τα άκουσε αυτά ο βασιλέας, τα εξέλαβε ως μηνύματα θείας οργής και σκεπτόταν ποια αιτία να τα προκάλεσε. Από εκεί λοιπόν στράφηκε κατά της ευσεβείας και μελετούσε την καθαίρεση των ιερών εικονισμάτων, κακώς πιστεύοντας ότι τάχα, από την ύπαρξη και την προσκύνησή τους έγινε το παράδοξο γεγονός. Επιχειρούσε λοιπόν να διδάξει στον λαό το δικό του δόγμα και πολλοί θρηνούσαν για την ύβρη κατά της εκκλησίας. Γι' αυτό και οι κάτοικοι της Ελλάδας και των Κυκλάδων νήσων, διαφωνώντας με την ασέβεια, στασιάζουν κατά του αυτοκράτορα.

Νικηφόρος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως⁹, Ιστορία Σύντομος, (μτφρ. Α. Κωσταρέλλη), Κανάκης, Αθήνα 1994, σ. 136, 138.

13. ΘΕΜΑ 3_29655

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω ιστορικές πηγές και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α. στον τρόπο με τον οποίο διαμορφώθηκαν οι σκλαβηνίες
- β. στο είδος και τα αποτελέσματα της πολιτικής που εφάρμοσε το Βυζαντινό κράτος για την αντιμετώπιση της ισχυρής παρουσίας σλαβικών πληθυσμών στις ευρωπαϊκές επαρχίες του.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ένας λαός, που ονομάζονται Σκλαβηνοί, εισέβαλε σε ολόκληρη την Ελλάδα και στη χώρα των Θεσσαλονικέων και σε όλη τη Θράκη, και κατέλαβε τις πόλεις, και πήρε πολυάριθμα φρούρια, και λεηλάτησε, και έκαιγε, και υποδούλωσε το λαό, και έγινε κύριος όλης της χώρας, και εγκαταστάθηκε εκεί διά της βίας, και έμεινε εκεί σαν να ήταν δική του [...]. Και ακόμη μέχρι σήμερα (584 μ.Χ.) βρίσκονται εκεί, και ζουν ανενόχλητοι στις ρωμαϊκές χώρες, χωρίς αγωνία και φόβο, και αιχμαλωτίζουν και σφάζουν και καίνε [...].

Mango, C., Βυζάντιο, η αυτοκρατορία της νέας Ρώμης, (μτφρ. Δ. Τσουγκαράκη), ΜΙΕΤ, Αθήνα 1990, 35-36.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η αποφασιστική εθνολογική πολιτική των αυτοκρατόρων της εποχής [ιδιαίτερα του Ιουστινιανού Β' και λίγο αργότερα του Νικηφόρου Α'] που προέβησαν σε υποχρεωτικές μετακινήσεις πληθυσμών [Σλάβοι μεταφέρονται στην Ασία, ενώ Αρμένιοι στην Ευρώπη], εμπόδισαν τις διασυννοριακές συνεργασίες ομοφύλων εναντίον του Βυζαντίου και εξασφάλισαν την απρόσκοπτη άσκηση της αυτοκρατορικής διοίκησης, που είχαν διασαλεύσει οι διασπαστικές κινήσεις αυτών των ξένων στοιχείων, σε συνεργασία με τους εκτός συνόρων ομογενείς τους.

⁸ Ηφαιστειογενή πετρώματα, ελαφρόπετρες.

⁹ Ο Νικηφόρος Πατριάρχης γεννήθηκε το 758 στην Κωνσταντινούπολη και έζησε ολόκληρη τη ζωή του στα χρόνια της εικονομαχίας.

14. ΘΕΜΑ 3_25435

Αντλώντας στοιχεία από το παρακάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις γνώσεις σας, να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα εξής:

- α. Ποιοι ήταν αρμόδιοι στο κράτος του Καρλομάγνου για την στρατιωτική και την πολιτική διοίκηση και ποιοι για τα οικονομικά ζητήματα και την είσπραξη των φόρων;
- β. Ποιος είναι ο ρόλος που φαίνεται να αποκτά η Εκκλησία και ποια στοιχεία του κειμένου επιβεβαιώνουν τον ρόλο αυτό;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ούτε μεγάλη αυλή, ούτε μεγάλη γραφειοκρατία είχε ο Καρλομάγνος. Είχε τρεις υπουργούς που τους λέγανε Κουροπαλάτη, τον Κοντόσταβλο, και τον Αρχιτρίκλινο. Κι ήτανε σαν υπουργός των Εξωτερικών ο πρώτος, σαν υπουργός των Στρατιωτικών ο δεύτερος και σαν υπουργός των Οικονομικών ο τρίτος. Είχε κι έναν κληρικό που κανόνιζε τα θρησκευτικά κι αυτοί ήτανε όλοι του οι συνεργάτες. [...] Έστειλε ο Καρλομάγνος δύο αντιπροσώπους του, έναν κόμη και έναν επίσκοπο και παίρνανε τους φόρους. [...] Έκανε μια παλατιανή σχολή κι έβαλε έναν σπουδαίο τότε, τον Αλκουίνο, σαν είδος υπουργού Παιδείας. Η παιδεία αυτή είχε βάση τα θρησκευτικά. [...] Πάντως τα υποστήριζε τα παιδιά που μαθαίνανε γράμματα και τα είχε υπό την προστασία του.

Τσιφόρος, Ν., Ιστορία της Γαλλίας, Ερμής, Αθήνα 1983, σ. 43-44.

15. ΘΕΜΑ 3_26914

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Ποια πολιτική σκοπιμότητα είχε η επανάληψη της αυτοκρατορικής στέψης του Καρλομάγνου στο Άαχεν;
- β. Ποιον αντίκτυπο είχε στην Κωνσταντινούπολη η αυτοκρατορική στέψη του Καρλομάγνου ως «αυτοκράτορα» και «αυγούστου» στη Ρώμη τα Χριστούγεννα του 800 και πού οφείλεται, κατά τη γνώμη σας, η αντίδραση αυτή;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Καρλομάγνος ήταν ο αδιαφιλονίκητος κύριος της Ρώμης την ημέρα των Χριστουγέννων του 800, όταν, καθώς σηκωνόταν από τη γονυκλισία της προσευχής, ο (πάπας) Λέων Γ΄ του φόρεσε το στέμμα και τον αναγόρευσε αυτοκράτορα και άυγουστο, κι οι συγκεντρωμένοι κληρικοί έσπευσαν να τον επευφημήσουν.[...] Το 802 ο Καρλομάγνος επανέλαβε την αυτοκρατορική στέψη στο Άαχεν, αλλά αυτή τη φορά πήρε το στέμμα από έναν κληρικό και το τοποθέτησε ο ίδιος στο κεφάλι του. Με αυτή τη χειρονομία υπονοούσε ότι είχε λάβει την αυτοκρατορική εξουσία απευθείας από τον Θεό και όχι διαμέσου του πάπα. Ο Καρλομάγνος δεν ξαναπήγε ποτέ στην Ιταλία. Πιθανόν να μην είχε εκτιμήσει σωστά τον αντίκτυπο που θα είχε η στέψη του στην Κωνσταντινούπολη, η οποία αναγνώριζε μόνο έναν Ρωμαίο αυτοκράτορα. Είχε αρχίσει διαπραγματεύσεις για ένα γάμο διπλωματικής σκοπιμότητας με τη Βυζαντινή αυτοκράτειρα Ειρήνη, και είναι πιθανόν ότι ο Λέων τον έστεψε αυτοκράτορα για να αποτρέψει αυτή την ένωση και να ενισχύσει τη θέση του πάπα στη Δύση. Πράγματι,

οι διαπραγματεύσεις για τον γάμο ναυάγησαν, η Ειρήνη εκθρονίστηκε και οι σχέσεις των Φράγκων με την Κωνσταντινούπολη δεν εξομαλύνθηκαν παρά λίγο πριν από τον θάνατο του Καρλομάγνου.

Nicholas, D., Η εξέλιξη του μεσαιωνικού κόσμου, μτφρ. Μ. Τζιαντζή, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2013, σσ. 190-191.

16. ΘΕΜΑ 3_29656

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω ιστορικές πηγές και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α. να αναφερθείτε στη σημασία της στέψης του Πιπίνου ως «ελέω Θεού βασιλέα» από τον πάπα και στα αποτελέσματα της ενέργειας αυτής,
- β. αφού περιγράψετε το ιστορικό γεγονός που απεικονίζεται στη δεύτερη ιστορική πηγή (EIKONA) να σχολιάσετε κριτικά τη σημασία του, λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο πραγματοποιείται.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ύστερα από μερικές μέρες ο Πάπας για να επικυρώσει την προηγούμενη στέψη, στέφει το ρήγα της Φραγκιάς για δεύτερη φορά. Ο Πιπίνος, σίγουρος πια ότι ήρθε η ώρα να γίνει κληρονόμος της βυζαντινής Εξαρχίας που χαροπάλευε, γύρισε καταχαρούμενος στην έδρα του. Στη στιγμή έγιναν όλα. Ο Πιπίνος κατεβαίνει για δεύτερη φορά στην Ιταλία, νικά τον Αστόλφο, διώχνει τους Λογγοβάρδους από τη Ραβέννα, κατακτά είκοσι μικρές και μεγάλες πόλεις, και ολόκληρη αυτή τη χώρα, όπως λένε οι Λατίνοι, την προσαρτά στο πατριμόνιο¹⁰ του Αγίου Πέτρου, ή – σύμφωνα με άλλους- τη δωρίζει στη ρωμαϊκή πολιτεία.

Ζαμπέλιος, Σ., Βυζαντινά Μελέται, Αθήνα 1857, σ. 332-335.

EIKONA

Στέψη του Καρλομάγνου. Μικρογραφία σε χειρόγραφο.

Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη

¹⁰ Κτήμα γης, περιουσιακή έκταση του Πέτρου (Patrimonium Petri). Ο όρος «πατριμόνιο» αποτελεί την ελληνική απόδοση του λατινικού «patrimonium» που σημαίνει χερσαία περιουσιακή έκταση. Στην προκειμένη περίπτωση ταυτίζεται με την εδαφική έκταση που περιλαμβάνει το Παπικό Κράτος.

17. ΘΕΜΑ 3_30920

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στο πολιτικό περιεχόμενο της στέφης του Καρλομάγνου από τον πάπα στον Άγιο Πέτρο της Ρώμης, τα Χριστούγεννα του 800
- β. στις συνέπειες αυτού του γεγονότος για τις σχέσεις της χριστιανικής Δύσης με τη χριστιανική Ανατολή.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Είναι γνωστό ότι οι αυτοκρατορικοί τίτλοι [«αυτοκράτωρ» και «βασιλεύς των Ρωμαίων»] που ιδιοποιήθηκε [με τη στέψη του στον Άγιο Πέτρο της Ρώμης, τα Χριστούγεννα του 800] ο Καρλομάγνος και οι διάδοχοί του με την υποστήριξη και την ευλογία του πάπα, προκάλεσαν βίαιες αντιδράσεις από μέρους της Κωνσταντινούπολης, που δεν δίστασε καθόλου να κηρύξει τον πόλεμο κατά της Δύσης. Έναν πόλεμο που δεν υπήρξε μόνο διπλωματικός. Θεωρούμε ότι η έκταση και η βιαιότητα αυτού του γεγονότος σημειώνουν το πρώτο σημαντικό σχίσμα στους κόλπους της χριστιανοσύνης. Η χριστιανική Δύση και η χριστιανική Ανατολή, για λόγους πολιτικού γοήτρου, μπαίνουν σε μία περίοδο αμοιβαίας δυσπιστίας. Αυτή η κατάσταση θα επιδεινωθεί σε λίγο από την εκκλησιαστική διαφωνία γύρω από τη θεωρία που αφορούσε την εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος και η οποία απέκρυψε την πραγματική αιτία της αντίθεσης που υπήρχε ανάμεσα στις δύο εκκλησίες, τουλάχιστον σε αυτή την εποχή, για τις αμοιβαίες διεκδικήσεις τους για τα πρωτεία, δηλαδή για την πρωτοκαθεδρία.

Γλύκατζη-Αρβελέρ Ε., Η πολιτική Ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Αθήνα 1988, σ. 52. (διασκευή)

18. ΘΕΜΑ 2_24620

- α. Τι ήταν οι σκλαβηνίες και ποια η εξέλιξή τους;
- β. Ποια ήταν η ιστορική πορεία της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας;

19. ΘΕΜΑ 2_24621

- α. Ποια πολιτική ακολούθησαν οι Βυζαντινοί απέναντι στις ιταλικές πόλεις κατά τη διάρκεια του 10^{ου} αιώνα;
- β. Να παρουσιάσετε τις συνέπειες της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους το 1204.

20. ΘΕΜΑ 2_24616

- α. Ποια ήταν η σύνθεση και τα χαρακτηριστικά των κοινωνικών τάξεων που αποτελούσαν την ανώτερη αριστοκρατία στο Βυζάντιο κατά τον 10ο αιώνα;
- β. Να εκθέσετε τις συνθήκες μέσα στις οποίες εκδηλώθηκε η Τέταρτη Σταυροφορία και ειδικότερα τον ρόλο που διαδραμάτισε η Βενετία στον σχεδιασμό της.

21. ΘΕΜΑ 2_25133

- α. Ποια ήταν τα αποτελέσματα της δημιουργίας των θεμάτων για το αμυντικό σύστημα και την κοινωνική οργάνωση του Βυζαντινού Κράτους;
- β. Πώς συντελέστηκε ο εκχριστιανισμός των Μοραβών από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία;

22. ΘΕΜΑ 1_24520

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Ηράκλειος ήταν ο πρώτος αυτοκράτορας που υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς πιστός εν Χριστώ».
 2. Ο Μωάμεθ επηρεάστηκε μόνο από τον Χριστιανισμό.
 3. Η εικονομαχία είχε αρνητικές συνέπειες για τις σχέσεις της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τη Δύση.
 4. Οι Σταυροφορίες ήταν μία κίνηση που εκδηλώθηκε τον 9ο αι. και αποσκοπούσε στην απελευθέρωση των Αγίων Τόπων.
 5. Το τελευταίο ταξίδι του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου στη Δύση απέδωσε σημαντικά οφέλη.
- (II)** Να κατατάξετε στη σωστή χρονολογική σειρά τα ακόλουθα γεγονότα, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - β. ο Καρλομάγνος στέφεται αυτοκράτωρ
 - γ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
 - δ. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους
 - ε. η Μόσχα θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, filioque.

23. ΘΕΜΑ 1_25085

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Βάσει του Κορανίου η θρησκευτική εξουσία διαχωρίζεται από την κοσμική.
 2. Η αποστολή βυζαντινών ιεραποστόλων στη Μοραβία το 863 έγινε ύστερα από πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας Βόρη.
 3. Στη φεουδαρχική Ευρώπη οι διάφορες κοινωνικές ομάδες συνδέθηκαν μεταξύ τους με δεσμούς εξάρτησης.
 4. Από τα τέλη του 12ου αιώνα αρχίζει να διαδίδεται στη Δυτική Ευρώπη ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.
 5. Το 1208 ο Ιωάννης Βατάτζης στέφθηκε αυτοκράτορας και βασιλιάς των Ρωμαίων.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο.
- α. Στέψη Καρόλου του Μεγάλου στην εκκλησία του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη.
 - β. Αναχαίτιση Αράβων από τους Φράγκους στο Πουατιέ.
 - γ. Κήρυξη της Α΄ Σταυροφορίας από τον πάπα Ουρβανό Β΄.
 - δ. Καταδίκη της εικονομαχίας από την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο.
 - ε. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών.
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, filioque.

24. ΘΕΜΑ 1_25095

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Ηράκλειος ήταν ο πρώτος αυτοκράτορας που υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς πιστός εν Χριστώ».
 2. Ο Μωάμεθ επηρεάστηκε μόνο από τον Χριστιανισμό.
 3. Η εικονομαχία είχε αρνητικές συνέπειες για τις σχέσεις της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τη Δύση.
 4. Οι Σταυροφορίες ήταν μία κίνηση που εκδηλώθηκε τον 9ο αι. και αποσκοπούσε στην απελευθέρωση των Αγίων Τόπων.
 5. Το τελευταίο ταξίδι του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου στη Δύση απέδωσε σημαντικά οφέλη.
- (II)** Να κατατάξετε στη σωστή χρονολογική σειρά τα ακόλουθα γεγονότα, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - β. ο Καρλομάγνος στέφεται αυτοκράτωρ
 - γ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
 - δ. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους
 - ε. η Μόσχα θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, filioque.

25. ΘΕΜΑ 1_25101

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:
1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς» διατηρώντας και τον παλαιό ρωμαϊκό τίτλο «augustus».
 2. Οι σκλαβηνίες ήταν αυτόνομες και δεν πλήρωναν φόρο υποτέλειας.
 3. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς αποτέλεσε το αλληλέγγυον.
 4. Από τα τέλη του 12ου αι. μ. Χ. αρχίζει να διαδίδεται ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.
 5. Ο Ιωάννης Βατάτζης στέφθηκε αυτοκράτορας του κράτους της Ηπείρου.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. Πρώτη Σταυροφορία
 - β. Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
 - γ. εκχριστιανισμός των Σλάβων
 - δ. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
 - ε. εκδίωξη Μωάμεθ από τη Μέκκα και έλευση στην Μεδίνα
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, filioque.

26. ΘΕΜΑ 1_25119

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Όταν ο Λέων ο Γ΄ Ίσαυρος εξαπέλυσε την πρώτη επίθεση κατά των εικόνων, ο πληθυσμός της Κωνσταντινούπολης τάχθηκε με το μέρος του αυτοκράτορα.
2. Από τα μέσα του 7ου ως τα μέσα του 9ου αι. το δίκτυο των θεμάτων στο Βυζαντινό κράτος σταδιακά επεκτείνεται.
3. Στα μέσα του 12ου αι. διαδίδεται ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.
4. Το έργο της ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους έφερε σε πέρας ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Μιχαήλ Παλαιολόγος.
5. Το κήρυγμα του Λούθηρου υπήρξε ο πυρήνας μιας ευρύτερης μεταρρυθμιστικής έκρηξης στη Δυτική Ευρώπη.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. Κάρολος Μαρτέλος	α. ιδρυτής της θρησκείας του Ισλάμ
2. Έρασμος	β. ηγεμόνας των Σέρβων
3. Μωάμεθ Β΄	γ. μεταρρυθμιστής του κράτους του
4. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)	δ. αυλάρχης στο Φραγκικό κράτος
5. Λάζαρος	ε. πολιορκητής της Κωνσταντινούπολης
	στ. ιδρυτής της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
	ζ. εκπρόσωπος του ανθρωπισμού στην Ευρώπη

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Γενικού, Πρώτο Σχίσμα.

27. ΘΕΜΑ_1_24469

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Στο Φραγκικό κράτος σημαντικό ήταν το αξίωμα του:
 - α. αυλάρχη
 - β. Λογοθέτη του Γενικού
 - γ. Λογοθέτη του Δρόμου
 - δ. στρατηγού
2. Στο φεουδαρχικό σύστημα η επίσημη αναγνώριση ενός άρχοντα ως υποτελούς ενός άλλου, ισχυρότερου, άρχοντα γινόταν με:
 - α. την τελετή της περιβολής
 - β. επιγαμίες
 - γ. παραχώρηση στρατού
 - δ. καταβολή χορηγιών
3. Οι εμποροπανηγύρεις αποτελούν τις πρώτες εκδηλώσεις:
 - α. της γεωργικής επανάστασης
 - β. της τεχνολογίας
 - γ. του χρηματοπιστωτικού συστήματος
 - δ. της βιοτεχνίας

4. Η αυτοκρατορία της Νίκαιας κατέστη διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη από τον:
- Μιχαήλ Παλαιολόγο
 - Ιωάννη Βατάτζη
 - Θεόδωρο Λάσκαρη
 - Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα
5. Ποιος από τους παρακάτω έφθασε πρώτος στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας;
- Βάσκο ντα Γκάμα
 - Αμέρικο Βεσπούτσι
 - Βαρθολομαίος Ντιάζ
 - Αλβαρέζ Καμπράλ

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- Μαύρος θάνατος
- εκδήλωση της οικονομικής κρίσης
- πρώτος περίπλους της γης
- στροφή στην εξέλιξη της αγροτικής κοινότητας με την εμφάνιση των παροίκων
- Τέταρτη Σταυροφορία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), αλληλέγγυον.

28. ΘΕΜΑ 1_24988

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- Στη σύνοδο της Ιέρεας (754) αποφασίστηκε η αποκατάσταση των εικόνων.
- Από τις σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα βορειοδυτικά της χερσονήσου του Αίμου προήλθαν τα πρώτα κρατίδια των Σέρβων και των Κροατών.
- Ο Κάρολος Μαρτέλος στέφθηκε αυτοκράτορας τα Χριστούγεννα του έτους 800.
- Ο Πρόχειρος Νόμος ήταν μια συλλογή νομοθετημάτων που καθόριζε τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
- Ο Βασίλειος Β' συνήψε εμπορική συμφωνία με τους Βενετούς, εγκαινιάζοντας μια πολιτική προνομίων στο βενετικό εμπορικό κεφάλαιο.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- εκχριστιανισμός των Βουλγάρων
- ίδρυση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
- Πρώτο Σχίσμα
- έναρξη της οικονομικής κρίσης
- Τέταρτη Σταυροφορία

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, βασιλικοί.

29. ΘΕΜΑ 1_25073

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη και ήταν ξένη στο Βυζάντιο.
 2. Ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία το 1095.
 3. Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης οι Σταυροφόροι δεν προέβησαν σε βιαιότητες.
 4. Ο Ιωάννης Βατάτζης επέτρεψε την εισαγωγή ειδών πολυτελείας από τις ιταλικές πόλεις στην Αυτοκρατορία της Νίκαιας.
 5. Ο Ορχάν υπήρξε ο πρώτος σουλτάνος που οδήγησε τον λαό του σε κατακτήσεις στην Ευρώπη.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. εφεύρεση τυπογραφίας
 - β. ίδρυση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
 - γ. ανακάλυψη της Αμερικής
 - δ. σύνοδος Φερράρας - Φλωρεντίας
 - ε. τέταρτη Σταυροφορία
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, βασιλικοί.

30. ΘΕΜΑ 1_25076

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο σεισμός που σημειώθηκε το 726 στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Θήρας και Θηρασίας υπήρξε η αφορμή της έκρηξης της Εικονομαχίας στο Βυζάντιο.
 2. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Μικρά Ασία ονομάστηκαν Σκλαβηνίες.
 3. Η παραχώρηση προνομίων του Βασίλειου Β΄ στους Βενετούς κατά τον 10^ο αιώνα αποδείχθηκε συμφέρουσα για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.
 4. Η ακτίνα δράσης των εμπορικών δραστηριοτήτων τον 12^ο αιώνα περιοριζόταν στη Μεσόγειο θάλασσα
 5. Η βοήθεια της Δύσης κατά την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς υπήρξε σημαντική.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. λογοθέτης του δρόμου	α. κάτοχος μεγάλων εκτάσεων γης στη Δυτική Ευρώπη
2. μουφτής	β. υποτελής ενός φεουδάρχη
3. φεουδάρχης	γ. αξιωματούχος του Βυζαντινού Κράτους που είχε την ευθύνη των οικονομικών
4. βασάλος	δ. Βούλγαρος ευγενής
5. γαζής	ε. δικαστής στο πλαίσιο θεοκρατικού κράτους
	στ. φανατικός πολεμιστής του ισλάμ

	ζ. υπεύθυνος της υποδοχής των πρεσβευτών στο Βυζάντιο

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: χαλίφης, αλληλέγγυον.

31. ΘΕΜΑ 1_25080

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
2. Ηράκλειος	β. Κράτος της Ηπείρου
3. Μεγάλοι Κομνηνοί	γ. Σύνοδος Φλωρεντίας-Φερράρας
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. Κίνημα της Εικονομαχίας
5. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	ε. Απαγόρευση εισαγωγής ειδών πολυτελείας από τις ιταλικές πόλεις
	στ. Κατέλαβε πραξικοπηματικά τον θρόνο
	ζ. Υιοθέτηση του τίτλου «Βασιλεύς πιστός εν Χριστώ»

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα «θέματα» αποτέλεσαν τη βάση της οργάνωσης του Μεσοβυζαντινού κράτους.
2. Ο πάπας έστεψε τον γιο του Καρόλου Μαρτέλου, Πιπίνο, «Μέγα και ειρηνοποιό αυτοκράτορα, κυβερνήτη του Ρωμαϊκού Κράτους».
3. Κύρια αιτία του Σχίσματος (1054) υπήρξε η διαφωνία των δύο Εκκλησιών πάνω στο filioque.
4. Η Επαναγωγή αποτελούσε τη μεγαλύτερη νομική συλλογή του βυζαντινού κράτους και στηρίχθηκε κυρίως στην ιουστινιάνεια νομοθεσία.
5. Οι σκλαβηνίες ήταν νησίδες Σλάβων εγκατεστημένων ανάμεσα σε βουλγαρικούς πληθυσμούς.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: θέματα, αλληλέγγυον.

32. ΘΕΜΑ 1_25081

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Εγίρα	α. Ελέω Θεού βασιλέας
2. Πιπίνος	β. Γλαγολιτικό αλφάβητο
3. Κύριλλος	γ. Κοσσυφοπέδιο
4. πάπας Ουρβανός Β΄	δ. Δ΄ Σταυροφορία
5. Βαγιαζήτ	ε. Αφετηρία χρονολογικού συστήματος
	στ. Α΄ Σταυροφορία
	ζ. Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία.
2. Οι πρωτεργάτες του κινήματος της εικονομαχίας ήταν οι αυτοκράτορες Λέων Γ΄ και Κωνσταντίνος Ε΄.
3. Οι προσπάθειες του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου να ζητήσει βοήθεια από τους Δυτικούς δεν είχαν ουσιαστικό αποτέλεσμα.
4. Η κοινωνία του Φραγκικού κράτους ήταν κυρίως κτηνοτροφική.
5. Το «αλληλέγγυον» εννόησε ιδιαίτερα τους δυνατούς.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: βασιλικοί, στρατιωτόπια.

33. ΘΕΜΑ 1_25089

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Ο λογοθέτης του Δρόμου έγινε βαθμιαία ο πρώτος αξιωματούχος της αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού.
2. Το αλληλέγγυο ήταν νόμος που καθιερώθηκε από τους Μακεδόνες βασιλείς και απάλλαξε τους δυνατούς από κάθε φορολογική υποχρέωση
3. Στο Ισλάμ η θρησκευτική κοινότητα δεν ταυτίζεται με το κράτος (θεοκρατικό κράτος).
4. Το filioque τελικά απορρίφθηκε από τη Σύνοδο του 876.
5. Η εικονομαχία αναζωπυρώθηκε από τους αυτοκράτορες Λέοντα ΣΤ΄ και Θεόφιλο.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο πρώτος Οθωμανός που περιβλήθηκε τον αυτοκρατορικό τίτλο του σουλτάνου ήταν:
 - α. ο Μουράτ Α΄
 - β. ο Βαγιαζήτ
 - γ. ο Ορχάν
 - δ. ο Οσμάν
2. Ιδρυτής της δυναστείας των Καρολιδών υπήρξε:
 - α. ο Κάρολος Μαρτέλος
 - β. ο Πιπίνος ο Α΄
 - γ. ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)

- δ. ο Κάρολος Γ
3. Ο Εκατονταετής Πόλεμος (1339-1453) σημειώθηκε μεταξύ:
- α. Αγγλίας και Ολλανδίας
 - β. Γαλλίας και Ιταλίας
 - γ. Αγγλία και Ιταλίας
 - δ. Γαλλίας και Αγγλίας
4. Το 864 ο Βούλγαρος ηγεμόνας Βόρης βαπτίστηκε στην Κωνσταντινούπολη και έλαβε το όνομα:
- α. Αλέξιος
 - β. Νικηφόρος
 - γ. Κωνσταντίνος
 - δ. Μιχαήλ
5. Ο πρώτος αποκλεισμός της Κωνσταντινούπολης (1393-1394) έγινε από τα στρατεύματα του:
- α. Ορχάν
 - β. Μουράτ Α΄
 - γ. Βαγιαζήτ
 - δ. Λάζαρου
- β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων Εγίρα, βασιλικόι.

34. ΘΕΜΑ_1_25093

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Κύρια αιτία του οριστικού Σχίσματος μεταξύ των δυο Εκκλησιών το 1054 ήταν:
 - α. το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Υιό (filioque)
 - β. η επιθυμία της Καθολικής Εκκλησίας να ξεκινήσει τις Σταυροφορίες
 - γ. η διεκδίκηση εκ μέρους της Ρώμης της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο
 - δ. τα αντιδυτικά αισθήματα του Βυζαντίου
2. Αρχηγός των φεουδαρχών στη Δ' Σταυροφορία ήταν ο:
 - α. Βονιφάτιος Μομφερρατικός
 - β. Ουρβανός Β΄
 - γ. Γουλιέλμος Βιλεαρδουίνος
 - δ. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος
3. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του «καθολικού ανθρώπου» ήταν:
 - α. ο φόβος του μπροστά στη δύναμη του Θεού
 - β. η μονομέρειά του στη γνώση
 - γ. η αδιαφορία του για την αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία
 - δ. η πίστη του στις δυνάμεις του ανθρώπου, σωματικές και πνευματικές
4. Ο πρώτος περίπλους της γης (1519-1522) πραγματοποιήθηκε από τον:
 - α. Αμέρικο Βεσπούτσι
 - β. Χριστόφορο Κολόμβο
 - γ. Φερδινάνδο Μαγγελάνο
 - δ. Βάσκο ντα Γκάμα

5. Πρωταγωνιστής της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης ήταν ο:

- α. Έρασμος
- β. Μαρτίνος Λούθηρος
- γ. Ιωάννης Γουτεμβέργιος
- δ. Βαρθολομαίος Ντιάζ

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Χαλίφης, τοποτηρητής του Προφήτη, ήταν συγχρόνως θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης.
2. Μετά τη στέψη του Καρλομάγνου ως Μεγάλου και ειρηνοποιού αυτοκράτορα, οι σχέσεις Ανατολής και Δύσης βελτιώθηκαν στο έπακρο.
3. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Θεόδωρο Λάσκαρη.
4. Ο Πορτογάλος Αλβαρέζ Καμπράλ, πλέοντας προς τις Ινδίες, παρασύρθηκε από τα κύματα μέχρι τη Βραζιλία.
5. Έργο του Συμβουλίου Λογοκρισίας με έδρα τη Ρώμη ήταν να συντάσσει κατάλογο απαγορευμένων βιβλίων με αιρετικές θέσεις.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: ιερός πόλεμος, βασιλικοί.

35. ΘΕΜΑ 1_25094

α. (I) Να βάλετε στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο, τα ακόλουθα γεγονότα:

- α. κατάληψη της Καλλίπολης από τους Τούρκους με επικεφαλής τον Ορχάν
- β. ανάμειξη του Καρόλου στα πράγματα της Ιταλίας
- γ. αποδημία του Μωάμεθ στη Μεδίνα
- δ. κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας από τον πάπα Ουρβανό Β΄
- ε. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας

(II) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση και πτώση μία από τις ακόλουθες λέξεις (δύο λέξεις περισσεύουν): πάπας, βασιλιάς, γερουσία, φέουδα, γεωργοί, αριστοκρατία, φεουδάρχες.

«Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας ήταν ο (1). Οι άμεσοι υποτελείς του που ήταν συγχρόνως και(2), αποτελούσαν τη(ν)(3). Κάτοχοι(4), μπορούσαν να ήταν και οι εκκλησιαστικοί άρχοντες. Το υπόλοιπο τμήμα της κοινωνικής πυραμίδας αποτελούσαν οι ελεύθεροι(5), που ήταν μικροϊδιοκτήτες».

β. Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: θέματα, βασιλικοί.

36. ΘΕΜΑ 1_25098

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ισλάμ	α. εκκλησιαστική μεταρρύθμιση
2. Κάρολος ο Μέγας	β. εξελληνισμός βυζαντινού κράτους
3. Κύριλλος και Μεθόδιος	γ. τελετή της περιβολής
4. Μιχαήλ Κηρουλάριος	δ. θεοκρατικό κράτος
5. φεουδαρχία	ε. εκχριστιανισμός των Σλάβων
	στ. Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο θεσμός των θεμάτων οδήγησε στην αύξηση των μισθοφόρων στο βυζαντινό κράτος.
2. Ο Κάρολος Μαρτέλος στέφθηκε το έτος 800, Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ, κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους.
3. Οι Σλάβοι οφείλουν τις απαρχές της εθνικής φιλολογίας τους στον Κύριλλο και στον Μεθόδιο.
4. Ο Βασίλειος Β΄ ήταν ο πρώτος βυζαντινός αυτοκράτορας που παραχώρησε εμπορικά προνόμια στους Βενετούς.
5. Η περίοδος από το 1270 περίπου ως το 1330 ήταν περίοδος ακμής της φεουδαρχίας.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, αλληλέγγυον.

37. ΘΕΜΑ 1_25099

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ηράκλειος	α. ελέω Θεού βασιλεύς
2. Μωάμεθ	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Πιπίνος Α΄	γ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
4. Αλέξιος Ε΄ Μούρτζουφλος	δ. άλωση Κωνσταντινούπολης από Σταυροφόρους
5. Ιωάννης Βατάτζης	ε. Μεδίνα (Εγίρα)
	στ. πιστός εν Χριστώ βασιλεύς
	ζ. κράτος της Ηπείρου

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και συνεχίζοντας προς το νεότερο:

- α. γεωργική επανάσταση στη Δυτική Ευρώπη
- β. άλωση Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄
- γ. Τέταρτη Σταυροφορία
- δ. στέψη του Καρλομάγνου
- ε. έναρξη Εικονομαχίας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, δυνατοί.

38. ΘΕΜΑ 1_25118

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Μωάμεθ εκδιώχθηκε από τη Μεδίνα και εγκαταστάθηκε στη Μέκκα το έτος 613 μ.Χ.
 2. Από τα μέσα του 7ου αιώνα οι κρατικές υπηρεσίες εξαρτιόνταν άμεσα από τον αυτοκράτορα.
 3. Στη Δύση, η επίσημη αναγνώριση ενός άρχοντα ως υποτελούς ενός άλλου ισχυρότερου άρχοντα γινόταν με τη λεγόμενη τελετή της περιβολής.
 4. Ο Μεθόδιος επινόησε το λεγόμενο γλαγολιτικό αλφάβητο.
 5. Κύρια πηγή ενέργειας στη Δύση κατά τον 12ο αι. ήταν ο νερόμυλος και ο ανεμόμυλος.
- (II)** Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Η εικονομαχία κορυφώθηκε επί:
 - α. του Κωνσταντίνου ΣΤ' και Ειρήνης
 - β. του Λέοντος Ε' και Θεόφιλου
 - γ. του Κωνσταντίνου του Ε'
 - δ. του Μιχαήλ Γ'
 2. Κύρια αιτία του σχίσματος υπήρξε:
 - α. η νηστεία του Σαββάτου
 - β. η διεκδίκηση, εκ μέρους της Ρώμης, της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο
 - γ. η αγαμία του κλήρου
 - δ. η χρήση των αζύμων στη Θεία Λειτουργία
 3. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε στον:
 - α. Βονιφάτιο τον Μομφερρατικό
 - β. πάπα Ουρβανό Β'
 - γ. Ερρίκο τον Δ'
 - δ. πάπα Ιννοκέντιο Γ'
 4. Το μεγαλύτερο πλήγμα για την ευρωπαϊκή κοινωνία του 14ου αι. ήταν:
 - α. Η επιβολή νέων φόρων
 - β. Η δημογραφική και οικονομική φθορά
 - γ. Ο Μαύρος Θάνατος
 - δ. Ο Εκατονταετής Πόλεμος
 5. Τις ιστορικές συνθήκες του 10ου αι. αντικατοπτρίζουν κυρίως:
 - α. Η Εκλογή
 - β. Οι Νεαρές
 - γ. Η Επαναγωγή
 - δ. Ο Πρόχειρος Νόμος
- β.** Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, βασιλικοί.

39. ΘΕΜΑ 1_25698

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Μ. Ασία περί τα μέσα του 8ου αιώνα.
2. Η Εικονομαχία κορυφώθηκε επί Κωνσταντίνου του ΣΤ' και Ειρήνης.
3. Ο Πιπίνος Α' και οι γιοι του ονομάστηκαν πατρίκιοι των Ρωμαίων.
4. Ο λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη του στρατού.
5. Ένας από τους τρόπους άσκησης της βυζαντινής διπλωματίας ήταν οι χορηγίες.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Στο πλαίσιο του οικονομικού προγράμματός του απέδωσε ιδιαίτερη σημασία στην ανόρθωση της αγροτικής οικονομίας:
 - α. ο Θεόδωρος Λάσκαρης
 - β. ο Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας
 - γ. ο Ιωάννης Βατάτζης
 - δ. ο Μιχαήλ Παλαιολόγος
 2. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) επέλεξε ως έδρα του:
 - α. τη Ρώμη
 - β. τη Ραβέννα
 - γ. το Πουατιέ
 - δ. το Άαχεν
 3. Η συλλογή νομοθετημάτων που καθόριζε με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη ήταν:
 - α. τα Βασιλικά
 - β. οι Νεαρές
 - γ. η Επαναγωγή
 - δ. ο Πρόχειρος Νόμος
 4. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται:
 - α. ο Ορχάν
 - β. ο Οσμάν ή Οθμάν
 - γ. ο Μουράτ Α'
 - δ. ο Βαγιαζήτ
 5. Τελευταία υπέκυψε στους Οθωμανούς:
 - α. η Προύσα
 - β. η Νίκαια
 - γ. η Κωνσταντινούπολη
 - δ. η Τραπεζούντα
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, στρατιωτόπια.

40. ΘΕΜΑ 1_25703

- α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Με τη Σύνοδο της Ιέρειας (754):
 - α. απομακρύνθηκε η εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη των ανακτόρων
 - β. καταδικάστηκε η λατρεία των εικόνων

- γ. αποκαταστάθηκε η λατρεία των εικόνων
 δ. υποτάχθηκε οριστικά το κράτος στην Εκκλησία
2. Σκλαβηνίες ονομάζονται νησίδες σλαβικού πληθυσμού σε εδάφη:
- α. της Χερσονήσου του Αίμου
 β. της Ιταλικής Χερσονήσου
 γ. βόρεια του Δούναβη
 δ. της Μικράς Ασίας
3. Την προέλαση των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας (732) αναχαίτισε ο:
- α. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)
 β. Κάρολος Μαρτέλος
 γ. Πιπίνος Α΄
 δ. Λέων Γ΄
4. Ο Φερδινάνδος Μαγγελάνος με το ταξίδι του:
- α. ανακάλυψε την Αμερική
 β. ανακάλυψε τη Βραζιλία
 γ. απέδειξε με το ταξίδι του ότι η γη είναι σφαιρική
 δ. ανακάλυψε τις Αντίλλες
5. Στη Σύνοδο της Φλωρεντίας συνόδευσε τον αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγο ο:
- α. Ιωάννης Βατάτζης
 β. Πετράρχης
 γ. Νικηφόρος Βρυέννιος
 δ. Γεώργιος Σχολάριος
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους
 β. Γαλλική Επανάσταση
 γ. εφεύρεση της τυπογραφίας
 δ. Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο εκκλησιών
 ε. Ειρήνη της Αυγούστας
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, ιερός πόλεμος.

41. ΘΕΜΑ 1_24497

- α. Ποια μέτρα πήρε ο Κάρολος ο Μέγας για την εσωτερική οργάνωση του φραγκικού κράτους;
 β. Από ποιους αποτελούνταν η μεσαία τάξη στη βυζαντινή κοινωνία στη διάρκεια του 10ου και 11ου αι. και ποια η σχέση τους με την πολιτική ζωή της αυτοκρατορίας;

42. ΘΕΜΑ 3_25434

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις γνώσεις σας,

- α. να αναφερθείτε στα αίτια εγκατάλειψης της γης από τους ελεύθερους αγρότες και μικροϊδιοκτήτες στα βυζαντινά «χωρία» στα τέλη του 8ου αιώνα.

- β. να αναφέρετε ποιους κινδύνους συνεπαγόταν η εξαφάνιση των ελευθέρων αγροτών και μικροϊδιοκτητών καθώς και τη σκοπιμότητα της θεσμοθέτησης του «αλληλέγγυου».

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο χωρικός δεν μπορούσε στην πραγματικότητα να ανακτήσει πάντοτε, την περιουσία του, γιατί στις περισσότερες περιπτώσεις οι άδικοι αγοραστάς, από τους οποίους έπρεπε να τη διεκδικήσει, δεν φαίνεται να ήταν άλλοι από τους κατά τόπους ισχυρούς εκπροσώπους του κράτους, τους συγγενείς ή και τους φίλους τους. Οι μεγαλογαιοκτήμονες και οι κρατικοί λειτουργοί αποτελούσαν μια ενιαία τάξη. [...] Αυτοί που ήταν υπεύθυνοι για την εφαρμογή των αυτοκρατορικών διαταγών είχαν κάθε συμφέρον να επιδιώκουν την ματαίωση της εφαρμογής τους.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, (μτφ. Ι. Παναγόπουλος), εκδ. Στ. Δ. Βασιλόπουλος, τ. Β', Αθήνα 1978, σ. 152-153.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] έβγαλε διαταγή (ο Βασίλειος Β') οι εισφορές των φτωχών (μικροκαλλιεργητών) που είχαν καταστραφεί να πληρώνονται από τους δυνατούς. Ονομάστηκε δε η τέτοιου είδους εισπραξη «αλληλέγγυον». Όταν δε ο πατριάρχης Σέργιος και πολλοί από τους αρχιερείς και από τους ασκητές όχι λίγοι τον παρακάλεσαν να σταματήσει αυτό το παράλογο βάρος, ο βασιλιάς δεν υπάκουσε.

Σκυλίτζης, Ι., Σύνοψις ιστοριών, Εκδόσεις Μίλητος, Αθήνα 2000.

43. ΘΕΜΑ 3_26420

Αφού μελετήσετε συγκριτικά τις παρακάτω ιστορικές πηγές και σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Σε τι αποσκοπούσε, από πλευράς της πολιτικής του Βασιλείου Β', η θέσπιση του θεσμού του «αλληλέγγυου»;
β. Ποια κοινωνική τάξη έπληττε ο θεσμός αυτός και με ποιον τρόπο προσπάθησαν να αντιδράσουν τα μέλη της;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τα μέτρα του Βασιλείου Β' εναντίον των «δυνατών» έγιναν με την πάροδο των χρόνων αυστηρότερα. [...] Έτσι, το βάρος του αλληλέγγυου, το οποίο ως τότε, σύμφωνα με την αρχή της συλλογικής πληρωμής του φόρων από την αγροτική κοινότητα, έφεραν οι γείτονες του χρεώστη φορολογούμενου μεταφέρθηκε αποκλειστικά στους ώμους του μεγαλοκτηματία. Το αποφασιστικό αυτό μέτρο έφερε διπλό αποτέλεσμα. Πρώτον, κατάφερε ένα ιερό ισχυρό κτύπημα στους «δυνατούς» και έπειτα εξασφάλισε με ασφαλέστερο τρόπο την καταβολή των εσόδων του αλληλέγγυου στο δημόσιο ταμείο.

Ostrogorsky G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Β, μτφρ. Ι. Παναγόπουλος, Ιστορικές Εκδόσεις Στεφ. Δ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1979, σ. 190. (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όπως και στην πρωτοβυζαντινή περίοδο έτσι και κατά την μεσοβυζαντινή οι φορολογούμενοι της «ομάδας χωρίου» συνιστούν υποχρεωτικές ενώσεις δημοσίου δικαίου, είδη εταιριών, για την πληρωμή των φόρων. Οι ενώσεις αυτές λέγονταν «κοινωνία» (concoctia)[...]. Οι μεγάλοι ιδιοκτήτες μετείχαν στην «κοινωνία» μόνο με μέρος των κτημάτων τους που βρίσκονται ανάμεσα στους κλήρους των χωρικών της κοινότητας. Εξάλλου οι μεγάλοι γαιοκτήμονες προσπαθούσαν να ξεχωρίσουν αυτά τα κτήματα από την κοινότητα για να μην μετέχουν στην «υποταγή» του χωρίου. [...] Έτσι, η μεγάλη ιδιοκτησία ξέφυγε όλο και περισσότερο από την «αλληλέγγυον» υποχρέωση της πληρωμής των φόρου. Ο Βασίλειος ο Β΄[...] θέλησε να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του «αλληλεγγύου» σε όλους τους φορολογούμενους μιας πλατιάς φορολογικής περιοχής χωρίς καμία εξαίρεση.

Σβορώνος, Ν., «Οικονομία και Κοινωνία», ΙΕΕ, Εκδοτική Αθηνών, τόμος Η΄, σ. 196. (διασκευή)

44. ΘΕΜΑ 3_32023

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Ποιοι παράγοντες επιβάρυναν οικονομικά τους αγρότες-στρατιώτες της βυζαντινής αυτοκρατορίας;
- β. Ποια οφέλη αποκόμιζε το Βυζαντινό κράτος από τους αγρότες-στρατιώτες;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο πλούτος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στους αγρότες. [...] Οι αγρότες ήταν οι κύριοι φοροδότες του κράτους και οι προστάτες των συνόρων του [...]. Καθώς η φορολογία ήταν κυρίως σε χρήμα, η σοβαρή έλλειψη νομισμάτων ανάγκαζε συχνά τους αγρότες να καταφεύγουν σε τοκογλύφους. Οι φοροσυλλέκτες και οι κατ' επάγγελμα δανειστές έγιναν έτσι τα πιο μισητά πρόσωπα στο λαό. Εξάλλου, πολλοί αγρότες παρείχαν στην αυτοκρατορία και τις στρατιωτικές τους υπηρεσίες[...] καθώς τον κύριο όγκο του πολυάριθμου βυζαντινού στρατού τον αποτελούσαν οι λεγόμενοι στρατιώται που καθήκον τους ήταν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε περιόδους στρατιωτικών εκστρατειών ή εχθρικών εισβολών, αναλαμβάνοντας οι ίδιοι να προμηθεύονται τα απαραίτητα όπλα και άλογα. Σε περιόδους ειρήνης, ωστόσο, οι ίδιοι αυτοί άνδρες καλλιεργούσαν τους αγρούς και τα αμπέλια τους. Καθώς η ιδιοκτησία τους δεν ήταν αισθητά μεγαλύτερη από εκείνη ενός απλού αγρότη, τα βάρη που επωμίζονταν γίνονταν δυσβάστακτα.

Kazhdan, A.P. & Epstein, A.W., Αλλαγές στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και 12ο αιώνα, (μτφρ. Α. Παππάς), ΜΙΕΤ, Αθήνα 1997, σ. 34-35.

45. ΘΕΜΑ 1_23649

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
 1. Στις κοινότητες των χωρίων τον 7ο αιώνα τη δυναμικότερη τάξη τη συγκροτούσαν οι γαιοκτήμονες.
 2. Το Ισλάμ έχει δάνεια στοιχεία μόνο από τη Χριστιανική θρησκεία

3. Ένα μέσο προάσπισης των παραλίων της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τον 7ο έως τον 9ο αιώνα ήταν η δημιουργία ναυτικών θεμάτων.
4. Το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Υίο (filioque) ήταν το βασικότερο αίτιο για το Πρώτο Σχίσμα το 867 ανάμεσα στην Ορθόδοξη και τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.
5. Οι διαφωτιστές ταξίδευαν στο εξωτερικό εκθέτοντας τις απόψεις τους προσκεκλημένοι συχνά από ηγεμόνες της λεγόμενης φωτισμένης δεσποτείας.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. Εκχριστιανισμός των Σλάβων.
- β. Πραγματοποίηση γεωργικής επανάστασης στη Δ. Ευρώπη και Β. Ιταλία.
- γ. Σύναψη ευνοϊκής εμπορικής συνθήκης μεταξύ του Βασιλείου Β' και των Βενετών.
- δ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
- ε. Οργάνωση των πρώτων θεμάτων στη Μ. Ασία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, Επαναγωγή.

46. ΘΕΜΑ 1_24473

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Μωάμεθ	α. οργάνωση του κράτους των Οθωμανών
2. καρδινάλιος Ουμβέρτος	β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης
3. πάπας Ουρβανός Β'	γ. Πρώτη Σταυροφορία
4. Πιπίνος Α'	δ. ιδρυτής του Ισλάμ
5. Μωάμεθ Β'	ε. Σχίσμα του 1054
6. Ορχάν	

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο θεματικός στρατός ήταν μισθοφορικός.
2. Το κίνημα της Εικονομαχίας συνδέεται αποκλειστικά με τις θρησκευτικές ιδέες των δύο πρώτων αυτοκρατόρων της δυναστείας των Ισαύρων, Λέοντα Γ' και Κωνσταντίνου Ε'.
3. Μία από τις σημαντικότερες πλευρές της εσωτερικής πολιτικής των Μακεδόνων ήταν ο αγώνας κατά των δυνατών.
4. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας στο Φραγκικό Κράτος βρίσκονταν οι φεουδάρχες.
5. Το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας επικράτησε για πρώτη φορά μετά την αμερικανική επανάσταση.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, Επαναγωγή.

47. ΘΕΜΑ 1_24477

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Η διδασκαλία του Μωάμεθ, μεταξύ άλλων:
 - α. έθεσε τέρμα στην πολιτική διάσπαση της Αραβικής Χερσονήσου
 - β. συντέλεσε στην προσέγγιση Βυζαντινών και Αράβων
 - γ. οδήγησε στη διάσπαση των αραβικών φυλών
 - δ. συνέβαλε στη διάδοση του ιουδαϊσμού στην Αραβική Χερσόνησο
2. Οι μικροκαλλιεργητές στην κοινότητα του βυζαντινού χωριού, κατά τα τέλη του 8ου αιώνα:
 - α. πλήρωναν τους φόρους των δυνατών
 - β. είχαν ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση
 - γ. είχαν υπερβολική φορολογική επιβάρυνση
 - δ. ήταν εντελώς απαλλαγμένοι από φόρους
3. Μία από τις διαφωνίες που οδήγησαν στο οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών ήταν:
 - α. η Εικονομαχία
 - β. το δόγμα περί της εκπόρευσης του Αγίου Πνεύματος και από τον Υιό
 - γ. η υπαγωγή της Βουλγαρικής Εκκλησίας στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως
 - δ. οι ανεικονικές αντιλήψεις
4. Το Βυζάντιο κατά την τελευταία εκατονταετία της ζωής του:
 - α. είχε καταρρεύσει οικονομικά
 - β. εμφάνισε μεγάλη οικονομική ανάπτυξη
 - γ. σημείωσε ελάχιστες εδαφικές απώλειες
 - δ. εξακολουθούσε να έχει ισχυρό νόμισμα
5. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ έπλευσε μέχρι:
 - α. τη Βραζιλία
 - β. το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας
 - γ. το Κάλικουτ των Ινδιών
 - δ. το Σαν Σαλβαδόρ

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Έναρξη της εικονομαχικής πολιτικής	α. Ηράκλειος
2. Θέματα	β. Ιωάννης Βατάτζης
3. Πρώτη Σταυροφορία	γ. Μαρτίνος Λούθηρος
4. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση	δ. Ισαάκιος Β' Άγγελος
5. Αυτοκρατορία της Νίκαιας	ε. Λέων Γ' Ίσαυρος
	στ. Κωνσταντίνος ΙΑ' Παλαιολόγος
	ζ. Ουρβανός Β'

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Πρόχειρος Νόμος.

48. ΘΕΜΑ 1_24685

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Το αλληλέγγυον ήταν ένας νόμος που στην ουσία έπληττε τους δυνατούς.
 2. Ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο και μετέφρασε την Αγία Γραφή στη σλαβική γλώσσα.
 3. Ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων βρίσκεται σε μαρasmus στα τέλη του 12ου αιώνα.
 4. Η Αναγέννηση είναι ένα καλλιτεχνικό κίνημα που αφορά κυρίως την αρχιτεκτονική και την ζωγραφική.
 5. Στη Γερμανία, μετά την Ειρήνη της Αυγούστας, επικράτησε παντού το προτεσταντικό δόγμα.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Μοντεσκιέ	α. κατά του θρησκευτικού φανατισμού
2. Τζον Λοκ	β. εξανθρωπισμός της ποινικής δικαιοσύνης
3. Βολταίρος	γ. κατάργηση της δουλείας
4. Μπεκαρία	δ. σεβασμός στην προσωπικότητα του παιδιού
5. Ρουσσό	ε. αναγνωρίζει το δικαίωμα του λαού για αντίσταση και επανάσταση
	στ. διάκριση των εξουσιών

- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Πρόχειρος Νόμος.

49. ΘΕΜΑ 1_24811

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο θεσμός των θεμάτων συνέβαλε στην αναδιάρθρωση της βυζαντινής κοινωνίας ενισχύοντας κυρίως τη μεγάλη ιδιοκτησία.
 2. Οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου αποτέλεσαν κομβικό σημείο στη διαμόρφωση του συστήματος της φεουδαρχίας.
 3. Τον Νοέμβριο του 1095 ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία.
 4. Το Κράτος της Ηπείρου συμμαχούσε με την Αυτοκρατορία της Νίκαιας στην προσπάθεια αποκατάστασης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
 5. Κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης μελετήθηκαν για πρώτη φορά τα κείμενα των αρχαίων συγγραφέων.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Λάζαρος	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. Μιχαήλ Κηρουλάριος	β. Σύνοδος της Φλωρεντίας
3. Βονιφάτιος Μομφερρατικός	γ. Σχίσμα των δύο εκκλησιών
4. Θεόδωρος Λάσκαρης	δ. εικονομαχία
5. Μάρκος Ευγενικός	ε. Σύνοδος του Τρέντο
	στ. αυτοκρατορία της Νίκαιας
	ζ. μάχη του Κοσσυφοπεδίου

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), Επαναγωγή.

50. ΘΕΜΑ 1_24813

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι σκλαβηνίες ήταν αυτόνομες νησίδες Σλάβων εγκατεστημένων ανάμεσα σε βουλγαρικούς πληθυσμούς.
2. Η εμποροβιοτεχνική τάξη κατά τον 11ο αιώνα στο Βυζάντιο είχε ενεργό συμμετοχή στην πολιτική ζωής της αυτοκρατορίας.
3. Η ακτίνα δράσης των εμπορικών δραστηριοτήτων τον 12ο αιώνα περιορίζεται στη Μεσόγειο θάλασσα.
4. Το Δεσποτάτο του Μορέως προσέφερε σημαντική βοήθεια στον Βυζαντινό αυτοκράτορα κατά τη διάρκεια της πολιορκίας της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.
5. Ο Αμέρικο Βεσπούτσι απέδειξε με τα ταξίδια του ότι η γη είναι σφαιρική.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Ερρίκος Δ΄	α. πρώτος περίπλους της γης
2. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	β. Πρώτη Σταυροφορία
3. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	γ. μάχη της Βάρνας
4. Κάρολος Ε΄	δ. Ειρήνη της Αυγούστας
5. Λάζαρος	ε. Σύνοδος του Τρέντο
	στ. Κράτος της Ηπείρου
	ζ. μάχη του Κοσσυφοπεδίου

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανεικονικές αντιλήψεις, Επαναγωγή.

51. ΘΕΜΑ 1_24999

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1.βασάλοι 2. λογοθέτης του Δρόμου 3. κόμητες 4. λογοθέτης του Γενικού 5. Χαλίφης	α. ασκούσαν τη στρατιωτική και πολιτική διοίκηση του φραγκικού κράτους β. είχε την ευθύνη των οικονομικών στο Βυζαντινό κράτος γ. έγινε ο πρώτος αξιωματούχος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού δ. ήταν υπεύθυνος για την εφαρμογή των εντολών του Κορανίου ε. συνδέονταν με τους φεουδάρχες με δεσμούς εξάρτησης στ. ήταν Βούλγαροι ευγενείς

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η δημιουργία των θεμάτων συνέβαλε στην αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση του βυζαντινού κράτους.
2. Ο Μιχαήλ Γ' υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο βασιλεύς πιστός εν Χριστώ.
3. Οι δύο πρώτοι Παλαιολόγοι υπήρξαν οι πρωτεργάτες του κινήματος της Εικονομαχίας.
4. Ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος επινόησε το λεγόμενο γλαγολιτικό αλφάβητο.
5. Οι Νεαρές αντλούν πολλά στοιχεία από την Εκλογή παρά το γεγονός ότι ασκούν αρνητική κριτική σ' αυτήν.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανεικονικές αντιλήψεις, Βασιλικά.

52. ΘΕΜΑ_1_25004

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Βασίλειος Β΄ 2. Καρλομάγνος 3. Μιχαήλ Παλαιολόγος 4. Κωνσταντίνος-Κύριλλος 5. Ιωάννης Βατάτζης	α. καθιέρωσε τον θεσμό των βασιλικών απεσταλμένων β. επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο γ. κατέστησε την Αυτοκρατορία της Νίκαιας διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη δ. εγκαινίασε την πολιτική παραχώρησης προνομίων στο βενετικό εμπορικό κεφάλαιο ε. ανέκτησε το 1261 την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους στ. στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας δέχθηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στις αρχές του 7ου αιώνα άρχισαν να δημιουργούνται στον ελλαδικό χώρο μόνιμες εγκαταστάσεις Αβάρων.
 2. Η σύνοδος της Ιέρεας (754) αποφάσισε την αποκατάσταση των εικόνων.
 3. Για το Σχίσμα του 1054 μεγάλες ευθύνες πρέπει να αποδοθούν στον πατριάρχη Μιχαήλ Κηρουλάριο και στον καρδινάλιο Ουμβέρτο.
 4. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Ορχάν.
 5. Την Κωνσταντινούπολη κατά την πολιορκία της (1449 - 1453) ανέλαβε να υπερασπιστεί με αυτοθυσία ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος.
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, Νεαρές.

53. ΘΕΜΑ 1_25034

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Μωάμεθ κατάφερε να συνενώσει τις αραβικές φυλές.
 2. Τον 8ο αιώνα οι αστικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας απέρριπταν την ιδέα της απεικόνισης του θείου.
 3. Τα Βασιλικά στηρίχτηκαν σε μεγάλο βαθμό στο νομικό έργο των Ισαύρων.
 4. Στα τέλη του 12ου αιώνα στη μεσαιωνική Δύση ο νερόμυλος και ο ανεμόμυλος αποτελούσαν τις κύριες πηγές ενέργειας.
 5. Οι Μογγόλοι του Ταμερλάνου πολιορκήσαν την Κωνσταντινούπολη το 1422.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. διάδοση του θεσμού των εμποροπανηγύρεων στη δυτική Ευρώπη
 - β. Οριστικό σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
 - γ. έκδοση του πρώτου επίσημου εικονομαχικού διατάγματος
 - δ. Μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
 - ε. ανακάλυψη της Αμερικής
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, Επαναγωγή.

54. ΘΕΜΑ 1_25042

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία.
 2. Ο Λέων Γ΄ υιοθέτησε τον τίτλο βασιλεύς, πιστός εν Χριστώ.
 3. Επί της βασιλείας του Κωνσταντίνου Ε΄ καταδικάστηκε η εικονομαχία από τη Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο.
 4. Ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Γ΄ βάπτισε χριστιανό τον ηγεμόνα των Βουλγάρων, δίνοντάς του το όνομά του.
 5. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε εμπορική συμφωνία με τους Βενετούς, εγκαινιάζοντας μια πολιτική προνομίων στο βενετικό εμπορικό κεφάλαιο.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. αναχαίτιση των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας από τον Κάρολο Μαρτέλο
 - β. Τέταρτη Σταυροφορία
 - γ. έναρξη εικονομαχίας
 - δ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
 - ε. ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Βυζαντινούς
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, Νεαρές.

55. ΘΕΜΑ 1_25078

- α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - β. Έναρξη της Εικονομαχίας
 - γ. Κήρυξη της Α΄ Σταυροφορίας
 - δ. Στέψη του Καρλομάγνου ως αυτοκράτορα και κυβερνήτη του Ρωμαϊκού Κράτους
 - ε. Κατάληψη της Προύσας από τους Οθωμανούς
- (II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στο Ισλάμ η θρησκευτική κοινότητα ταυτίζεται με το κράτος.
 2. Το 732 ο Κάρολος Μαρτέλος αναχαίτισε στο Πουατιέ της Γαλλίας την προέλαση των Αράβων στην Ευρώπη.
 3. Η Επαναγωγή αποτελούσε τη μεγαλύτερη νομική συλλογή του βυζαντινού κράτους και στηρίχθηκε κυρίως στην ιουστινιάνεια νομοθεσία.
 4. Το αλληλέγγυο ήταν νόμος που καθιερώθηκε από τους Μακεδόνες βασιλείς και απάλλαξε τους δυνατούς από κάθε φορολογική υποχρέωση.
 5. Στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-9) ο βυζαντινός αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος δέχτηκε την υποταγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Καθολική, προκειμένου να εξασφαλίσει βοήθεια από τους Δυτικούς για την αντιμετώπιση των Οθωμανών.
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, Πρόχειρος Νόμος.

56. ΘΕΜΑ 1_25086

- α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες προτάσεις:
1. Το έτος αποδημίας του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα (622) θεωρείται η αφετηρία:
 - α. της δημόσιας διδασκαλίας του για τη νέα θρησκεία
 - β. του χρονολογικού συστήματος των Αράβων
 - γ. της πολιτικής διάσπασης της Αραβικής Χερσονήσου
 - δ. της νεότερης ιστορίας των Αράβων
 2. Ιδρυτής της δυναστείας των Καρολιδών θεωρείται:
 - α. ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)
 - β. ο Πιπίνος
 - γ. ο Κάρολος Μαρτέλος

δ. ο Βόρης

3. Το πρακτικό εγχειρίδιο που περιλάμβανε διατάξεις Δημοσίου και Αστικού Δικαίου στα χρόνια της Μακεδονικής Δυναστείας φέρει το όνομα:
- Πρόχειρος Νόμος
 - Επαναγωγή
 - Βασιλικά
 - Νεαρές
4. Στα μέσα του 11ου αιώνα πραγματοποιήθηκε στη Δυτική Ευρώπη και τη Βόρεια Ιταλία μια:
- αστική επανάσταση
 - γεωργική επανάσταση
 - εμπορική επανάσταση
 - βιομηχανική επανάσταση
5. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς:
- έσβησε η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου
 - απορρίφθηκε από τη Δυτική Ευρώπη η βυζαντινή πνευματική παράδοση στα χρόνια του Ανθρωπισμού και της Αναγέννησης
 - κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων του Βυζαντίου φιλοδόξησε να γίνει η Ρωσία
 - κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων του Βυζαντίου φιλοδόξησε να γίνει η Οθωμανική Αυτοκρατορία

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. επί της βασιλείας του επιτεύχθηκε ο εκχριστιανισμός των Σλάβων
2. Μιχαήλ Γ΄	β. το 1208 στέφθηκε αυτοκράτορας και βασιλιάς των Ρωμαίων
3. Ιωάννης Βατάτζης	γ. εξαπέλυσε την πρώτη επίθεση κατά των εικόνων
4. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος	δ. απαγόρευση εισαγωγής ειδών πολυτελείας
5. Θεόδωρος Λάσκαρης	ε. ίδρυσε και οργάνωσε το κράτος της Ηπείρου
	στ. κατέλαβε πραξικοπηματικά τον θρόνο

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, Πρόχειρος Νόμος .

57. ΘΕΜΑ 1_25100

α. Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω προτάσεις:

- Το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα:
 - βρήκε υποστήριξη από την εκκλησία της Ρώμης
 - προκάλεσε την θεία οργή και καταστροφικό σεισμό
 - εκδόθηκε το 726 από τον Κωνσταντίνο Ε΄
 - εκδόθηκε το 730 από τον Λέοντα Γ΄

2. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς, στη διάρκεια του 10ου και 11ου αιώνα, αποτέλεσε:
 - α. ο Πρόχειρος Νόμος
 - β. η Επαναγωγή
 - γ. το αλληλέγγυον
 - δ. η Εκλογή
 3. Η τελετή της περιβολής στη Δύση ήταν:
 - α. η αφαίρεση του φέουδου από έναν άρχοντα
 - β. η αναγνώριση ενός άρχοντα ως υποτελούς ενός ισχυρότερου άρχοντα
 - γ. η αναγνώριση ενός φεουδάρχη ως εκκλησιαστικού άρχοντα
 - δ. η παραχώρηση φέουδου σε έναν πάροικο
 4. Ποιο από τα παρακάτω δεν συγκαταλέγεται στα έργα του Ιωάννη Βατάτζη:
 - α. η επέκταση της επικράτειας της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
 - β. η πάταξη των καταχρήσεων στη διοίκηση της Αυτοκρατορίας
 - γ. η ίδρυση πολλών φιλανθρωπικών ιδρυμάτων
 - δ. η σύναψη συνθήκης με τους Γενουάτες
 5. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, τελευταία/-ο υπέκυψε στους Οθωμανούς:
 - α. η Προύσα
 - β. η Νικομήδεια
 - γ. η Τραπεζούντα
 - δ. το Δεσποτάτο του Μορέως
- β. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: θέματα, Πρόχειρος Νόμος.

58. ΘΕΜΑ 1 25107

- α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

Α	Β
1. τελετή της περιβολής	α. ιερό βιβλίο του Ισλάμ
2. σύνοδος της Ιέρειας	β. αποκατάσταση των εικόνων
3. Ομολογία της Αυγούστας	γ. υπόμνημα με τις αρχές του λουθηρανισμού
4. αλληλέγγυον	δ. καταβολή των φόρων των φτωχών από τους δυνατούς
5. Κοράνιο	ε. αναγνώριση της υποτελείας στον φεουδάρχη
	στ. καταδίκη της λατρείας των εικόνων

- (II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στοιχείο στρατιωτικοποίησης της μεσοβυζαντινής κοινωνίας ήταν και η ανοικοδόμηση κάστρων.
 2. Οι Βούλγαροι ζήτησαν ιεραποστόλους από το Βυζάντιο για τον εκχριστιανισμό τους.
 3. Στην αυτοκρατορία της Τραπεζούντας οφείλεται η ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης το 1261.
 4. Ο Εκατονταετής Πόλεμος (1339-1453) διεξήχθη ανάμεσα στη Γαλλία και την Αγγλία.
 5. Οι φορείς του ανθρωπισμού απέρριπταν τη θρησκεία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Επαναγωγή.

59. ΘΕΜΑ 1_25109

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Έρασμος	α. Πατριάρχης Κωνσταντινούπολης την εποχή του τελικού Σχίσματος
2. Μαρτίνος Λούθηρος	β. Πάπας την εποχή της Δ' Σταυροφορίας
3. Βαρθολομαίος Ντιάζ	γ. Φιλόσοφος της εποχής της Αναγέννησης
4. Ιννοκέντιος Γ'	δ. Πρωταγωνιστής της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης
5. Μιχαήλ Κηρουλάριος	ε. Πορτογάλος θαλασσοπόρος
	στ. Αυτοκράτορας του Βυζαντίου

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη των οικονομικών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
2. Ο Ραστισλάβος ήταν ο ηγεμόνας του Βουλγαρικού κράτους.
3. Ο Πρόχειρος Νόμος (870-879) ήταν πρακτικό εγχειρίδιο που περιελάμβανε διατάξεις Δημοσίου και Αστικού Δικαίου.
4. Οι Τούρκοι το 1354, επωφελούμενοι από ένα μεγάλο σεισμό, κατέλαβαν το φρούριο της Καλλίπολης.
5. Η Ειρήνη της Αυγούστας (1555) αμφισβήτησε τη νομιμότητα του λουθηρανισμού.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: στρατιωτόπια, τα Βασιλικά.

60. ΘΕΜΑ 1_25623

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στο Βυζάντιο, από τα μέσα του 7ου αιώνα, οι κρατικές υπηρεσίες εξαρτιόνταν άμεσα από τον αυτοκράτορα.
2. Η εικονομαχία αποτελούσε πρωτοβουλία της Μακεδονικής δυναστείας.
3. Ο βούλγαρος ηγεμόνας Βόρης είχε αρχικά την υποστήριξη των βουλγάρων ευγενών (βογιάρων) στο ζήτημα του εκχριστιανισμού.
4. Με τη συλλογή νομοθετημάτων «Επαναγωγή» το κράτος (Βυζάντιο) ταυτιζόταν πλέον με τον αυτοκράτορα.
5. Από τα τέλη του 12ου αιώνα στην Ευρώπη άρχισε να διαδίδεται ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τα στρατιωτόπια ήταν:
 - α. στρατιωτικές μονάδες
 - β. στρατιωτικές μονάδες που μετεξελίχθηκαν σε διοικητικές περιφέρειες

γ. κτήματα που διέθεταν οι στρατιώτες, από τα έσοδα των οποίων συντηρούσαν το άλογο και τον εξοπλισμό τους

δ. κοινότητες χωριών

2. Ιδεολογική βάση του κινήματος της Εικονομαχίας (726-843) ήταν:

α. οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών του Βυζαντίου

β. οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των δυτικών επαρχιών του Βυζαντίου

γ. η διαταγή του αυτοκράτορα Λέοντα Γ' για απομάκρυνση μιας εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη των Ανακτόρων

δ. ο σεισμός στο θαλάσσιο χώρο μεταξύ Θήρας και Θηρασίας (726), που ερμηνεύθηκε ως εκδήλωση θεϊκής οργής για τη λατρεία των εικόνων

3. Η βυζαντινή διπλωματία χρησιμοποιούσε ως μέσο:

α. μόνο τις χορηγίες

β. μόνο τον εκχριστιανισμό άλλων λαών

γ. μόνο τις συνάψεις συμμαχιών

δ. ένα ευρύ φάσμα τρόπων που περιελάμβανε και όλα τα προηγούμενα

4. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον:

α. Ιωάννη Βατάτζη

β. Θεόδωρο Λάσκαρη

γ. Μιχαήλ Παλαιολόγο

δ. Μιχαήλ Δούκα Κομνηνό

5. Ο Σκότος Άνταμ Σμιθ (1723-1790) ήταν θεμελιωτής της θεωρίας:

α. του οικονομικού φιλελευθερισμού

β. της φυσιοκρατίας

γ. του μερκαντιλισμού

δ. της μετακένωσης

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, Πρόχειρος Νόμος.

61. ΘΕΜΑ 1_29814

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Ηράκλειος διατήρησε τον παλιό ρωμαϊκό τίτλο imperator Romanorum (αυτοκράτωρ των Ρωμαίων).

2. Οι σκλαβηνίες ήταν νησίδες αβαρικού πληθυσμού.

3. Ιερό βιβλίο των Μουσουλμάνων είναι το Κοράνιο.

4. Το πρώτο Σχίσμα των δύο εκκλησιών συνέβη τον 9ο αι. μ.Χ.

5. Η ευρωπαϊκή μεσαιωνική κοινωνία αποκαλείται φεουδαρχική.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. αλληλέγγυον	α. αξίωμα
2. αυλάρχης	β. βυζαντινοί γαιοκτήμονες
3. δυνατοί	γ. φεουδαρχικό σύστημα
4. χορηγίες	δ. νόμος
5. τελετή της περιβολής	ε. εμπορική συνθήκη
	στ. βυζαντινή διπλωματία

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), Πρόχειρος Νόμος.

62. ΘΕΜΑ 1_23645

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν τον 7ο αι:
 - στη Μικρά Ασία
 - στη Βαλκανική Χερσόνησο
 - στο Φραγκικό κράτος
 - στη Δυτική Ευρώπη
- Τα εικονομαχικά μέτρα που έλαβε η κεντρική εξουσία του Βυζαντινού κράτους δικαιολογούνται πολιτικά από:
 - έναν σεισμό μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
 - τη βούληση των δύο πρώτων Ισαύρων αυτοκρατόρων (Λέοντος Γ' και Κωνσταντίνου Ε')
 - την κρισιμότητα των περιστάσεων λόγω των απειλών που δεχόταν η αυτοκρατορία από τους Άραβες και τους Σλάβους
 - την εκδήλωση της θεϊκής οργής
- Στο σύστημα της φεουδαρχίας:
 - τη μεγάλη μάζα του πληθυσμού αποτελούσαν οι φεουδάρχες
 - ο στρατός τέθηκε κάτω από την ηγεσία των φεουδαρχών
 - προϋπόθεση για την ένταξη στον κλήρο ήταν η τελετή περιβολής
 - ο στρατός τέθηκε κάτω από την ηγεσία του αυτοκράτορα
- Διαφωνίες που οδήγησαν στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών ήταν:
 - η χρήση των αζύμων στη Θεία Λειτουργία
 - το Δόγμα της εκπόρευσης του Αγίου Πνεύματος και από τον Υιό
 - η νηστεία του Σαββάτου
 - όλα τα παραπάνω
- Ο βυζαντινός λαός μετά τη Σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας:
 - υποστήριζε θερμά την ένωση των δύο Εκκλησιών
 - εξέφρασε εχθρικό αίσθημα κατά των Λατίνων
 - αποδέχθηκε το πρωτείο της Ρώμης έναντι της Κωνσταντινούπολης
 - αποδέχθηκε την υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)	α. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
2. καρδινάλιος Ουμβέρτος	β. κόμητες
3. Ορχάν	γ. Δ΄ Σταυροφορία
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. Αποστολή στη Μοραβία
5. Κωνσταντίνος-Κύριλλος	ε. Κατάληψη της Καλλίπολης (1354)
6. πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος	
7. πάπας Ιννοκέντιος Γ΄	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Λογοθέτης του Δρόμου.

63. ΘΕΜΑ_1_23651

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Κοράνι καθορίζει μόνο τη θρησκευτική συμπεριφορά των πιστών.
2. Το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα (730) βρήκε αντίθετη την εκκλησία της Ρώμης.
3. Ο Κωνσταντίνος – Κύριλλος επινόησε το λεγόμενο γλαγολιτικό αλφάβητο.
4. Αφορμή για την εμφάνιση των σταυροφόρων μπροστά στα τείχη της Κωνσταντινούπολης ήταν η αποκατάσταση του Ισαάκιου Β΄ Αγγέλου στον βυζαντινό θρόνο.
5. Μετά την πτώση του Βυζαντίου, ως αποδέκτης και συνεχιστής της Βυζαντινής πνευματικής κληρονομιάς εμφανίστηκε η ορθόδοξη Βουλγαρία.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν τον 7ο αι:
 - α. στη Μικρά Ασία
 - β. στη Βαλκανική Χερσόνησο
 - γ. στο Φραγκικό κράτος
 - δ. στη Δυτική Ευρώπη
2. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Βαλκανική είναι γνωστές με το όνομα:
 - α. θέματα
 - β. κομητείες
 - γ. κοινότητες χωριών
 - δ. σκλαβηνίες
3. Το 732 ο αυλάρχης Κάρολος Μαρτέλος αναχαίτισε στο Πουατιέ της Γαλλίας την προέλαση των:
 - α. Σλάβων
 - β. Αράβων
 - γ. Λογγοβάρδων
 - δ. Αβάρων
4. Το Πρώτο Σχίσμα χρονολογείται το:

- α. 622
- β. 867
- γ. 1054
- δ. 1204

5. Το σπουδαιότερο μέσο για να στηρίξει το Βυζάντιο την ασφάλειά του και τη διεθνή δύναμή του ήταν:

- α. η βυζαντινή διπλωματία
- β. η σύναψη συμμαχιών
- γ. ο εκχριστιανισμός άλλων λαών
- δ. η σύναψη εμπορικών συνθηκών

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Δρόμου, Επαναγωγή.

64. ΘΕΜΑ 1_24729

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο ιερός πόλεμος (τζιχάντ) υπήρξε σημαντικός παράγοντας της ραγδαίας εξάπλωσης του Ισλάμ.
2. Η στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας εκφράζεται και με την εμφάνιση των οικογενειακών επωνύμων.
3. Το βυζαντινόν χωρίον (κοινότητα) εμφανίζεται τον 7ο αιώνα και συγκροτείται από τους δυνατούς.
4. Ο ανεμόμυλος ως πηγή ενέργειας εμφανίστηκε τον 12ο αιώνα.
5. Η Ιερά Εξέταση ήταν μια μορφή λογοκρισίας που επέβαλε η Καθολική Εκκλησία.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. πατριάρχης Φώτιος	α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης
2. Ιωάννης Βατάτζης	β. περίπλους της γης
3. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	γ. ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας
4. Βαρθολομαίος Ντιάζ	δ. τελετή της περιβολής
5. Μαρτίνος Λούθηρος	ε. θεωρία των δύο εξουσιών
	στ. Ομολογία της Αυγούστας
	ζ. Αυτοκρατορία της Νίκαιας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Δρόμου, βασιλικοί.

65. ΘΕΜΑ 1_25036

α. (I) Να χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στις αρχές του 8ου αιώνα οι Πέρσες έκαναν επιθέσεις στις βυζαντινές επαρχίες στη Βαλκανική.
2. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) επέλεξε τη Ρώμη ως έδρα του.
3. Ο νερόμυλος υπήρξε η κύρια πηγή ενέργειας στη Δύση κατά τον 11ο αιώνα.
4. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα.

5. Μετά τις Ανακαλύψεις τα λιμάνια της Βενετίας και της Γένουας είχαν τη μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος του Τρέντο
- β. Πρώτο Σχίσμα
- γ. κατάληψη της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς
- δ. αφετηρία του χρονολογικού συστήματος των Αράβων
- ε. Τέταρτη Σταυροφορία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: λογοθέτης του Δρόμου, πάροικοι.

66. ΘΕΜΑ 2_24490

α. Ποια στοιχεία καταδεικνύουν τον εξελληνισμό του βυζαντινού κράτους μετά το 630 μ.Χ;

β. Ποιους τρόπους και μέσα χρησιμοποιούσε η Βυζαντινή διπλωματία και ποιοι ήταν υπεύθυνοι για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής;

67. ΘΕΜΑ 3_25558

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Ποιοι και με ποιους τρόπους ασκούσαν τη διπλωματία στο Βυζάντιο;
- β. Ποιες συνέπειες είχε η άσκηση αυτής της διπλωματίας για το Βυζάντιο και για τους άλλους λαούς;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η χριστιανική θρησκεία, με τον οικουμενικό χαρακτήρα που είχε προσλάβει από τους πρώτους αιώνες της διάδοσής της, ευνόησε τη δημιουργία μιας ιδεολογίας χωρίς σύνορα. Τέθηκε σύντομα στην υπηρεσία της εξωτερικής πολιτικής της βυζαντινής αυτοκρατορίας, άνοιξε νέους ορίζοντες και χάραξε ευνοϊκές προοπτικές στην άσκηση και την εφαρμογή της. [...] Ο βυζαντινός αυτοκράτορας εμφανίζεται από τις πηγές, άλλοτε ως πρόξενος της ιεραποστολής, άλλοτε ως προστάτης εκχριστιανισμένων ήδη λαών και άλλοτε ως αποδέκτης και διεκπεραιωτής πρωτοβουλιών προσηλυτισμού. Και στις τρεις περιπτώσεις η παρέμβασή του εντάσσεται στο πλαίσιο άσκησης της εξωτερικής πολιτικής και οι στόχοι του είναι κατεξοχήν πολιτικοί.

Πατούρα-Σπανού Σ., «Όψεις της βυζαντινής διπλωματίας», Σ. Πατούρα Σπανού (επιμ.), Διπλωματία και Πολιτική, ΕΙΕ, Αθήνα 2005, σ. 133, 146 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στις 8 Οκτωβρίου μια λαμπρή πομπή ξεκίνησε από το παλάτι. Ο πατριάρχης Στέφανος Β', ο πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης και σύσσωμη η σύγκλητος οδηγούσαν τη νεαρή πριγκίπισσα στον ναό της Υπεραγίας Θεοτόκου της Πηγής για την τελετή. [...] Με τον γάμο αυτό, που είχε προτείνει η βουλγαρική πλευρά και είχε ευχαρίστως αποδεχθεί η βυζαντινή, μια μακρά περίοδος πολέμων έφθανε στο τέλος της. Η Βουλγαρία, ταλαιπωρημένη όχι

μόνο από τους πολέμους αλλά και από έναν μεγάλο λιμό, θα χαιρόταν επιτέλους τα αγαθά της ειρήνης, και ο άρχοντάς της θα συγγένευε με την επιφανέστερη οικογένεια της χριστιανοσύνης.

Νικολάου Κ., «Βυζαντινά βασιλικά συνοικέσια «μετ' αλλοφύλων και αλλογλώσσων» (7ος -11ος αι.)», στο: Το Βυζάντιο και οι ξένοι [4], Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Αθήνα 2000, σ. 16-17 (διασκευή).

68. ΘΕΜΑ 3_26011

«Σήμερα σε όλα τα κράτη υπάρχουν μόνιμες διπλωματικές αντιπροσωπείες άλλων κρατών (πρεσβείες και προξενεία) που ασχολούνται με διακρατικά προβλήματα.». Λαμβάνοντας υπόψη την παραπάνω διατύπωση και αξιοποιώντας τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα εξής:

- α. Ποια είναι η βασική διαφορά στην αποστολή πρεσβευτών στο Μεσαίωνα σε σύγκριση με τη σημερινή εποχή και με ποια κριτήρια επιλέγονται από τον αυτοκράτορα τα μέλη των διπλωματικών αποστολών;
- β. Σε ποιον τρόπο άσκησης διπλωματίας κατέφευγε, ως επί το πλείστον, η βυζαντινή αυτοκρατορία και πού οφείλεται, κατά τη γνώμη σας, η προτίμηση της συγκεκριμένης επιλογής;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Βασική αρχή είναι η ειρηνική διευθέτηση των διαφορών και στόχοι η προσέγγιση με τους γείτονες λαούς και η επέκταση της επιρροής, ιδίως μέσω της χριστιανικής θρησκείας σε περισσότερο απομακρυσμένους, αλλά και η παρακολούθηση των πολιτικο-στρατιωτικών εξελίξεων στα μεγάλα αντίπαλα βασίλεια.[...] Μόνιμη διπλωματική εκπροσώπηση δεν υπήρχε ούτε από ούτε προς την αυτοκρατορία. Συχνή όμως ήταν η παρουσία διπλωματικών αποστολών στην αυλή του άλλου κράτους, μερικές φορές και για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων.[...] Τα μέλη κάθε πρεσβευτικής αποστολής επέλεγε ο αυτοκράτορας από πρόσωπα της απόλυτης εμπιστοσύνης του, μορφωμένα και εξοικειωμένα με τα πολιτικο-στρατιωτικά προβλήματα της αυτοκρατορίας και κατά το δυνατόν της ξένης αυλής.

Χριστοφιλοπούλου Αικ., Βυζαντινή Ιστορία (867-1081), Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 1991, σ. 285-287

69. ΘΕΜΑ 3_27456

Αφού μελετήσετε το παρακάτω κείμενο και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας:

- α. να επισημάνεται τα στοιχεία εκείνα του κειμένου που αναφέρονται στα μέσα με τα οποία το Βυζάντιο ασκούσε τη διπλωματία του,
- β. να εξηγήσετε πού αποσκοπούσε το Βυζάντιο με τη χρήση των συγκεκριμένων τρόπων και μέσων διπλωματίας. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

ΚΕΙΜΕΝΟ

(Ο αυτοκράτορας Θεόφιλος), αφού σύμφωνα με το παλαιό έθιμο ήθελε να καταστήσει την κυριαρχία της αυτοκρατορίας του φανερή στους Αγαρηνούς (Αραβες), είτε για να μοιραστεί τη χαρά του μαζί τους ή μάλλον

για να τους φανεί τρομερός, επέλεξε ως άξιο για αυτήν την υπηρεσία τον Ιωάννη^{11*}, που ήταν παλιότερα δάσκαλός του. Καθώς διέθετε σπουδαίες πολιτικές ικανότητες και παρέμενε μαζί του πιστός στην αίρεσή του και, επιπλέον, ήταν δραστήριος στους αντιρρητικούς λόγους, ο Θεόφιλος τον αγαπούσε και τον τιμούσε περισσότερο από όλους τους συγχρόνους του. Γι' αυτό τον έστειλε στον ηγεμόνα της Συρίας, δίνοντάς του πολλά από τα πράγματα για τα οποία η αυτοκρατορία των Ρωμαίων θαυμάζεται και με τα οποία το γένος των αλλοφύλων εκπλήσσεται, δίνοντάς του επίσης χρυσάφι που ξεπερνούσε σε ποσότητα τα τέσσερα κεντηνάρια. Έστειλε τα μεν ως δώρα στον εμίρη, αλλά το χρυσάφι ήταν για να το μοιράσει ο Ιωάννης απλόχερα, χάριν επίδειξης και αύξησης του κύρους. Διότι, αν μπορούσε ο απεσταλμένος να σκορπίσει το χρυσάφι όπως ήθελε, σαν να ήταν άμμος, τότε αυτός που τον έστειλε θα ήταν ακόμη πιο θαυμαστός για τους σωρούς του χρυσού.

Συνέχεια Θεοφάνη, Γ' 9. Έκδ. M. Featherstone - J. Signes-Codoñer (CFHB 53, 2015). (διασκευή)

70. ΘΕΜΑ 3 27156

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιες είναι οι βασικότερες θρησκευτικές διαφορές των βυζαντινών με τους Λατίνους, τις οποίες επισημαίνει ο Μιχαήλ Κηρουλάριος στην επιστολή του, που οδήγησαν στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών το 1054;
- β. Να αναφερθείτε στις γενικότερες επιπτώσεις του Σχίσματος των Εκκλησιών στις σχέσεις Ανατολής και Δύσης.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Επιστολή του Μιχαήλ Κηρουλαρίου για τις διαφορές με τους Λατίνους

Πρέπει να ξέρεις ότι οι Ρωμαίοι δεν έχουν χτυπηθεί από ένα μόνο βέλος (πλάνη), δηλ. τα άζυμα, αλλά πολλά και διάφορα βέλη, που πρέπει να απομακρύνουμε. [...] Στο άγιο σύμβολο [της Πίστεως] κάνουν την ακόλουθη κακόβουλη και επικίνδυνη προσθήκη: «Και εις το Πνεύμα το άγιον, το κύριον και ζωοποιόν, το εκ του Πατρός και εκ του Υιού εκπορευόμενον». [...] Οι επίσκοποι τους φοράνε δαχτυλίδι στο χέρι τους, σαν να έχουν τάχα παντρευτεί την εκκλησία, και λένε ότι φοράνε τον αρραβώνα. Επιπλέον, πηγαίνουν στον πόλεμο και βάφουν τα χέρια αλλά και τις ψυχές τους με αίμα, φονεύοντας και φονευόμενοι.

Acta et scripta [...] de controversio ecclesiae Graecae et Latinae [...], έκδ. C. Will, Λειψία-Marburg 1861, σ. 180-182.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Το σχίσμα είναι το πιο σημαντικό γεγονός στις εξωτερικές θρησκευτικές σχέσεις του Βυζαντίου. Από την εποχή των Σταυροφοριών έχει επηρεάσει και ακόμα επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ Ανατολής και Δύσης: έχει συμβάλει και ακόμα συμβάλει στη διαμόρφωση των ουσιαστικών ιδεών της «Ανατολής» και της «Δύσης» -των εννοιών του «ανατολικού» Χριστιανισμού και του Χριστιανισμού της Δύσης, του «Ρωμαιοκαθολικού» από τη μια πλευρά και του «Ορθόδοξου» ή «Σχισματικού» από την άλλη.

¹¹ Πρόκειται για τον εικονομάχο Ιωάννη Γραμματικό, τον μετέπειτα πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως (837-843).

71. ΘΕΜΑ 3_28563

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να παρουσιάσετε:

- α. τις θεολογικές διαφορές που προβάλλονταν ως αίτια του Σχίσματος του 1054
- β. την πραγματική αιτία του Σχίσματος αυτού.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το 1053 [...] νέα προβλήματα στις σχέσεις Λατίνων και Βυζαντινών ανέκυψαν με την άφιξη τριών παπικών λεγάτων¹² στην Κωνσταντινούπολη, καθώς προσέβαλαν τον Πατριάρχη (Μιχαήλ Κηρουλάριο) αρνούμενοι να τον τιμήσουν με την καθιερωμένη προσκύνηση [...]. Η κατάσταση επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο γιατί, στην επιστολή που μετέφεραν οι τρεις απεσταλμένοι, ο πάπας Λέων επέκρινε τον Πατριάρχη για τον τίτλο που χρησιμοποιούσε, δηλαδή του Οικουμενικού Πατριάρχη. Μετά από αυτό, οι βυζαντινοί δημοσίευσαν το κείμενο του Στουδίτη μοναχού Νικήτα Σταθάτου, ο οποίος επέκρινε έντονα τη χρήση των αζύμων, την αγαμία του λατινικού κλήρου και την εμμονή της δυτικής εκκλησίας στην τέλεση της συνήθους λειτουργίας κατά τη διάρκεια της πεντηκοστής. [...] Ο πάπας Ουμβέρτος εξαπέλυσε νέα επίθεση εναντίον των Ελλήνων κατηγορώντας τους για τη μη αποδοχή της προσθήκης του Filioque στο θέμα της διπλής εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος, ο Κηρουλάριος όμως αρνήθηκε κατηγορηματικά να συζητήσει μαζί τους το επίμαχο αυτό σημείο. Επέμενε να λάβουν μέρος στη συζήτηση αυτή απεσταλμένοι και από τα υπόλοιπα πατριαρχεία της Ανατολής.

Ανάστος, Μ., «Οι σχέσεις ανάμεσα στα πατριαρχεία της Κωνσταντινουπόλεως και της Ρώμης», Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Η', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1979, σ. 263-264 (διασκευή)

72. ΘΕΜΑ 3_28698

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιες από τις αιτίες που οδήγησαν στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών το 1054 αναφέρονται στο πρώτο παράθεμα; Σε τι είδους διαφορές με τους Λατίνους εστιάζει ο συντάκτης της επιστολής και πώς δικαιολογείται η έμφαση που δίνει σε αυτές;
- β. Ποια ήταν τα αποτελέσματα του Σχίσματος για το Βυζάντιο;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Επιστολή του Μιχαήλ Κηρουλαρίου για τις διαφορές με τους Λατίνους

Πρέπει να ξέρεις ότι οι Ρωμαίοι δεν έχουν χτυπηθεί από ένα μόνο βέλος (πλάνη), δηλ. τα άζυμα, αλλά πολλά και διάφορα βέλη, που πρέπει να απομακρύνουμε. [...] Στο άγιο σύμβολο [της Πίστεως] κάνουν την ακόλουθη κακόβουλη και επικίνδυνη προσθήκη: «Και εις το Πνεύμα το άγιον, το κύριον και ζωοποιόν, το εκ του Πατρός και Υιού εκπορευόμενον».

¹² απεσταλμένων

Acta et scripta [...] de controversio ecclesiae Graecae et Latinae [...], έκδ. C. Will, Λειψία-Marburg 1861, σ. 180-182.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Για την πολιτική εξουσία (τον Αυτοκράτορα) το σχίσμα ήταν μια ήττα δεδομένου ότι διασπούσε την οικουμενική ενότητα του Κράτους. Επίσης, η επικοινωνία και η συνεργασία, οι οποίες ήταν αναγκαίες ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση δυσκολεύτηκαν πάρα πολύ μετά το σχίσμα και αντιθέτως προκλήθηκε ένα κλίμα αμοιβαίου ανταγωνισμού και αντιπάθειας.[...] Δεν είναι υπερβολή να συμπεράνουμε πως το σχίσμα, εμποδίζοντας τον συμβιβασμό της Αυτοκρατορίας της Κωνσταντινούπολης με την Δύση, άνοιξε τον δρόμο προς την πτώση της Αυτοκρατορίας. Πράγματι, το ουσιαστικότερο σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών κορυφώθηκε με τις βίαιες συμπεριφορές που εκδήλωσαν οι Λατίνοι λεηλατώντας την Κωνσταντινούπολη το 1204. Τότε, πλέον αποκαλύφθηκε πασιφανώς κάτι που ήταν φανερό πολλούς αιώνες νωρίτερα: Ότι οι δύο Εκκλησίες αντιπροσώπευαν δύο διαφορετικούς «κόσμους».

Φειδάς Ι. Β., Εκκλησιαστική Ιστορία – Από την Εικονομαχία μέχρι τη Μεταρρύθμιση, τ. Β', Αθήνα 2002, σ. 168

73. ΘΕΜΑ 3_29532

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα εξής:

- α. Μέσα σε ποιες συνθήκες και εξαιτίας ποιων διαφωνιών εκδηλώθηκε το Πρώτο Σχίσμα (867) αλλά και το οριστικό Σχίσμα (1054) των δύο Εκκλησιών;
- β. Ποιες ήταν οι συνέπειες του οριστικού Σχίσματος (1054) και πότε έγινε αντιληπτή η σημασία του;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η εκκλησιαστική διαφορά, που άρχισε ήδη από τον ένατο αιώνα (κατά τη διάρκεια του λεγόμενου Φωτίειου Σχίσματος), σαν απλή διαφωνία για την ερμηνεία των κειμένων των Πατέρων, που αφορούσαν μερικά σημεία του δόγματος (εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος) και μερικές λειτουργικές πρακτικές (άζυμα) και κανονικές (αγαμία των ιερέων), λεπτομέρειες που κάλυπταν στην πραγματικότητα τις αξιώσεις της Ρώμης και της Κωνσταντινούπολης για τα πρωτεία της έδρας τους, πήρε με τον καιρό μια έκταση που [...]οδήγησε τελικά στο οριστικό Σχίσμα των Εκκλησιών [...]. Η κατάσταση που δημιουργήθηκε από την εκκλησιαστική διαφορά επιδεινώθηκε σημαντικά από τη στιγμή που Δυτικοί στρατοί άρχισαν επιχειρήσεις εναντίον της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η στρατιωτική σύγκρουση εμφανίστηκε έτσι ως συνέπεια της εχθρότητας των Εκκλησιών. [...] Η αντιβυζαντινή πολιτική των Νορμανδών σημειώνει ένα σημαντικό σταθμό στην εξέλιξη των σχέσεων ανάμεσα στη χριστιανική Δύση και στη χριστιανική Ανατολή, γιατί εγκαινιάζει την ένοπλη σύγκρουση της Δύσης με το Βυζάντιο.

Γλύκατζη Αρβελέρ, Ε., Η Πολιτική Ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Ψυχογιός, Αθήνα 2007, σ. 93-94

74. ΘΕΜΑ 3_30390

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

- α. Ποιος ο ρόλος των εκπροσώπων των δύο Εκκλησιών στο Σχίσμα του 1054;
- β. Σε τι ζητήματα αφορούσε η σύγκρουση και ποια ήταν η κύρια δογματική διαφορά που χώριζε τις δύο Εκκλησίες από την εποχή του Φωτίου;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ήταν το ίδιο διαποτισμένος (ο Μιχαήλ Κηρουλλάριος) με τη συνείδηση της υπεροχής του αξιώματός του, όπως και ο αντίπαλός του στη Ρώμη, και η συνείδηση αυτή ήταν συνυφασμένη με τέτοιο πάθος για δύναμη που δεν δίσταζε να παραμερίζει κάθε εμπόδιο. Στο πλευρό του πάπα (Λέοντος Θ΄) βρισκόταν όμως ο καρδινάλιος Ουμβέρτος ως αρχηγός της αδιάλλακτης αντιβυζαντινής παρατάξεως της Ρώμης. Στα πρόσωπα του Μιχαήλ Κηρουλλάριου και του Ουμβέρτου συγκρούστηκαν δύο άνδρες τολμηροί και αδίστακτοι, που προχωρούσαν κατ' ευθείαν στο στόχο τους, έτοιμοι να αποκαλύψουν τις αιώνιες λανθάνουσες αντιθέσεις και να θέσουν τον κόσμο μπροστά σε ένα αμείλικτο δίλημμα. Η έριδα¹³ ξέσπασε χωρίς να υπολογισθεί η κατάσταση που επικρατούσε την εποχή εκείνη και όταν επεκτάθηκε σε δογματικά και λειτουργικά ζητήματα, τότε η κατάσταση έφθασε στο σημείο που η συνεννόηση να είναι εκ των προτέρων αδύνατη, γιατί εκεί η σύγκρουση κάλυπτε παλαιά ζητήματα και διαφορές (filioque) ήδη από την εποχή του Φωτίου. Οι παπικοί απεσταλμένοι στις 16 Ιουλίου 1054 αφόρισαν τον Κηρουλλάριο, ο οποίος στη συνέχεια ανταπέδωσε τον αφορισμό εναντίον τους.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Β΄, Ιστορικές Εκδόσεις Στ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1979, σ. 223-225. (διασκευή)

75. ΘΕΜΑ 3_29664

Τα παρακάτω κείμενα αναφέρονται στις σχέσεις του Βυζαντίου με άλλους λαούς και σε επιμέρους μορφές άσκησης της βυζαντινής διπλωματίας. Αντλώντας τις κατάλληλες πληροφορίες από το κάθε κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα εξής:

- α. Σε τι είδους προνόμια αναφέρεται το πρώτο παράθεμα, σε ποιους παραχωρούνται και από ποιον; Για ποια μορφή άσκησης της βυζαντινής διπλωματίας πρόκειται;
- β. Ποιοι τρόποι διπλωματίας αναφέρονται στο δεύτερο παράθεμα και ποια είναι τα επιδιωκόμενα οφέλη από τη συγκεκριμένη επιλογή ως προς την άσκηση της βυζαντινής διπλωματικής πολιτικής;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Επιπροσθέτως παραχωρούμε στους Βενετούς τα εργαστήρια μαζί με τους επάνω ορόφους που βρίσκονται στη συνοικία του Περάματος (σημείο επιβίβασης για τη συνοικία του Γαλατά), που εκτείνεται από την Εβραϊκή Πύλη ως την Πύλη της Βίγλας, όπου ζουν Βενετοί και Έλληνες[...]. Δίνεται επίσης στους Βενετούς το δικαίωμα να κάνουν εμπόριο με κάθε λογής εμπορεύματα σ' όλα τα μέρη της Ρωμανίας [...] την ίδια την Κωνσταντινούπολη και γενικά όλα τα μέρη που είναι κάτω από την εξουσία της ευσεβούς και ελεήμονος

¹³ διαμάχη

Εξοχότητάς μας, χωρίς να πληρώνουν εντελώς τίποτε για τις δραστηριότητές τους [...]. Σε όλους αυτούς τους τόπους η αυτοκρατορική μου εξουσία τους δίνει το δικαίωμα να μη δέχονται οποιοδήποτε έλεγχο.

Tafel G. L. Fr. - Thomas G. M., Urkunden zur alteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig mit besonderer Beziehung auf Byzanz und die Levante vom 9. bis zum Ausgang des 15. Jh.s, A' Μέρος, Βιέννη 1856 (ανατύπωση 'Αμστερνταμ 1964), σ. 51-53. (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο Βλαδίμηρος¹⁴ έστειλε τότε απεσταλμένους[...] στους αυτοκράτορες Βασίλειο και Κωνσταντίνο με το ακόλουθο μήνυμα: «Κοιτάζετε, πήρα την περίφημη πόλη σας. Πληροφορούμαι όμως ότι έχετε μια ανύπαντρη αδελφή. Αν δεν μου τη δώσετε για γυναίκα, θα κάνω στην Κωνσταντινούπολη ό,τι έκανα και σ' αυτή εδώ την πόλη». Όταν οι δύο αυτοκράτορες άκουσαν το μήνυμα, κυριεύτηκαν από θλίψη και έστειλαν πρεσβεία με το ακόλουθο μήνυμα: «Δεν ταιριάζει στους Χριστιανούς να παντρεύουν τις κόρες τους με εθνικούς. Αν βαπτιστείς, θα εξασφαλίσεις αυτό το πλεονέκτημα, θα δεχτείς τη Βασιλεία των Ουρανών και θα έχεις κοινή με εμάς πίστη». [...] Ο Βλαδίμηρος συμφώνησε να βαπτιστεί. Ο επίσκοπος Χερσώνας βάπτισε τον Βλαδίμηρο, αφού τον κατήχησε στο Χριστιανισμό.

Λαυρεντιανό Χρονικό, γερμ. μετ. Bujnoch Jo. (Slavische Geschichtsschreiber 1), Γκρατς-Βιέννη-Κολονία 1958, 143-145. (διασκευή)

76. ΘΕΜΑ 1_24467

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στο Ισλάμ η θρησκευτική κοινότητα ταυτίζεται με το κράτος.
 2. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Χερσόνησο του Αίμου είναι γνωστές με το όνομα «στρατιωτόπια».
 3. Η απώλεια των βυζαντινών κτήσεων στην Ιταλία από τους Νορμανδούς διευκολύνθηκε έμμεσα από το Σχίσμα.
 4. Ο Βάσκο ντα Γκάμα, πλέοντας προς τις Ινδίες, παρασύρθηκε μέχρι τη Βραζιλία.
 5. Η Μεταρρύθμιση σήμανε το τέλος της θρησκευτικής ενότητας στην Ευρώπη.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. πάπας Ουρβανός Β΄	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. πάπας Ιννοκέντιος Γ΄	β. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
3. Ιωάννης Βατάτζης	γ. Πρώτη Σταυροφορία
4. Λάζαρος	δ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. Αυτοκρατορία της Νίκαιας

¹⁴ Ο Βλαδίμηρος Α΄ ο Μέγας ήταν αρχηγός του κράτους των Ρως από το 980 έως το 1015.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, τελετή της περιβολής.

77. ΘΕΜΑ 1_24471

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η βαθμιαία επέκταση των θεμάτων δεν αποτέλεσε στοιχείο στρατιωτικοποίησης στο Βυζάντιο (7ος-9ος αι.).
2. Για το Βυζάντιο ο εκχριστιανισμός άλλων λαών αποτελούσε ισχυρότατο μέσο για τη διασφάλιση των συνόρων του και για την προώθηση της διεθνούς ακτινοβολίας του.
3. Η παραχώρηση εμπορικών διευκολύνσεων στις ιταλικές ναυτικές πόλεις από μέρους των Βυζαντινών στη διάρκεια του 10ου αι. έβλαψε τελικά τα συμφέροντα του Βυζαντίου στη Μεσόγειο.
4. Το κυριότερο από τα ελληνικά κράτη που ιδρύθηκαν μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους (1204) ήταν η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας.
5. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Ορχάν (1326-1362).

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Ηράκλειος	α. Πρώτο Σχίσμα
2. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	β. πρώτος αποκλεισμός της Κωνσταντινούπολης (1393-1394)
3. πατριάρχης Φώτιος	γ. έναρξη της εικονομαχίας
4. Βαγιαζήτ	δ. Πρώτη Σταυροφορία
5. Κάρολος Μαρτέλος	ε. θεσμός των θεμάτων
6. Ουρβανός Β΄	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), τελετή της περιβολής.

78. ΘΕΜΑ 1_24481

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Φώτιος	α. πάπας
2. Βόρης	β. ηγεμόνας της Μοραβίας
3. Ουρβανός Β΄	γ. ηγεμόνας των Βουλγάρων
4. Ηράκλειος	δ. χαλίφης
5. Ραστισλάβος	ε. Βυζαντινός αυτοκράτορας

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
- β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- γ. Α΄ Σταυροφορία
- δ. Έναρξη Εικονομαχίας
- ε. Α΄ Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος, τελετή της περιβολής.

79. ΘΕΜΑ 1_24521

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το 622 ο Μωάμεθ εκδιώχθηκε από τη Μεδίνα και κατέφυγε στη Μέκκα.
2. Κατά τον 9ο αιώνα οι Βυζαντινοί επιδίωξαν τον εκχριστιανισμό των Σλάβων.
3. Ο Ερρίκος Δ΄ ορίστηκε αρχηγός της Τέταρτης Σταυροφορίας.
4. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το Παρίσι θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη.
5. Οι διαφωτιστές ταξίδευαν στο εξωτερικό εκθέτοντας τις απόψεις τους προσκεκλημένοι συχνά από ηγεμόνες της λεγόμενης φωτισμένης δεσποτείας.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Πρώτος περίπλους της γης
- β. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- γ. Συνθήκη της Γάνδης
- δ. Αφετηρία του χρονολογικού συστήματος των Αράβων (Εγίρα)
- ε. Κατάληψη της Αδριανούπολης από τους Οθωμανούς

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, τελετή της περιβολής.

80. ΘΕΜΑ 1_24680

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Λογοθέτης του Δρόμου ήταν υπεύθυνος για:
 - α. τα οικονομικά της Αυτοκρατορίας
 - β. τον στρατό
 - γ. την Εκκλησία
 - δ. την εξωτερική πολιτική
2. Τον ελληνικό τίτλο βασιλεύς υιοθέτησε ο αυτοκράτορας:
 - α. Ηράκλειος
 - β. Ιουστινιανός Α΄

- γ. Λέων Γ΄ Ίσαυρος
 δ. Βασίλειος Β΄
3. Τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη καθορίζει/ουν με ακρίβεια:
 α. ο Πρόχειρος Νόμος
 β. η Επαναγωγή
 γ. η Εκλογή
 δ. τα Βασιλικά
4. Στο Κοσσυφοπέδιο ο σέρβος ηγεμόνας Λάζαρος συγκρούστηκε διαδοχικά με τους:
 α. Οσμάν και Ορχάν
 β. Ορχάν και Βαγιαζήτ
 γ. Μουράτ και Βαγιαζήτ
 δ. Βαγιαζήτ και Μουράτ Β΄
5. Στη Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439) αποφασίστηκε:
 α. η πλήρης υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία
 β. η πλήρης υποταγή της Καθολικής στην Ορθόδοξη Εκκλησία
 γ. η αποστολή βοήθειας (έμψυχο και άψυχο υλικό) στην Κωνσταντινούπολη
 δ. το οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- (II) Να κατατάξετε στη σωστή χρονολογική σειρά τα ακόλουθα γεγονότα, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
 α. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 β. ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο
 γ. εμφάνιση του Ισλάμ
 δ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους
 ε. η Μόσχα θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), τελετή της περιβολής.

81. ΘΕΜΑ 1_25074

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στο Ισλάμ η θρησκευτική κοινότητα διαχωρίζεται από το κράτος.
 2. Η οικονομική είχε θετικές συνέπειες για τις σχέσεις της Αυτοκρατορίας με τη Δύση.
 3. Κάτοχοι φεούδων στη Δυτική Ευρώπη μπορούσαν να είναι και οι εκκλησιαστικοί άρχοντες.
 4. Μεγάλα εμπορικά κέντρα της Δυτικής Ευρώπης κατά τον 12^ο αι. είναι οι ιταλικές ναυτικές πόλεις, ενώ στο Βορρά ακμάζουν η Μπρυζ και η Βρέμη.
 5. Η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου έσβησε με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και την υποταγή της αυτοκρατορίας.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:
- α. Δ΄ Σταυροφορία

- β. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- γ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄
- δ. Έναρξη της Εικονομαχίας
- ε. Αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, τελετή της περιβολής.

82. ΘΕΜΑ 1_25082

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις, ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η Επαναγωγή ήταν μία συλλογή νομοθετημάτων που καθόριζαν με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
2. Έδρα του κράτους του Καρλομάγνου υπήρξε η Ρώμη.
3. Τολμηροί βυζαντινοί μεγαλέμποροι επιχειρούσαν μακρινά ταξίδια για να εμπορευτούν πολύτιμα αγαθά κατά τη διάρκεια του 11ου αιώνα.
4. Ο πατριάρχης Φώτιος φαίνεται ότι ήταν ο εμπνευστής της θεωρίας των δύο εξουσιών, του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
5. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε στις αρχές του 13^{ου} αιώνα από τον Θεόδωρο Λάσκαρη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Κατάληψη της Προύσας από τους Οθωμανούς
- β. Καθιέρωση χρήσης της πυξίδας και του πρυμναίου πηδαλίου
- γ. Πρώτη Σταυροφορία
- δ. Επιδημία βουβωνικής πανώλης στη Δυτική Ευρώπη
- ε. Έναρξη της εικονομαχίας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: λογοθέτης του Δρόμου, βασάλος.

83. ΘΕΜΑ 1_25084

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες, μετακινούμενες ανά την επικράτεια του βυζαντινού κράτους.
2. Το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από την Υιό υπήρξε αιτία του Πρώτου Σχίσματος των εκκλησιών.
3. Ο αυτοκράτορας με τον πατριάρχη χάραζαν τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής πολιτικής της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.
4. Οι κόμητες, βαρώνοι και μαρκήσιοι δεν είχαν καμιά εξάρτηση από τον βασιλιά στο Φραγκικό Κράτος.
5. Οι προσπάθειες του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου να ζητήσει βοήθεια από τους Δυτικούς δεν είχαν ουσιαστικό αποτέλεσμα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Κωνσταντίνος - Κύριλλος	α. Κατέστησε την Αυτοκρατορία της Νίκαιας διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη
2. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	β. Πρότεινε στους σταυροφόρους την αποκατάστασή του στον θρόνο
3. Ιωάννης Βατάτζης	γ. Επινόησε το λεγόμενο γλαγολιτικό αλφάβητο των Σλάβων
4. Ισαάκιος Β΄ Άγγελος	δ. Συγκάλεσε τη Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο και καταδίκασε την εικονομαχία
5. Κωνσταντίνος Στ΄	ε. Ίδρυσε και οργάνωσε το κράτος της Ηπείρου
	στ. Επιχείρησε να εξασφαλίσει βοήθεια από τη Δύση

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: Εγίρα, τελετή της περιβολής.

84. ΘΕΜΑ 1_25097

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Βαλκανική χερσόνησο, στα μέσα του 7ου αιώνα.
2. Οι ανεικονικές αντιλήψεις επικρατούσαν στη Δύση.
3. Μετά τη στέψη του τα Χριστούγεννα του 800, ο Καρλομάγνος επέλεξε ως έδρα του τη Ρώμη.
4. Τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη, από τα τέλη του 10ου αι., στο πλαίσιο του βυζαντινού χωρίου, κατείχαν οι δυνατοί.
5. Κύριες αιτίες του Σχίσματος (1054) υπήρξαν θεολογικά και δογματικά ζητήματα, όπως η νηστεία του Σαββάτου και η αγαμία του κλήρου.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Ραστισλάβος	α. ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους
2. Οσμάν (ή Οθμάν)	β. επινόηση γλαγολιτικού αλφαβήτου
3. Μωάμεθ Β΄	γ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης
4. Κωνσταντίνος-Κύριλλος	δ. ηγεμόνας της Μοραβίας
5. Βαγιαζήτ	ε. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
6. Ιωάννης Βατάτζης	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος, τελετή της περιβολής.

85. ΘΕΜΑ 1_25108

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Φώτιος	α. μαζική έκδοση συγχωροχαρτιών
2. Ιννοκέντιος Γ΄	β. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
3. Ουρβανός Β΄	γ. καταδίκη από τη Δίαιτα
4. Βησσαρίων	δ. απόρριψη του δόγματος περί εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος και από τον Υιό
5. Λέων Ι΄	ε. κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας
6. Μαρτίνος Λούθηρος	

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Με την οργάνωση των θεμάτων ενισχύθηκε η άμυνα του Βυζαντινού κράτους.
2. Ο Πρόχειρος Νόμος αποτελεί νομικό έργο των Ισαύρων.
3. Η Τέταρτη Σταυροφορία είχε ως αποτέλεσμα την κατάληψη της Κύπρου.
4. Η κατάλυση του Λατινικού Βασιλείου της Θεσσαλονίκης (1224) συντελέστηκε από το κράτος της Ηπείρου.
5. Η ήττα του σουλτάνου των Τούρκων Βαγιαζήτ στη μάχη της Άγκυρας έδωσε παράταση ζωής περίπου μισού αιώνα στο Βυζάντιο.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, τελετή της περιβολής.

86. ΘΕΜΑ_1_25699

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Από τους πρωτεργάτες της Εικονομαχίας ήταν ο:
 - α. Βασίλειος Α΄
 - β. Βασίλειος Β΄
 - γ. Ηράκλειος
 - δ. Λέων Γ΄ Ίσαυρος
2. Οι Σκλαβηνίες είναι νησίδες πληθυσμού:
 - α. Φράγκων
 - β. Σλάβων
 - γ. Αβάρων
 - δ. Λογγοβάρδων
3. Το πρώτο εικονομαχικό διάταγμα περιελάμβανε:
 - α. την αναστήλωση των εικόνων
 - β. τη λατρεία των εικόνων
 - γ. την καταστροφή των εικόνων
 - δ. τη δημιουργία καινούργιων εικονιστικών μοτίβων
4. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας της φεουδαρχίας ήταν:
 - α. οι βασάλτοι
 - β. οι βαρόνοι
 - γ. οι εκκλησιαστικοί άρχοντες

δ. ο βασιλιάς

5. Οι εμποροπανηγύρεις προσφέρονται:

- α. μόνο για εμπορικές συναλλαγές
- β. μόνο για τραπεζικές συναλλαγές
- γ. για εμπορικές και χρηματοπιστωτικές συναλλαγές
- δ. για προϊόντα που παράγονταν σε μονές

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- β. Α΄ Σχίσμα Εκκλησιών
- γ. σεισμός μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
- δ. Α΄ Σταυροφορία
- ε. Β΄ Σχίσμα Εκκλησιών

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, τελετή της περιβολής.

87. ΘΕΜΑ 1_25701

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. «Θέματα» στο Βυζάντιο ονομάζονται:

- α. μεγάλες εκτάσεις γης που ανήκουν αποκλειστικά στην Εκκλησία
- β. εγκαταστάσεις Σλάβων στην επικράτεια του Βυζαντινού κράτους
- γ. διοικητικές περιφέρειες του Βυζαντινού κράτους
- δ. μεγάλες εκτάσεις γης που ανήκουν αποκλειστικά στον Βυζαντινό αυτοκράτορα

2. Το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα προέβλεπε:

- α. συγχώρεση των εικονοφίλων
- β. διώξεις των εικονοφίλων
- γ. αμνηστία των εικονοφίλων
- δ. εκτοπισμό των εικονοφίλων

3. Οι αδελφοί Κωνσταντίνος-Κύριλλος και Μεθόδιος ανέλαβαν των εκχριστιανισμό των:

- α. Βουλγάρων
- β. Αβάρων
- γ. Σλάβων
- δ. Ρώσων

4. Ο Χριστόφορος Κολόμβος ήταν:

- α. Ισπανός
- β. Πορτογάλος
- γ. Ιταλός
- δ. Γενουάτης

5. Μετά την εμφάνιση της τυπογραφίας πρόσβαση στη γνώση είχαν:

- α. οι κάτοικοι των επαρχιών της Δυτικής Ευρώπης
- β. όλα τα στρώματα του πληθυσμού των κρατών της Δυτικής Ευρώπης

γ. οι κάτοικοι των πόλεων της Δυτικής Ευρώπης

δ. οι κληρικοί της Δυτικής Ευρώπης

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

α. Δόγμα Μονρόε

β. Ένδοξη Επανάσταση

γ. Ειρήνη της Αυγούστας

δ. Δ' Σταυροφορία

ε. εφεύρεση της τυπογραφίας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Λογοθέτης του δρόμου, τελετή της περιβολής.

88. ΘΕΜΑ 1_24499

α. Ποια ήταν η κοινωνική δομή του βυζαντινού χωρίου τον 6ο αιώνα;

β. Ποιες μεταρρυθμίσεις του Καρόλου Μεγάλου (Καρλομάγνου) διαμόρφωσαν το σύστημα της φεουδαρχίας;

89. ΘΕΜΑ 1_24908

α. Να παρουσιάσετε τους λόγους που επέβαλαν στο Βυζαντινό κράτος την υιοθέτηση εικονομαχικής πολιτικής στις αρχές του 8ου αιώνα.

β. Να εξηγήσετε γιατί οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου αποτέλεσαν σταθμό για τη διαμόρφωση και ανάπτυξη του συστήματος της φεουδαρχίας.

90. ΘΕΜΑ 1_27413

α. Ποια τα αποτελέσματα της δημιουργίας διοικητικών περιφερειών (θεμάτων) στην άμυνα και την κοινωνική διάρθρωση του Βυζαντινού Κράτους;

β. Πώς συνέβαλαν οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου στη διαμόρφωση του συστήματος της φεουδαρχίας;

91. ΘΕΜΑ 1_27097

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α. τους δεσμούς εξάρτησης που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του φεουδαρχικού συστήματος στη Δυτική Ευρώπη.

β. τον χαρακτήρα και τη διοικητική δομή του στρατού στη Δυτική Ευρώπη από τον 8ο αιώνα και μετά.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το φεουδαρχικό καθεστώς αναπτύχθηκε στη Δύση σε μια ορισμένη εποχή [στη διάρκεια του 8ου αιώνα] και χαρακτηρίζεται από γενίκευση των δεσμών εξαρτήσεως [...] και την αυστηρή ιεράρχηση των ανθρώπων σε μια σειρά εξαρτημένων υποτελών (βασάλων) και δεσποτών (κυρίων/ αρχόντων). Ο κάθε δεσπότης έχει την υποχρέωση να προστατεύει και να συντηρεί τους υποτελείς του, οι οποίοι πρόσφεραν σε αντάλλαγμα ορισμένες υπηρεσίες, κυρίως στρατιωτικές. Οι σχέσεις αυτές υλοποιούνται με την εκχώρηση γης (φέουδο) από τον δεσπότη στον υποτελή, ο οποίος την εκμεταλλεύεται για δικό του όφελος.

Σβορώνος, Ν., «Εξελίξεις στην Οικονομία και στην Κοινωνία», Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Θ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1972, σ. 71 – 73 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Ο νέος ιππότης] είναι έτοιμος να λάβει το φέουδο που θα του παραχωρηθεί και να ζήσει ως χωροδεσπότης στον δικό του πύργο. Στην πράξη το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του ιππότη εκτυλίσσεται στο γνώριμο πλαίσιο της μικρής περιοχής που γειτονεύει με τον πύργο και περιλαμβάνει έναν ορισμένο αριθμό χωριών [...]. Ως επαγγελματίας πολεμιστής, τον οποίο συντηρούν οι χωρικοί του, ο ιππότης περνά σε αυτό το περιβάλλον μια ζωή δραστήρια και άγρια. Ιδιωτικοί πόλεμοι ξεσπούν συχνά.

Bernstein S. –Milza P., «Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στα Ευρωπαϊκά κράτη, 5^{ος}-18^{ος} αι.», Ιστορία της Ευρώπης, τ. Α', Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 114-115 (διασκευή).

92. ΘΕΜΑ 1_27098

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιες είναι οι κοινωνικές ομάδες που συνθέτουν, κατά τη μεσοβυζαντινή περίοδο, τον πληθυσμό του βυζαντινού χωριού;
- β. Ποιες ήταν οι υποχρεώσεις και ποια τα δικαιώματα των αγροτών στο φεουδαρχικό σύστημα της μεσαιωνικής Ευρώπης και ποια η βασική διαφορά της θέσης τους σε σύγκριση με εκείνη της αντίστοιχης κοινωνικής ομάδας του βυζαντινού χωριού;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο όρος «χωρίον», που αρχικά σήμαινε το χωράφι, το κτήμα[...] στη μεσοβυζαντινή εποχή σηματοδοτεί τον συγκεκριμένο τόπο, όπου κατοικούν οι «χωρίται».[...] Τα χωριά συνιστούσαν οργανωμένες κοινότητες όπου εντοπίζεται σημαντικού εύρους κοινωνική διαφοροποίηση. Στις πηγές συχνά αναφέρονται επίσης οι «πρώτοι»[...], οι οποίοι εκπροσωπούσαν την κοινότητα σε διάφορες συναλλαγές με το κράτος [...]. Οι ανεξάρτητοι μικροϊδιοκτήτες αποτελούν ιδανικά την κυρίαρχη ομάδα, αλλά δεν έλλειπαν οι εξαρτημένοι καλλιεργητές (ενοικιαστές, πάροικοι), οι εργάτες (μίσθιοι) και πιθανώς οι δούλοι.

Ράγια, Ε., «Βυζαντινῶν μέτρον τύχης», Λήμμα: «Χωρίον», Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Τομέας Βυζαντινῶν Ερευνών, (τελευταία προσπέλαση: 30-10-2022)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Είτε χαρακτηρίζονται ελεύθεροι χωρικοί [...] είτε δουλοπάροικοι, όλοι οι αγρότες της μεσαιωνικής εποχής κάνουν την ίδια σκληρή και δύσκολη ζωή. Όλοι υπάγονται στον ίδιο αφέντη, τον χωροδεσπότη, ιδιοκτήτη του φέουδου, που μπορεί να τους προστατεύει, αλλά κυρίως τους ορίζει, τους τιμωρεί και αποκομίζει από την εργασία τους το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του[...]. Μπορεί ο μεσαιωνικός δουλοπάροικος να μην ήταν στην κυριολεξία σκλάβος, δεν ήταν όμως και ελεύθερος άνθρωπος.[...] Δεν μπορούσε να προσφύγει στη

δικαιοσύνη ούτε να διαθέτει τα αγαθά του χωρίς περιορισμούς. [...] Δεν μπορούσε να μετακινηθεί ελεύθερα, δεδομένου ότι ήταν προσδεδμεμένος στον χωροδεσπότη του με προσωπικούς δεσμούς αλλά και με τη γη.

Bernstein S.– Milza P., «Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στα Ευρωπαϊκά κράτη, 5ος – 18ος αι.», Ιστορία της Ευρώπης, τ. Α΄, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 116-117.

93. ΘΕΜΑ_1_30742

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται και τη μικρογραφία να περιγράψετε:

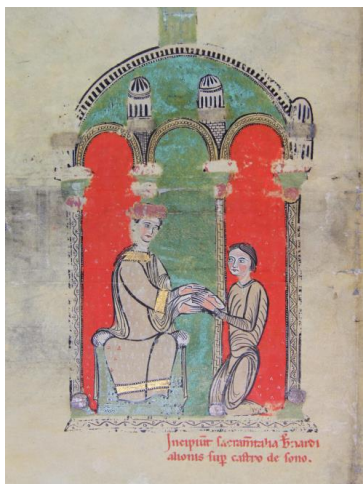
- α. την επίσημη τελετή με την οποία γινόταν η αναγνώριση ενός άρχοντα ως υποτελούς ενός άλλου άρχοντα,
- β. τις αμφίδρομες υποχρεώσεις που συνεπαγόταν το φεουδαρχικό συμβόλαιο.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τον 12ο αιώνα το τελετουργικό έχει σχεδόν οριστικοποιηθεί. Ο μέλλον υποτελής (vassalus) παρουσιάζεται ασκεπής, γονατίζει, βάζει τα χέρια του σ' αυτά του κυρίου (χειρονομία που συμβολίζει την προσφορά του εαυτού του). Στη συνέχεια, μετά την ανταλλαγή του «ασπασμού της ειρήνης» με τον χωροδεσπότη (φεουδάρχη), ο υποτελής ορκίζεται πάνω σε ιερά βιβλία ή μια λειψανοθήκη, προσδίδοντας στη δέσμευση πίστης θρησκευτικό και ιερό χαρακτήρα. Τέλος ο κύριος παραδίδει στον υποτελή ένα αντικείμενο που συμβολίζει το αγαθό που του παραχωρείται ως φέουδο: π.χ. ένα σβόλο χώματος [...] -αυτό είναι το χρίσμα, η λεγόμενη «περιβολή» (investitura). Από τη στιγμή αυτή μπαίνει σε ισχύ το συμβόλαιο που με τρόπο ακατάλυτο συνδέει τον υποτελή με τον κύριό του, μαζί με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα που αυτό συνεπάγεται για τον καθένα. Ο πρώτος, άρχοντας πλέον στο φέουδό του, είναι κατ' αρχάς υποχρεωμένος να παρέχει στρατιωτική συνδρομή [...]. Είναι επίσης υποχρεωμένος να παρέχει δικαστική βοήθεια [...] καθώς και οικονομική συνδρομή [...]. Από την πλευρά του, ο κύριος οφείλει να προστατεύει τον υποτελή του, όταν δέχεται επίθεση, να τον κρίνει δίκαια και να συμβάλλει στη συντήρησή του.

Berstein, S. & Milza, P., Ιστορία της Ευρώπης, Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στα Ευρωπαϊκά κράτη, τ. Α΄ (505 – 1805 αι.). (μτφρ. Α. Δημητρακόπουλος), Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 111.

ΕΙΚΟΝΑ

Σκηνή αποδοχής υποτέλειας (homagium). Λεπτομέρεια από το Liber feudorum maior (12ος αι.), φύλλο 112 του δεύτερου βιβλίου. Πηγή: Πύλη Ισπανικών Αρχείων - Portal de Archivos Españoles (PARES)

<https://www.culturaydeporte.gob.es/actualidad/2014/06/20140610-miniaturas.html>. Ανακτήθηκε 12/01/2023.

94. ΘΕΜΑ_1_29177

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Πατριάρχης Φώτιος	α. απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη των ανακτόρων
2. Ηράκλειος	β. Πρώτο Σχίσμα
3. Λέων Γ' Ίσαυρος	γ. κατάλυση του κράτους των Λογγοβάρδων
4. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)	δ. άλωση της Κωνσταντινούπολης από σταυροφόρους
5. Αλέξιος Ε' Δούκας Μούρτζουφλος	ε. βασιλεύς πιστός εν Χριστώ
	στ. αναχαίτιση Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς αποτέλεσε το αλληλέγγυον.
2. Η έριδα, η οποία οδήγησε στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών, ξεκίνησε κυρίως από το δόγμα της Ρωμαϊκής Εκκλησίας περί εκπόρευσης του Αγίου Πνεύματος και από τον Υιό.
3. Σταθμό στη διαμόρφωση του συστήματος της φεουδαρχίας αποτέλεσαν οι μεταρρυθμίσεις του Πιπίνου.
4. Στη Δυτική Ευρώπη, από τα τέλη του 12ου αιώνα, αρχίζουν οι ανταλλαγές νομισμάτων από αργυραμοιβούς-τραπεζίτες.
5. Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους αρχίζει η μακρά περίοδος της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, σκλαβηνίες.

95. ΘΕΜΑ_2_24617

α. Ποια ήταν η έριδα και ποια η βαθύτερη αιτία που οδήγησε στο Σχίσμα μεταξύ Καθολικής και Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας; Ποια πρόσωπα ευθύνονται σημαντικά για το Σχίσμα;

β. Να παρουσιάσετε τα μέτρα που πήρε ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Ιωάννης Βατάτζης σε επίπεδο εσωτερικής και οικονομικής πολιτικής και πού αποσκοπούσαν.

96. ΘΕΜΑ_2_24618

α. Να παρουσιάσετε την κοινωνική πυραμίδα στο σύστημα της φεουδαρχίας στη Δυτική Ευρώπη.

β. Ποια ήταν η εσωτερική πολιτική του αυτοκράτορα της Νίκαιας Ιωάννη Βατάτζη;

97. ΘΕΜΑ 1_24480

- α. (I)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α.** κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας από τον πάπα Ουρβανό Β΄
 - β.** υποταγή της Τραπεζούντας στους Οθωμανούς
 - γ.** σύναψη συνθήκης του Μιχαήλ Παλαιολόγου με τους Γενουάτες εναντίον των Βενετών
 - δ.** καταδίκη της εικονομαχίας από τη Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο
 - ε.** υιοθέτηση από τον Ηράκλειο του ελληνικού τίτλου «βασιλεύς»
- (II)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.
- 1.** Η εικονομαχία έληξε οριστικά με τη σύνοδο της Ιέρειας το 754.
 - 2.** Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Αβάρων στη χερσόνησο του Αίμου λέγονταν σκλαβηνίες.
 - 3.** Τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη στο βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) κατείχαν οι «δυνατοί».
 - 4.** Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε στον πάπα Ιννοκέντιο Γ΄.
 - 5.** Η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου έσβησε με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους.
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, τριζωνική καλλιέργεια.

98. ΘΕΜΑ 2_24904

- α.** Με ποια μέτρα ο Κάρολος ο Μέγας ενίσχυσε την εσωτερική οργάνωση του κράτους του;
- β.** Ποιος ήταν ο ρόλος των πόλεων στη Δυτική Ευρώπη κατά τον 11^ο και 12^ο αιώνα;

99. ΘΕΜΑ 2_27432

- α.** Ποια στοιχεία επιβεβαιώνουν τη στρατιωτικοποίηση της βυζαντινής κοινωνίας από τα μέσα του 7^{ου} αι.;
- β.** Ποιο ρόλο αναλαμβάνουν οι πόλεις στη Δυτική Ευρώπη τον 12^ο αι.;

100. ΘΕΜΑ 3_27155

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται:

- α.** να αναφέρετε δυο λόγους δημιουργίας των πόλεων στην περίοδο από το 1100 ως το 1300 σχολιάζοντας τη σημασία τους.
- β.** ποιος παράγοντας συνέβαλε ιδιαίτερα και με ποιον τρόπο στην ανάπτυξη πόλεων, όπως η Βενετία, η Φλωρεντία και η Γένουα;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Νέες αγορές αναπτύχθηκαν στις πόλεις που επεκτείνονταν διαρκώς από το 1100 ως το 1300. Ο αστικός πληθυσμός αυξανόταν με ταχύτερο ρυθμό από τον αγροτικό. Ορισμένες νέες πόλεις αναπτύχθηκαν, επειδή βρίσκονταν κοντά σε κάποιο κάστρο ή μοναστήρι, όπου προσέφεραν τις υπηρεσίες τους. Αυτό πολλές φορές οδηγούσε στη δημιουργία αγοράς. Σε άλλα μέρη η πόλη προέκυπτε, παρά το ότι δεν υπήρχε κάποιο μεγάλο ίδρυμα, επειδή η τοποθεσία ήταν κατάλληλη σε σχέση με την αύξηση της εμπορικής δραστηριότητας. Σε γενικές

γραμμές, οι παλαιότερες πόλεις μεγάλωναν: το Παρίσι πρέπει να είχε περίπου 80.000 κατοίκους το 1340, ενώ ανάλογο μέγεθος πρέπει να είχαν η Βενετία, η Φλωρεντία και η Γένουα.

Roberts J., Παγκόσμια ιστορία, σ. 653-654.

101. ΘΕΜΑ 3_31153

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στην ίδρυση και τη συγκρότηση νέων πόλεων στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 11ου – 12ου αιώνα
- β. στις οικονομικές και λοιπές δραστηριότητες που αναλαμβάνουν οι πόλεις την ίδια περίοδο.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στην αρχή της δημογραφικής εξάπλωσης, ένα μέρος του καινούριου πληθυσμού που δεν βρίσκει δουλειά στην ύπαιθρο συγκεντρώνεται στις πόλεις, αυξάνοντας τον αριθμό των τεχνιτών και των εμπόρων που ζουν στο περιθώριο του φεουδαρχικού κόσμου. Η οχυρωμένη πόλη των πρώτων χρόνων του Μεσαίωνα[...] δεν επαρκεί για να τους δεχτεί. Δημιουργούνται έτσι άλλοι οικισμοί -τα προάστια- που σύντομα αποκτούν διαστάσεις συγκρίσιμες με του αρχικού πυρήνα της πόλης και απαιτούν την κατασκευή όλο και πιο διευρυμένων τειχών. [...]Η πόλη εξαρτάται από την ύπαιθρο για τον ανεφοδιασμό σε τρόφιμα και πράγματι ελέγχει μία μικρότερη η μεγαλύτερη έκταση.[...] Σ' αυτή τη διαδικασία οι πόλεις γίνονται εξειδικευμένα κέντρα για δευτερεύουσες και τριτεύουσες δραστηριότητες, που δεν υπόκεινται σε μία συγκεντροποιημένη πολιτική εξουσία. Η καθεμιά τους αναπτύσσει ένα σύνολο εμπορικών, βιομηχανικών, οικονομικών και πολιτιστικών πρωτοβουλιών, πολύ πιο εκτεταμένων, και συναγωνίζεται με τις άλλες σε κλίμακα ευρωπαϊκή, αλλά και παγκόσμια.

Benevolo, L., Η πόλη στην Ευρώπη, (μτφρ. Α. Παπασταύρου), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997, σ. 64, 83- 85.

102. ΘΕΜΑ 2_24486

- α. Πώς διαρθρωνόταν η κοινωνική πυραμίδα στη Δυτική Ευρώπη κατά την περίοδο της φεουδαρχίας;
- β. Από πού προήλθε η πρωτοβουλία για την οργάνωση των Σταυροφοριών, τι χαρακτήρα απέκτησε ο πόλεμος αυτός και ποια απώτερη επιδίωξη εξυπηρετούσε;

103. ΘΕΜΑ 2_24615

- α. Μέσα σε ποιες συνθήκες πραγματοποιήθηκε η στέψη του γιου του Κάρολου Μαρτέλου, Πιπίνου Α', από τον πάπα και ποιες υποχρεώσεις ενεργοποίησε αυτή η στέψη για τους Φράγκους έναντι της παπικής εκκλησίας;
- β. Να εκθέσετε τους λόγους που συνέβαλαν στην οργάνωση του κράτους των Οθωμανών.

104. ΘΕΜΑ 2_27415

- α. Ποιες ήταν οι συνέπειες της δημιουργίας διοικητικών περιφερειών (θεμάτων) κατά τα μέσα του 7^{ου} αιώνα για το αμυντικό σύστημα και την κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου;
- β. Ποιοι παράγοντες γέννησαν την ιδέα των Σταυροφοριών στη Δυτική Ευρώπη κατά τον 11ο αιώνα;

105. ΘΕΜΑ 2_27474

- α. Για ποιους λόγους οι Μακεδόνες αυτοκράτορες στράφηκαν εναντίον των δυνατών και τι προέβλεπε το αλληλέγγυον;
- β. Ποια ήταν η πολιτική κατάσταση της Κωνσταντινούπολης στα τέλη του 12ου αιώνα; Πώς συνδέεται με την Τέταρτη Σταυροφορία;

106. ΘΕΜΑ 3_29588

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

- α. Πώς αιτιολογείτε την όξυνση των αντιλατινικών αισθημάτων των κατοίκων της Κωνσταντινούπολης μετά την αποκατάσταση του Ισαακίου Β' Αγγέλου στον θρόνο και πριν από την άλωση του 1204;
- β. Ποια συμπεριφορά επέδειξαν οι σταυροφόροι κατά την άλωση της Πόλης;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τα έντονα αντιλατινικά αισθήματα των κατοίκων της πρωτεύουσας εκφράστηκαν και στη διάρκεια της Δ' Σταυροφορίας, αυτής που οδήγησε στην άλωση της Πόλης, το 1204. [...] Προκειμένου να καταβληθούν όσα ο Αλέξιος είχε υποσχεθεί στους σταυροφόρους, οι Κωνσταντινουπολίτες υποχρεώθηκαν να πληρώσουν έκτακτους φόρους, ενώ ιερά σκεύη από πολύτιμα μέταλλα δημεύτηκαν. Οι σταυροφόροι σύμμαχοι του Αλεξίου Δ' παρέμειναν στην περιοχή της Κωνσταντινούπολης, αναμένοντας να λάβουν τα υπεσχημένα. Θεωρώντας ότι βρίσκονται σε χώρα υπό κατοχή, έμπαιναν ανενόχλητοι στην πόλη και προέβαιναν σε βιαιότητες κατά των πολιτών. Η δυσφορία του πληθυσμού της Κωνσταντινούπολης μετατράπηκε σε εχθρότητα. [...] Αποτέλεσμα των ταραχών ήταν η καταστροφή από φωτιά ενός σημαντικού μέρους της πόλης. Και μετά, τον Απρίλιο του 1204, ήρθε η λεηλασία της Πόλης.

Γουναρίδης, Π., «Η εικόνα των Λατίνων» στο Ν.Γ. Μοσχονάς (επιμ.), Η Τέταρτη Σταυροφορία και ο Ελληνικός Κόσμος, ΕΙΕ, Αθήνα 2008, σ. 47.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Την ημέρα εκείνη που έπεσε η Πόλη, οι σκυλευτές¹⁵, αφού κατέλαβαν τα σπίτια που βρίσκονταν προς κάθε κατεύθυνση, άρπαξαν τα πάντα ως λάφυρα και ανέκριναν τους ιδιοκτήτες τους για το πού βρίσκονταν οι κρυμμένοι θησαυροί τους[...] χρησιμοποιώντας απειλές εναντίον όλων. Μερικοί θρηνούσαν για τα υπάρχοντά τους, ενώ άλλοι δεν θεώρησαν σημαντική την απώλεια των υπάρχοντων τους, σαν να μην τους έθλιβε πια, αλλά θρηνούσαν για την παραγωγή από κάποιον και την ατίμωση μιας όμορφης νεαρής κόρης σε ηλικία γάμου ή οδύρονταν για την απώλεια συζύγου, και ο καθένας θρηνούσε για διαφορετική συμφορά, καθώς πορευόταν.

Χωνιάτης, Ν. Χρονική διήγησης, Εκδ. J. Van Dieten (CFHB 11.1, 1975), σ. 586-587.

¹⁵ Αυτοί που λεηλατούν και απογυμνώνουν τον αντίπαλο > σκυλεύω: λεηλατώ, βεβηλώνω, απογυμνώνω τον αντίπαλο παίρνοντας λάφυρα

107. ΘΕΜΑ 3_30391

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

- α. Με ποιον τρόπο η βυζαντινή ηγεσία συνέβαλε στην παρεκτροπή της Τέταρτης Σταυροφορίας και την έλευση των Σταυροφόρων στην Κωνσταντινούπολη (1203);
- β. Ποια συμπεριφορά επέδειξαν οι σταυροφόροι κατά την άλωση της Πόλης (1204);

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Μετά τη φυγή του αυτοκράτορα Αλεξίου Γ' Αγγέλου τον Ιούλιο το 1203, στον θρόνο επανήλθε ο πρώην αυτοκράτορας Ισαάκιος Άγγελος, [...]. Οι Κωνσταντινουπολίτες δέχτηκαν ως συναυτοκράτορα τον γιο του Ισαακίου, τον Αλέξιο Δ' Άγγελο, ο οποίος είχε οδηγήσει τους σταυροφόρους στην Κωνσταντινούπολη. Ο Ισαάκιος αναγνώρισε τις συμφωνίες που είχε κάνει ο Αλέξιος με τους σταυροφόρους. Έτσι, προκειμένου να καταβληθούν όσα ο Αλέξιος είχε υποσχεθεί στους σταυροφόρους, οι Κωνσταντινουπολίτες υποχρεώθηκαν να πληρώσουν έκτακτους φόρους, ενώ ιερά σκεύη από πολύτιμα μέταλλα δημεύτηκαν. Οι σταυροφόροι σύμμαχοι του Αλεξίου Δ' παρέμειναν στην περιοχή της Κωνσταντινούπολης, αναμένοντας να λάβουν τα υπεσχημένα. Θεωρώντας ότι βρίσκονται σε χώρα υπό κατοχή, έμπαιναν ανενόχλητοι στην πόλη και προέβαιναν σε βιαιότητες κατά των πολιτών. [...]. Και μετά, τον Απρίλιο του 1204, ήρθε η λεηλασία της Πόλης.

Γουναρίδης Π., «Η εικόνα των Λατίνων» στο Ν. Γ. Μοσχονάς (επιμ.), Η Τέταρτη Σταυροφορία και ο Ελληνικός Κόσμος, ΕΙΕ, Αθήνα 2008, σ. 47.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Και απ' τη μεριά μου, δεν πιστεύω πως και στις σαράντα πιο πλούσιες πόλεις του κόσμου μπορεί να υπάρχει τόσος πλούτος όσος βρίσκεται μέσα στην Κωνσταντινούπολη· και οι Έλληνες μαρτυρούσαν πως τα δύο τρίτα του πλούτου όλου του κόσμου ήταν στην Κωνσταντινούπολη [...]. Κι εκείνοι τώρα, που όφειλαν να φρουρούν τον θησαυρό, έπαιρναν τα χρυσαφικά κι ό, τι άλλο ήθελαν και κατάκλεβαν τον θησαυρό. Και ό, τι άρεσε στον καθένα απ' τους πλούσιους, χρυσαφικά και μεταξωτά υφάσματα χρυσοπλεγμένα, το έπαιρνε και έφευγε.

Ροβέρτος του Κλαρί, Η Κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης, (μτφρ. Μπ. Λυκούδης), Εκδόσεις Χατζηνικολή, Αθήνα 1990, σ. 154.

108. ΘΕΜΑ 3_32021

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Πότε διαμορφώθηκε η ιδέα για τη σταυροφορία και σε ποια επιδίωξη στηρίχθηκε;
- β. Ποιες ήταν οι συνέπειες των σταυροφοριών για τη σχέση Ανατολής και Δύσης κατά τον Μεσαίωνα και πώς αυτό επηρέασε τη σύγχρονη αντίληψη για το Βυζάντιο;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στην πραγματικότητα οι σταυροφορίες δεν έκαναν τίποτε άλλο παρά να μεγαλώσουν την έλλειψη κατανόησης και την απόσταση ανάμεσα στους Βυζαντινούς και τους Λατίνους. Γι' αυτούς η Κωνσταντινούπολη ήταν η Νέα Ιερουσαλήμ. Η σταυροφορία τούς ήταν λοιπόν περιττή[...] Κατάκτηση λοιπόν που πραγματοποιήθηκε ή που την ονειρεύτηκαν μάλλον; Εδώ βρίσκεται η αυτοκρατορική πλάνη των Δυτικών. Η ιδέα που εμφανίζεται στο προσκήνιο, ιδιαίτερα κατά το 13ο αιώνα, είναι να υπαχθούν σε λατινική κυριαρχία όλα τα χριστιανικά στέμματα, όπως της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του γερμανικού έθνους, του Αυτοκράτορα της Ιερουσαλήμ, καθώς και του Αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης. Και βλέπει κανείς να γεννιούνται οράματα,[...] κυρίως από τη στιγμή που δημιουργείται η βραχύβια λατινική Αυτοκρατορία [...]. Γιατί λοιπόν, τελικά, αυτή η έλλειψη κατανόησης και η εχθρότητα του Μεσαίωνα κληροδοτήθηκαν, όπως μου φαίνεται ότι έγινε στη δυτική ιστοριογραφία, η οποία [...]ίσως μεταφέρει ακόμα και σήμερα μιαν αρνητική εικόνα για το Βυζάντιο.

Goff Le J., «Η Δύση μπροστά στο Βυζάντιο, έλλειψη κατανόησης και μικροπαρεξηγήσεις», Στο Βυζάντιο και Ευρώπη, Maison de l' Europe (22/4/1994), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1996, 83-105.

109. ΘΕΜΑ 3_32104

Αντλώντας πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας να αναφερθείτε:

- α. στον τρόπο με τον οποίο ο Θεόδωρος Λάσκαρης αντέδρασε στην προσφορά του στέμματος στις παραμονές της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους, στην πρωτοβουλία που ανέλαβε αμέσως μετά και στο αποτέλεσμά της
- β. στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν από τους σταυροφόρους τα έργα τέχνης της Κωνσταντινούπολης.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η πρώτη επίθεση των σταυροφόρων, στις 6 Απριλίου του 1204, αποκρούστηκε με βαριές απώλειες. Έξι μέρες αργότερα οι σταυροφόροι έκαναν νέα επίθεση. [...] Όταν έγινε γνωστό ότι είχε φύγει ο Μούρτζουφλος, οι υπόλοιποι ευγενείς συγκεντρώθηκαν στην Αγία Σοφία για να προσφέρουν το στέμμα στον Θεόδωρο Λάσκαρη. Ο Θεόδωρος αρνήθηκε την κενή τιμή. Βγήκε μαζί με τον πατριάρχη [...]στην πλατεία μεταξύ της εκκλησίας και του Μεγάλου Παλατιού και μίλησε με πάθος στη φρουρά των Βαράγγων, λέγοντάς τους ότι δεν είχαν τίποτα να κερδίσουν αν παραδίδονταν τώρα σε νέους κυρίους. Αλλά το φρόνημά τους είχε πια καταπέσει· δεν ήθελαν πια να πολεμήσουν. [...] Η λεηλασία της Κωνσταντινουπόλεως δεν έχει το αντίστοιχό της στην ιστορία. Επί εννέα αιώνες, η μεγάλη πόλη υπήρξε η πρωτεύουσα του χριστιανικού πολιτισμού. Είχε γεμίσει με έργα τέχνης που είχαν επιζήσει από την αρχαία Ελλάδα και με τα αριστουργήματα των δικών της έξοχων καλλιτεχνών. Οι Ενετοί ήξεραν την αξία αυτών των πραγμάτων. Όπου μπόρεσαν άρπαξαν θησαυρούς και τους μετέφεραν για να στολίσουν τις πλατείες και τις εκκλησίες και τα παλάτια των πόλεών τους.

Ράνσιμαν, Σ., Ιστορία των Σταυροφοριών, τ. Γ', (μτφρ. Ν.Κ. Παπαρρόδου & Γ. Λέτσα), Διεύθυνσις Εκδόσεων Γεν. Επιτελείου Στρατού, Αθήνα 1979, σ. 122-123. (διασκευή)

110. ΘΕΜΑ 3_32933

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιος ήταν ο στόχος της Τέταρτης Σταυροφορίας, σύμφωνα με τον πάπα Ιννοκέντιο Γ, και ποιο είναι το θρησκευτικό-ιπποτικό αίσθημα με το οποίο επιχειρεί να περιβάλει την ιδέα του αυτή απευθυνόμενος στους σταυροφόρους που κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη;
- β. Ποιον αντίκτυπο είχε η άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204 στους Έλληνες και ποιο εννοιολογικό περιεχόμενο προσέλαβε για αυτούς το όνομα «Λατίνος»;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο ιθύνων νους της Τέταρτης Σταυροφορίας είναι ο πάπας Ιννοκέντιος Γ'. [...] Η απογοήτευση μετά την άλωση είναι μεγάλη για αυτό και απευθυνόμενος στους Σταυροφόρους γράφει τα εξής: «Μη έχοντας ούτε το δικαίωμα, ούτε την επί των Ελλήνων εξουσία φαίνεται ότι παρεκκλίνετε δίχως σύνεση από τον όρκο σας, όταν αντί να βαδίζετε κατά των Σαρακηνών κατευθυνθήκατε εναντίον των Χριστιανών με σκοπό όχι την επανάκτηση της Ιερουσαλήμ, αλλά την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης, προτιμώντας δηλαδή τα γήινα αντί των πνευματικών αγαθών».

Βασίλειφ, Α. Ιστορία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, τ.4, Αθήνα 2006, σ. 21.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο αντίκτυπος από την απώλεια της Πόλης θα γίνει προοδευτικά αισθητός απ' όλους ορθόδοξους Έλληνες. Ο μέσος βυζαντινός θα μάθει με φρίκη ότι η φοβερή λεηλασία οργανώθηκε από εκείνους που αυτοονομάζονταν στρατιώτες του Χριστού. Θα μάθει ότι το όνομα Λατίνος θα καταλήξει να σημαίνει τον άτιμο βεβηλωτή, από τον οποίο πρέπει να γλιτώσουν με κάθε θυσία. Η Κωνσταντινούπολη έγινε ξανά το ιερό σύμβολο του βυζαντινού κόσμου που έπρεπε να σώσουν και να απελευθερώσουν από τους ασεβείς.

Γλύκατζη-Αρβελέρ Ε., Η πολιτική ιδεολογία της βυζαντινής αυτοκρατορίας, Αθήνα 2018, σ.116-117.

111. ΘΕΜΑ 1_24664

- α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος	α. Πρώτο Σχίσμα
2. πατριάρχης Φώτιος	β. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
3. πάπας Ιννοκέντιος	γ. κράτος της Ηπείρου
4. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	δ. σύνοδος της Ιέρειας
5. Σέρβος ηγεμόνας Λάζαρος	ε. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
	στ. Τέταρτη Σταυροφορία
	ζ. κατάληψη της Ανδριανούπολης

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Μικρά Ασία περί τα μέσα του 6ου αιώνα.
2. Το 622 ο Μωάμεθ εκδιώχθηκε από τη Μεδίνα στη Μέκκα.
3. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς αποτέλεσε το αλληλέγγυον.
4. Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη στη διάρκεια του 11ου αιώνα.
5. Μετά την άλωση του 1453 η Βενετία θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: λογοθέτης του Δρόμου, Βασιλικά.

112. ΘΕΜΑ_1_24665

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Κάρολος Μαρτέλος	α. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
2. Ραστισλάβος	β. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
3. Βονιφάτιος Μομφερρατικός	γ. Πρώτη Σταυροφορία
4. Βαγιαζήτ	δ. Τέταρτη Σταυροφορία
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. αναχαίτιση των Αράβων στο Πουατιέ
	στ. ηγεμόνας της Μοραβίας
	ζ. κατάληψη της Ανδριανούπολης

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα αρχικά ήταν οι περιοχές μόνιμης εγκατάστασης των βυζαντινών στρατιωτικών μονάδων.
2. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη χριστιανική θρησκεία.
3. Η νομική συλλογή, τα Βασιλικά, στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στην Ιουστινιάνεια νομοθεσία.
4. Στις παραμονές της τέταρτης Σταυροφορίας η πολιτική, στρατιωτική και οικονομική αδυναμία της Αυτοκρατορίας ήταν εμφανέστατη.
5. Κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων της βυζαντινής αυτοκρατορίας φιλοδόξησε να γίνει μετά την Άλωση η Ιταλία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, αλληλέγγυον.

113. ΘΕΜΑ_1_25561

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Μετά το 630 το Βυζαντινό κράτος έχασε μέρος των ανατολικών επαρχιών. Έτσι:
 - α. ενίσχυσε την πολιτική εκχριστιανισμού στη Βαλκανική χερσόνησο
 - β. ενίσχυσε την οικονομική του πολιτική
 - γ. απέκτησε εθνική ομοιογένεια
 - δ. προέβη σε επεκτατικούς πολέμους

2. Το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα προέβλεπε:
 - α. συγχώρεση των εικονοφίλων
 - β. διώξεις των εικονοφίλων
 - γ. αμνηστία των εικονοφίλων
 - δ. εκτοπισμό των εικονοφίλων
3. Το Βυζαντινό κράτος, για να αντιμετωπίσει τη διείδυση των Σλάβων στην αυτοκρατορία, υιοθέτησε :
 - α. εξοντωτική πολιτική
 - β. πολιτική αποκλεισμού
 - γ. εποικιστική πολιτική
 - δ. πολιτική απέλασης
4. Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη και προήλθε από:
 - α. την ανάγκη εξεύρεσης νέων εδαφών
 - β. τις επεκτατικές βλέψεις του πάπα
 - γ. την αναβίωση της αρχαίας παράδοσης των προσκυνημάτων στους Αγίους Τόπους
 - δ. τη σύγκρουση ανατολικής και δυτικής εκκλησίας
5. Οι γενίτσαροι ήταν σώμα που το αποτελούσαν:
 - α. Λομβαρδοί
 - β. στρατολογούμενοι δια της βίας
 - γ. αιχμαλώτοι πολέμου
 - δ. Κομάνοι

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. οριστικό Σχίσμα Εκκλησιών
 - β. έναρξη Εικονομαχίας
 - γ. ο Μωάμεθ καταφεύγει στη Μεδίνα (Εγίρα)
 - δ. Πρώτη Σταυροφορία
 - ε. ίδρυση Οθωμανικού κρατους
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: χαλίφης, βασιλικοί.

114. ΘΕΜΑ 1_25577

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο λογοθέτης του Γενικού έγινε βαθμιαία ο πρώτος αξιωματούχος της αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού.
 2. Το Βυζάντιο συμφώνησε με τη στέψη του Καρόλου ως «Μεγάλου και ειρηνοποιού αυτοκράτορα, κυβερνήτη του Ρωμαϊκού Κράτους».
 3. Οι εκκλησιαστικοί άρχοντες δεν μπορούσαν να κατέχουν φέουδα.
 4. Ο βυζαντινός λαός δεν αποδέχτηκε τις αποφάσεις της Συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας.
 5. Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους πραγματοποιήθηκε στις 29 Μαΐου 1453.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. πάπας Ουρβανός Β΄	α. αλληλέγγυον
2. Οσμάν (ή Οθμάν)	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Μακεδονική δυναστεία	γ. εικονομαχία
4. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	δ. Πρώτη Σταυροφορία
5. Ιωάννης Βατάτζης	ε. αναχαίτιση των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας
6. Κάρολος Μαρτέλος	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος, Βασιλικά.

115. ΘΕΜΑ 1_26104

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες, μετακινούμενες ανά την επικράτεια.
2. Στο Ισλάμ η θρησκευτική κοινότητα ταυτίζεται με το κράτος.
3. Το εικονομαχικό διάταγμα του Λέοντα Γ΄ Ισαύρου βρήκε σύμφωνη την εκκλησία της Ρώμης.
4. Ο Κάρολος Μαρτέλος καθιέρωσε τον θεσμό των βασιλικών απεσταλμένων.
5. Οι Σλάβοι οφείλουν τις απαρχές της εθνικής τους φιλολογίας στους ιεραποστόλους Κύριλλο και Μεθόδιο.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Θέμα Λογγοβαρδίας	α. Ρωσία
2. Σκλαβηνίες	β. Δυτική Ευρώπη
3. Βασάλοι	γ. Βυζάντιο
4. Στρατιωτόπια	δ. Χερσόνησος του Αίμου
5. Γενίτσαροι	ε. Ιταλία
	στ. Οθωμανικό κράτος

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: Χαλίφης, τελετή της περιβολής.

116. ΘΕΜΑ 1_29178

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. εξελληνισμός Βυζαντινού κράτους	α. Κωνσταντίνος-Κύριλλος
2. Εγίρα	β. Μωάμεθ
3. γλαγολιτικό αλφάβητο	γ. Ηράκλειος

4. κομητείες

δ. Ειρήνη

5. σύνοδος Ιέρειας

ε. Καρλομάγνος

στ. Κωνσταντίνος Ε' (Ισαυρος)

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η κοσμοϊστορική σημασία του οριστικού Σχίσματος μεταξύ των δύο Εκκλησιών έγινε αντιληπτή αργότερα, ενώ οι σύγχρονοι δεν έδωσαν προσοχή στο γεγονός.
2. Ο Κάρολος Μαρτέλος στέφθηκε αυτοκράτορας τα Χριστούγεννα του 800 στη Ρώμη.
3. Την Πρώτη Σταυροφορία κήρυξε ο καρδινάλιος Ουμβέρτος.
4. Ο Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος ανέκτησε το 1261 την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους.
5. Η έκβαση της μάχης στην Άγκυρα μεταξύ Οθωμανών και Μογγόλων το 1402 καθυστέρησε την άλωση της Κωνσταντινούπολης.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, φέουδο.

117. ΘΕΜΑ 1_29179

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Κωνσταντίνος Ε' Ίσαυρος	α. διαίρεση φραγκικής επικράτειας σε κομητείες
2. Ηράκλειος	β. κορύφωση οικονομίας
3. Κάρολος Μαρτέλος	γ. ιδρυτής της δυναστείας των Καρολιδών
4. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)	δ. άλωση Κωνσταντινούπολης (1453)
5. Κωνσταντίνος ΙΑ' Παλαιολόγος	ε. εξελληνισμός Βυζαντινού κράτους
	στ. αλληλέγγυον

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο λογοθέτης του Γενικού ήταν ένα είδος πρωθυπουργού.
2. Ο Χαλίφης ήταν υπεύθυνος για την εφαρμογή των εντολών του Κορανίου.
3. Τον Μάρτιο του 843 η σύνοδος που συγκλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη αποφάσισε την καταστροφή των εικόνων.
4. Ο Πιπίνος και οι γιοι του ονομάστηκαν πατρίκιοι των Ρωμαίων.
5. Το 1054 έγινε το Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), τελετή της περιβολής.

118. ΘΕΜΑ 1_29817

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Μωάμεθ	α. Συνήψε εμπορική συνθήκη με τους Βενετούς
2. Κωνσταντίνος-Κύριλλος	β. Ανακατέλαβε την Κωνσταντινούπολη
3. Βασίλειος Β΄	γ. Ίδρυσε το κράτος της Ηπείρου
4. Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας	δ. Συνέτριψε την αντίσταση των βουλγάρων ευγενών (βογιάρων)
5. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	ε. Ίδρυτής του Ισλάμ
	στ. Κατέλαβε τη Θεσσαλονίκη
	ζ. Μετέφρασε την Αγία Γραφή στα σλαβονικά

(II) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ρωμαϊκό τίτλο *imperator Romanorum*.
2. Το έτος αποδημίας του Μωάμεθ στη Μεδίνα θεωρείται ως η αρχή της ισλαμικής κυριαρχίας.
3. Ο Μεθόδιος επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο.
4. Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους έλαβε χώρα το 1099.
5. Οι Οθωμανοί προήλθαν από την Κεντρική Ασία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Λογοθέτης του Δρόμου.

119. ΘΕΜΑ 2_24888

- α.** Να περιγράψετε τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία το Βυζαντινό Κράτος ασκούσε τη διπλωματία του.
- β.** Να αναφέρετε το έργο του Ιωάννη Βατάτζη, ως αυτοκράτορα της Νίκαιας, στους τομείς της εσωτερικής πολιτικής και της οικονομίας.

120. ΘΕΜΑ 2_24531

- α.** Ποιες μεταβολές πιστοποιούν τη στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας από τα μέσα του 7ου ως τα μέσα του 9ου αι.;
- β.** Ποια ήταν τα επιτεύγματα της εσωτερικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη στην Αυτοκρατορία της Νίκαιας;

121. ΘΕΜΑ 2_24901

- α.** Ποιες ήταν οι αιτίες που συνέβαλαν στην επικράτηση του συστήματος της φεουδαρχίας στη Δύση τον 8ο αιώνα;
- β.** Ποια ήταν τα επιτεύγματα του Ιωάννη Βατάτζη στην εσωτερική του πολιτική σε κοινωνικό, στρατιωτικό και οικονομικό επίπεδο;

122. ΘΕΜΑ 2_25128

- α. Ποια υπήρξε η ιδεολογική βάση του εικονομαχικού κινήματος και ποιες εκδηλώσεις λατρείας συνέβαλαν στην εμφάνισή του;
- β. Πώς ιδρύθηκε το κράτος της Ηπείρου, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους, και πώς εξελίχθηκε ως το 1230;

123. ΘΕΜΑ 2_25132

- α. Ποια τα χαρακτηριστικά της «γεωργικής επανάστασης» στη Δυτική Ευρώπη κατά τα μέσα του 11ου αιώνα και ποιοι παράγοντες συνέβαλαν στη δημιουργία της;
- β. Ποιοι ήταν οι στόχοι και πού οφείλεται η αποτελεσματικότητα της εσωτερικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη στην αυτοκρατορία της Νίκαιας σε κοινωνικό, στρατιωτικό και οικονομικό επίπεδο;

124. ΘΕΜΑ 2_25138

- α. Πώς εκφράζεται η γεωργική επανάσταση στα μέσα του 11ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη και στη Β. Ιταλία και ποιες οι συνέπειές της;
- β. Ποια ήταν η ιστορική πορεία του κράτους της Ηπείρου;

125. ΘΕΜΑ 2_27506

- α. Ποια ήταν τα αίτια του Σχίσματος του 1054;
- β. Ποιοι ήταν οι στόχοι και πού οφείλεται η αποτελεσματικότητα της εσωτερικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη στην αυτοκρατορία της Νίκαιας σε κοινωνικό, στρατιωτικό και οικονομικό επίπεδο;

126. ΘΕΜΑ 3_26010

Αντλώντας πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α. Να αναφερθείτε στον βασικό στόχο της οικονομικής πολιτικής του αυτοκράτορα της Νίκαιας Ιωάννη Βατάτζη και στις ενέργειες του ίδιου για την επίτευξή του.
- β. Να αιτιολογήσετε τη λήψη του μέτρου της απαγόρευσης εισαγωγής ειδών πολυτελείας για την επίτευξη αυτού του στόχου.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο ίδιος ο αυτοκράτορας ξεχώρισε ένα κομμάτι γης, αρόσιμο¹⁶ και κατάλληλο για αμπελουργία, τόσο μεγάλο, ώστε να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του αυτοκρατορικού τραπεζιού και εκείνες που απασχολούσαν τον φιλόνητο και κοινωνικά ευαίσθητο αυτοκράτορα (εννοώ τα γηροτροφεία, πτωχοκομεία και νοσοκομεία που φρόντιζαν τους αρρώστους): τη φροντίδα τους ανέθεσε σε ανθρώπους που είχαν καλή γνώση της γεωργίας και της αμπελουργίας και έτσι κάθε χρόνο είχε μεγάλη και άφθονη σοδειά καρπών.[...] Το ίδιο συνιστούσε να κάνουν όχι μόνο οι συγγενείς του, αλλά και οι άλλοι ευγενείς.

Νικηφόρος Γρηγοράς, Ρωμαϊκή Ιστορία II, έκδ. L. Schopen, τ. I, Βόννη 1829, σ. 42.

¹⁶ καλλιεργήσιμο

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

(Ο Βατάτζης) απαγόρευσε με κάθε αυστηρότητα στους υπηκόους του να αγοράζουν είδη πολυτελείας από το εξωτερικό. [...] Το προστατευτικό αυτό μέτρο αποτελούσε αναντίρρητα αιχμή κατά της Βενετίας. Τα φορολογικά μέτρα εναντίον των βενετικών εισαγωγών θα προκαλούσαν σίγουρα σοβαρές επιπλοκές, γιατί θα παραβίαζαν τις εμπορικές συμφωνίες, οι οποίες έφεραν τις υπογραφές των προηγούμενων αυτοκρατόρων. Αντίθετα, κανένας δεν θα μπορούσε να αμφισβητήσει το δικαίωμα του αυτοκράτορα να απαγορεύσει στους υπηκόους του την αγορά πολυτελών ειδών.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Γ', (μτφρ Παναγόπουλος, Ι.), εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1993, σ. 123.

127. ΘΕΜΑ 3_29674

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α. στις ενέργειες του Ιωάννη Βατάτζη για την αντιμετώπιση των στρατιωτικών αναγκών
- β. στα γεγονότα που συνδέονται με την ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης το 1261 και την ανασύσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τον Μιχαήλ Η' Παλαιολόγο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ανήγειρε οχυρά στις ακριτικές περιοχές για να αντιμετωπίσει τις στρατιωτικές ανάγκες. Ακολουθώντας τις καλύτερες παραδόσεις του βυζαντινού κράτους ο Ιωάννης Βατάτζης δημιούργησε στρατιωτικά αγροκτήματα και ενίσχυσε τις στρατιωτικές δυνάμεις με τη μόνιμη εγκατάσταση των Κουμάνων ως στρατιωτών στις ακριτικές περιοχές, με τον όρο της προσφοράς στρατιωτικής υπηρεσίας. Με τον τρόπο αυτό αποκαταστάθηκε ιδιαίτερα στην Ανατολή το σύστημα της άμυνας των συνόρων και το γεγονός αυτό θεωρεί ορθά ο βυζαντινός ιστορικός Γεώργιος Παχυμέρης ως το πιο σημαντικό επίτευγμα του κράτους της Νίκαιας.

Ostrogorsky G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Γ', Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1981, σ. 122-123.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στα 57 χρόνια της λατινικής κυριαρχίας η Κωνσταντινούπολη είχε χάσει το μεγαλείο και τον πλούτο της. Τη βάρβαρη λεηλασία του 1204 ακολούθησε συστηματική σύληση των βυζαντινών θησαυρών. Τα μεγάλα έργα τέχνης είχε διοχετεύσει η λατινική αυτοκρατορία στη Δύση γιατί με την αγωνία και την ένδεια¹⁷, νόμιζε ότι χαρίζοντάς τα θα διατηρούσε την εύνοια των δυτικών δυνάμεων. Οι εκκλησίες είχαν ερημωθεί από τους θησαυρούς και από τα άγια λείψανά τους και το ανάκτορο των Βλαχερνών βρισκόταν σε ερείπια. Παρά ταύτα ο βυζαντινός λαός πανηγύρισε με μεγάλο ενθουσιασμό το γεγονός. Η είσοδος του αυτοκράτορα στην ελευθερωμένη πόλη πήρε τη μορφή θρησκευτικής πανηγύρεως. Ο λαός προϋπάντησε τον Μιχαήλ Η' με την εικόνα της Οδηγήτριας, που πιστευόταν ότι ήταν έργο του ευαγγελιστή Λουκά. Ο αυτοκράτορας πορεύτηκε πεζός, «περισσότερο χριστιανός παρά αυτοκράτορας», με την ιερή πομπή στη μονή Στουδίου και ύστερα στην Αγία Σοφία».

¹⁷ φτώχεια

Ostrogorsky G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Γ΄, Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1981, σ. 131-132.

128. ΘΕΜΑ 3_31318

Αντλώντας πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

- α. στη σημασία της συνθήκης που συνήψε το 1261 ο Μιχαήλ Παλαιολόγος με τη Γένουα για την ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης
- β. στην ανασύσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1261).

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στις 13 Μαρτίου 1261 υπογράφηκε μία σπουδαία συνθήκη, η οποία θεμελίωσε τη δύναμη της Γένουας στην Ανατολή. Οι Γενουάτες υποχρεώθηκαν να προσφέρουν στην αυτοκρατορία πολεμική βοήθεια εναντίον της Βενετίας και σε αντάλλαγμα δέχθηκαν εμπορικά προνόμια [...] σε όλα τα σπουδαία λιμάνια της αυτοκρατορίας και φυσικά στην Κωνσταντινούπολη, αφού βέβαια το Βυζάντιο πετύχαινε την ανάκτησή της. Με άλλα λόγια η Γένουα θα εξασφάλιζε το εμπορικό μονοπώλιο της Ανατολής, το οποίο ήταν προνόμιο της Βενετίας από τα τέλη του 11ου αιώνα. [...] Το τέλος της λατινικής αυτοκρατορίας και η ανακατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως από τους Βυζαντινούς οφείλονται κατεξοχήν στην τύχη. Όταν ο αυτοκρατορικός στρατηγός Αλέξιος Στρατηγόπουλος πορευόταν με μια μικρή στρατιωτική δύναμη προς τη Θράκη με την εντολή να εποπτεύσει τα βουλγαρικά σύνορα, πέρασε κοντά στην Κωνσταντινούπολη. Προς μεγάλη του έκπληξη βρήκε την πρωτεύουσα σχεδόν αφύλακτη, [...] την οποία και κατέλαβε στις 25 Ιουλίου 1261, χωρίς να συναντήσει σχεδόν καμία αντίσταση. [...] Στις 15 Αυγούστου ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Η΄ εισήλθε θριαμβευτικά στην πόλη του Μ. Κωνσταντίνου.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Γ΄, (μτφρ Ι. Παναγόπουλος), Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1993, σ. 130-131.

129. ΘΕΜΑ 3_31761

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε:

- α. στα επιτεύγματα του Ιωάννη Βατάτζη στο πλαίσιο του οικονομικού του προγράμματος
- β. στη δημιουργία στρατιωτικών κτημάτων και τη σκοπιμότητά τους.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο ίδιος ο αυτοκράτορας ξεχώρισε ένα κομμάτι γης, καλλιεργήσιμο και κατάλληλο για αμπελουργία, τόσο μεγάλο, ώστε να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του αυτοκρατορικού τραπεζιού και εκείνες που απασχολούσαν τον φιλόανθρωπο και κοινωνικά ευαίσθητο αυτοκράτορα. Τη φροντίδα του ανέθεσε σε ανθρώπους που είχαν καλή γνώση της γεωργίας και της αμπελουργίας και έτσι κάθε χρόνο είχε μεγάλη και άφθονη σοδειά καρπών. [...] Επιθυμούσε να καλύπτει ο καθένας τις ανάγκες του από δικές του πηγές, έτσι ώστε να μη βάζει αρπακτικό χέρι στην περιουσία των φτωχών και ασθενέστερων τάξεων και συνάμα η Ρωμαϊκή Πολιτεία να απαλλαγεί τελείως από

την κοινωνική αδικία. Σύντομα οι αποθήκες είχαν γεμίσει καρπούς, ενώ οι δρόμοι, οι μάντρες και οι στάβλοι μόλις μπορούσαν να χωρέσουν τα ζώα και τα σμήνη των πουλιών.

Γρηγοράς, Ν., Ρωμαϊκή Ιστορία II, τ.6, Λιβάνης, Αθήνα 1997, σ. 42. (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ακολουθώντας τις καλύτερες παραδόσεις του βυζαντινού κράτους ο Ιωάννης Βατάτζης δημιούργησε στρατιωτικά αγροκτήματα και ενίσχυσε τις στρατιωτικές δυνάμεις με τη μόνιμη εγκατάσταση των Κουμάνων ως στρατιωτών στις ακριτικές περιοχές, με τον όρο της προσφοράς στρατιωτικής υπηρεσίας. Με τον τρόπο αυτό αποκαταστάθηκε ιδιαίτερα στην Ανατολή το σύστημα της άμυνας των συνόρων και το γεγονός αυτό θεωρεί ορθά ο βυζαντινός ιστορικός Γεώργιος Παχυμέρης ως το πιο σημαντικό επίτευγμα του κράτους της Νίκαιας.

Ostrogorsky G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους (μτφρ. Ι. Παναγόπουλος), τ. Γ', Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1978, σ. 122-123.

130. ΘΕΜΑ 3_31783

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποια ήταν τα επιτεύγματα του αυτοκράτορα της Νίκαιας Ιωάννη Βατάτζη, ως προς τη λήψη κοινωνικών μέτρων, για την υποστήριξη των αναγκών των υπηκόων του;
- β. Ποια ήταν τα επιτεύγματά του στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Αγωνίσθηκε [ο Ιωάννης Βατάτζης] για την πληρέστερη εφαρμογή του νόμου και για την καταπολέμηση των γνωστών καταχρήσεων στη διοίκηση. Με την υποστήριξη της συζύγου του Ειρήνης Λάσκαρη επιζήτησε να απαλύνει την ένδεια και τα βάρη των φτωχών τάξεων του πληθυσμού και ίδρυσε πολλά νοσοκομεία και φιλανθρωπικά ιδρύματα. Οικοδόμησε μεγαλοπρεπείς ναούς που να ικανοποιούν τη βυζαντινή ευσέβεια και ανήγειρε οχυρά στις ακριτικές περιοχές για να αντιμετωπίσει τις στρατιωτικές ανάγκες [...]. Τα οικονομικά μέτρα του Ιωάννη Βατάτζη αξίζουν ιδιαίτερη προσοχή. [...] Τα αυτοκρατορικά κτήματα ορίσθηκε να γίνουν πρότυπα για να δείξουν στους υπηκόους τι μπορεί να αποφέρει η φροντισμένη και συνετή οικονομική διαχείριση στην γεωργία, την αμπελοκομία και την κτηνοτροφία. Βασικός στόχος της οικονομικής πολιτικής του ήταν να καταστήσει τη χώρα οικονομικά αυτάρκη.

Ostrogorsky G., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Γ', Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1981, σ. 122-123.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στις 3 Νοεμβρίου του 1254, πέθανε στο Νυμφαίο, ύστερα από βασιλεία 32 ετών, ο αυτοκράτωρ Ιωάννης Γ' Βατάτζης. Όταν είχε ανέβει στον θρόνο, το κέντρο πολιτικού βάρους του βυζαντινού κόσμου βρισκόταν στη χερσόνησο του Αίμου, ενώ την εποχή του θανάτου του είχε αποφασιστικά μεταταθεί στη Νίκαια. Η αυτοκρατορία

της Θεσσαλονίκης είχε εξουδετερωθεί, η Βουλγαρία αποδυναμωθεί, οι Σελτζούκοι διατηρούσαν με τη Νίκαια φιλικές σχέσεις και, τέλος, η λατινική αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης βιάδιζε προς την πτώση της.

Nicol D., «Από την άλωση ως την ανάκτηση της Κωνσταντινούπολεως 1204-1261», Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Θ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1972, σ. 91.

131. ΘΕΜΑ 3_31795

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες που θα αντλήσετε από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα εξής:

- α. Με ποιες ενέργειες αποκατέστησε ο αυτοκράτορας της Νίκαιας, Ιωάννης Βατάτζης το σύστημα της άμυνας των συνόρων, ιδιαίτερα στην Ανατολή;
- β. Σε ποιους τομείς της οικονομίας έδωσε ιδιαίτερη σημασία ο Ιωάννης Βατάτζης, ποιοι ήταν οι στόχοι της οικονομικής του πολιτικής και με ποιες ενέργειες τους υλοποίησε;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Ιωάννης Βατάτζης, δημιούργησε στρατιωτικά αγροκτήματα και ενίσχυσε τις στρατιωτικές δυνάμεις με τη μόνιμη εγκατάσταση των Κουμάνων¹⁸ ως στρατιωτών στις ακριτικές περιοχές [...] με τον όρο της προσφοράς στρατιωτικής υπηρεσίας. Με τον τρόπο αυτό αποκαταστάθηκε ιδιαίτερα στην Ανατολή το σύστημα της άμυνας των συνόρων [...]. Τα οικονομικά μέτρα του Ιωάννη Βατάτζη αξίζουν ιδιαίτερη προσοχή. [...] Τα αυτοκρατορικά κτήματα ορίσθηκε να γίνουν πρότυπα για να δείξουν στους υπηκόους τι μπορεί να αποφέρει η φροντισμένη και συνετή διαχείριση στην γεωργία, την αμπελοκομία και την κτηνοτροφία. Στη σύζυγό του δώρισε ένα διάδημα¹⁹ με μαργαριτάρια και πολύτιμους λίθους, τους οποίους απόκτησε με την πώληση των αυγών από το κτήμα του. Αυτό το «στέμμα των αυγών» [...], ενσάρκωνε γι' αυτόν ένα ολόκληρο πρόγραμμα. Βασικός στόχος της οικονομικής πολιτικής του ήταν να καταστήσει τη χώρα οικονομικά αυτάρκη. [...] Κάθε πολίτης έπρεπε να αρκестθεί με «ό, τι παράγει το ρωμαϊκό έδαφος και ό, τι δημιουργούν τα ρωμαϊκά χέρια».

Ostrogorsky, G., Ιστορία του βυζαντινού κράτους, τ. Γ', (μτφρ. Ι. Παναγόπουλος), Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1981, σ. 122-123.

132. ΘΕΜΑ 3_33245

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στις συνθήκες που ευνόησαν, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204, τη δημιουργία του κράτους της Ηπείρου από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα και στους τρόπους με τους οποίους πέτυχε την επέκταση της κυριαρχίας του
- β. στην επέκταση του κράτους αυτού από τον Θεόδωρο Κομνηνό Δούκα.

¹⁸ τουρκικός νομαδικός λαός

¹⁹ στέμμα

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα φυσικά γεωγραφικά όρια της Ηπείρου ευνοούν τη δημιουργία πνεύματος και αισθήματος ανεξαρτησίας. Τον 13ο αι. οι πολιτικές περιστάσεις έδωσαν συγκεκριμένη μορφή στο αίσθημα αυτό. [...] Ο Μιχαήλ Δούκας κληρονόμησε τη Βυζαντινή διοίκηση που είχε κέντρο την Άρτα, πρωτεύουσα του θέματος Νικοπόλεως. Η εξουσία του περιλάμβανε τις επαρχίες Αιτωλίας και Ακαρνανίας Θεσπρωτίας και Ιωαννίνων. [...] Ο Μιχαήλ Δούκας, τόσο με τη διπλωματία όσο και με τον πόλεμο, πέτυχε όχι μόνο να διασφαλίσει ό, τι απέκτησε, αλλά και να επεκτείνει την κυριαρχία του. [...] Μέσα σε λίγα χρόνια ο στρατός του εισέβαλε στην Θεσσαλία και ανακατέλαβε τη Λάρισα και άλλες θέσεις. [...] Τον Μιχαήλ διαδέχτηκε ο ετεροθαλής αδερφός του Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας. Ο Θεόδωρος δεν αρκέστηκε να είναι μόνο ο ηγεμών μιας Βυζαντινής επαρχίας στη Βόρεια Ελλάδα. [...] Το 1217, με μία σειρά λαμπρών στρατιωτικών επιχειρήσεων, εξεδίωξε τους εναπομείναντες Λατίνους από τη Θεσσαλία και αντεπιτέθηκε στους Βουλγάρους που είχαν καταλάβει τη Δυτική Μακεδονία.

Nicol, D., «Η Ήπειρος ως ανεξάρτητη ηγεμονία (1204- 1246)», στο Μ. Β. Σακελλαρίου (επιμ), Ήπειρος: 4.000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1997, σ. 198- 200.

133. ΘΕΜΑ 1_24464

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία.
2. Ο ηγεμόνας των Μοραβίων Ραστισλάβος βαπτίστηκε χριστιανός και έλαβε το όνομα Μιχαήλ.
3. Το 1208 ο Θεόδωρος Λάσκαρης στέφθηκε αυτοκράτορας και βασιλιάς των Ρωμαίων.
4. Ο Οσμάν ή Οθμάν ήταν ο πρώτος οθωμανός εμίρης που πήρε τον αυτοκρατορικό τίτλο του σουλτάνου.
5. Κατά την περίοδο των γεωγραφικών ανακαλύψεων το παγκόσμιο κέντρο της οικονομίας μετατοπίστηκε από τον Ατλαντικό ωκεανό στη Μεσόγειο θάλασσα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. πάπας Ουρβανός Β΄	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. πάπας Ιννοκέντιος Γ΄	γ. μάχη στο Πουατιέ
4. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	δ. Πρώτη Σταυροφορία
5. Κάρολος Μαρτέλος	ε. Εικονομαχία
	στ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
	ζ. άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, γενίτσαρος ή γενίτσαροι.

134. ΘΕΜΑ 1_24522

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη του αμυντικού συστήματος του Βυζαντίου.
 2. Ο βυζαντινός πολιτισμός ρίζωσε βαθιά στη Μοραβία από τον 9ο αιώνα.
 3. Ο πάπας Ουρβανός Β΄ κήρυξε την Τέταρτη Σταυροφορία.
 4. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ, όταν αποβιβάστηκε στο Σαν Σαλβαντόρ, πίστεψε πως έφτασε στις Ινδίες.
 5. Στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη προβάλλονται οι αρχές του Διαφωτισμού.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Κατάληψη της Βραζιλίας από τον Αλβαρέζ Καμπράλ
 - β. Οριστικό Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
 - γ. Δόγμα Μονρόε
 - δ. Ίδρυση πρώτων θεμάτων στη Μ. Ασία
 - ε. Σύνοδος Φερράρας- Φλωρεντίας
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, γενίτσαροι.

135. ΘΕΜΑ 1_24524

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Η εικονομαχία μπορεί να θεωρηθεί καρπός της βούλησης ορισμένων αυτοκρατόρων με ιδιότυπες θρησκευτικές ιδέες.
 2. Ο Κωνσταντίνος – Κύριλλος επινόησε το λεγόμενο γλαγολιτικό αλφάβητο.
 3. Η γεωργική επανάσταση στη Δυτική Ευρώπη του 11ου αιώνα εκφράζεται με αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και τεχνολογικές καινοτομίες.
 4. Η περίοδος της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο δεν είχε μεγάλη διάρκεια.
 5. Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας δεν άσκησε μεγάλη επίδραση στις τύχες του Βυζαντίου.
- (II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Ο νόμος που υποχρέωνε τους εύπορους γείτονες να καταβάλλουν τους φόρους των φτωχών αγροτών της κοινότητας, την εποχή των Μακεδόνων αυτοκρατόρων, ονομαζόταν:
 - α. Πρόχειρος Νόμος
 - β. Επαναγωγή
 - γ. αλληλέγγυον
 - δ. Βασιλικά
 2. Κύρια αιτία του Σχίσματος του 1054 υπήρχε η διεκδίκηση της πρωτοκαθεδρίας στο χριστιανικό κόσμο εκ μέρους:
 - α. της Ρώμης
 - β. της Βενετίας
 - γ. της Κωνσταντινούπολης
 - δ. των Σλάβων
 3. Κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και των πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου φιλοδόξησε, μετά την Άλωση, να γίνει:

- α. η Ιταλία
- β. η Ρωσία
- γ. η Δύση
- δ. η Οθωμανική Αυτοκρατορία

4. Το έργο της ηθικοπνευματικής ανασυγκρότησης και της αποσαφήνισης του καθολικού δόγματος ανέλαβε:

- α. η Ιερά Εξέταση
- β. η λογοκρισία
- γ. η Σύνοδος του Τρέντο
- δ. το τάγμα των μοναχών

5. Ο Όρκος του σφαιριστηρίου για δέσμευση καθιέρωσης συντάγματος στη Γαλλία (20 Ιουνίου 1789) δόθηκε από τους εκπροσώπους:

- α. του κλήρου
- β. της Τρίτης Τάξης
- γ. των ευγενών
- δ. του βασιλιά

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: φέουδο, γενίτσαροι.

136. ΘΕΜΑ 1_24663

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Χαλίφης	α. άλωση της Κωνσταντινούπολης (1204)
2. Βόρης	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος	γ. μάχη της Άγκυρας
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. ηγεμόνας της Βουλγαρίας
5. Ορχάν	ε. τοποτηρητής του Προφήτη
	στ. ιδρυτής Οθωμανικού κράτους
	ζ. κατάληψη της Προύσας

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη των οικονομικών.
2. Οι νομάδες της προϊσλαμικής Αραβίας ήταν σοβαρή απειλή για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.
3. Στο βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) δεσπόζει ο ιερέας με το ηθικό κύρος του.
4. Η ιδέα της σταυροφορίας δεν ήταν ξένη στο Βυζάντιο.
5. Στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος δέχθηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, γενίτσαροι.

137. ΘΕΜΑ 1_24683

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α.** Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- β.** έναρξη της Εικονομαχίας
- γ.** Δ΄ Σταυροφορία
- δ.** ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- ε.** στέψη του Καρλομάγνου στη Ρώμη

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. Μοντεσκιέ	α. Έρευνα για τα αίτια του Πλούτου των Εθνών
2. Βολταίρος	β. Κοινωνικό Συμβόλαιο
3. Ανταμ Σμιθ	γ. Το Πνεύμα των Νόμων
4. Αδαμάντιος Κοραής	δ. Περί Εγκλημάτων και Ποινών
5. Ρουσσό	ε. υπεράσπιση της ανεξιθρησκίας και της πνευματικής ανεκτικότητας
	στ. Εγκυκλοπαίδεια
	ζ. μέση οδός

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, γενίτσαροι.

138. ΘΕΜΑ 1_24778

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της φεουδαρχίας ήταν τα εξής:
 - α.** αλληλεγγύη και σεβασμός
 - β.** καλλιέργεια της γης και ανταλλακτική οικονομία
 - γ.** προστασία και εξάρτηση
 - δ.** ισοδυναμία και σύγκρουση κοσμικής και παπικής εξουσίας
2. «Η εικονομαχική πολιτική ήταν η μόνη που θα μπορούσε να συμφιλιώσει την κεντρική εξουσία με τους πληθυσμούς της Μικράς Ασίας». Η φράση αυτή σημαίνει:
 - α.** η κεντρική εξουσία του Βυζαντίου ήθελε να απαλλαγεί από τους πληθυσμούς της Μικράς Ασίας
 - β.** οι πληθυσμοί της Μικράς Ασίας ήταν ανυπάκουοι και η κεντρική εξουσία του Βυζαντίου ήθελε να τους ελέγξει
 - γ.** η κεντρική εξουσία του Βυζαντίου προσδοκούσε σε αύξηση εσόδων από τη φορολόγηση των πληθυσμών της Μικράς Ασίας
 - δ.** η κεντρική εξουσία του Βυζαντίου καταδίκασε τις θρησκευτικές αντιλήψεις των κατοίκων της Μικράς Ασίας
3. Μια από τις κυριότερες αιτίες εκδήλωσης των Σταυροφοριών ήταν και η εξής:
 - α.** η Βενετία εποφθαλμιούσε τις κτήσεις του Βυζαντίου

- β. οι Πάπες ήθελαν να ενισχύσουν τη θέση τους έναντι των Γερμανών ηγεμόνων
 - γ. υπήρχε στην Ευρώπη σοβαρή οικονομική κρίση
 - δ. ήταν ένας λόγος να απασχολείται ο στρατός
4. Ο αυτοκράτορας Μιχαήλ εμπιστεύτηκε το έργο του εκχριστιανισμού των Σλάβων στον ιερομόναχο Κωνσταντίνο-Κύριλλο, επειδή:
- α. ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος γνώριζε προσωπικά το Σλάβο ηγεμόνα Ραστισλάβο
 - β. ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος είχε αδελφό τον ιερομόναχο Μεθόδιο
 - γ. ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος γνώριζε τη σλαβονική γλώσσα
 - δ. το ζήτησε ο Πατριάρχης Φώτιος
5. Ένα από τα αποτελέσματα της κρίσης της φεουδαρχίας στον ύστερο Μεσαίωνα ήταν:
- α. το σοβαρό πρόβλημα επισιτισμού
 - β. η αύξηση των μισθών των εργαζομένων στις βιοτεχνίες
 - γ. η αύξηση του πληθυσμού
 - δ. ο Εκατονταετής Πόλεμος

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η Διανομή της Ρωμανίας ήταν μια από τις βασικότερες επιπτώσεις που είχε η άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204.
2. Ο Κάρολος ο Μέγας επέλεξε ως έδρα του τη Ρώμη.
3. Οι αποφάσεις της Συνόδου της Ιέρειας (754) έκλεισαν οριστικά τα θέματα της εικονομαχίας.
4. Μια από τις αιτίες της κρίσης της φεουδαρχίας μετά το 1270 ήταν ο Μαύρος Θάνατος.
5. Ο Ορχάν ήταν ο πρώτος Οθωμανός εμίρης που περιβλήθηκε τον αυτοκρατορικό τίτλο του Σουλτάνου.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: ιερός πόλεμος, βασιλικόι.

139. ΘΕΜΑ_1_24779

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Λογοθέτης του Δρόμου	α. Νησίδες σλαβικού πληθυσμού
2. Δυνατοί	β. Είχε την ευθύνη των οικονομικών του κράτους
3. Εγίρα	γ. Υπεύθυνος για την υποδοχή των ξένων πρεσβευτών
4. Σκλαβηνίες	δ. Στρατιώτες στρατολογημένοι με τη βία
5. Γενίτσαροι	ε. Μεγάλοι γαιοκτήμονες
	στ. Αρχή του μουσουλμανικού ημερολογίου

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα στρατιωτόπια ήταν στρατιωτικές μονάδες, μετακινούμενες ανά την επικράτεια.
2. Στο σύστημα της τριζωνικής καλλιέργειας καλλιεργούνταν τρία διαφορετικά είδη προϊόντων διαφορετικά κάθε χρόνο.

3. Οι λειτουργίες της φεουδαρχίας είναι πέντε.

4. Ο νερόμυλος αποτέλεσε την κύρια πηγή ενέργειας των πόλεων στην Ευρώπη κατά τον 11ο αιώνα.

5. Ο Σλάβος ηγεμόνας Ραστισλάβος ζήτησε από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Μιχαήλ Γ' να εκχριστιανίσει τους Σλάβους της Μοραβίας.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: θεοκρατικό κράτος, Πρόχειρος Νόμος (870-879).

140. ΘΕΜΑ 1_24990

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Ισλάμ δεν έχει δανειστεί στοιχεία από άλλες θρησκείες.
2. Η οριστική αναστήλωση των εικόνων αποφασίστηκε από τη σύνοδο της Ιέρειας (754).
3. Ο Κάρολος ο Μέγας επέλεξε τη Ρώμη ως έδρα του φραγκικού κράτους.
4. Τα Βασιλικά ήταν η μεγαλύτερη νομική συλλογή κατά την περίοδο της μακεδονικής δυναστείας.
5. Η κοινωνία του φραγκικού κράτους ήταν κυρίως αγροτική.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Βασίλειος Β΄	α. Γένουα
2. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	β. Μόσχα
3. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	γ. Ρώμη
4. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	δ. Βενετία
5. Ιβάν Γ΄	ε. Ήπειρος
	στ. Φερράρα-Φλωρεντία

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, γενίτσαροι.

141. ΘΕΜΑ 1_25009

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Βαγιαζήτ	α. καθιέρωση του θεσμού των βασιλικών απεσταλμένων
2. Ραστισλάβος	β. πρόσκληση ιεραποστόλων στη Μοραβία
3. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	γ. ίδρυση και οργάνωση του κράτους της Ηπείρου
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. πανωλεθρία στη μάχη της Άγκυρας (1402)
5. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	ε. Σύνοδος Φερράρας - Φλωρεντίας (1438 - 1439)
	στ. ίδρυση πολλών φιλανθρωπικών ιδρυμάτων στην αυτοκρατορία της Νίκαιας

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι Σλάβοι ήταν εγκατεστημένοι στις αρχές του 6^{ου} αιώνα στα βόρεια του Δούναβη και πραγματοποιούσαν επιδρομές στα εδάφη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
2. Με τη δημιουργία ναυτικών θεμάτων η Βυζαντινή Αυτοκρατορία απέτυχε να θωρακίσει τις παράλιες περιοχές.
3. Με απόφαση της Συνόδου του 870 στην Κωνσταντινούπολη, η Βουλγαρία θα υπαγόταν στη δικαιοδοσία του πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης.
4. Το μεγαλύτερο στήριγμα για τους δυνατούς αποτέλεσε το αλληλέγγυον.
5. Ο Βασίλειος Β΄ εγκαινίασε την πολιτική παραχώρησης προνομίων στο βενετικό εμπορικό κεφάλαιο.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, γενίτσαροι.

142. ΘΕΜΑ 1_25025

α. (I) Να χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις, ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στο Φραγκικό κράτος οι βασιλικοί απεσταλμένοι είχαν την υποχρέωση να προστατεύουν τη Ρώμη.
2. Κατά τον 10ο αιώνα οι Λογγοβάρδοι ή Λομβαρδοί κατέκτησαν μεγάλο μέρος της Ιταλίας.
3. Η Μακεδονική δυναστεία επιδίωξε την επιστροφή στο Ρωμαϊκό Δίκαιο.
4. Στα τέλη του 12ου αιώνα ο γερμανός αυτοκράτορας σχεδίαζε την επέκταση του κράτους του σε βάρος του Βυζαντίου.
5. Ο Δάντης, ο Πετράρχης και ο Βοκκάκιος αποτελούν προδρομικές μορφές του ανθρωπισμού.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α.** ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- β.** οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- γ.** ίδρυση του Ισλάμ από τον Μωάμεθ
- δ.** οριστική αποκατάσταση των εικόνων
- ε.** Σύνοδος Φερράρας - Φλωρεντίας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, γενίτσαροι.

143. ΘΕΜΑ 1_25044

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στα μέσα του 11ου αιώνα πραγματοποιείται στη Δυτική Ευρώπη μια γεωργική επανάσταση.
2. Η περίοδος της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο αρχίζει με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
3. Μετά την αποκατάσταση στον βυζαντινό θρόνο του αυτοκράτορα Ισαακίου Β΄ Αγγέλου οι σταυροφόροι εγκατέλειψαν την Κωνσταντινούπολη.
4. Το έργο της ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους έφερε σε πέρας ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Ιωάννης Βατάτζης.

5. Η Ρωσία φιλοδόξησε να γίνει κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων του Βυζαντίου μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. αυτοκρατορική στέψη του Καρόλου του Μεγάλου (Καρλομάγνου)
- β. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- γ. οργάνωση των πρώτων θεμάτων στη Μ. Ασία
- δ. Πρώτη Σταυροφορία
- ε. αποκατάσταση των εικόνων

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, γενίτσαροι.

144. ΘΕΜΑ 1_25067

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- 1. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Χερσόνησο του Αίμου ονομάζονταν εμποροπανηγύρεις.
- 2. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του Φραγκικού Κράτους βρίσκεται ο βασιλιάς.
- 3. Στη μάχη του Κοσσυφοπεδίου οι Σέρβοι νίκησαν τους Οθωμανούς.
- 4. Το Ρούμελη–Χισάρ οικοδομήθηκε από τους Οθωμανούς, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης.
- 5. Ο Εκατονταετής Πόλεμος (1339-1453) διεξήχθη ανάμεσα στη Γαλλία και την Αγγλία.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ιωάννης Γουτεμβέργιος	α. ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας
2. Βαρθολομαίος Ντιάζ	β. Περί εγκλημάτων και ποινών
3. Χριστόφορος Κολόμβος	γ. Πνεύμα των Νόμων
4. Μοντεσκιέ	δ. τυπογραφία
5. Ρουσσό	ε. Σαν Σαλβαδόρ
	στ. Κοινωνικό Συμβόλαιο

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: θέματα, γενίτσαροι.

145. ΘΕΜΑ 1_25113

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. στέψη του Πιπίνου ελέω θεού βασιλιά
- β. Τέταρτη Σταυροφορία
- γ. αποδημία του Μωάμεθ στη Μεδίνα
- δ. Πρώτο Σχίσμα
- ε. Αποκατάσταση των εικόνων

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία έγινε ύστερα από πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας:
 - α. Βόρη
 - β. Ραστισλάβου
 - γ. Οσμάν
 - δ. Ταμερλάνου
2. Στο βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη κατέχουν:
 - α. οι δυνατοί
 - β. οι πάροικοι
 - γ. οι ιερείς
 - δ. οι βασιλικοί
3. Τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής πολιτικής του βυζαντινού κράτους χάραξε:
 - α. οι λογοθέτες του Γενικού
 - β. ο πρεσβευτής
 - γ. ο αυτοκράτορας
 - δ. ο λογοθέτης του Δρόμου
4. Στο φεουδαρχικό σύστημα η παραμέληση των υποχρεώσεων εκ μέρους των υποτελών συνεπαγόταν:
 - α. υπαγωγή σε καθεστώς δουλείας
 - β. σωματική τιμωρία
 - γ. αφαίρεση του φέουδου
 - δ. εξορία
5. Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε:
 - α. στο Άαχεν
 - β. στη Δυτική Ευρώπη
 - γ. στους Αγίους Τόπους
 - δ. στη Ρωσία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρώτο Σχίσμα, σώμα των γενιτσάρων.

146. ΘΕΜΑ 1_25114

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ρωμαϊκό τίτλο imperator Romanorum (αυτοκράτωρ Ρωμαίων).
 2. Οι άρχοντες του Φραγκικού Κράτους παραχωρούσαν στους υποτελείς τους εκτάσεις γης χωρίς αντάλλαγμα.
 3. Τον 11ο αι. στη Δυτική Ευρώπη σημειώνεται μια γεωργική επανάσταση.
 4. Ο Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος ζήτησε βοήθεια από τη Δύση για να αντιμετωπίσει την προέλαση των Οθωμανών.
 5. Με την Ειρήνη της Αυγούστας ο Λουθηρανισμός τέθηκε εκτός νόμου.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Πρώτος περίπλους της γης από τον Φερδινάνδο Μαγγελάνο

- β. Επινόηση γλαγολιτικού αλφάβητου
- γ. Αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα
- δ. Ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
- ε. Κατάκτηση της Αδριανούπολης από τους Οθωμανούς

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, γαζήδες.

147. ΘΕΜΑ 1_25115

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Κατά τον 7ο αιώνα το Βυζαντινό κράτος απέκτησε εθνολογική ομοιογένεια.
2. Το σύστημα της φεουδαρχίας αναπτύχθηκε τον 8^ο αιώνα, μετά την κατάρρευση της δυναστείας των Καρολιδών.
3. Στη διάρκεια των Σταυροφοριών οι πάπες συμάχησαν με τον Γερμανό ηγεμόνα Ερρίκο Δ΄.
4. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς η Μόσχα θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη.
5. Το κήρυγμα του Λουθήρου άσκησε επίδραση σε ολόκληρη την Ευρώπη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Κατάλυση του Λατινικού Βασιλείου της Θεσσαλονίκης
- β. Εξερευνητικό ταξίδι του Βαρθολομαίου Ντιάζ ως το ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας
- γ. Αφετηρία του χρονολογικού συστήματος των Αράβων (Εγίρα)
- δ. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- ε. Κατάληψη της Προύσας από τον Ορχάν

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: filioque (Πρώτο Σχίσμα), γενίτσαροι.

148. ΘΕΜΑ 1_25605

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:

1. Στοιχείο στρατιωτικοποίησης της μεσοβυζαντινής κοινωνίας αποτελεί, μεταξύ άλλων, η δημιουργία ναυτικών θεμάτων.
2. Στη Δυτική Ευρώπη στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας βρίσκονταν οι βασάλοι.
3. Οι Σλάβοι οφείλουν τις απαρχές της εθνικής τους φιλολογίας στους Μεθόδιο και Κύριλλο.
4. Η πρωτοβουλία για τις Σταυροφορίες προήλθε από τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες.
5. Ο στρατηγός Αλέξιος Στρατηγόπουλος ανακατέλαβε την Κωνσταντινούπολη στις 23 Ιουλίου 1261.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Βαγιαζήτ	α. πάπας
2. Ερρίκος Στ΄	β. ιδρυτής του κράτους της Ηπείρου

3. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	γ. πατριάρχης
4. Μιχαήλ Κηρουλάριος	δ. σουλτάνος
5. Ουρβανός Β΄	ε. Γερμανός αυτοκράτορας
	στ. Βυζαντινός αυτοκράτορας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, αλληλέγγυον.

149. ΘΕΜΑ 1_25705

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ποιοι από τους παρακάτω εκχριστιανίστηκαν πρώτοι από τους Βυζαντινούς;
 - α. Σλάβοι
 - β. Άβαροι
 - γ. Ρώσοι
 - δ. Βούλγαροι
2. Το αλληλέγγυον θεσπίστηκε για να:
 - α. περιοριστεί η δύναμη των βασιλικών
 - β. ενισχυθεί η τάξη των δυνατών
 - γ. περιοριστεί η δύναμη των δυνατών
 - δ. ενισχυθεί η τάξη των βασιλικών
3. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε στον:
 - α. Ερρίκο ΣΤ΄
 - β. Ιννοκέντιο Γ΄
 - γ. Ισαάκιο Β΄ Άγγελος
 - δ. Βονιφάτιο Μομφερατικό
4. Το νόημα ποιου κινήματος περικλείει η φράση: «Οι άνθρωποι δε γεννιούνται, αλλά γίνονται»;
 - α. Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης
 - β. Ανθρωπισμού
 - γ. Διαφωτισμού
 - δ. Οικονομικού φιλελευθερισμού
5. Ποιος από τους παρακάτω εκπροσώπους του Νεοελληνικού Διαφωτισμού οραματιζόταν την ίδρυση μιας παμβαλκανικής Ελληνικής Δημοκρατίας;
 - α. Αδαμάντιος Κοραΐς
 - β. Δημήτριος Καταρτζής
 - γ. Αθανάσιος Πάριος
 - δ. Ρήγας Βελεστινλής

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- β. Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας
- γ. Ειρήνη της Αυγούστας

δ. Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής

ε. Πρώτη Σταυροφορία

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, γενίτσαροι.

150. ΘΕΜΑ 2_23650

α. Με ποια μέτρα ο Κάρολος ο Μέγας ενίσχυσε την εσωτερική οργάνωση του κράτους του;

β. Ποιες ήταν οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις των Οθωμανών τον 14ο αιώνα;

151. ΘΕΜΑ 2_24498

α. Ποιο ήταν το περιεχόμενο των «Βασιλικών» και των «Νεαρών», νομοθετημάτων της Μακεδονικής Δυναστείας;

β. Να αναφέρετε τις στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις των Οθωμανών, που συνέβαλαν στην οργάνωση του κράτους τους.

152. ΘΕΜΑ 2_24527

α. Ποια στοιχεία πιστοποιούν τη στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας;

β. Ποιες δυνάμεις συγκρούστηκαν στη μάχη του Κοσσυφοπεδίου (1389) και ποιο ήταν το αποτέλεσμα της μάχης για τους αντιπάλους;

153. ΘΕΜΑ 2_24737

α. Πότε εκδόθηκε και τι προέβλεπε το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα;

β. Ποιες ήταν οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις που ενίσχυσαν την οργάνωση του οθωμανικού κράτους (14ος αι.);

154. ΘΕΜΑ 2_24807

α. Να εξηγήσετε πώς ο ανταγωνισμός των δύο εκκλησιών (Ανατολικής και Δυτικής) οδήγησε στο Πρώτο Σχίσμα.

β. Να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο εξελίχθηκε η μάχη του Κοσσυφοπεδίου (1389) και να προσδιορίστε τις συνέπειές της.

155. ΘΕΜΑ 3_26666

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες που θα αντλήσετε από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα εξής:

α. Πού οφείλεται η ταχεία προέλαση των Οθωμανών στα Βαλκάνια κατά τον 14ο αιώνα;

β. Ποια ήταν η προέλευση του σώματος των γενιτσάρων και ποια η σημασία του για την ανάπτυξη της στρατιωτικής ισχύος των Οθωμανών;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν είναι δύσκολο να ερμηνεύσουμε την ευκολία, με την οποία οι Οθωμανοί κατέλαβαν τα Βαλκάνια. Η οθωμανική εισβολή συνέπεσε με μια εποχή κρατικής πολυδιάσπασης (της βυζαντινής αυτοκρατορίας) και πολλοί από τους ανεξάρτητους βασιλιάδες, δεσπότες και επικυριάρχους των μικρότερων βαλκανικών ηγεμονιών δεν

δίσταζαν να επικαλεστούν εξωτερική βοήθεια, για να λύσουν τις μεταξύ τους διαφορές. Μέσα στη γενική αναρχία των Βαλκανίων μονάχα οι Οθωμανοί ακολουθούσαν μια συνεπή πολιτική τακτική και μόνο αυτοί διέθεταν τη στρατιωτική ισχύ και τη στρατιωτική διοίκηση που προϋπέθετε η εφαρμογή της. Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα των Οθωμανών ήταν το σώμα των γενιτσάρων, ο πρώτος μόνιμος στρατός της Ευρώπης. Το είχε συστήσει ο σουλτάνος μετά την κατάκτηση της Αδριανούπολης, χρησιμοποιώντας αιχμαλώτους πολέμου, και βρισκόταν κάτω από την προσωπική αρχηγία του.

Inalcik, H., Η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η κλασική εποχή, 1300-1600 (μτφ. Μ. Κοκολάκης), Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1995.

156. ΘΕΜΑ 1_24476

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι σκλαβηνιές ήταν αυτόνομες νησίδες σλαβικού πληθυσμού στη Μικρά Ασία.
2. Η εμποροβιοτεχνική τάξη κατά τον 11^ο αιώνα στο Βυζάντιο δεν είχε καμία συμμετοχή στην πολιτική ζωής της αυτοκρατορίας.
3. Η Γαληνότατη Δημοκρατία της Βενετίας ανέλαβε, έναντι αμοιβής, να μεταφέρει τους Σταυροφόρους της Δ' Σταυροφορίας στην Ανατολή.
4. Ένας σημαντικός παράγοντας της εξάπλωσης των Οθωμανών τον 14^ο αιώνα ήταν οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις.
5. Η Γερμανία, μετά την Ειρήνη της Αυγούστας (1555), διαιρέθηκε σε κράτη καθολικά και διαμαρτυρόμενα.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α.** εφεύρεση της τυπογραφίας
- β.** ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- γ.** πραγματοποίηση του πρώτου περίπλου της γης
- δ.** Πρώτη Σταυροφορία
- ε.** οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Τρίτη Ρώμη.

157. ΘΕΜΑ 1_24479

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο εκχριστιανισμός των Βουλγάρων πραγματοποιήθηκε από τους ιεραποστόλους Κύριλλο και Μεθόδιο.
2. Το βυζαντινό χωρίον που εμφανίστηκε τον 6ο αιώνα αποτελείται από τους βασιλικούς, τους εμποροβιοτέχνες και τους μικροϊδιοκτήτες.
3. Κύρια αιτία του Σχίσματος των εκκλησιών της Ρώμης και της Κωνσταντινούπολης ήταν η διεκδίκηση της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο από την εκκλησία της Ρώμης.
4. Στο φεουδαρχικό σύστημα οι πάροικοι αποτελούσαν την πλειονότητα των αγροτών.

5. Τα αρχαία φιλοσοφικά κείμενα μελετήθηκαν για πρώτη φορά κατά την εποχή της Αναγέννησης.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει.

A	B
1. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	α. απαγόρευσε την εισαγωγή ειδών πολυτελείας από τις ιταλικές πόλεις
2. Βαγιαζήτ	β. ίδρυσε το Κράτος της Ηπείρου
3. Ιωάννης Βατάτζης	γ. αύξησε τον αριθμό των θεμάτων της αυτοκρατορίας
4. Λέων Γ'	δ. ταξίδεψε στη Δύση, για να ζητήσει βοήθεια, προκειμένου να αντιμετωπίσει την προέλαση των Οθωμανών
5. Μανουήλ Β' Παλαιολόγος	ε. επικράτησε με το στράτευμά του στη μάχη του Κοσσυφοπεδίου
	στ. υπήρξε εισηγητής της εικονομαχίας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Χαλίφης, Τρίτη Ρώμη.

158. ΘΕΜΑ 1_25046

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ιδεολογική βάση του κινήματος της εικονομαχίας υπήρξαν:

- α. οι θρησκευτικές απόψεις της Εκκλησίας της Ρώμης
- β. οι θρησκευτικές απόψεις των δύο πρώτων αυτοκρατόρων της δυναστείας των Ισαύρων
- γ. οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας
- δ. οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων

2. Σκλαβηνίες ονομάζονται οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων:

- α. στη Χερσόνησο του Αίμου
- β. στην Ιταλική Χερσόνησο
- γ. στα βόρεια του Δούναβη
- δ. στη Μικρά Ασία

3. Την πολιτική παραχώρησης εμπορικών προνομίων στους Βενετούς εγκαινίασε:

- α. ο Ηράκλειος
- β. ο Λέων Γ' Ίσαυρος
- γ. ο Βασίλειος Β' Μακεδών
- δ. ο Ισαάκιος Άγγελος

4. Τον Νοέμβριο του 1095 κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία:

- α. ο πάπας Ουρβανός Β'
- β. ο Ερρίκος Δ'
- γ. ο πάπας Ιννοκέντιος Γ'
- δ. ο Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός

5. Η σύνοδος της Φερράρας – Φλωρεντίας:

- α. πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή του αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου
- β. δεν έγινε δεκτή από τον βυζαντινό λαό
- γ. είχε ως αποτέλεσμα την αποστολή σημαντικής βοήθειας από τη Δύση στο Βυζάντιο
- δ. καθυστέρησε την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Λογοθέτης του Γενικού	α. ανώτερο αξίωμα στο φραγκικό κράτος
2. Λογοθέτης του Δρόμου	β. τοποτηρητής του Προφήτη Μωάμεθ
3. αυλάρχης	γ. ήταν υπεύθυνος για την υποδοχή των ξένων πρεσβευτών
4. Χαλίφης	δ. στρατιώτης του οθωμανικού στρατού, ο οποίος είχε στρατολογηθεί με τη βία
5. γενίτσαρος	ε. στρατιώτης μισθοφόρος από τη Δύση
	στ. ήταν υπεύθυνος για τα οικονομικά της Βυζαντινής αυτοκρατορίας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: κοινότητες χωριών, φέουδο.

159. ΘΕΜΑ 1_25079

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Σχίσμα του 1054	α. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος
2. Αυτοκρατορία της Νίκαιας	β. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
3. Μεγάλοι Κομνηνοί	γ. Λέων Γ΄ Ίσαυρος
4. Δ΄ Σταυροφορία	δ. Ιωάννης Βατάτζης
5. Εικονομαχία	ε. Βονιφάτιος Μομφερρατικός
	στ. Μιχαήλ Κηρουλάριος
	ζ. Φώτιος

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- 1. Την ανώτατη στρατιωτική και πολιτική εξουσία ενός θέματος ασκούσε ο Λογοθέτης του Γενικού.
- 2. Τα στρατιωτόπια ήταν κτήματα που διέθεταν οι στρατιώτες και από τα έσοδά τους συντηρούσαν το άλογο και τον οπλισμό τους.
- 3. Η αποκατάσταση των εικόνων, μετά το τέλος της εικονομαχίας, σήμανε την αποτυχία του κράτους να υποτάξει ολοκληρωτικά την Εκκλησία.

4. Η τελετή της περιβολής ήταν η επίσημη αναγνώριση ενός δούλου ως υποτελούς ενός άρχοντα.
5. Στη Σύνοδο της Φερράρας - Φλωρεντίας ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος δέχτηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: Πρώτο Σχίσμα, Τρίτη Ρώμη.

160. ΘΕΜΑ 1_25087

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Την ημέρα των Χριστουγέννων του έτους 800 στο Άαχεν ο Κάρολος ο Μέγας στέφθηκε Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ, κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους.
2. Η Επαναγωγή ήταν μία συλλογή νομοθετημάτων που καθόριζαν με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
3. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε στον φιλόδοξο και δυναμικό πάπα Ουρβανό Β΄.
4. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Ιωάννη Βατάτζη.
5. Τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Κατάλυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς.
- β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
- γ. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών.
- δ. Στέψη Θεόδωρου Λάσκαρη ως αυτοκράτορα και βασιλιά των Ρωμαίων.
- ε. Καταδίκη της Εικονομαχίας από τη Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, Τρίτη Ρώμη.

161. ΘΕΜΑ 1_25299

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Βαλκανική Χερσόνησο.
2. Σταθμό στη διαμόρφωση του συστήματος της φεουδαρχίας αποτέλεσαν οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου.
3. Η έντονη ανάπτυξη των πόλεων κατά τον 11ο αιώνα στη Δυτική Ευρώπη δεν επηρεάζει την ύπαιθρο.
4. Η περίοδος της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα αρχίζει το 1204, με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης.
5. Ο Ιωάννης Βατάτζης ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για την ανόρθωση της αγροτικής οικονομίας.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Κύριλλος και Μεθόδιος	α. Επαναγωγή
2. Φώτιος	β. Α΄ Σταυροφορία
3. πάπας Ουρβανός Β΄	γ. γλαγολιτικό αλφάβητο

4. Μιχαήλ Παλαιολόγος	δ. Σύνοδος Φερράρας- Φλωρεντίας
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. Δ΄ Σταυροφορία
	στ. Γενουάτες

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Λογοθέτης του Δρόμου.

162. ΘΕΜΑ 1_25503

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Ηράκλειος	α. Το 726 εξαπέλυσε την πρώτη επίθεση κατά των εικόνων
2. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	β. «Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ, κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους»
3. Κάρολος ο Μέγας	γ. «Πιστός εν Χριστώ βασιλεύς»
4. Πιπίνος	δ. «ελέω θεού βασιλεύς»
5. Βασίλειος Β΄	ε. ανέκτησε την Κωνσταντινούπολη το 1261
	στ. σύναψε εμπορική συνθήκη με τους Βενετούς

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
- β. Εγίρα
- γ. Πρώτο Σχίσμα
- δ. Στέψη του Καρλομάγνου
- ε. Έναρξη Εικονομαχίας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Επαναγωγή, αλληλέγγυον.

163. ΘΕΜΑ 1_25602

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:

1. Ο λογοθέτης του Γενικού έγινε βαθμιαία ο πρώτος αξιωματούχος της βυζαντινής αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού.
2. Οι σκλαβηνίες ήταν αρχικά ημιαυτόνομες και πλήρωναν φόρο υποτέλειας.
3. Το νομοθέτημα «Πρόχειρος Νόμος» ήταν ένα πρακτικό εγχειρίδιο που περιλάμβανε διατάξεις Δημοσίου και Αστικού Δικαίου.
4. Με απόφαση της Συνόδου που συγκλήθηκε το 870 στην Κωνσταντινούπολη η Βουλγαρία θα υπαγόταν στη δικαιοδοσία του πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης.
5. Ο Ιωάννης Βατάτζης στέφθηκε αυτοκράτορας του κράτους της Τραπεζούντας.

(II) Να τοποθετήσετε τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Τέταρτη Σταυροφορία
 - β. οριστικό Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
 - γ. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Τούρκους
 - δ. πτώση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
 - ε. έναρξη Εικονομαχίας
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, Βασιλικά.

164. ΘΕΜΑ 1_25603

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Πρώτος τον τίτλο του “ελέω Θεού βασιλέα” από τον πάπα έλαβε:
 - α. ο Καρλομάγνος
 - β. ο Ηράκλειος
 - γ. ο Κάρολος Μαρτέλος
 - δ. ο Πιπίνος Α΄
2. Δεν ήταν άμεσοι υποτελείς του βασιλιά στη δυτική φεουδαρχική κοινωνία:
 - α. οι κόμητες
 - β. οι πάροικοι
 - γ. οι βαρόνοι
 - δ. οι μαρκήσιοι
3. Η ιδέα των σταυροφοριών προήλθε από:
 - α. τους φεουδάρχες της Δύσης
 - β. τον Βυζαντινό αυτοκράτορα
 - γ. τον Γερμανό αυτοκράτορα
 - δ. τους πάπες
4. Η μάχη του Κοσσυφοπεδίου (1389) εδραίωσε τη θέση των Οθωμανών:
 - α. στην Μικρά Ασία
 - β. στην Πελοπόννησο
 - γ. στη Βαλκανική χερσόνησο
 - δ. στην Ιταλία
5. Όταν πραγματοποιήθηκε η άλωση της Κωνσταντινούπολης, στον σουλτανικό θρόνο βρισκόταν:
 - α. ο Μουράτ Β΄
 - β. ο Μωάμεθ Β΄
 - γ. ο Βαγιαζήτ
 - δ. ο Ορχάν

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο :

- α. κήρυξη της Α΄ σταυροφορίας
- β. κατάληψη της Προύσας από τους Οθωμανούς
- γ. αναζήτηση βοήθειας στη Δύση από τον Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγο
- δ. Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών

ε. ίδρυση της αυτοκρατορίας της Νίκαιας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Επαναγωγή.

165. ΘΕΜΑ 1_25604

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τον τίτλο “πιστός εν Χριστώ βασιλεύς” υιοθέτησε:

- α. ο Ηράκλειος
- β. ο Λέων Γ΄ Ίσαυρος
- γ. ο Βασίλειος Β΄
- δ. ο Ιωάννης Βατάτζης

2. Την πολιτική και στρατιωτική εξουσία των θεμάτων ασκούσε:

- α. ο λογοθέτης του Δρόμου
- β. ο στρατηγός
- γ. ο βασάλος
- δ. ο λογοθέτης του Γενικού

3. Η ιδέα των σταυροφοριών γεννήθηκε:

- α. από τον πάπα
- β. από τους Βυζαντινούς
- γ. από τον πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως
- δ. από τον τουρκικό φανατισμό

4. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται:

- α. ο Μουράτ Α΄
- β. ο Ορχάν
- γ. ο Οσμάν
- δ. ο Μωάμεθ Β΄

5. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453):

- α. η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου έσβησε
- β. η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου εξακολούθησε να υπάρχει
- γ. η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου δεν μεταφέρθηκε στη Δύση
- δ. η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου δεν υιοθετήθηκε από τους Οθωμανούς

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο :

- α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- β. Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
- γ. τέλος της Εικονομαχίας
- δ. Δ΄ Σταυροφορία
- ε. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, βογιάροι.

166. ΘΕΜΑ 1_25625

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στο Ισλαμικό κράτος η θρησκευτική δικαιοσύνη διαχωρίζεται από την κοσμική.
 2. Ο λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη των οικονομικών στο Βυζάντιο.
 3. Η οριστική λύση στο ζήτημα της Εικονομαχίας δόθηκε από τη σύνοδο που συγκλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 843.
 4. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους ήταν ο Οσμάν ή Οθμάν (1289-1326).
 5. Η βοήθεια της Δύσης στην απειλούμενη από τους Τούρκους Κωνσταντινούπολη (1453) ήταν ισχνή και ανεπαρκής.
- (II)** Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Ο Μωάμεθ εκδιώχθηκε το 622 από:
 - α. τη Μεδίνα
 - β. τη Ρώμη
 - γ. την Αραβική Χερσόνησο
 - δ. τη Μέκκα
 2. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) επέλεξε ως έδρα του:
 - α. το Άαχεν
 - β. το Πουατιέ
 - γ. την εκκλησία του Αγίου Πέτρου
 - δ. τη Ρώμη
 3. Η αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία το 863 έγινε ύστερα από:
 - α. επέμβαση της Ρώμης
 - β. πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας Ραστισλάβου
 - γ. πρωτοβουλία του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Μιχαήλ Γ' (842-867)
 - δ. πρωτοβουλία των αδελφών Κωνσταντίνου-Κύριλλου και Μεθοδίου
 4. Από τα μέσα του 11ου αιώνα και ιδιαίτερα στη διάρκεια του 12ου το εμπόριο στην Ευρώπη:
 - α. είχε περιορισμένη ακτίνα δράσης
 - β. διεξαγόταν αποκλειστικά στην ξηρά
 - γ. είχε ευρεία ακτίνα δράσης
 - δ. είχε ως πρωταγωνιστές μόνο χριστιανούς εμπόρους
 5. Ο Ιωάννης Βατάτζης ως αυτοκράτορας της Νίκαιας (1222-1254) κατόρθωσε:
 - α. επιτεύγματα στον χώρο της εσωτερικής πολιτικής
 - β. να καταστήσει το κράτος του μια υπολογίσιμη διεθνώς δύναμη
 - γ. να προσδώσει σημασία στην ανόρθωση της αγροτικής οικονομίας
 - δ. όλα τα παραπάνω
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Τρίτη Ρώμη.

167. ΘΕΜΑ 2_23647

- α.** Ποιες κοινωνικές ομάδες συγκροτούν το βυζαντινό χωρίον (= κοινότητα) από τον 6ο αιώνα και κάτω από ποιες συνθήκες οι μικροκαλλιεργητές μετατρέπονταν σε παροίκους;
- β.** Σε ποιες γεωγραφικές περιοχές και με ποιους τρόπους συνεχίστηκε η επιρροή της πνευματικής παράδοσης του Βυζαντίου μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης;

168. ΘΕΜΑ 2_23652

- α.** Να κατονομάσετε τα χαρακτηριστικά της γεωργικής επανάστασης που πραγματοποιήθηκε στα μέσα του 11ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη, επισημαίνοντας και τα αποτελέσματά της.
- β.** Τι αποφασίστηκε στη Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας και πώς επηρέασαν οι αποφάσεις της Συνόδου τις σχέσεις του Βυζαντινού λαού με τους Λατίνους;

169. ΘΕΜΑ 2_24492

- α.** Να περιγράψετε τη διαστρωμάτωση της κοινωνικής πυραμίδας της φεουδαρχίας στη Δυτική Ευρώπη.
- β.** Ποια ήταν η τελευταία προσπάθεια εξασφάλισης βοήθειας από τη Δύση του αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγου και πώς αντέδρασε σε αυτήν ο βυζαντινός λαός;

170. ΘΕΜΑ 2_24536

- α.** Ποια ήταν η σύνθεση της ανώτερης αριστοκρατίας της μεσοβυζαντινής κοινωνίας, μετά τα τέλη του 10ου αι.;
- β.** Πώς συνεχίστηκε η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (1453);

171. ΘΕΜΑ 2_24633

- α.** Ποια ήταν τα μέσα που χρησιμοποιούσε συνήθως η βυζαντινή διπλωματία;
- β.** Πώς προσπάθησε ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος να εξασφαλίσει βοήθεια για το Βυζάντιο από τη Δύση και ποια απήχηση είχε η προσπάθεια αυτή στον βυζαντινό λαό;

172. ΘΕΜΑ 2_24810

- α.** Να περιγράψετε το φαινόμενο της στρατιωτικοποίησης της μεσοβυζαντινής κοινωνίας.
- β.** Να εξηγήσετε πώς και πού επιβίωσε η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου μετά την άλωση του 1453.

173. ΘΕΜΑ 2_24914

- α.** Να παρουσιάσετε τα χαρακτηριστικά της ανερχόμενης ακμής που σημειώθηκε στον πληθυσμό και τη γεωργία της Δυτικής Ευρώπης και της Βόρειας Ιταλίας στα μέσα του 11ου αι.
- β.** Να παρουσιάσετε τις προετοιμασίες και τις κινήσεις των Οθωμανών πριν την τελευταία τακτική πολιορκία της Κωνσταντινούπολης και τις αμυντικές προσπάθειες των υπερασπιστών της. Ποια ήταν τα πλεονεκτήματα των Οθωμανών έναντι των Βυζαντινών που έκριναν την έκβαση της πολιορκίας;

174. ΘΕΜΑ 2_25127

- α. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της γεωργικής επανάστασης που πραγματοποιήθηκε στη Δυτική Ευρώπη από τα μέσα του 11ου αιώνα μ.Χ.;
- β. Πώς προέκυψε η Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439) και ποια απήχηση είχε στους Βυζαντινούς;

175. ΘΕΜΑ 2_25136

- α. Να παρουσιάσετε τον θεσμό των εμποροπανηγύρεων στη Δυτική Ευρώπη από τα τέλη του 12ου αιώνα.
- β. Σε ποιες προκαταρκτικές ενέργειες προέβη ο Μωάμεθ Β΄ πριν από την τακτική πολιορκία της Κωνσταντινούπολης;

176. ΘΕΜΑ 2_27658

- α. Ποια στοιχεία καταδεικνύουν τον εξελληνισμό του βυζαντινού κράτους μετά το 630 μ.Χ.;
- β. Σε ποιες γεωγραφικές περιοχές και με ποιους τρόπους συνεχίστηκε η επιρροή της πνευματικής παράδοσης του Βυζαντίου μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς;

177. ΘΕΜΑ 3_26089

Αντλώντας πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας:

- α. να αναφέρετε τον σκοπό των ταξιδιών του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου στη Δύση και το αποτέλεσμα τους,
- β. να σχολιάσετε κριτικά πώς τον υποδέχτηκαν οι Δυτικοί και ποιες προσδοκίες γεννήθηκαν στον Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγο από την υποδοχή αυτή.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Μανουήλ ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 1399. [...] Έφτασε στη Βενετία τον Απρίλιο του 1400, διάβηκε στη συνέχεια από το Μιλάνο [...] και τον Ιούνιο του 1400 έφτασε στο Παρίσι. Έλαβε εκεί την υπόσχεση ότι ο Boucicaut²⁰ θα ξαναπήγαινε στην Ανατολή, τη φορά αυτή με πολύ μεγαλύτερη δύναμη. Ο Μανουήλ συνέχισε την πορεία του και στις 21 Δεκεμβρίου 1400 έφτασε στο Λονδίνο. Ο Ερρίκος Δ΄ του υποσχέθηκε στρατό και στόλο και του έδωσε μια μικρή χρηματική βοήθεια. Τον Φεβρουάριο του 1401 ο Μανουήλ επέστρεψε στο Παρίσι. Φρόντισε να επικοινωνήσει και με άλλους ευρωπαίους ηγεμόνες και ήταν γεμάτος ενθουσιασμό και πεποίθηση ότι λίγο χρόνο μετά τον γυρισμό του στην Πόλη, ολόκληρη στρατιά σταυροφόρων θα έφτανε εκεί, για να αναλάβει επιχειρήσεις και να εξοντώσει τους Τούρκους. Σιγά σιγά, όμως, άρχισε ο Μανουήλ να καταλαβαίνει ότι όλα αυτά ήταν πολύ ωραία για να μπορούν να είναι αληθινά, και ότι δεν του έμενε παρά να γυρίσει στην πατρίδα του για να πει μέχρι τέλους το ποτήρι του μαρτυρίου.

Καραγιαννόπουλος, Γ., Το Βυζαντινό Κράτος, τ. Β΄, Ερμής, Αθήνα 1985, σ. 187.

²⁰ Πρεσβευτής του γάλλου βασιλιά Καρόλου Στ΄, στρατάρχης στον βαθμό.

178. ΘΕΜΑ 3_26096

Το κείμενο που ακολουθεί προέρχεται από τη μεγάλη δημηγορία του Μωάμεθ Β΄ πριν από την τελική μάχη και την άλωση της Πόλης (1453). Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες που αντλείτε από το παρακάτω κείμενο, να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα εξής:

- α. Σε ποια κατάσταση βρίσκονταν οι δυνάμεις των δύο αντιπάλων (Βυζαντινών και Οθωμανών) ως προς το πλήθος των πολεμιστών και τον πολεμικό εξοπλισμό τους;
- β. Ποια η αποτελεσματικότητα της βοήθειας που προσέφεραν οι Δυτικοί στους Βυζαντινούς;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Για τους αντιπάλους μας είναι ανάγκη να μιλήσω; Είναι ελάχιστοι κι οι περισσότεροι δεν έχουν ούτε όπλα ούτε πολεμική πείρα. [...] Πώς λοιπόν να επαρκέσουν αυτοί για το τόσο μεγάλο πλήθος του στρατού μας, προπάντων, όταν εμείς πολεμούμε διαδοχικά και πάντα ξεκούραστοι κι έχουμε την ευκαιρία να κοιμόμαστε, να τρώμε και να αναπαυόμαστε, εκείνοι, όμως, πρέπει να πολεμούν αδιάκοπα και πάντοτε σε πλήρη ένταση, χωρίς να έχουν καιρό για ύπνο ή φαγητό ή ποτό ή ξεκούραση ή κάτι άλλο παρόμοιο, αφού εμείς τους πιέζουμε στη μάχη και τους παρενοχλούμε; [...] Όσοι δε από τους Ιταλούς είναι τοποθετημένοι στο πεσμένο κομμάτι του τείχους [...] σε μένα φαίνονται εντελώς αναξιόπιστοι κι αφερέγγυοι. Γιατί, πρώτον, δεν θα θελήσουν, αν έχουν μυαλό, να πολεμήσουν για τα αγαθά άλλων και να κοπιάσουν και να θέσουν τον εαυτό τους σε φανερό κίνδυνο, χωρίς οι ίδιοι να κερδίσουν τίποτε. Δεύτερον, είναι συμφυρμός διαφορετικών ανθρώπων, που ο καθένας τους προέρχεται από αλλού, που αποβλέπουν μόνο στο να αρπάξουν και να φύγουν σώοι, όχι στο να πεθάνουν στη μάχη.

Reinsch, D.R., & Κολοβού, Φ., Κριτόβουλου του Ιμβρίου Ιστορία, Κανάκης, Αθήνα 2005, σ. 209-211.

179. ΘΕΜΑ 3_27208

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από την ιστορική πηγή που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στις ενέργειες του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου για να αποτρέψει την προέλαση των Τούρκων
- β. στα αποτελέσματα της μάχης της Άγκυρας (1402) για το Βυζάντιο.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος [...] έφθασε τον Απρίλιο του 1400 στη Βενετία και αργότερα στο Παρίσι. [...] τον Δεκέμβριο του 1400 έφθασε στο Λονδίνο, όπου ο Ερρίκος ο Δ΄ του υποσχέθηκε στρατό και στόλο και του έδωσε μια μικρή χρηματική βοήθεια. Φρόντισε να επικοινωνήσει και με άλλους ευρωπαίους ηγεμόνες και ήταν γεμάτος ενθουσιασμό και πεποίθηση ότι λίγο χρόνο μετά τον γυρισμό του στην Πόλη ολόκληρη στρατιά σταυροφόρων θα έφθανε εκεί για να αναλάβει επιχειρήσεις και να εξοντώσει τους Τούρκους. [...] Βρισκόταν ακόμη στο Παρίσι όταν, τον Σεπτέμβριο του 1402, έφθασε το χαρμόσυνο άγγελμα: ο Βαγιαζήτ είχε συντριβεί κοντά στην Άγκυρα και πιαστεί αιχμάλωτος από τον Ταμερλάνο. Η τουρκική ήττα και οι ταραχές που ξέσπασαν στη συνέχεια στο τουρκικό κράτος δεν έσωσαν βέβαια την Κωνσταντινούπολη [...]. Τα ελάχιστα κέρδη που αποκόμισε η αυτοκρατορία ήταν η ανακατάληψη της Θεσσαλονίκης, μικρών περιοχών στον Εύξεινο Πόντο και των νησιών Σκιάθου, Σκοπέλου και Σκύρου. Αλλά το πιο μεγάλο όφελος ήταν ότι η πτώση της αυτοκρατορίας αναβλήθηκε για μισό περίπου αιώνα.

180. ΘΕΜΑ 3_27209

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από την ιστορική πηγή που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στην προσπάθεια του Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγου (1425-1448) για να εξασφαλίσει βοήθεια από τη Δύση καθώς και στα αποτελέσματά της
- β. στον τρόπο που αντιμετώπισαν τις συναφθείσες συμφωνίες οι εκπρόσωποι της εκκλησίας και ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αποφάσισε, λοιπόν, [ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος] να στραφεί προς τον Πάπα και τη Δύση. [...] Έπειτα από μακρές συζητήσεις, υπογράφηκε η Ένωση των εκκλησιών και διαβιβάστηκαν τα σχετικά έγγραφα στον καθεδρικό ναό της Φλωρεντίας. Αυτό δεν έδωσε, βέβαια, ουσιαστικούς καρπούς στο ζήτημα της παροχής στρατιωτικής βοήθειας προς το Βυζάντιο. [...] Επέτρεψε πάντως στη δυτική εκκλησία να απευθύνει έκκληση στη χριστιανική Δύση, καλώντας τη σε σταυροφορία εναντίον του Ισλάμ. Ωστόσο, όταν επέστρεψαν στην Κωνσταντινούπολη, οι περισσότεροι εκκλησιαστικοί ανακάλεσαν την υπογραφή τους, τονίζοντας [...] ότι αυτό που έγινε στη Φλωρεντία ήταν κακό και ολέθριο για την ορθοδοξία [...]. Ο ίδιος, όμως, ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος [...] σε γράμμα του προς τον ορθόδοξο πατριάρχη Αλεξανδρείας Φιλόθεο και προς τους δύο άλλους πατριάρχες, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, τόνιζε ότι η Ένωση πραγματοποιήθηκε χωρίς να αλλάξει τίποτα, ούτε στο σύμβολο πίστεως, ούτε στη λειτουργία, ούτε στα έθιμα της Εκκλησίας.

Καραγιαννόπουλος Ι., Το βυζαντινό κράτος, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 273-274 (διασκευή).

181. ΘΕΜΑ 3_29806

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες που θα αντλήσετε από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Γιατί η Μόσχα θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το 1453;
- β. Ποια ήταν η πολιτιστική προσφορά του Βυζαντίου στη Δύση μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το 1453;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μετά την πτώση της βυζαντινής αυτοκρατορίας και των σλαβικών βασιλείων η Μόσχα αποτίναξε οριστικά τον ταταρικό ζυγό και έγινε, ως η μόνη ορθόδοξη ηγεμονία, το φυσικό κέντρο του ορθόδοξου κόσμου. [...] Γρήγορα η Ρωσία ανέλαβε τον ηγετικό ρόλο στη χριστιανική Ανατολή, τον οποίο κατείχε ως τότε η βυζαντινή αυτοκρατορία. Αφού η Κωνσταντινούπολη ήταν η νέα Ρώμη, η Μόσχα γινόταν τώρα η «τρίτη Ρώμη». Η πνευματική κληρονομιά του Βυζαντίου, η πίστη του, οι πολιτικές του ιδέες και η πνευματικότητά του επέζησαν δια μέσου των αιώνων στη ρωσική αυτοκρατορία. [...] ωστόσο το Βυζάντιο εμπλούτισε πολιτιστικά και τη Δύση. [...] Το Βυζάντιο

διατήρησε την κληρονομιά του αρχαίου κόσμου και επιτέλεσε έτσι την αποστολή του στην παγκόσμια ιστορία. Διέσωσε από τον αφανισμό το ρωμαϊκό δίκαιο, τα ελληνικά γράμματα, τη φιλοσοφία και την επιστήμη, για να παραδώσει στη συνέχεια την ανεκτίμητη αυτή κληρονομιά στους λαούς της Δυτικής Ευρώπης, που είχαν ωριμάσει για να τη δεχθούν.

Ostrogorsky, G., Ιστορία του βυζαντινού κράτους, τ. Γ', (μτφρ. Ι. Παναγόπουλος), Ιστορικές Εκδόσεις Στ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1981, σ. 276-277.

182. ΘΕΜΑ 3_32932

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε:

- α. στα αποτελέσματα της μάχης της Άγκυρας (1402) για το Βυζάντιο
- β. στις στρατιωτικές και διπλωματικές ενέργειες που επιβεβαιώνουν την επιθετική πολιτική του Μουράτ Β'.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Μανουήλ Β' βρισκόταν ακόμη στο Παρίσι όταν, τον Σεπτέμβριο του 1402, έφθασε το χαρμόσυνο άγγελμα ότι στις 28 Ιουλίου ο Βαγιαζήτ Α' είχε συντριβεί κοντά στην Άγκυρα και πιαστεί αιχμάλωτος από τον Ταμερλάνο.[...] Η τουρκική ήττα και οι ταραχές που ξέσπασαν στη συνέχεια στο τουρκικό κράτος δεν έσωσαν βέβαια την Κωνσταντινούπολη, γιατί οι Χριστιανοί δεν κατόρθωσαν να τις εκμεταλλευτούν. Τα ελάχιστα κέρδη που αποκόμισε η αυτοκρατορία ήταν η ανακατάληψη της Θεσσαλονίκης, μικρών περιοχών στον Εύξεινο Πόντο και των νησιών Σκιάθου, Σκοπέλου και Σκύρου. Αλλά το πιο μεγάλο όφελος ήταν ότι η πτώση της αυτοκρατορίας αναβλήθηκε για μισό περίπου αιώνα.

Καραγιαννόπουλος Ι., Το βυζαντινό κράτος, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 268-269.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όταν επικράτησε ο Μουράτ Β' ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις από την κυβέρνηση της Κωνσταντινούπολης για να αποκατασταθούν οι καλές σχέσεις μαζί του, αλλά ο σουλτάνος αρνήθηκε κάθε διαπραγμάτευση. Έστειλε ένα μέρος του στρατού του εναντίον της Θεσσαλονίκης και ένα μεγαλύτερο προχώρησε εναντίον της Κωνσταντινούπολης. [...] Στις αρχές του 1423 πέρασε τον Ελλήσποντο[...]εισέβαλε στην Πελοπόννησο και κατέστρεψε τα οχυρωματικά έργα του Εξαμιλίου[...]. Το 1424 επισκέφθηκε την Έφεσο και, για να καταστήσει γνωστή την εμπέδωση της κυριαρχίας του, όρισε να γίνουν εκεί δεκτοί οι πρεσβευτές που του έστειλαν οι υποτελείς του (Βλάχοι, Σέρβοι, Γενουάτες).

Ζαχαριάδου Ε., «Η επέκταση των Οθωμανών στην Ευρώπη ως την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως», Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Θ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1980, σ. 201-202. (διασκευή)

183. ΘΕΜΑ 1_24478

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Πολιτική βάση του κινήματος της Εικονομαχίας υπήρξαν οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των βαλκανικών επαρχιών του βυζαντινού κράτους.
2. Στοιχείο της στρατιωτικοποίησης της μεσοβυζαντινής κοινωνίας είναι και η βαθμιαία επέκταση του δικτύου των θεμάτων.
3. Η στέψη του Καρόλου του Μεγάλου στη Ρώμη είχε ως αποτέλεσμα τη γλωσσική, πολιτική και θρησκευτική διάσπαση της οικουμένης.
4. Ο ρόλος της Βενετίας στην υλοποίηση της Τέταρτης Σταυροφορίας ήταν κομβικός.
5. Ο θαλασσοπόρος Αμέρικο Βεσπούτσι κατέπλευσε μαζί με τον Χριστόφορο Κολόμβο στο Σαν Σαλβαδόρ, πιστεύοντας πως είχε φτάσει στις Ινδίες.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

Α	Β
1. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους	α. Ηράκλειος
2. Αναζήτηση βοήθειας στη Δύση	β. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος
3. Τερματισμός της Εικονομαχίας	γ. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος
4. Εξελληνισμός του Βυζαντινού Κράτους	δ. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος
5. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς	ε. Θεόδωρος Λάσκαρης
6. Σύνοδος της Φερράρας- Φλωρεντίας	
7. Ίδρυση της αυτοκρατορίας της Νίκαιας	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Μαύρος Θάνατος.

184. ΘΕΜΑ 1_24682

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Από τα τέλη του 10ου αι. στο Βυζάντιο η αριστοκρατία της γης και η αριστοκρατία των αξιωμάτων συνδέονται με επιγαμίες, σχηματίζοντας κυρίαρχη τάξη στην οποία δεσπόζουν οι βασιλικοί.
2. Οι ευνοούμενοι υποτελείς στο σύστημα της φεουδαρχίας ορκίζονταν ότι θα παρέχουν προστασία στον ιεραρχικά ανώτερο άρχοντά τους στα πλαίσια της τελετής περιβολής.
3. Στα μέσα του 11ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες για την εξασφάλιση περισσότερης και καλύτερης ποιότητας τροφής του πληθυσμού.
4. Το κίνημα της Αναγέννησης ξεκίνησε από τις πόλεις της Ιταλίας.
5. Στα τέλη του Μεσαίωνα η πλειονότητα του ρωμαιοκαθολικού κλήρου είχε εξαιρετική μόρφωση.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

Α	Β
1. εφεύρεση της τυπογραφίας	α. διεκδίκηση της πρωτοκαθεδρίας της Ρώμης
2. Ιερά Εξέταση	στον χριστιανικό κόσμο

3. θέματα	β. στρατιωτόπια
4. Τρίτη Ρώμη	γ. ορθός λόγος
5. εικονομαχία	δ. ανεικονικές αντιλήψεις
6. Σχίσμα των Εκκλησιών	ε. Αντιμεταρρύθμιση
7. Διαφωτισμός	

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Μαύρος Θάνατος.

185. ΘΕΜΑ 1_25048

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Οι Σλάβοι δημιούργησαν μόνιμες εγκαταστάσεις (σκλαβηνίες):
 - α. στη χερσόνησο του Αίμου
 - β. στη Μ.Ασία
 - γ. στην ιταλική χερσόνησο
 - δ. στις εκβολές του Δούναβη
2. Το έτος αποδημίας του Μωάμεθ στη Μεδίνα:
 - α. αποτελεί την αφετηρία του ισλαμικού χρονολογικού συστήματος
 - β. θεωρείται η αρχή της ισλαμικής κυριαρχίας και αποτελεί την αφετηρία του αραβικού χρονολογικού συστήματος
 - γ. θεωρείται η αρχή της αραβικής κυριαρχίας
 - δ. θεωρείται η αρχή της τζιχάντ και αποτελεί την αφετηρία του ισλαμικού μετρικού συστήματος
3. Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων:
 - α. ξεκίνησε με μια ιεραποστολή στην Μοραβία
 - β. ξεκίνησε με μια ιεραποστολή στο νεοσύστατο ρωσικό κράτος
 - γ. ξεκίνησε με την βάπτισή του Βούλγαρου ηγεμόνα Βόρη
 - δ. ξεκίνησε με την βάπτισή του Ρατισλάβου
4. Ο Λογοθέτης του Δρόμου:
 - α. ήταν ο υπουργός μεταφορών του βυζαντινού κράτους
 - β. ήταν ο υπουργός εξωτερικών του βυζαντινού κράτους
 - γ. ήταν υπεύθυνος για την υποδοχή των ξένων πρεσβευτών στο Βυζάντιο
 - δ. ήταν υπεύθυνος για την οργάνωση των εμπορικών διαδρομών του Βυζαντίου
5. Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας ιδρύθηκε:
 - α. αμέσως μετά το πρώτο Σχίσμα
 - β. αμέσως μετά την πρώτη Σταυροφορία
 - γ. αμέσως μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - δ. αμέσως μετά την ίδρυση του κράτους της Ηπείρου

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
- β. έναρξη Εικονομαχίας

- γ. στέψη του Καρλομάγνου
- δ. κατάκτηση της Προύσας από τον Ορχάν
- ε. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Μαύρος Θάνατος.

186. ΘΕΜΑ 1_25071

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε εμπορική συμφωνία με τη Γένουα.
2. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του φραγκικού κράτους ήταν οι φεουδάρχες.
3. Από τα τέλη του 12ου αι, στις εμποροπανηγύρεις δεν γίνονταν ανταλλαγές νομισμάτων.
4. Την Τέταρτη Σταυροφορία κήρυξε ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄.
5. Η τελευταία πόλη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που κατακτήθηκε από τους Οθωμανούς το 1461 ήταν η Κωνσταντινούπολη.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. δυνατοί	α. Βαρθολομαίος Ντιάζ
2. γενίτσαροι	β. Κεναί
3. διαφωτιστές	γ. εθελοντές μισθοφόροι
4. θαλασσοπόροι	δ. Μοντεσκιέ
5. φυσιοκράτες	ε. Γαιοκτήμονες
	στ. Λούθηρος

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Επαναγωγή, Μαύρος Θάνατος.

187. ΘΕΜΑ 1_25083

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τον 8ο αιώνα το Φραγκικό κράτος περιλάμβανε τη σημερινή Γαλλία και Ισπανία.
2. Το αλληλέγγυο ήταν νόμος που καθιερώθηκε από τους Μακεδόνες βασιλείς και απάλλαξε τους δυνατούς από κάθε φορολογική υποχρέωση.
3. Από τα μέσα του 11ου αιώνα στο εμπόριο της Δυτικής Ευρώπης πρωταγωνιστούν κυρίως μουσουλμάνοι και χριστιανοί έμποροι από την Τεργέστη και τη Βουδαπέστη.
4. Στη Σύνοδο της Φερράρας - Φλωρεντίας ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος δέχτηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία.
5. Ως Τρίτη Ρώμη θεωρήθηκε η Μόσχα από τότε που ο τσάρος Ιβάν Γ΄ νυμφεύτηκε την ανηψιά του Κωνσταντίνου ΙΑ΄ Παλαιολόγου.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Πρώτη Σταυροφορία
 - β. Αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα (Εγίρα)
 - γ. Σχίσμα των Εκκλησιών
 - δ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - ε. Εκχριστιανισμός των Σλάβων
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γλαγολιτικό αλφάβητο, Μαύρος Θάνατος (14ος αιώνας).

188. ΘΕΜΑ 1_25106

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Βασιλεύς πιστός εν Χριστώ ονομάστηκε ο αυτοκράτορας:

- α. Ιουστινιανός Α΄
- β. Ηράκλειος
- γ. Λέων Γ΄
- δ. Λέων Ε΄

2. Ο τοποτηρητής του Προφήτη Μωάμεθ ονομαζόταν:

- α. Μεδίνα
- β. Καδής
- γ. Μουφτής
- δ. Χαλίφης

3. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του Φραγκικού Κράτους ήταν:

- α. οι φεουδάρχες
- β. οι εκκλησιαστικοί άρχοντες
- γ. οι πάροικοι
- δ. ο βασιλιάς

4. Μέσο άσκησης της βυζαντινής διπλωματίας δεν ήταν:

- α. τα στρατιωτόπια
- β. οι χορηγίες
- γ. ο εκχριστιανισμός
- δ. η αποστολή πρέσβων

5. Κατά την Τέταρτη Σταυροφορία οι σταυροφόροι αποδέχθηκαν την πρόταση του:

- α. Αλέξιου Α΄
- β. Βονιφάτιου Μομφερατικού
- γ. Ισαακίου Β΄ Αγγέλου
- δ. Αλεξίου Ε΄ Δούκα Μούρτζουφλου

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
- β. ιδρύθηκε η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
- γ. Ο Ορχάν κατέκτησε την Προύσα

δ. οργανώθηκαν τα πρώτα θέματα στη Μικρά Ασία

ε. αποκαταστάθηκαν οριστικά οι εικόνες

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρώτο Σχίσμα, Μαύρος Θάνατος.

189. ΘΕΜΑ 1_25112

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις επόμενες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι δύο πρώτοι Ίσαυροι (Λέων Γ΄ και Κωνσταντίνος Ε΄) υπήρξαν οι πρωτεργάτες του κινήματος της Εικονομαχίας.
2. Η Εικονομαχία δεν επηρέασε τις σχέσεις της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τη Δύση.
3. Η στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας εκφράζεται με την εμφάνιση των οικογενειακών επωνύμων.
4. Οι πρόσκαιρες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Χερσόνησο του Αίμου είναι γνωστές με το όνομα σκλαβηνίες.
5. Το μεγαλύτερο πλήγμα για την ευρωπαϊκή κοινωνία του 14ου αι. ήταν ο Μαύρος Θάνατος.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Μάχη του Κοσσυφοπεδίου
- β. Πρώτο Σχίσμα
- γ. Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος
- δ. Έτος αποδημίας του Μωάμεθ
- ε. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, σώμα των γενιτσάρων.

190. ΘΕΜΑ 1_25140

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Αφορμή για την έναρξη της εικονομαχίας έδωσε:
 - α. ένας καταστροφικός σεισμός που είχε επίκεντρο τον θαλάσσιο χώρο μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
 - β. η απομάκρυνση από τη Χαλκή Πύλη των ανακτόρων μιας εικόνας του Χριστού
 - γ. η κίνηση του θεματικού στόλου της Στερεάς Ελλάδας εναντίον του Λέοντος Γ΄ του Ίσαυρου
 - δ. η πολιτική βασανιστηρίων, εξοριών και δημεύσεων περιουσιών που ακολούθησε ο Λέων ο Γ΄ ο Ίσαυρος
2. Για την ενίσχυση της διπλωματίας του το βυζαντινό κράτος συχνά κατέφευγε σε:
 - α. παροχή δανείων στους ξένους ηγεμόνες
 - β. αποστολή στρατευμάτων σε ξένες χώρες
 - γ. χορηγίες στους ξένους ηγεμόνες
 - δ. ίδρυση πρεσβειών στις πρωτεύουσες άλλων χωρών
3. Η αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία έγινε:
 - α. ύστερα από πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας Βόρη
 - β. ύστερα από πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας Ραστισλάβου

γ. με πρωτοβουλίες του φραγκικού κλήρου

δ. με πρωτοβουλίες του πάπα

4. Το κυριότερο από τα ελληνικά κράτη που ιδρύθηκαν μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους ήταν:

α. το κράτος της Ηπείρου

β. η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας

γ. το βασίλειο της Θεσσαλονίκης

δ. η Αυτοκρατορία της Νίκαιας

5. Ιδρυτής του οθωμανικού κράτους θεωρείται:

α. ο Βαγιαζήτ

β. ο Ορχάν

γ. ο Οσμάν ή Οθμάν

δ. ο Μουράτ ο Α΄

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. Λέων Γ΄ ο Ίσαυρος	α. δέχθηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία
2. Βασίλειος Β΄	β. ίδρυσε την αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Ισαάκιος Β΄ Άγγελος	γ. αποκατέστησε τη λατρεία των εικόνων
4. Θεόδωρος Λάσκαρης	δ. εγκαίνιασε πολιτική παραχώρησης προνομίων στο ιταλικό εμπορικό κεφάλαιο
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. ανέκτησε την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους
	στ. ζήτησε από τους Σταυροφόρους βοήθεια για την αποκατάστασή του στο θρόνο
	ζ. εξαπέλυσε την πρώτη επίθεση κατά των εικόνων.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Μαύρος Θάνατος.

191. ΘΕΜΑ 1_25449

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Λογοθέτης του Δρόμου έγινε βαθμιαία ο πρώτος αξιωματούχος της αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού.

2. Οι Βούλγαροι ευγενείς (Βογιάροι) ήταν σύμφωνοι με την απόφαση του ηγεμόνα τους Βόρη να ασπαστούν τον χριστιανισμό.

3. Η ακτίνα δράσης των εμπορικών δραστηριοτήτων τον 12ο αιώνα περιοριζόταν στη Μεσόγειο θάλασσα.

4. Το έργο του αυτοκράτορα της Νίκαιας, Ιωάννη Βατάτζη, προετοίμασε ουσιαστικά την αποκατάσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που επιτεύχθηκε λίγα χρόνια μετά τον θάνατό του από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο.

5. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Μουράτ Α.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. στέψη του Καρλομάγνου από τον πάπα ως αυτοκράτορα των Ρωμαίων
- β. εκχριστιανισμός των Σλάβων
- γ. σύνοδος της Ιέρειας
- δ. επιδημία βουβωνικής πανώλης στη Δυτική Ευρώπη
- ε. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, γλαγολιτικό αλφάβητο.

192. ΘΕΜΑ 1_25494

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς» με την προσθήκη «πιστός εν Χριστώ».
2. Μετά τον 10ο αιώνα, οι βασιλικοί δεν μονοπωλούν τα κυριότερα στρατιωτικά και πολιτικά αξιώματα στο Βυζάντιο.
3. Η Επαναγωγή ήταν μια συλλογή νομοθετημάτων που καθόριζαν τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
4. Από τα τέλη του 12ου αιώνα αρχίζει να διαδίδεται στην Ευρώπη ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.
5. Η περίοδος από το 1270 περίπου ως το 1330 ήταν περίοδος ενδυνάμωσης της φεουδαρχίας στην Ευρώπη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. ίδρυση του κράτους της Ηπείρου
- β. Εγίρα
- γ. κήρυξη της Α΄ Σταυροφορίας
- δ. επινόηση του γλαγολιτικού αλφαβήτου
- ε. στέψη του Καρλομάγνου

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: θέματα, γενίτσαροι.

193. ΘΕΜΑ 1_25620

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Λογοθέτης του Δρόμου είχε την ευθύνη της διαχείρισης των οικονομικών του βυζαντινού κράτους.
2. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Ορχάν (1326-1389).
3. Η κήρυξη της Τέταρτης Σταυροφορίας έγινε από τον φιλόδοξο πάπα Ουρβανό Β΄.
4. Ο Τζον Λοκ διατύπωσε την αρχή του κοινωνικού συμβολαίου, σύμφωνα με την οποία η συγκρότηση των κυβερνήσεων γίνεται βάσει συμφωνίας με τον λαό.
5. Σύμφωνα με το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (1787) κάθε Πολιτεία διατηρεί τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία σε θέματα εκπαίδευσης, δικαιοσύνης, αστυνομίας και τοπικής αυτοδιοίκησης.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β' περισσεύουν:

A	B
1. Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων	α. Ανακαλύψεις
2. Ευγένιος Βούλγαρης	β. Αμερικανική επανάσταση
3. Αλβαρέζ Καμπράλ	γ. οικονομικός φιλελευθερισμός
4. Μαρτίνος Λούθηρος	δ. Ανθρωπισμός
5. Άνταμ Σμιθ	ε. Γαλλική επανάσταση
	στ. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση
	ζ. Νεοελληνικός Διαφωτισμός

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), Μαύρος Θάνατος.

194. ΘΕΜΑ 1_25622

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Πρωτεργάτες του κινήματος της Εικονομαχίας ήταν:

- α. οι Παλαιολόγοι
- β. οι Ίσαυροι
- γ. οι Καρολίδες
- δ. οι Μακεδόνες

2. Η ανάπτυξη των κρατιδίων των Σέρβων και των Κροατών διευκόλυνε τον εκχριστιανισμό τους:

- α. επί Λέοντα Γ'
- β. Βασιλείου Α'
- γ. Κωνσταντίνου Ε'
- δ. Ισαάκιου Β' Αγγέλου

3. Κύρια αιτία των Σταυροφοριών, σύμφωνα με τους δυτικούς χρονογράφους του 12^{ου} αι. ήταν:

- α. η πρόθεση της παπικής εκκλησίας να επιβληθεί στους γερμανούς ηγεμόνες
- β. η πρόθεση των γερμανών ηγεμόνων να ενισχύσουν τη θέση τους απέναντι στον πάπα
- γ. η στρατολόγηση μισθοφόρων από τη Δύση από τον Αλέξιο Α'
- δ. ο φανατισμός των Τούρκων

4. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453) κληρονόμος των βυζαντινών παραδόσεων φιλοδόξησε να γίνει:

- α. η Ιταλία
- β. η Ρωσία
- γ. η Σερβία
- δ. η Βουλγαρία

5. Οραματιζόταν την ίδρυση μιας παμβαλκανικής ομοσπονδίας:

- α. ο Αδαμάντιος Κοραής
- β. ο Αθανάσιος Πάριος

- γ. ο Ιώσηπος Μοισιόδακας
- δ. ο Ρήγας Βελεστινλής ή Φεραίος

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
- β. Ειρήνη της Αυγούστας
- γ. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- δ. Άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- ε. εφεύρεση της τυπογραφίας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, Μαύρος Θάνατος

195. ΘΕΜΑ 1_25634

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τον 9ο αιώνα οι σκλαβηνίες που ήταν στα νότια της Χερσονήσου του Αίμου ενσωματώνονται στο Βυζαντινό Κράτος.
2. Το Ισλάμ είχε πολλά δάνεια στοιχεία μόνο από τον χριστιανισμό.
3. Το αλληλέγγυον αποτέλεσε νόμο κατά των δυνατών.
4. Η Επαναγωγή ήταν η μεγαλύτερη νομική συλλογή κατά την περίοδο της μακεδονικής δυναστείας.
5. Οι χορηγίες σε ξένους ηγεμόνες χρησιμοποιούνταν από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία για την επίτευξη των διπλωματικών της στόχων.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ουμβέρτος	α. Καλλίπολη
2. Ουρβανός Β΄	β. Σχίσμα
3. Ιννοκέντιος Γ΄	γ. Τέταρτη Σταυροφορία
4. Ορχάν	δ. Βενετία
5. Βαγιαζήτ	ε. Πρώτη Σταυροφορία
	στ. Κοσσυφοπέδιο

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, Μαύρος Θάνατος.

196. ΘΕΜΑ 1_25702

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η βυζαντινή αυτοκρατορία ενίσχυσε την ασφάλεια των παράλιων περιοχών με τη δημιουργία ναυτικών θεμάτων.
2. Η εποικιστική πολιτική του βυζαντινού κράτους δεν περιελάμβανε τη μεταφορά Σλάβων σε περιοχές της Μικράς Ασίας.

3. Η Σύνοδος της Ιέρειας καταδίκασε τη λατρεία των εικόνων.
4. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) ανέγειρε στο Άαχεν το ανάκτορό του και το κόσμησε με έργα τέχνης από την Ιταλία.
5. Ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων βρίσκεται σε μαρasmus στα τέλη του 12ου αιώνα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ρήγας Φεραίος	α. Ελληνική Νομαρχία
2. Ανώνυμος	β. Συστηματικό Λεξικό των Επιστημών, Τεχνών και των Επαγγελμάτων (Εγκυκλοπαίδεια)
3. Αδαμάντιος Κοραής	γ. Κοινωνικό Συμβόλαιο
4. Ρουσσό	δ. Αδελφική Διδασκαλία
5. Ντιντερό	ε. Νέα Πολιτική Διοίκησης
	στ. Πνεύμα των Νόμων

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Μαύρος Θάνατος.

197. ΘΕΜΑ 1_29591

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. Μετέφερε την πρωτεύουσα των Οθωμανών στην Αδριανούπολη
2. Κάρολος Μαρτέλος	β. Κυρίευσε την Κωνσταντινούπολη
3. Μιχαήλ Κηρουλάριος	γ. Κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία
4. Ουρβανός Β΄	δ. Πρωτεργάτης της εικονομαχίας
5. Μουράτ Α΄	ε. Αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ
	στ. Κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία
	ζ. Εκ των υπευθύνων για το Σχίσμα

(II) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα ήταν αρχικά μετακινούμενες στρατιωτικές μονάδες.
2. Ο Λογοθέτης του Δρόμου χάραξε τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής πολιτικής.
3. Ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο.
4. Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους έλαβε χώρα το 1204.
5. Ο Ιωάννης Βατάτζης ενίσχυσε την αγροτική οικονομία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Επαναγωγή, Μαύρος Θάνατος.

198. ΘΕΜΑ 1_29815

- α. (I)** Να κατατάξετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- Απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη
 - Μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
 - Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
 - Κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους
 - Έκδοση του Προχείρου Νόμου
- (II)** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
- Ο Χαλίφης ήταν ο τοποτηρητής του Μωάμεθ και υπεύθυνος για την εφαρμογή των εντολών του Κορανίου.
 - Το Βυζάντιο χρησιμοποιούσε τον εκχριστιανισμό άλλων λαών ως διπλωματικό μέσο.
 - Στα μέσα του 11ου αιώνα η Δυτική Ευρώπη εμφανίζει τα πρώτα σημάδια παρακμής.
 - Η Τέταρτη Σταυροφορία έλαβε χώρα τον 10ο αιώνα.
 - Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Οσμάν ή Οθμάν.
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, Μαύρος Θάνατος.

199. ΘΕΜΑ 2_24484

- α.** Ποια υπήρξε η ιδεολογική βάση της Εικονομαχίας και ποιες συνέπειες είχε το πρώτο εικονομαχικό διάταγμα (730) στις σχέσεις της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τη Δύση;
- β.** Ποιοι παράγοντες προκάλεσαν την οικονομική κρίση που παρουσίασε η Δυτική Ευρώπη από το 1270 περίπου ως το 1330 (ύστερος Μεσαίωνας);

200. ΘΕΜΑ 2_24631

- α.** Ποιες ήταν οι σχέσεις του Βυζαντίου με τις ιταλικές ναυτικές πόλεις στα χρόνια του Βασιλείου Β';
- β.** Ποιο γεγονός αποτέλεσε το μεγαλύτερο πλήγμα για την κοινωνία του 14ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη και ποιες ήταν οι περαιτέρω επιπτώσεις του;

201. ΘΕΜΑ 2_27657

- α.** Μέσα σε ποιες συνθήκες πραγματοποιήθηκε η αποστολή ιεραποστόλων από το Βυζάντιο στη Μοραβία και ποια ήταν τα αποτελέσματά της;
- β.** Ποιες οικονομικές μεταβολές, φυσικές καταστροφές και επιδημίες συντέλεσαν στην κρίση της φεουδαρχίας τον 13ο και 14ο αιώνα;

202. ΘΕΜΑ 3_28706

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

- α.** Τι ήταν ο «Μαύρος Θάνατος», πώς ξεκίνησε και με ποιον τρόπο διαδόθηκε στην Ευρώπη;

β. Ποιες ήταν οι συνέπειες της εξάπλωσής του;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μολονότι δεν είναι σαφές από πού ακριβώς ξεκίνησε η επιδημία στα μέσα του 14ου αιώνα, η πανώλη διαδόθηκε ραγδαία τη δεκαετία του 1340, μολύνοντας την Ευρώπη, το Ιράν, τη Μέση Ανατολή και την Αραβική Χερσόνησο. Η επιδημία εξαπλώθηκε το 1346 όταν μια «μυστηριώδης ασθένεια που προκαλούσε ακαριαίο θάνατο» [...] άρχισε να σαρώνει τη Χρυσή Ορδή κοντά στη Μαύρη Θάλασσα. Ένα μογγολικό στράτευμα που πολιορκούσε το γενοβέζικο εμπορικό κέντρο της Καφά[...] εξολοθρεύτηκε από την ασθένεια [...]. Προτού υποχωρήσουν, ωστόσο, «δόθηκε διαταγή να τοποθετηθούν τα πτώματα σε καταπέλτες και να εκτοξευτούν μέσα στην πόλη, με την ελπίδα να σκοτώσει τους πάντες η αφόρητη αποφορά». [...]Εν αγνοία τους, οι Μογγόλοι είχαν χρησιμοποιήσει τον βιολογικό πόλεμο για να καταβάλουν τον εχθρό τους. Οι εμπορικές οδοί που συνέδεαν την Ευρώπη με τον υπόλοιπο κόσμο μετατράπηκαν πλέον σε θανάσιμες λεωφόρους για τη μετάδοση του Μαύρου Θανάτου. [...] Η ασθένεια δεν μεταδιδόταν μόνο μέσω της επαφής με ασθενείς ή με τους αρουραίους[...]. Ακόμα και τα προϊόντα στο αμπάρι μετατρέπονταν σε θανάσιμα φορτία.

Frankopan, P., Οι δρόμοι του Μεταξιού. Μια νέα ιστορία του κόσμου, μτφρ. Γ. Βογιατζής, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2022, σ. 180-181.

203. ΘΕΜΑ 3_31784

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

- α. τις συνθήκες εκδήλωσης και τα αποτελέσματα της επισιτιστικής και οικονομικής κρίσης στη Δυτική Ευρώπη από το 1270 περίπου ως το 1330 (ύστερος Μεσαίωνας),
- β. την εκδήλωση και τις συνέπειες του «Μαύρου Θανάτου» στην Ευρώπη τον 14ο αιώνα.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στις αρχές του 14ου αιώνα ο λιμός εκδηλώνεται στη Γερμανία και εξαπλώνεται προοδευτικά στην υπόλοιπη Ευρώπη. Αρχικά εμφανίζεται καταστρεπτικότερος στη βόρεια Ευρώπη πριν γνωρίσει το απόγειό του στη δυτική Μεσόγειο. Το σιτάρι φθάνει σε τέτοιες τιμές ώστε οι φτωχότεροι, μην μπορώντας να το προμηθευτούν, είναι τα πρώτα θύματα της σιτοδείας: το 10% του πληθυσμού της ηπείρου πεθαίνει το πρώτο εξάμηνο του 1316.[...] «Η μαύρη πανώλη» που ξεσπά στην Ευρώπη από το 1347 κάνει θραύση. Γενοβέζικα πλοία που ξεφορτώνουν στη Σικελία, προερχόμενα από τη Μαύρη θάλασσα όπου η μάστιγα είναι ενδημική, εισάγουν τη φοβερή αρρώστια. Τους μήνες που ακολουθούν το κακό εξαπλώνεται [...]και το 1348 πλήττει το Παρίσι, τις περιοχές της Μάγχης και τις Κάτω Χώρες. Το 1349 φτάνει στη Γερμανία, την Αυστρία, τη Μεγάλη Βρετανία, τις σκανδιναβικές χώρες, τις ακτές του ατλαντικού και την Ισπανία [...] Εγκαταλείποντας τις πόλεις που έχουν πληγεί από την πανώλη, οι κάτοικοί τους μεταδίδουν την επιδημία. Σπίτια καταρρέουν από την έλλειψη συντήρησης, αγροί ξαναγίνονται χέρσοι καθώς δεν υπάρχουν χέρια να τους καλλιεργήσουν.

Bernstein S. –Milza P., «Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στα Ευρωπαϊκά κράτη, 5ος – 18ος αι.», Ιστορία της Ευρώπης, τ. Α', Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 224-225.

204. ΘΕΜΑ 1_24652

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. καθολικός άνθρωπος	α. Ίδρυσε το κράτος (Δεσποτάτο) της Ηπείρου
2. Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός	β. Στέφθηκε αυτοκράτωρ το 800 μ.Χ. στη Ρώμη
3. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	γ. Αποτελεί το πρότυπο ανθρώπου της Αναγέννησης
4. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	δ. Εξέδωσε το πρώτο οικονομικό διάταγμα
5. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	ε. Αναζήτησε βοήθεια κατά των Οθωμανών στη Δύση.
6. Καρλομάγνος	
7. Μάρκος ο Ευγενικός	

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ο πατριάρχης Φώτιος πρωταγωνίστησε:
 - στο Σχίσμα του 1054
 - στο Πρώτο Σχίσμα (867)
 - στην κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας
 - στην κήρυξη της Τέταρτης Σταυροφορίας
- Άμεσοι υποτελείς του βασιλιά στην κοινωνική ιεραρχία της φεουδαρχίας ήταν:
 - οι ελεύθεροι γεωργοί
 - οι πάροικοι
 - οι ιππότες
 - οι φεουδάρχες
- Στρατιωτικό σώμα των Οθωμανών δεν αποτελούσαν:
 - οι ιππείς-τιμαριούχοι
 - οι γενίτσαροι
 - οι φεουδάρχες
 - οι γαζήδες
- Από τους λίγους δυτικούς που έσπευσαν σε βοήθεια της Κωνσταντινούπολης κατά την πολιορκία από τους Οθωμανούς ήταν:
 - ο Ιουστινιάνης
 - ο Γεώργιος Σκεντέρμπεης
 - ο Ιωάννης Ουνιάδης
 - ο Ταμερλάνος
- Τον πρώτο περίπλου της γης ανέλαβε να πραγματοποιήσει:
 - ο Χριστόφορος Κολόμβος
 - ο Φερδινάνδος Μαγγελάνος
 - ο Αμέρικο Βεσπούτσι
 - ο Βάσκο ντα Γκάμα

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: χαλίφης, βασιλικοί.

205. ΘΕΜΑ 1_24655

α. Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τα θέματα αρχικά ήταν:
 - α. διοικητικές περιφέρειες του Βυζαντινού κράτους
 - β. κτήματα από τα οποία οι στρατιώτες εξασφάλιζαν τον οπλισμό τους
 - γ. στρατιωτικές μονάδες μετακινούμενες ανά την επικράτεια
 - δ. εύρωστες και ομοιογενείς κοινότητες αγροτών
2. Το 800 μ.Χ. στέφθηκε αυτοκράτορας στη Ρώμη ο:
 - α. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)
 - β. Κάρολος Μαρτέλος
 - γ. Πιπίνος Α΄
 - δ. Κωνσταντίνος ΣΤ΄
3. Δεν ήταν μέσο που χρησιμοποιούσε η βυζαντινή διπλωματία:
 - α. οι χορηγίες
 - β. η σύναψη συμμαχιών
 - γ. ο εκχριστιανισμός λαών
 - δ. η εγκατάσταση μόνιμων διπλωματικών αντιπροσωπειών
4. Στα μέσα του 11ου αιώνα πραγματοποιείται στην Ευρώπη μία:
 - α. βιομηχανική επανάσταση
 - β. γεωργική επανάσταση
 - γ. τεχνολογική επανάσταση
 - δ. εθνική επανάσταση
5. Το Νοέμβριο του 1095 ο πάπας Ουρβανός κήρυξε:
 - α. την Πρώτη Σταυροφορία
 - β. την Τέταρτη Σταυροφορία
 - γ. τον Ιερό πόλεμο
 - δ. το Σχίσμα μεταξύ των δύο εκκλησιών
6. Ανύψωσε την αυτοκρατορία της Νίκαιας ο:
 - α. Ιωάννης Καντακουζηνός
 - β. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας
 - γ. Ιωάννης Βατάτζης
 - δ. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος
7. Οι πρώτες κατακτήσεις των Οθωμανών έγιναν με αξιοποίηση του παλιού ισλαμικού θεσμού των:
 - α. γενιτσάρων
 - β. ιπποτών
 - γ. βασιλικών
 - δ. γαζήδων
8. Την Πόλη ανέλαβε να υπερασπιστεί, στην πολιορκία της από το Μωάμεθ Β΄, ο:

- α. Ιωάννης ΣΤ' Καντακουζηνός
 - β. Ιωάννης Η' Παλαιολόγος
 - γ. Κωνσταντίνος ΙΑ' Παλαιολόγος
 - δ. Γεώργιος Σκεντέρμπεης
9. Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού υπήρξε καταλυτική και η συμβολή:
- α. του Κορανίου
 - β. της τυπογραφίας
 - γ. του Λουθηρανισμού
 - δ. της εκκλησίας
10. Κατά την Αντιμεταρρύθμιση, η Καθολική εκκλησία αναδιοργάνωσε ένα μεσαιωνικό θεσμό:
- α. την Ιερά Εξέταση
 - β. τη Δίαιτα
 - γ. τα συγχωροχάρτια
 - δ. την Ομολογία της Αυγούστας
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, τελετή της περιβολής.

206. ΘΕΜΑ 1_24657

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Από τα τέλη του 10^{ου} αιώνα τα συμφέροντα των μεγάλων γαιοκτημόνων στο Βυζαντινό Κράτος έρχονταν σε σύγκρουση με εκείνα της παλατιανής αριστοκρατίας.
 2. Οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του φεουδαρχικού συστήματος στη Δύση.
 3. Η ιδέα της σταυροφορίας ήταν, κατά την επικρατέστερη άποψη, διαδεδομένη στο Βυζάντιο.
 4. Στην ενίσχυση των ανθρωπιστικών σπουδών στη Δύση συνέβαλαν Έλληνες λόγιοι κατά τον 15^ο και 16^ο αιώνα.
 5. Ο Χριστόφορος Κολόμβος, αντίθετα με τους Πορτογάλους, ακολούθησε δυτική κατεύθυνση στα ταξίδια του προς την ανατολική Ασία.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. θυροκόλληση των 95 θέσεων του Λουθήρου
 - β. Πρώτη Σταυροφορία
 - γ. στέψη του Καρλομάγνου στη Ρώμη
 - δ. κατάληψη της Προύσας από τον Ορχάν
 - ε. έναρξη της Εικονομαχίας
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, γενίτσαροι.

207. ΘΕΜΑ 1_24658

- α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. βογιάροι	α. φανατικοί πολεμιστές του Ισλάμ
2. βασιλικοί	β. αξιωματούχοι του Βυζαντινού Κράτους
3. κόμητες	γ. πολεμιστές του βυζαντινού στρατού
4. σταυροφόροι	δ. Βούλγαροι ευγενείς
5. γαζήδες	ε. απελευθερωτές των Αγίων Τόπων
	στ. αξιωματούχοι του Ρωσικού Κράτους
	ζ. στρατιωτικοί και πολιτικοί διοικητές στο Φραγκικό Κράτος

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Βυζαντινό Κράτος κατά τον 7ο αιώνα απέκτησε εθνολογική ομοιογένεια.
2. Η Εικονομαχία υπήρξε μία θρησκευτική έριδα χωρίς πολιτικό χαρακτήρα.
3. Η κατάλυση του κράτους των Λογγοβάρδων από τον Κάρολο (Καρλομάγνο) είχε ως αποτέλεσμα την ισχυροποίηση του Φραγκικού Κράτους.
4. Η βοήθεια της Δύσης προς τους Βυζαντινούς κατά την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄ υπήρξε ελάχιστη.
5. Παρά την εφεύρεση της τυπογραφίας στην επαρχία η πλειονότητα του πληθυσμού παρέμενε αναλφάβητη.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασάλοι, Τρίτη Ρώμη.

208. ΘΕΜΑ 1_24662

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ένας σεισμός (726), που ερμηνεύτηκε ως εκδήλωση της οργής του Θεού, αποτέλεσε την αφορμή για την έναρξη της εικονομαχίας.
2. Το 864 ο Βούλγαρος ηγεμόνας Βόρης βαπτίστηκε Χριστιανός στην Κωνσταντινούπολη.
3. Από τα τέλη του 10ου αιώνα οι μεγαλογαιοκτήμονες και η παλατιανή αριστοκρατία αποτελούν μια ενιαία τάξη.
4. Το 12ο αι. στην Ευρώπη το εμπόριο δεν έχει ευρεία ακτίνα δράσης.
5. Ο Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας στέφθηκε αυτοκράτορας Ρωμαίων στη Νίκαια της Βιθυνίας.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. ο πάπας Ουρβανός Β΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία
- β. ο σουλτάνος Μουράτ Α΄ μετέφερε την πρωτεύουσα του Οθωμανικού κράτους στην Αδριανούπολη
- γ. ο Καρλομάγνος στέφθηκε αυτοκράτορας στη Ρώμη
- δ. ο Μωάμεθ άρχισε να διδάσκει δημόσια τη θρησκεία του Ισλάμ
- ε. ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος εφεύρε την τυπογραφία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, ιπείς-τιμαριούχοι.

209. ΘΕΜΑ 1_24714

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
2. Ηράκλειος	β. Κράτος της Ηπείρου
3. Μεγάλοι Κομνηνοί	γ. Σύνοδος Φλωρεντίας-Φερράρας
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. Κίνημα της Εικονομαχίας
5. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	ε. Απαγόρευση εισαγωγής ειδών πολυτελείας από τις ιταλικές πόλεις
	στ. Κατέλαβε πραξικοπηματικά τον θρόνο
	ζ. Υιοθέτηση του τίτλου «Βασιλεύς πιστός εν Χριστώ»

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα «θέματα» αποτέλεσαν τη βάση της οργάνωσης του Μεσοβυζαντινού κράτους.
2. Ο πάπας έστεψε τον γιο του Καρόλου Μαρτέλου, Πιπίνο, «Μέγα και ειρηνοποιό αυτοκράτορα, κυβερνήτη του Ρωμαϊκού Κράτους».
3. Κύρια αιτία του Σχίσματος (1054) υπήρξε η διαφωνία των δύο Εκκλησιών πάνω στο filioque.
4. Η Επαναγωγή αποτελούσε τη μεγαλύτερη νομική συλλογή του βυζαντινού κράτους και στηρίχθηκε κυρίως στην ιουστινιάνεια νομοθεσία.
5. Οι σκλαβηνίες ήταν νησίδες Σλάβων εγκατεστημένων ανάμεσα σε βουλγαρικούς πληθυσμούς.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: θέματα, αλληλέγγυον.

210. ΘΕΜΑ 1_25221

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Η οριστική αναστήλωση των εικόνων έγινε από:
 - α.** τη σύνοδο της Ιέρειας
 - β.** την εκκλησία της Ρώμης
 - γ.** τη σύνοδο της Κωνσταντινούπολης που συγκάλεσε η μητέρα του αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄, Θεοδώρα
 - δ.** τον Λέοντα Γ΄ Ίσαυρο
2. Ασφυκτική πίεση από τους μεγάλους γαιοκτήμονες στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία υφίσταντο:
 - α.** οι δυνατοί
 - β.** οι βασιλικοί
 - γ.** η εμποροβιοτεχνική τάξη
 - δ.** οι αγροτικές κοινότητες και ο δήμος
3. Το «αλληλέγγυον» ήταν νόμος που:
 - α.** ευνοούσε τους δούλους

β. αφορούσε αποκλειστικά τους στρατιώτες

γ. στρεφόταν εναντίον των δυνατών

δ. ευνοούσε του δυνατούς

4. Στο σύστημα της φεουδαρχίας:

α. τη μεγάλη μάζα του πληθυσμού αποτελούσαν οι φεουδάρχες

β. ο στρατός τέθηκε κάτω από την ηγεσία των φεουδαρχών

γ. καταργήθηκε η τελετή περιβολής

δ. στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας βρισκόταν η Εκκλησία

5. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε:

α. στον καρδινάλιο Ουμβέρτο

β. στον πάπα Ουρβανό Β΄

γ. στον αυτοκράτορα Αλέξιο Α΄

δ. στον πάπα Ιννοκέντιο Γ΄

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

α. κατάπλους του Χριστόφορου Κολόμβου στην αμερικανική ήπειρο

β. αναγνώριση της νομιμότητας του Λουθηρανισμού ως θρησκευτικού δόγματος

γ. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών

δ. έναρξη της επιδημίας του Μαύρου Θανάτου στη Δυτική Ευρώπη

ε. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, Τρίτη Ρώμη.

211. ΘΕΜΑ 1_25222

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Ισλάμ έχει επιδράσεις από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία.

2. Ο Βυζαντινός αυτοκράτορας σε συνεργασία με τον Λογοθέτη του Δρόμου χάραξε τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής πολιτικής.

3. Στις εμποροπανηγύρεις του Μεσαίωνα διακινούνταν αποκλειστικά και μόνο εμπορεύματα.

4. Η βοήθεια που εξασφάλισε ο Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στη Δύση, έδωσε παράταση ζωής μισού αιώνα στο Βυζάντιο.

5. Οι γεωγραφικές ανακαλύψεις του 15ου και 16ου αιώνα μετατόπισαν το κέντρο του εμπορίου από τον Ατλαντικό ωκεανό στη Μεσόγειο Θάλασσα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος	α. μάχη στο Πουατιέ
2. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	β. σύνοδος της Φλωρεντίας
3. πάπας Λέων Γ΄	γ. συνθήκη με Γενουάτες
4. Βασίλειος Β΄	δ. σύνοδος της Ιέρειας

5. Μάρκος Ευγενικός	ε. Πρώτη Σταυροφορία
	στ. προνόμια σε Βενετούς
	ζ. συγχωροχάρτια

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, τελετή της περιβολής.

212. ΘΕΜΑ 1_25225

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η Εικονομαχία έληξε οριστικά το 787, με την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο.
2. Στο βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη κατέχουν οι πάροικοι.
3. Το 1095 ο πάπας Ουρβανός Β΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία.
4. Στη μάχη στο Κοσσυφοπέδιο (1389) υπέρσχυσε τελικά ο σέρβος ηγεμόνας Λάζαρος.
5. Κατά την Αντιμεταρρύθμιση, η Καθολική Εκκλησία αναδιοργάνωσε τα μοναχικά τάγματα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. Ηράκλειος	α. πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄
2. Μιχαήλ Γ΄	β. εκχριστιανισμός Σλάβων
3. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	γ. Εικονομαχία
4. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	δ. υιοθέτηση του ελληνικού τίτλου «βασιλεύς»
5. Μαρτίνος Λούθηρος	ε. Ανθρωπισμός
	στ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
	ζ. Μεταρρύθμιση

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Νεαρές (δυναστεία Μακεδόνων), Τρίτη Ρώμη.

213. ΘΕΜΑ 1_25455

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Κάρολος Μαρτέλος	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. πατριάρχης Κηρουλάριος	β. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
3. Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός	γ. μάχη της Άγκυρας
4. Ταμερλάνος	δ. Πρώτη Σταυροφορία
5. Έρασμος	ε. αναχαίτιση Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας

στ. εκπρόσωπος ανθρωπιστικής κίνησης
στην
ζ. Σχίσμα του 1054

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι Σλάβοι άρχισαν να ενσωματώνονται στη βυζαντινή κοινωνία από τα μέσα του 8^{ου} αιώνα.
2. Η Βουλγαρία με τη Σύνοδο του 870 υπαγόταν στη δικαιοδοσία του πάπα.
3. Ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων διαδίδεται στη Δυτική Ευρώπη στα τέλη του 12ου αι.
4. Η Μεταρρύθμιση στάθηκε η αφορμή για τη θρησκευτική ενότητα της Δυτικής Ευρώπης.
5. Μετά τις Ανακαλύψεις θεμέλιο της οικονομίας αποτελούσε το εμπόριο.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, τελετή της περιβολής.

214. ΘΕΜΑ 1_25780

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Σύνοδος της Ιέρεας	α. Ιερά Εξέταση
2. Σχίσμα των Δύο Εκκλησιών	β. καταδίκη των εικόνων
3. Διανομή της Ρωμανίας	γ. διεκδίκηση από τη Ρώμη της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο
4. Μάχη της Άγκυρας	δ. ήττα Βαγιαζήτ από Μογγόλους
5. Σύνοδος Φερράρας- Φλωρεντίας	ε. διαίρεση της Γερμανίας σε καθολικά και διαμαρτυρόμενα κράτη.
6. Ειρήνη της Αυγούστας	
7. Αντιμεταρρύθμιση	

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Μαύρος Θάνατος στη Δυτική Ευρώπη.
- β. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας.
- γ. Ψήφιση Συντάγματος Ηνωμένων Πολιτειών.
- δ. Άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
- ε. Ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Σκλαβηνίες, τελετή της περιβολής.

215. ΘΕΜΑ 1_26056

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία.
2. Το Σχίσμα των εκκλησιών δεν προκάλεσε αντιβυζαντινή διάθεση στην Ιταλία.

3. Υπήρξε περίοδος κατά την οποία το Κράτος της Ηπείρου κατέστη σοβαρός ανταγωνιστής της Νίκαιας στην προσπάθεια αποκατάστασης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
 4. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το Παρίσι θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη.
 5. Πεποίθηση των ανθρώπων της εποχής του ανθρωπισμού ήταν ότι η επιστήμη δεν μπορεί να εξελιχθεί.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - β. Ειρήνη της Αυγούστας
 - γ. πρώτος περίπλους της Γης από τον Μαγγελάνο
 - δ. πρώτο σχίσμα των εκκλησιών
 - ε. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: δυνατοί, γαζήδες.

216. ΘΕΜΑ 1_24307

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Χαλίφης	α. Παμβαλκανική Ελληνική Δημοκρατία
2. Λογοθέτης του Γενικού	β. Επιδρομές
3. Ναπολέον	γ. Τοποτηρητής του Προφήτη
4. Ρήγας	δ. Στρατιώτες στρατολογημένοι με τη βία
5. Γενίτσαροι	ε. Είχε την ευθύνη των οικονομικών του κράτους
	στ. Κατάκτηση της Βενετίας

- (II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στην περίοδο της αμερικανικής επανάστασης το κογκρέσο ασκούσε την εκτελεστική εξουσία.
 2. Στο σύστημα της τριζωνικής καλλιέργειας καλλιεργούνταν τρία διαφορετικά είδη προϊόντων διαφορετικά κάθε χρόνο.
 3. Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος ανακάλυψε την πυρίτιδα στα 1450.
 4. Ο νερόμυλος αποτέλεσε την κύρια πηγή ενέργειας των πόλεων στην Ευρώπη κατά τον 11ο αιώνα.
 5. Ο Σλάβος ηγεμόνας Ραστισλάβος ζήτησε από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Μιχαήλ Γ' να εκχριστιανίσει τους Σλάβους της Μοραβίας.
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: Πρόχειρος Νόμος (870-879), Ανθρωπισμός.

217. ΘΕΜΑ 1_24308

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Γκουρναί	α. Θαλασσοπόρος
2. Μαρτίνος Λούθηρος	β. Ανθρωπιστής
3. Βαρθολομαίος Ντιάζ	γ. Ηγέτης της Δ' Σταυροφορίας
4. Βοκκάκιος	δ. Φυσιοκράτης
5. Βονιφάτιος Μομφερρατικός	ε. Προτεστάντης
	στ. Υπουργός Οικονομικών

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος του Τρέντο
- β. Κατάληψη των Επτανήσων από τους Γάλλους
- γ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους
- δ. Ειρήνη της Αυγούστας
- ε. Κατάληψη της Βαστίλης

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: Επαναγωγή, καθολικός άνθρωπος.

218. ΘΕΜΑ 1_24466

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

1. Ειρήνη της Αυγούστας
2. αναχαίτιση Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας
3. κατάλυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
4. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
5. Τέταρτη Σταυροφορία

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. Ραστισλάβος	β. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
3. Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός	γ. στέψη στη Ρώμη
4. Λάζαρος	δ. ηγεμόνας Βουλγαρίας
5. Ιουστινιάνης	ε. βοεβόδας της Τρανσυλβανίας
	στ. ηγεμόνας Μοραβίας
	ζ. πολιορκία Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Επαναγωγή, Ανθρωπισμός.

219. ΘΕΜΑ 1_24474

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τον 9ο αι. ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος ανέπτυξαν ιεραποστολική δράση στο νεοσύστατο Ρωσικό κράτος.
2. Η ιδέα για την οργάνωση των Σταυροφοριών προήλθε από τους ισχυρούς φεουδάρχες της Δυτικής Ευρώπης.
3. Η Ρωσία φιλοδόξησε να γίνει κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και των πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.
4. Μετά την εφεύρεση της τυπογραφίας όλα τα πληθυσμιακά στρώματα της Δυτικής Ευρώπης ήρθαν σε επαφή με τις νέες εξελίξεις.
5. Οι Ανακαλύψεις των νέων χωρών συντέλεσαν στην αύξηση της κυκλοφορίας του χρήματος και την καθιέρωση του νομίσματος ως αποκλειστικού ανταλλακτικού μέσου.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Στέψη στη Ρώμη (800 μ.Χ.)	α. Ηράκλειος
2. Αποκατάσταση των εικόνων	β. πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος
3. Πρώτος αξιωματούχος της αυτοκρατορίας	γ. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)
4. Εξελληνισμός του Βυζαντινού Κράτους	δ. Θεοδώρα
5. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας	ε. Θεόδωρος Λάσκαρης
6. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών (1054 μ.Χ.)	
7. Αυτοκρατορία της Νίκαιας	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Βασιλικά (στη νομοθεσία), Ανθρωπισμός.

220. ΘΕΜΑ 1_24475

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Εγίρα ονομάζεται:
 - α. η αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα
 - β. η χρονολογία γραφής του Κορανίου
 - γ. η έναρξη διδασκαλίας της θρησκείας του Ισλάμ
 - δ. ο θάνατος του Μωάμεθ
2. Η Εικονομαχία:
 - α. υποστηρίχθηκε από την Εκκλησία της Ρώμης
 - β. βελτίωσε τις σχέσεις ανατολικής και δυτικής Εκκλησίας
 - γ. επιδείνωσε τις σχέσεις ανατολικής και δυτικής Εκκλησίας
 - δ. δεν επηρέασε τις σχέσεις των δύο Εκκλησιών
3. Οι σκλαβηνίες:
 - α. ήταν ημιαυτόνομες αρχικά και πλήρωναν φόρο υποτέλειας στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία
 - β. ήταν ανεξάρτητα κρατίδια εκτός της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

- γ. ήταν νησίδες σλαβικού πληθυσμού στην Ιταλική Χερσόνησο
- δ. εξελίχθηκαν σε τροχοπέδη για τον εκχριστιανισμό των Σέρβων και των Κροατών
- 4. Το μεγαλύτερο μέρος (=κορμό) του πληθυσμού του βυζαντινού χωρίου κατά τον 6^ο αιώνα αποτελούσαν:
 - α. οι δυνατοί
 - β. οι στρατιώτες
 - γ. οι πάροικοι
 - δ. οι ελεύθεροι μικροϊδιοκτήτες και οι δούλοι
- 5. Ένα από τα μέσα άσκησης της Βυζαντινής διπλωματίας ήταν:
 - α. η παροχή δανείων σε ξένους ηγεμόνες
 - β. η υποκίνηση κινημάτων στο εσωτερικό των άλλων κρατών
 - γ. ο εκχριστιανισμός άλλων λαών
 - δ. η αιχμαλωσία ξένων ηγεμόνων

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	α. Δ' Σταυροφορία
2. Δάντης	β. οριστική αναστήλωση των εικόνων
3. Βαρθολομαίος Ντιάζ	γ. προδρομική μορφή του Ανθρωπισμού
4. Έρασμος	δ. πρώτος περίπλους της Γης
5. Θεοδώρα	ε. ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας
	στ. οριστικό Σχίσμα των Εκκλησιών
	ζ. οι άνθρωποι δε γεννιούνται αλλά γίνονται

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: φέουδο, Καθολικός Άνθρωπος.

221. ΘΕΜΑ 1_24653

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- 1. Τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες μετακινούμενες ανά την επικράτεια.
- 2. Το Κοράνιο καθορίζει μόνο τη θρησκευτική συμπεριφορά των πιστών μουσουλμάνων.
- 3. Την περίοδο του Σχίσματος μεταξύ των δύο εκκλησιών οι σύγχρονοι έδωσαν στο γεγονός ιδιαίτερη προσοχή.
- 4. Στα μέσα του 11ου αιώνα παρουσιάζονται στη Δυτική Ευρώπη και στη Βόρεια Ιταλία οι πρώτες ενδείξεις μιας αρχόμενης ακμής.
- 5. Η Μεταρρύθμιση δεν επέφερε σημαντικές μεταβολές στη νοοτροπία των ανθρώπων της εποχής και στις κοινωνικές τους σχέσεις.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Μεταρρύθμιση του Λούθηρου
- β. Ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Παλαιολόγο

- γ. Εφεύρεση της τυπογραφίας
- δ. Ανακάλυψη της Αμερικής από τον Κολόμβο
- ε. Ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Επαναγωγή, καθολικός άνθρωπος (homo universalis).

222. ΘΕΜΑ_1_24654

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη χερσόνησο του Αίμου είναι γνωστές με τον όρο «σκλαβηνίες».
2. Οι Σλάβοι οφείλουν τις απαρχές της εθνικής φιλολογίας τους στους αδελφούς Κωνσταντίνο-Κύριλλο και Μεθόδιο.
3. Κατά την περίοδο των μέσων του 11ου αιώνα προς αρχές του 12ου αιώνα δεν ιδρύθηκαν νέες πόλεις ούτε επεκτάθηκαν παλαιοί οικιστικοί πυρήνες.
4. Ο Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος προκάλεσε στους Δυτικούς αισθήματα αντιπάθειας.
5. Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού υπήρξε καταλυτική και η συμβολή της τυπογραφίας

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Καρλομάγνος	α. Νίκαια
2. Βόρης	β. Γερμανία
3. Ιωάννης Βατάτζης	γ. Ρωσία
4. Λουκάς Νοταράς	δ. Βουλγαρία
5. Μαρτίνος Λούθηρος	ε. Κωνσταντινούπολη
	στ. Φραγκικό κράτος

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Αναγέννηση.

223. ΘΕΜΑ_1_24656

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. λογοθέτης του Γενικού	α. είδος πρωθυπουργού στο Βυζαντινό κράτος
2. λογοθέτης του Δρόμου	β. Ρώσος τσάρος
3. Χαλίφης	γ. Βούλγαρος ευγενής
4. αυλάρχης	δ. αξιωματούχος του Φραγκικού κράτους
5. βογιάρος	ε. τοποτηρητής του Μωάμεθ
	στ. αξιωματούχος αρμόδιος για τα οικονομικά

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η Γαλινοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας ανέλαβε το 1201 έναντι αμοιβής να μεταφέρει τους σταυροφόρους στην Ανατολή.
2. Κορυφαία επιτυχία του Θεοδώρου Κομνηνού Δούκα ήταν η ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους.
3. Κατά την περίοδο από το 1270 ως το 1330 στη δυτική Ευρώπη παρουσιάστηκε πρόβλημα επισιτισμού εξαιτίας της δημογραφικής αύξησης.
4. Η Αναγέννηση ξεκίνησε από ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας.
5. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον Βάσκο ντα Γκάμα.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Ανθρωπισμός.

224. ΘΕΜΑ 1_24677

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε εμπορική συμφωνία με:
 - α. τη Γένουα
 - β. τη Φλωρεντία
 - γ. τη Φλάνδρα
 - δ. τη Βενετία
2. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του φραγκικού κράτους ήταν:
 - α. οι κόμητες
 - β. οι βαρόνοι
 - γ. ο βασιλιάς
 - δ. οι μαρκήσιοι
3. Ένα από τα χαρακτηριστικά της γεωργικής επανάστασης είναι:
 - α. η τριζωνική καλλιέργεια
 - β. η αύξηση του πληθυσμού
 - γ. η ανάπτυξη της βιοτεχνίας
 - δ. η ανάπτυξη του εμπορίου
4. Την Πρώτη Σταυροφορία κήρυξε ο πάπας:
 - α. Ιννοκέντιος Γ΄
 - β. Ουρβανός Β΄
 - γ. Λέων Γ΄
 - δ. Λέων Ι΄
5. Η τελευταία πόλη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που κατακτήθηκε από τους Οθωμανούς το 1461 ήταν :
 - α. η Καλλίπολη
 - β. η Κωνσταντινούπολη
 - γ. η Προύσα
 - δ. η Τραπεζούντα

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. εφεύρεση τυπογραφίας
- β. άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- γ. Ειρήνη της Αυγούστας
- δ. πρώτος περίπλους της γης
- ε. ανακάλυψη Αμερικής

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Ανθρωπισμός.

225. ΘΕΜΑ 1_24790

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Θεόδωρος Λάσκαρης	α. επί της βασιλείας του κορυφώθηκε η Εικονομαχία.
2. Πιπίνος Α΄	β. συνέλαβε την ιδέα της διοργάνωσης της Τέταρτης Σταυροφορίας.
3. καρδινάλιος Ουμβέρτος	γ. αναζήτησε βοήθεια στη Δύση για την αντιμετώπιση των Οθωμανών.
4. πάπας Ιννοκέντιος Γ΄	δ. δώρισε στην Αγία Έδρα εδάφη από τη Ραβέννα έως τη Ρώμη και πήρε τον τίτλο του πατρικίου των Ρωμαίων.
5. Κωνσταντίνος Ε΄ (Ισαυρος)	ε. συγκεντρώθηκαν γύρω του με επίκεντρο τη Νίκαια της Βιθυνίας οι πιστές δυνάμεις του Βυζαντίου.
	στ. φέρει σημαντικές ευθύνες για το Σχίσμα του 1054.
	ζ. υπερασπίστηκε την Κωνσταντινούπολη κατά την πολιορκία της από τους Οθωμανούς.

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Με την εποικιστική πολιτική που εφάρμοσε το Βυζαντινό κράτος από τα μέσα του 7ου έως τα μέσα του 9ου αι., σλαβικοί πληθυσμοί από τις σκλαβηνίες των Βαλκανίων μεταφέρθηκαν σε περιοχές της Μ. Ασίας.
2. Ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Γ΄ βάπτισε χριστιανό τον ηγεμόνα των Βουλγάρων, δίνοντάς του το όνομά του.
3. Με τη γεωργική επανάσταση που πραγματοποιήθηκε στη Δυτική Ευρώπη στα μέσα του 11ου αι. αυξήθηκαν οι καλλιεργήσιμες γαίες και υιοθετήθηκαν τεχνολογικές καινοτομίες.
4. Μετά την αποκατάσταση στον βυζαντινό θρόνο του αυτοκράτορα Ισαακίου Β΄ Αγγέλου, οι σταυροφόροι εγκατέλειψαν την Κωνσταντινούπολη.
5. Με την οικοδόμηση του Ρούμελη-Χισάρ οι Οθωμανοί επιδίωκαν να ανακόψουν τον ανεφοδιασμό της Κωνσταντινούπολης από τις πόλεις του Ευξείνου Πόντου.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Μαύρος Θάνατος, Αναγέννηση.

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Εγίρα ονομάζεται:

- α. η αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα
- β. η χρονολογία γραφής του Κορανίου
- γ. η έναρξη διδασκαλίας της θρησκείας του Ισλάμ
- δ. ο θάνατος του Μωάμεθ

2. Το μεγαλύτερο μέρος (=κορμό) του πληθυσμού του βυζαντινού χωρίου κατά τον 6^ο αιώνα αποτελούσαν:

- α. οι δυνατοί
- β. οι στρατιώτες
- γ. οι πάροικοι
- δ. οι ελεύθεροι μικροϊδιοκτήτες και οι δούλοι

3. Νομοθετική συλλογή της δυναστείας των Μακεδόνων που καθορίζει με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη:

- α. Βασιλικά
- β. Επαναγωγή
- γ. Νεαρές
- δ. Πρόχειρος Νόμος

4. Ο Ιωάννης Βατάτζης κατέστησε:

- α. το Κράτος της Ηπείρου αξιόλογο ανταγωνιστή της αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- β. την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας σημαντική δύναμη στις νοτιοανατολικές ακτές του Εύξεινου Πόντου
- γ. την αυτοκρατορία της Νίκαιας μια διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη
- δ. το Κράτος της Ηπείρου μια υπολογίσιμη δύναμη στα Βαλκάνια

5. Ποιος από τους παρακάτω δεν ήταν μέλος της συνοδείας του Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγου στη Σύνοδο της Φλωρεντίας (1439);

- α. Μάρκος Ευγενικός
- β. Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων
- γ. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας
- δ. Γεώργιος Σχολάριος

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Ένδοξη Επανάσταση
- β. κατάλυση του Λατινικού Βασιλείου της Θεσσαλονίκης
- γ. εφεύρεση της τυπογραφίας
- δ. εκχριστιανισμός των Βουλγάρων
- ε. Σχίσμα των Εκκλησιών

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, καθολικός άνθρωπος.

227. ΘΕΜΑ 1_24985

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Το κίνημα της εικονομαχίας εκδηλώθηκε όταν ήταν αυτοκράτορας:
 - α. ο Λέων Γ΄ Ίσαυρος
 - β. ο Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος
 - γ. ο Κωνσταντίνος Στ΄ Ίσαυρος
 - δ. ο Θεόφιλος
2. Η συλλογή νομοθετημάτων που καθορίζει τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη ήταν:
 - α. ο Πρόχειρος Νόμος
 - β. η Εκλογή
 - γ. η Επαναγωγή
 - δ. τα Βασιλικά
3. Ο βυζαντινός λαός μετά τη Σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας:
 - α. υποστήριζε θερμά την ένωση των δύο Εκκλησιών.
 - β. εξέφρασε εχθρικό αίσθημα κατά των Λατίνων.
 - γ. αποδέχθηκε το πρωτείο της Ρώμης έναντι της Κωνσταντινούπολης.
 - δ. αποδέχθηκε την υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία.
4. Η ελευθερία στην οικονομική δραστηριότητα που εκφράστηκε τον 18ο αι. με τη φράση *laissez faire, laissez passer*:
 - α. ήταν σύμφωνη προς το πνεύμα του μερκαντιλισμού
 - β. ήταν αντίθετη με το πνεύμα του οικονομικού φιλελευθερισμού
 - γ. υποστήριζε τον κρατικό παρεμβατισμό
 - δ. οδήγησε στη διαμόρφωση του κεφαλαιοκρατικού-καπιταλιστικού συστήματος
5. Η Συντακτική Συνέλευση κατά τη Γαλλική Επανάσταση ψήφισε:
 - α. τη θέσπιση Αστικού Δικαίου
 - β. τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη
 - γ. τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας
 - δ. το Δόγμα Μονρόε

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. κατάκτηση της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς
- β. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
- γ. Ειρήνη της Αυγούστας
- δ. πρώτος περίπλους της γης
- ε. Τέταρτη Σταυροφορία

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Ανθρωπισμός.

228. ΘΕΜΑ 1_25018

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στο Βυζάντιο, από τα τέλη του 10ου αιώνα, η αριστοκρατία της γης και η αριστοκρατία των αξιωμάτων συνδέθηκε με επιγαμίες.
 2. Στις Νεαρές της Μακεδονικής Δυναστείας φαίνεται ότι το κράτος ταυτίζεται με τον αυτοκράτορα.
 3. Στα μέσα του 11ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη ιδρύονται νέες πόλεις.
 4. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453) κληρονόμος της πνευματικής παράδοσης του Βυζαντίου φιλοδόξησε να γίνει η Ρώμη.
 5. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ, πλέοντας προς τις Ινδίες, έφτασε στη Βραζιλία.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. ήττα του σουλτάνου Βαγιαζήτ στη μάχη της Άγκυρας
 - β. αναχαίτιση των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας
 - γ. Τέταρτη Σταυροφορία
 - δ. δημιουργία μόνιμων εγκαταστάσεων Σλάβων στον ελλαδικό χώρο
 - ε. Πρώτο Σχίσμα
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Ανθρωπισμός.

229. ΘΕΜΑ 1_25038

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Η δημιουργία ναυτικών θεμάτων θωράκισε τις παράλιες περιοχές της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
 2. Η Μακεδονική Δυναστεία με τα νομοθετήματά της επιδίωξε την επιστροφή στο Ρωμαϊκό Δίκαιο.
 3. Στην κορυφή της φεουδαρχικής κοινωνικής πυραμίδας βρισκόταν ο βασιλιάς.
 4. Ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων διαδίδεται στη Δυτική Ευρώπη τον 8ο αιώνα.
 5. Το κράτος των Οθωμανών οργανώθηκε από τον σουλτάνο Βαγιαζήτ.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. δεύτερη στέψη του Μιχαήλ Η' Παλαιολόγου
 - β. Ζ' Οικουμενική Σύνοδος
 - γ. καταδίκη του Λουθήρου ως αιρετικού από τη Δίαιτα της πόλης Βορμς
 - δ. εκδίωξη του Μωάμεθ από τη Μέκκα
 - ε. Πρώτη Σταυροφορία
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: κοινότητες χωρίων, Αναγέννηση.

230. ΘΕΜΑ 1_25050

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο λογοθέτης του Γενικού ήταν ένα αξίωμα αντίστοιχο του πρωθυπουργού.
 2. Ο Καρλομάγνος στέφθηκε αυτοκράτορας στη Ρώμη σύμφωνα με το βυζαντινό τυπικό.
 3. Το βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) εμφανίζεται κατά τον 10^ο αιώνα και συγκροτείται από τους δυνατούς.
 4. Κάτοχοι φέουδων μπορούσαν να είναι και οι εκκλησιαστικοί άρχοντες.

5. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Ορχάν.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Ηράκλειος	α. αποκατάσταση των εικόνων
2. Θεοδώρα	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Βονιφάτιος ο Μομφερατικός	γ. Τέταρτη Σταυροφορία
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. τελετή της περιβολής
	στ. θέματα
	ζ. Σύνοδος Φεράρας-Φλωρεντίας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γλαγολιτικό αλφάβητο, καθολικός άνθρωπος.

231. ΘΕΜΑ 1_25054

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Κάρολος Μαρτέλος αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ της Γαλλίας (732).
2. Οι χορηγίες ήταν ένα από τα μέσα της βυζαντινής διπλωματίας.
3. Η τελετή της περιβολής αφορούσε τον κληρο και τους ιερείς της καθολικής εκκλησίας
4. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα.
5. Οι Μέδικοι ήταν φιλόμουσοι ηγεμόνες της Γένοβας.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Κωνσταντίνος Ε΄	α. Εικονομαχία
2. Βόρης	β. προδρομική μορφή του Ανθρωπισμού
3. Ορχάν	γ. χαλιφάτο
4. Πετράρχης	δ. βογιάροι
5. Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων	ε. κατάληψη της Προύσας
	στ. Σύνοδος της Φλωρεντίας (1439)
	ζ. συγχωροχάρτια

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, καθολικός άνθρωπος.

232. ΘΕΜΑ 1_25091

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ιωάννης Γουτεμβέργιος	α. πάπας
2. Μιχαήλ Κηρουλάριος	β. ανακάλυψη της τυπογραφίας
3. Ουρβανός ο Β΄	γ. θρησκευτική μεταρρύθμιση
4. Λούθηρος	δ. χαλίφης
5. Βολταίρος	ε. ανεξιθρησκία
	στ. πατριάρχης

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Ειρήνη της Αυγούστας
- β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- γ. Α΄ Σταυροφορία
- δ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
- ε. Α΄ Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: χαλίφης, ανθρωπισμός.

233. ΘΕΜΑ 1_25104

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Βορμς	α. Μαρκιανή Βιβλιοθήκη
2. Σεβίλλη	β. Έδρα του Καρλομάγνου
3. Βενετία	γ. Σύνοδος που καταδίκασε τη λατρεία των εικόνων
4. Ααχεν	δ. Δίαιτα
5. Ιέρεια	ε. το λιμάνι της απέκτησε μεγαλύτερη εμπορική δραστηριότητα μετά τις Ανακαλύψεις
	στ. Εκεί μετοίκησε ο Μωάμεθ το 622

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος του Τρέντο
- β. Σύνοδος της Φλωρεντίας
- γ. Εγίρα
- δ. Α΄ Σχίσμα
- ε. Νίκη του Καρόλου Μαρτέλου στο Πουατιέ

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: Επαναγωγή, καθολικός άνθρωπος.

234. ΘΕΜΑ 1_25145

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο θεματικός στρατός στο βυζαντινό κράτος ήταν, κατά βάση, μισθοφορικός.
 2. Το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα εκδόθηκε το έτος 730.
 3. Τον Νοέμβριο του 1095 ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία.
 4. Στη μάχη της Άγκυρας (1402) ο οθωμανικός στρατός υπέστη πανωλεθρία από τους Μογγόλους του Ταμερλάνου.
 5. Οι Ανακαλύψεις ενίσχυσαν τη φεουδαρχική δομή της οικονομίας.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. ανακάλυψη της Αμερικής
 - β. αποστολή βυζαντινών ιεραποστόλων στη Μοραβία
 - γ. κατάκτηση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς
 - δ. Ομολογία της Αυγούστας
 - ε. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, Αναγέννηση.

235. ΘΕΜΑ 1_25223

- α. (I)** Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Ποιος/οι από τους παρακάτω ήταν στον θρόνο του Βυζαντίου, όταν έγινε η οριστική αναστήλωση των εικόνων το 843;
 - α. Θεοδώρα και Μιχαήλ Γ΄
 - β. Κωνσταντίνος Ε΄
 - γ. Θεόφιλος
 - δ. Ειρήνη Αθηναία και Κωνσταντίνος ΣΤ΄
 2. Ποια από τις παρακάτω ήταν η κύρια αιτία του σχίσματος των δύο εκκλησιών (Ανατολικής και Δυτικής);
 - α. η αδιαλλαξία των προκαθήμενων των δύο εκκλησιών
 - β. η διεκδίκηση της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο από τον πάπα
 - γ. το δόγμα περί της εκπόρευσης του Αγίου Πνεύματος και από τον Υιό (filioque)
 - δ. η κατάκτηση ιταλικών εδαφών από τους Νορμανδούς
 3. Κατά την άλωση της Κωνσταντινούπολης (1204) οι σταυροφόροι:
 - α. κατέλαβαν την πόλη χωρίς να διαπράξουν σφαγές και λεηλασίες
 - β. σεβάστηκαν απόλυτα τον πολιτιστικό πλούτο του Βυζαντίου
 - γ. λεηλάτησαν την πόλη της Κωνσταντινούπολης στο έπακρο
 - δ. κατέλαβαν την πόλη κατόπιν συμφωνίας με τους Βυζαντινούς
 4. Ο πρώτος Οθωμανός ηγεμόνας που οδήγησε τον λαό του σε κατακτήσεις στην Ευρώπη ήταν ο:
 - α. Μουράτ Α΄
 - β. Βαγιαζήτ
 - γ. Ορχάν

δ. Οσμάν

5. Ποιος από τους παρακάτω θαλασσοπόρους έφθασε πρώτος στη Βραζιλία;

α. Βάσκο ντα Γκάμα

β. Αμέρικο Βεσπούτσι

γ. Βαρθολομαίος Ντιάζ

δ. Αλβαρέζ Καμπράλ

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

α. επιδημία βουβωνικής πανώλης στη Δυτική Ευρώπη

β. εκχριστιανισμός των Βουλγάρων

γ. άφιξη του Χριστόφορου Κολόμβου στο Σαν Σαλβαδόρ

δ. συμφωνία του Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου με τους Γενουάτες

ε. συγκρότηση ναυτικών εταιρειών στη Βενετία και στη Γένουα

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, καθολικός άνθρωπος.

236. ΘΕΜΑ 1_25227

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος	α. νέος δρόμος προς Ινδίες
2. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	β. άφιξη στη Βραζιλία
3. Βαγιαζήτ	γ. εγκατάλειψη της Κωνσταντινούπολης στους σταυροφόρους
4. Χριστόφορος Κολόμβος	δ. σύναψη συνθήκης με Γενουάτες
5. Βάσκο ντα Γκάμα	ε. μάχη της Άγκυρας
	στ. Ανακάλυψη της Αμερικής

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

α. Άλωση Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄

β. Το Πρώτο Σχίσμα

γ. Αποκήρυξη του Λουθηρανισμού από τη Δίαιτα στην πόλη Βόρμς

δ. Εκδίωξη του Μωάμεθ από τη Μέκκα

ε. Κατάλυση του κράτους των Λογγοβάρδων από τον Καρλομάγνο

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Μαύρος Θάνατος, καθολικός άνθρωπος.

237. ΘΕΜΑ 1_25278

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Βασίλειος Β΄	α. ταξίδι στο Παρίσι για βοήθεια
2. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	β. σύναψη εμπορικής συνθήκης με Βενετία
3. Θεόδωρος Λάσκαρης	γ. συγχωροχάρτια
4. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	δ. κράτος Ηπείρου
5. Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος	ε. καταδίκη του Λούθηρου ως αιρετικού
6. Κάρολος Ε΄	
7. Λέων Γ΄	

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός ορίστηκε αρχηγός των φεουδαρχών στην Τέταρτη Σταυροφορία.
2. Ο 13ος και 14ος αι. αποτέλεσε για τη Δυτική Ευρώπη εποχή προόδου και οικονομικής ανάπτυξης.
3. Η Τραπεζούντα ήταν η τελευταία περιοχή που υπέκυψε στους Οθωμανούς.
4. Ο Γουτεμβέργιος τύπωσε τα πρώτα βιβλία στη Βενετία.
5. Με την Ειρήνη της Αυγούστας η Γερμανία χωρίστηκε σε κράτη καθολικά και διαμαρτυρόμενα.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Ανθρωπισμός.

238. ΘΕΜΑ 1_25279

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Υιοθέτησε για πρώτη φορά τον ελληνικό τίτλο βασιλεύς, πιστός εν Χριστώ ο :
 - α. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος
 - β. Ηράκλειος
 - γ. Πιπίνος Α΄
 - δ. Λέων Γ΄ Ίσαυρος
2. Οι σκλαβηνίες είναι νησίδες πληθυσμού:
 - α. Φράγκων
 - β. Αβάρων
 - γ. Σλάβων
 - δ. Λογγοβάρδων
3. Τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη στο βυζαντινό χωρίο κατείχαν οι:
 - α. πάροικοι
 - β. δυνατοί
 - γ. έμποροι
 - δ. βασιλικοί
4. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας της φεουδαρχίας ήταν:
 - α. οι βασάλιοι
 - β. οι βαρώνοι
 - γ. οι εκκλησιαστικοί άρχοντες
 - δ. ο βασιλιάς

5. Εφευρέτης της τυπογραφίας ήταν ο:

- α. Χριστόφορος Κολόμβος
- β. Γεώργιος Σχολάριος
- γ. Ιωάννης Γουτεμβέργιος
- δ. Μάρκος ο Ευγενικός

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. ίδρυση Οθωμανικού κράτους
- β. τέλος της εικονομαχίας
- γ. στέψη Καρόλου Μεγάλου (Καρλομάγνου) στη Ρώμη
- δ. Πρώτη Σταυροφορία
- ε. Οριστικό Σχίσμα Εκκλησιών

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, καθολικός άνθρωπος.

239. ΘΕΜΑ 1_25286

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους αρχίζει η μακρά περίοδος της Τουρκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο.
2. Ο σουλτάνος Βαγιαζήτ είχε υποστεί πανωλεθρία στη μάχη της Άγκυρας (1402).
3. Στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας ο Ιωάννης Η' Παλαιολόγος δέχθηκε την πλήρη υποταγή της Καθολικής Εκκλησίας στην Ορθόδοξη.
4. Ο Μαύρος Θάνατος ήταν επιδημία βουβωνικής πανώλης που εξόντωσε περίπου τα δύο πέμπτα του ευρωπαϊκού πληθυσμού τον 14ο αιώνα.
5. Ο Αμέρικο Βεσπούτσι διαπίστωσε ότι οι περιοχές που είχε ανακαλύψει ο Κολόμβος δεν ανήκαν στην Ασία αλλά σε μια νέα ήπειρο.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

Α	Β
1. Ιωάννης Γουτεμβέργιος	α. δολοφονήθηκε στη μάχη του Κοσσυφοπεδίου
2. Μαρτίνος Λούθηρος	β. ανέκτησε το 1261 την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους
3. Ορχάν	γ. αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ της Γαλλίας
4. Μουράτ Α΄	δ. έκαψε δημόσια το έγγραφο (βούλλα) του αφορισμού του
5. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	ε. χρησιμοποίησε κινητά μεταλλικά στοιχεία για την εκτύπωση των βιβλίων
	στ. κατέλαβε την Προύσα το 1326

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Αναγέννηση.

240. ΘΕΜΑ 1_25454

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. λογοθέτης του Γενικού	α. νίκη στο Κοσσυφοπέδιο
2. καρδινάλιος Ουμβέρτος	β. Πρώτη Σταυροφορία
3. πάπας Ουρβανός Β΄	γ. πρώτος περίπλους της γης
4. Οσμάν	δ. Σχίσμα του 1054
5. Μαγγελάνος	ε. Τέταρτη Σταυροφορία
	στ. ευθύνη των οικονομικών ζητημάτων
	ζ. ιδρυτής του οθωμανικού κράτους

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των δυτικών επαρχιών αποτέλεσαν την ιδεολογική βάση της Εικονομαχίας.
2. Ο Μεθόδιος επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο.
3. Το εμπόριο στη Δυτική Ευρώπη προοδεύει από τα μέσα του 11^{ου} αιώνα.
4. Στα τέλη του Μεσαίωνα η αντίδραση στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία εκδηλωνόταν περισσότερο στις γερμανικές χώρες.
5. Ο Αμέρικο Βεσπούτσι ήταν ο πρώτος θαλασσοπόρος που έφτασε στην Αμερική.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), ανθρωπισμός.

241. ΘΕΜΑ 1_25456

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Καρλομάγνος	α. πρώτος περίπλους της γης
2. πατριάρχης Φώτιος	β. Τέταρτη σταυροφορία
3. πάπας Ιννοκέντιος	γ. ελέω θεού βασιλεύς
4. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	δ. Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ
5. Μαγγελάνος	ε. Πρώτο Σχίσμα
	στ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
	ζ. Σύνοδος του Τρέντο

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι σκλαβηνίες ήταν οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Περσών στη Χερσόνησο του Αίμου.
2. Το filioque απορρίφθηκε από τη Σύνοδο του 867 στο Βυζάντιο.
3. Η Μπρυζ και η Βρέμη ήταν ακμαία εμπορικά κέντρα της Δυτικής Ευρώπης κατά τον 12ο αι.
4. Ο καλβινισμός συνέβαλε στην ανάπτυξη του κεφαλαιοκρατικού συστήματος.

5. Η εισαγωγή πολύτιμων μετάλλων στην Ευρώπη μετά τις ανακαλύψεις συνετέλεσε στην πτώση της τιμής των αγαθών.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, καθολικός άνθρωπος.

242. ΘΕΜΑ 1_25627

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

α. το Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών

β. Ομολογία της Αυγούστας

γ. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους

δ. εφεύρεση της τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο

ε. έκδοση του πρώτου επίσημου εικονομαχικού διατάγματος που προέβλεπε την καταστροφή των εικόνων και διώξεις κατά των εικονόφιλων

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Ο Μωάμεθ αρχικά ήταν ένας πολυταξιδεμένος οδηγός καραβανιών από τη Μεδίνα.

2. Ο Κάρολος Μαρτέλος αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ το 732.

3. Η κήρυξη της Τέταρτης Σταυροφορίας έγινε από τον φιλόδοξο πάπα Ιννοκέντιο Γ΄.

4. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον Βάσκο ντα Γκάμα.

5. Η αποσαφήνιση του καθολικού δόγματος έγινε από τη Σύνοδο του Τρέντο (1545).

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, ανθρωπισμός.

243. ΘΕΜΑ 1_25631

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:

1. Ο Καρλομάγνος διαίρεσε την φραγκική επικράτεια σε 200 περίπου κομητείες.

2. Ο Πρόχειρος Νόμος ήταν ένα από τα σημαντικότερα νομοθετήματα των Ισαύρων.

3. Η ιδέα της σταυροφορίας πρόσφερε στον παπισμό την ευκαιρία να ενισχύσει τη θέση του απέναντι τους γερμανούς ηγεμόνες.

4. Η συγκρότηση ναυτικών εταιρειών που επενδύουν στο θαλάσσιο εμπόριο γενικεύεται από τον 12ο αιώνα.

5. Ο Ρήγας Βελεστινλής ή Φεραΐος έγραψε το έργο «Νεωτερική Γεωγραφία».

(II) Να τοποθετήσετε τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

α. ο πρώτος περίπλους της γης

β. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας

γ. έναρξη Εικονομαχίας

δ. Συνθήκη της Γάνδης

ε. Πρώτο Σχίσμα

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, καθολικός άνθρωπος (homo universalis).

244. ΘΕΜΑ 1_25695

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη χερσόνησο του Αίμου είναι γνωστές με τον όρο «θέματα».
 2. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε με τους Βενετούς ευνοϊκή εμπορική συνθήκη, εγκαινιάζοντας μια πολιτική παραχώρησης προνομίων.
 3. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Ορχάν.
 4. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον πορτογάλο θαλασσοπόρο Αλβαρέζ Καμπράλ.
 5. Η Αδελφική Διδασκαλία θεωρείται το πιο σημαντικό έργο του Ρήγα Φεραίου.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Δ΄ Σταυροφορία
 - β. Μεταρρύθμιση του Λουθήρου
 - γ. Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας
 - δ. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη
 - ε. Σχίσμα μεταξύ της ορθόδοξης Ανατολικής και Ρωμαϊκής Εκκλησίας
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, καθολικός άνθρωπος (homo universalis).

245. ΘΕΜΑ 1_25697

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Το τροχοφόρο άροτρο είναι μία από τις τεχνολογικές καινοτομίες της γεωργικής επανάστασης.
 2. Τον 12ο αι. η εμπορική δραστηριότητα περιορίζεται στις ναυτικές πόλεις της Ιταλίας.
 3. Μετά την αποκατάσταση στον βυζαντινό θρόνο του αυτοκράτορα Ισαακίου Β΄ Αγγέλου, οι σταυροφόροι εγκατέλειψαν την Κωνσταντινούπολη.
 4. Η περίοδος της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο αρχίζει με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
 5. Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας αποτελούσε μία διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη και συνέβαλε στην ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Ηράκλειος	α. εξαπέλυσε την πρώτη επίθεση κατά των εικόνων
2. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	β. συμμετείχε στη σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας
3. Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος	γ. επί της βασιλείας του η εικονομαχία εξελίχθηκε σε εκστρατεία εναντίον των μοναχών και των μοναστηριών
4. Μιχαήλ Γ΄	δ. υιοθέτησε τον τίτλο βασιλεύς, πιστός εν Χριστώ
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. επί της βασιλείας του καταδικάστηκε η εικονομαχία από τη Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο

	στ. βάπτισε χριστιανό τον ηγεμόνα των βουλγάρων, δίνοντάς του το όνομά του

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Νεαρές, Καθολικός άνθρωπος.

246. ΘΕΜΑ 1_25700

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Λέων Γ΄	α. Αίτημα στους σταυροφόρους για βοήθεια για την επαναφορά του στον θρόνο.
2. Ηράκλειος	β. Σύναψη συνθήκης με τους Γενουάτες
3. Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος	γ. Καθιέρωση των ελληνικών ως επίσημης γλώσσας του κράτους.
4. Βασίλειος Β΄	δ. Υπεράσπιση της Κωνσταντινούπολης με αυτοθυσία
5. Ισαάκιος Β΄ Άγγελος	ε. Σύνοδος της Ιέρειας
6. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	
7. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α.** Τριακονταετής Πόλεμος
- β.** Μάχη της Λειψίας
- γ.** Κατάληψη της Βαστίλλης
- δ.** Ομολογία της Αυγούστας
- ε.** Δόγμα Μονρόε

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, Αναγέννηση.

247. ΘΕΜΑ 1_25776

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. υπερασπίστηκε την Πόλη κατά την πολιορκία της από τον Μωάμεθ
2. Ισαάκιος Β΄ Άγγελος	β. κατέλαβε πραξικοπηματικά τον Βυζαντινό θρόνο
3. Θεόδωρος Λάσκαρης	γ. αναζήτησε βοήθεια από τη Δύση για την απόκρουση των Οθωμανών
4. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος	δ. ίδρυσε την Αυτοκρατορία της Νίκαιας
5. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	ε. αποκαταστάθηκε στον Βυζαντινό θρόνο από τους Σταυροφόρους
6. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	
7. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Δόγμα Μονρόε
- β. Έναρξη της πανδημίας του Μαύρου Θανάτου
- γ. Σύναψη συνθήκης του Μιχαήλ Παλαιολόγου με τους Γενουάτες
- δ. Παράπλους του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας από τον Βαρθολομαίο Ντιάζ
- ε. Μάχη του Κοσσυφοπεδίου μεταξύ Σέρβων και Οθωμανών

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σώμα των γενιτσάρων, ανθρωπισμός.

248. ΘΕΜΑ 1_25777

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Ρουσσό	α. εισηγήθηκε τον εξανθρωπισμό της ποινικής δικαιοσύνης
2. Άνταμ Σμιθ	β. νίκησε τους Άραβες στη μάχη του Πουατιέ
3. Πετράρχης	γ. διακήρυξε τον σεβασμό στην προσωπικότητα του παιδιού
4. Μπεκαρία	δ. υπέρμαχος της ανεξιθρησκίας
5. Κάρολος Μαρτέλος	ε. πρόδρομος της Αναγέννησης
6. Μοντεσκιέ	
7. Βολταίρος	

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- 1. Οι σκλαβηνίες αποτελούσαν νησίδες βουλγαρικού πληθυσμού στα εδάφη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
- 2. Ο εκχριστιανισμός άλλων λαών αποτελούσε έναν από τους τρόπους άσκησης βυζαντινής διπλωματίας.
- 3. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας της φεουδαρχίας βρίσκεται ο φεουδάρχης.
- 4. Στον θεσμό των εμποροπανηγύρεων εντοπίζονται οι πρώτες εκδηλώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- 5. Κληρονόμος της πνευματικής παράδοσης του Βυζαντίου μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης φιλοδόχησε να γίνει η Ρωσία.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: χαλίφης, Αναγέννηση.

249. ΘΕΜΑ 1_26064

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- 1. Ο λογοθέτης του Γενικού ήταν ένα είδος πρωθυπουργού.
- 2. Τον Μάρτιο του 843 η σύνοδος που συγκλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη αποφάσισε την αποκατάσταση των εικόνων.
- 3. Ο Κάρολος Μαρτέλος υπήρξε ο ιδρυτής της δυναστείας των Μεροβιγγείων.

4. Στο βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) δεσπόζει ο ιερέας με το αδιαμφισβήτητο ηθικό κύρος του.

5. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας το 1487.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Δίαϊτα (1529)	α. επίσημη αναγνώριση υποτέλειας
2. Σύνοδος της Φερράρας- Φλωρεντίας	β. αποκήρυξη του λουθηρανισμού
3. Σύνοδος του Τρέντο	γ. καταδίκη της εικονομαχίας
4. Ζ' Οικουμενική Σύνοδος	δ. πλήρης υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία
5. τελετή της περιβολής	ε. διαίρεση Γερμανίας σε κράτη καθολικά και διαμαρτυρόμενα
	στ. ηθικοπνευματική ανασυγκρότηση και αποσαφήνιση του καθολικού δόγματος

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: φέουδο, καθολικός άνθρωπος.

250. ΘΕΜΑ 2_24482

- α. Πότε και από ποιους ιδρύθηκε η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας και ποια ήταν η εξέλιξή της;
β. Ποια αντίληψη σχετικά με την αγωγή και την επιστήμη κυριάρχησε κατά την περίοδο της Αναγέννησης;

251. ΘΕΜΑ 2_24483

- α. Ποιες συνέπειες είχε η δημιουργία των θεμάτων για το αμυντικό σύστημα και την κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου;
β. Ποια ήταν η συμβολή των Ελλήνων λογίων στην ανάπτυξη του τομέα των ανθρωπιστικών σπουδών στη Δύση κατά τον 15ο – 16ο αιώνα;

252. ΘΕΜΑ 2_24485

- α. Ποια ήταν η κύρια αιτία και ποιες οι αφορμές του Σχίσματος των δύο Εκκλησιών; Σε ποιους θρησκευτικούς ιεράρχες μπορούν να αποδοθούν σημαντικές ευθύνες για την εξέλιξη αυτή;
β. Ποιον ρόλο έπαιξε η εφεύρεση της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

253. ΘΕΜΑ 2_24491

- α. Τι αποφασίστηκε στη Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας και πώς επηρέασαν οι αποφάσεις της Συνόδου τις σχέσεις του βυζαντινού λαού με τους Λατίνους;
β. Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά του «καθολικού ανθρώπου», που οραματίζονταν οι ανθρωπιστές;

254. ΘΕΜΑ 2_24564

- α. Ποιους τρόπους και μέσα χρησιμοποιούσε η Βυζαντινή διπλωματία και ποιοι ήταν υπεύθυνοι για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής;

β. Από ποιες πόλεις της Ευρώπης ξεκίνησε η Αναγέννηση και ποια ήταν η αντίληψη του αναγεννησιακού ανθρώπου για την αγωγή και την επιστήμη;

255. ΘΕΜΑ 2_24632

- α. Ποια συνέπεια είχε η απώλεια μεγάλου μέρους των ανατολικών επαρχιών του Βυζαντίου μετά το 630 μ. Χ.;
- β. Ποιον ρόλο έπαιζαν οι ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας και τα πανεπιστήμια στη διαμόρφωση της πνευματικής κίνησης της Αναγέννησης;

256. ΘΕΜΑ 2_24674

- α. Σε ποια θεολογικά και δογματικά ζητήματα στηρίχθηκε η διαμάχη που οδήγησε στο Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών το 1054 και ποια ήταν η κύρια αιτία του;
- β. Ποια ήταν η νέα αντίληψη της Αναγέννησης σχετικά με την αγωγή και την επιστήμη;

257. ΘΕΜΑ 2_24816

- α. Ποιες οικονομικές μεταβολές προκαλούνται στη Δυτική Ευρώπη με την ίδρυση των πόλεων;
- β. Ποια ήταν η συμβολή της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

258. ΘΕΜΑ 2_24821

- α. Να περιγράψετε τα επιτεύγματα του Ιωάννη Βατάτζη στον χώρο της εσωτερικής πολιτικής και της οικονομίας.
- β. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του «καθολικού ανθρώπου» (homo universalis);

259. ΘΕΜΑ 2_24829

- α. Πώς αντιμετώπισε η Βυζαντινή αυτοκρατορία την εγκατάσταση πολυάριθμων σλαβικών πληθυσμών στις ευρωπαϊκές επαρχίες της, τον 7ο και ως τα τέλη του 8ου αι.;
- β. Ποιοι ήταν οι λόγοι που η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις οικονομικά ακμαίες πόλεις της Ιταλίας;

260. ΘΕΜΑ 2_24832

- α. Ποιες ήταν οι συνέπειες από την οικονομική εξαθλίωση των φτωχών και την επιβολή νέων φόρων στη Δύση στα τέλη του 13ου και στις αρχές του 14ου αι.;
- β. Ποια ήταν η συμβολή της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

261. ΘΕΜΑ 2_24905

- α. Να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα που είχε στην άμυνα και την κοινωνική οργάνωση του βυζαντινού κράτους η διοικητική μεταρρύθμιση των θεμάτων.
- β. Να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους αναζήτησε ο άνθρωπος της Αναγέννησης τη ρήξη με τον Μεσαίωνα και την έκφραση των νέων ιδεών.

262. ΘΕΜΑ 2_25037

- α. Για ποιους λόγους ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός δέχτηκε με δυσπιστία τους σταυροφόρους στην Κωνσταντινούπολη;

β. Να παρουσιάσετε τα χαρακτηριστικά του «καθολικού ανθρώπου» με βάση τις αντιλήψεις των φορέων του ανθρωπισμού;

263. ΘΕΜΑ 2_25043

- α. Να αναφερθείτε στα επιμέρους θεολογικά/δογματικά ζητήματα, στα οποία διαφώνησαν μεταξύ τους οι Εκκλησίες της Ρώμης και της Κωνσταντινούπολης και να προσδιορίσετε τη βασική αιτία που οδήγησε στο Σχίσμα του 1054.
- β. Να αναφερθείτε στη συμβολή της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού.

264. ΘΕΜΑ 2_25126

- α. Να παρουσιάσετε την εξέλιξη των σχέσεων του Βυζαντίου με τις ιταλικές ναυτικές πόλεις κατά το 10^ο αι. και τις συνέπειες που είχε στα συμφέροντα της αυτοκρατορίας.
- β. Να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους το κίνημα της Αναγέννησης ξεκίνησε από πόλεις της Ιταλίας και πώς συνέβαλαν τα πανεπιστήμια στην ανάπτυξή του.

265. ΘΕΜΑ 2_25130

- α. Μετά τις μεταβολές που εκδηλώθηκαν στην εξέλιξη της αγροτικής κοινότητας τον 8ο αιώνα, ποια επίπτωση είχε η αλληλεγγύη των μελών της και πώς έδρασαν οι Μακεδόνες αυτοκράτορες κατά των δυνατών;
- β. Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει ο άνθρωπος, σύμφωνα με τους φορείς του ανθρωπισμού και ποιον τύπο ανθρώπου αυτοί οραματίζονταν;

266. ΘΕΜΑ 2_25134

- α. Πώς διαμορφώνεται η ανώτερη τάξη στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία από τα τέλη του 10ου αιώνα;
- β. Ποια νέα αντίληψη εκφράζεται για την αγωγή και την επιστήμη κατά την περίοδο της Αναγέννησης;

267. ΘΕΜΑ 2_25144

- α. Σε ποια ενέργεια προχώρησαν οι σταυροφόροι στα τέλη Μαρτίου του 1204 και ποιες ήταν οι άμεσες συνέπειες της άλωσης της Κωνσταντινούπολης τον Απρίλιο του 1204;
- β. Για ποιους λόγους η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις ακμαίες πόλεις της Ιταλίας;

268. ΘΕΜΑ 2_27398

- α. Να παρουσιάσετε τους παράγοντες που διαμόρφωσαν την ιδέα των Σταυροφοριών στη Δυτική Ευρώπη τον 11ο αιώνα.
- β. Να περιγράψετε τον τύπο του καθολικού ανθρώπου, όπως τον οραματίστηκαν οι φορείς του ανθρωπισμού.

269. ΘΕΜΑ 2_27414

- α. Ποια πολιτική ακολούθησε το Βυζάντιο έναντι των Βενετών από τον 10^ο αιώνα και κυρίως ο αυτοκράτορας Βασίλειος Β' και ποια τα αποτελέσματά της;
- β. Πώς συνέβαλε η εφεύρεση της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

270. ΘΕΜΑ 2_27428

- α. Να παρουσιάσετε την προσπάθεια ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο το 1261 και τα άμεσα αποτελέσματά της.
- β. Γιατί η εφεύρεση της τυπογραφίας συνέβαλε καθοριστικά στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

271. ΘΕΜΑ 2_27458

- α. Ποια τα αποτελέσματα της στέψης του Καρλομάγνου το 800 στη Ρώμη στις σχέσεις Βυζαντίου και Δύσης;
- β. Μέσα σε ποιες συνθήκες οι ανθρωπιστές στράφηκαν στην αναβίωση των κλασικών σπουδών και ποια είναι η διαφορά τους με τους Βυζαντινούς στο θέμα αυτό;

272. ΘΕΜΑ 2_27461

- α. Ποια στοιχεία καταδεικνύουν τη στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας από τα μέσα του 7ου ως τα μέσα του 9ου αιώνα;
- β. Με ποιον τρόπο συνέβαλε η εφεύρεση της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

273. ΘΕΜΑ 2_27471

- α. Ποια οικονομικοκοινωνικά και πνευματικά χαρακτηριστικά παρουσιάζουν οι ευρωπαϊκές πόλεις κατά τη διάρκεια του 11ου – 12ου αιώνα;
- β. Ποια στοιχεία συνθέτουν την προσωπικότητα του «καθολικού ανθρώπου» σύμφωνα με τη θεώρηση των φορέων του ανθρωπισμού;

274. ΘΕΜΑ 2_27483

- α. Ποια πολιτική σκοπιμότητα ώθησε τους αυτοκράτορες της δυναστείας των Ισαύρων στην εικονομαχία;
- β. Να αναφέρετε τα κύρια χαρακτηριστικά του καθολικού ανθρώπου σύμφωνα με τους φορείς του ανθρωπισμού.

275. ΘΕΜΑ 2_27511

- α. Να περιγράψετε την εποικιστική πολιτική που εφάρμοσε το Βυζάντιο, προκειμένου να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των σλαβικών πληθυσμών. Ποια ήταν τα αποτελέσματά της;
- β. Για ποιους λόγους η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις ακμαίες πόλεις της Ιταλίας;

276. ΘΕΜΑ 2_27652

- α. Πώς διαμορφώθηκαν οι σχέσεις του Βυζαντίου με τις ιταλικές ναυτικές πόλεις στη διάρκεια του 10^{ου} αιώνα ;
- β. Ποια ήταν η συμβολή της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;

277. ΘΕΜΑ 2_27659

- α. Πώς πραγματοποιήσε ο Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος την ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους;
- β. Να εξηγήσετε πώς η τυπογραφία συνέβαλε στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού.

278. ΘΕΜΑ_2_27661

- α. Ποιες ήταν οι συνέπειες των εμποροπανηγύρεων του τέλους του 12ου αι. ως προς το χρηματοπιστωτικό σύστημα;
β. Ποιες συνέπειες είχε η παρουσία Ελλήνων λογίων στη Δύση τον 15ο και 16ο αι;

279. ΘΕΜΑ_3_25555

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από την ιστορική πηγή που σας δίνεται, να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα εξής:

- α. Ποιο ήταν το περιεχόμενο των ανθρωπιστικών σπουδών κατά την Αναγέννηση και τι εξυπηρετούσε;
β. Ποιος είναι ο σκοπός του μορφωμένου ανθρώπου και γενικότερα της παιδείας, σύμφωνα με τους ουμανιστές;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι αναγεννησιακοί λόγιοι και καλλιτέχνες παρόλο που δεν απέρριπταν τη χριστιανική διδασκαλία και δεν ήρθαν σε ρήξη με την Εκκλησία, έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στα εγκόσμια και στην υλική ζωή. [...] Δημιούργησαν σχολεία και ακαδημίες στις ιταλικές αυλές και πόλεις, τα οποία εστίαζαν στην κλασική λογοτεχνία και ιστορία, αποκαλώντας το νέο πρόγραμμα διδασκαλίας «studia humanitatis»²¹ ή ουμανισμό. Οι ουμανιστές θεωρούσαν την εντρύφηση στους κλασικούς ως την καλύτερη προπαρασκευή για μια καριέρα στον χώρο της πολιτικής, καθώς δίδασκαν σε κάποιον πώς να επιχειρηματολογεί πειστικά, να γράφει κατανοητά και να μιλάει με ευφράδεια. Από την άλλη πλευρά, δίδασκαν ότι στόχος κάθε μορφωμένου ατόμου θα πρέπει να είναι μια ζωή ενεργός στα εγκόσμια και ότι η μόρφωση δεν μπορεί απλώς να έχει ιδιωτικά ή θρησκευτικά κίνητρα, αλλά να στοχεύει στο κοινό καλό.

Merry E. Weisner-Hanks, Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη 1450-1789, Αθήνα 2006, σ. 36-37.

280. ΘΕΜΑ_3_28646

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από την ιστορική πηγή που σας δίνεται:

- α. να αναφερθείτε στα βασικά στοιχεία του κινήματος του Ανθρωπισμού κατά την περίοδο της Αναγέννησης
β. να περιγράψετε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νέου τύπου ανθρώπου που οραματίζονταν να διαμορφώσουν οι ανθρωπιστές.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι αναγεννησιακοί λόγιοι και καλλιτέχνες παρόλο που δεν απέρριπταν τη χριστιανική διδασκαλία και δεν ήρθαν σε ρήξη με την Εκκλησία, έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στα εγκόσμια και στην υλική ζωή. [...] Δημιούργησαν σχολεία και ακαδημίες στις ιταλικές αυλές και πόλεις, τα οποία εστίαζαν στην κλασική λογοτεχνία και ιστορία, αποκαλώντας το νέο πρόγραμμα διδασκαλίας «studia humanitatis»²² ή ουμανισμό. Οι ουμανιστές θεωρούσαν την εντρύφηση στους κλασικούς ως την καλύτερη προπαρασκευή για μια καριέρα στον χώρο της πολιτικής, καθώς δίδασκαν σε κάποιον πώς να επιχειρηματολογεί πειστικά, να γράφει κατανοητά και να μιλάει με ευφράδεια.²³ Από την άλλη πλευρά, δίδασκαν ότι στόχος κάθε μορφωμένου ατόμου θα πρέπει να είναι μια ζωή ενεργός στα εγκόσμια και ότι η μόρφωση δεν μπορεί απλώς να έχει ιδιωτικά ή θρησκευτικά κίνητρα, αλλά να στοχεύει στο κοινό καλό.

²¹ Ανθρωπιστικές σπουδές

²² Ανθρωπιστικές Σπουδές

281. ΘΕΜΑ_3_29531

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να αναφερθείτε στους τρόπους με τους οποίους συνεχίστηκε η επιρροή της πνευματικής παράδοσης του Βυζαντίου μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς:

- α. στους σλαβικούς λαούς και ειδικά στη Ρωσία;
- β. στη Δυτική Ευρώπη μέσω των Ελλήνων λογίων από τον 15ο αιώνα και μετά;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το Βυζάντιο αλώθηκε το 1453, οι πνευματικές όμως και πολιτικές του παραδόσεις επέζησαν και συνέχισαν να επιδρούν τόσο στα παλαιά βυζαντινά εδάφη όσο και έξω από τα παλαιά όρια της αυτοκρατορίας [...]. Στους αιώνες της τουρκικής δουλείας η ορθόδοξη πίστη ήταν για τους Έλληνες, τους Βουλγάρους και τους Νοτιοσλάβους η έκφραση της πνευματικής και εθνικής τους ταυτότητας, και προφύλαξε τους βαλκανικούς λαούς από τον αφανισμό μέσα στην τουρκική πλημμύρα. [...] Η Ορθοδοξία ήταν επίσης το πνευματικό λάβαρο, κάτω από το οποίο συνενώθηκαν οι ρωσικές χώρες και το κράτος της Μόσχας πέτυχε να ανυψωθεί σε μεγάλη δύναμη, καθώς αναδείχθηκε σε φυσικό κέντρο του ορθόδοξου κόσμου [...]. Μεγαλύτερη ακόμη ακτινοβολία ασκούσε τώρα ο βυζαντινός πολιτισμός στην Ανατολή και στη Δύση. Το Βυζάντιο ήταν δότης, ενώ η Δύση δέκτης. Ιδιαίτερα στην περίοδο της Αναγέννησεως, [...] ο δυτικός κόσμος βρήκε στο Βυζάντιο την πηγή, από την οποία γεύθηκε τους θησαυρούς της αρχαιότητας. Το Βυζάντιο [...] διέσωσε από τον αφανισμό το ρωμαϊκό δίκαιο, τα ελληνικά γράμματα, τη φιλοσοφία και την επιστήμη, για να παραδώσει στη συνέχεια την ανεκτίμητη αυτή κληρονομιά στους λαούς της δυτικής Ευρώπης, που είχαν ωριμάσει για να την δεχθούν.

Ostrogorsky, G. , Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Γ', Ιστορικές Εκδόσεις Βασιλόπουλος, Αθήνα 1981, σ. 276-277.

282. ΘΕΜΑ_1_24782

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου αποτέλεσαν σταθμό για τη διαμόρφωση του συστήματος της φεουδαρχίας.
 2. Ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων άρχισε να διαδίδεται κατά την περίοδο της Αναγέννησης.
 3. Οι Λατίνοι κατά την παραμονή τους στην Κωνσταντινούπολη επέβαλαν βαρύτατη φορολογία προκαλώντας αντιδράσεις.
 4. Ο Ιωάννης Βατάτζης επένδυσε ιδιαίτερα στην ανάπτυξη του εμπορίου.
 5. Ο Χριστόφορος Κολόμβος, όταν αποβιβάστηκε στο Σαν Σαλβαδόρ (1492), πίστεψε πως είχε φθάσει στις Ινδίες.
- (II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Μωάμεθ	α. κάλεσε τους πιστούς σε ιερό πόλεμο για την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων
2. Ηράκλειος	β. αρχηγός της Τέταρτης Σταυροφορίας
3. Ουρβανός Β΄	γ. υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο πιστός εν Χριστώ βασιλεύς
4. Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός	δ. γνώριζε τον Χριστιανισμό και τον Ιουδαϊσμό
5. Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος	ε. ήταν ο τελευταίος αυτοκράτορας της Κωνσταντινούπολης
	στ. ζήτησε βοήθεια από τη Δύση κατά των Τούρκων

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, ανθρωπισμός.

283. ΘΕΜΑ 1_24789

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η Εικονομαχική πολιτική που υιοθέτησαν οι Ίσαυροι δημιούργησε ρήγμα στις σχέσεις της Ορθόδοξης με την Καθολική Εκκλησία.
2. Από τα μέσα του 7ου έως τα μέσα του 9ου αι. η βυζαντινή κυριαρχία εδραιώθηκε με την επέκταση του θεσμού των θεμάτων και τη δημιουργία ναυτικών θεμάτων.
3. Υπεύθυνος για την υποδοχή ξένων πρεσβευτών ήταν ο Λογοθέτης του Δρόμου.
4. Οι Οθωμανοί κατά την επέκτασή τους επέδειξαν μηδαμινή θρησκευτική ανεκτικότητα απέναντι στους χριστιανικούς αγροτικούς πληθυσμούς.
5. Ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος απέρριψε στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας την υπαγωγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία, υπακούοντας στην επιθυμία του βυζαντινού λαού.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα (Εγίρα).
- β. Ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο.
- γ. Ανακάλυψη της Βραζιλίας από τον Αλβαρέζ Καμπράλ.
- δ. Σύνοδος Φερράρας – Φλωρεντίας.
- ε. Εκχριστιανισμός των Μοραβίων.

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, βασιλικοί.

284. ΘΕΜΑ 1_29286

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Μ. Ασία περί τα μέσα του 7ου αιώνα.
2. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς» με την προσθήκη «πιστός εν Χριστώ».
3. Η σύνοδος της Ιέρειας (754) καταδίκασε την εικονομαχία.

4. Η στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας εκφράζεται αποκλειστικά με την οικοδόμηση πολλών κάστρων.
5. Η Επαναγωγή είναι μια συλλογή νομοθετημάτων που καθορίζουν με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Καρδινάλιος Ουμβέρτος	α. πρώτος περίπλους της γης
2. Βοννιφάτιος Μομφερατικός	β. έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας το 1487
3. Ιωάννης Γουτεμβέργιος	γ. εκπρόσωπος της Ρώμης στις διαπραγματεύσεις που οδήγησαν στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
4. Βαρθολομαίος Ντιάζ	δ. αρχηγός των φεουδαρχών κατά την Δ' Σταυροφορία
5. Χριστόφορος Κολόμβος	ε. εφηύρε την τυπογραφία
6. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, γενίτσαροι.

285. ΘΕΜΑ 2_24543

- α. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Βυζαντίου με τις ιταλικές ναυτικές πόλεις στη διάρκεια του 10ου αι.;
- β. Να παρουσιάσετε πώς ανακαλύφθηκε η Αμερική από τον Χριστόφορο Κολόμβο.

286. ΘΕΜΑ 2_25135

- α. Ποια είναι τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των νέων πόλεων στη Δυτική Ευρώπη τον 11ο και 12ο αιώνα;
- β. Να παρουσιάσετε τα αίτια και τα αποτελέσματα του πρώτου περίπλου της γης.

287. ΘΕΜΑ 2_27469

- α. Ποια εποικιστική πολιτική εφάρμοσε το Βυζαντινό κράτος για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της ευρείας εγκατάστασης σλαβικών πληθυσμών στις ευρωπαϊκές επαρχίες του;
- β. Να παρουσιάσετε τις εξερευνητικές αποστολές των πορτογάλων θαλασσοπόρων στα τέλη του 15ου αιώνα που στόχευαν στην ανακάλυψη του θαλάσσιου δρόμου προς τις Ινδίες.

288. ΘΕΜΑ 2_27484

- α. Ποιες ήταν οι επιδιώξεις της εσωτερικής και οικονομικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη και με ποιες ενέργειες τις υλοποίησε;
- β. Για ποιον λόγο ταξίδεψε ο Φερδινάνδος Μαγγελάνος τον 16^ο αιώνα και με ποιον τρόπο αποδείχθηκε ότι η γη είναι σφαιρική;

289. ΘΕΜΑ 2_24495

- α. Σε ποιες περιοχές της Ευρώπης ξεκίνησε η διάδοση του θεσμού των εμποροπανηγύρεων από τα τέλη του 12^{ου} αιώνα και τι είδους συναλλαγές πραγματοποιούνταν σε αυτές;
- β. Πώς επηρεάστηκε η κοινωνία και η ανάπτυξη επιστημονικών κλάδων από τις οικονομικές μεταβολές που συνέβησαν στην Ευρώπη μετά τις Ανακαλύψεις;

290. ΘΕΜΑ 2_24496

- α. Κάτω από ποιες συνθήκες πραγματοποιήθηκε η αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία το 863 και ποια ήταν τα αποτελέσματά της;
- β. Πώς επηρέασαν οι γεωγραφικές ανακαλύψεις τη μετατόπιση του κέντρου της παγκόσμιας οικονομίας και ποιες οικονομικές μεταβολές συνέβαλαν στο να τεθούν οι βάσεις του κεφαλαιοκρατικού συστήματος στην Ευρώπη;

291. ΘΕΜΑ 2_24534

- α. Ποια ήταν η τελευταία προσπάθεια του αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγου, για να εξασφαλίσει τη βοήθεια της Δύσης;
- β. Ποια σημαντική συνέπεια είχαν οι γεωγραφικές ανακαλύψεις;

292. ΘΕΜΑ 2_24554

- α. Ποιες ήταν οι διαφωνίες και ποια η κύρια αιτία που οδήγησαν στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών; Πότε έγινε αντιληπτή η σημασία του;
- β. Ποιες ήταν οι οικονομικές συνέπειες των γεωγραφικών ανακαλύψεων στην Ευρώπη στους τομείς της βιοτεχνίας και της γεωργίας;

293. ΘΕΜΑ 2_24812

- α. Να εκθέσετε τα χαρακτηριστικά της μεσαιάς τάξης στο Βυζάντιο κατά τον 10ο και 11ο αιώνα.
- β. Να εξηγήσετε με ποιον τρόπο οι ανακαλύψεις συνέβαλαν στην εδραίωση του κεφαλαιοκρατικού συστήματος.

294. ΘΕΜΑ 2_24828

- α. Πώς διαμορφώθηκαν οι σχέσεις του Βυζαντίου με τις ιταλικές ναυτικές πόλεις τον 10^ο αιώνα και με ποιες συνέπειες;
- β. Ποιες κοινωνικές συνέπειες είχαν οι οικονομικές μεταβολές των Ανακαλύψεων;

295. ΘΕΜΑ 2_24906

- α. Ποια μέτρα πήρε ο Καρλομάγνος για την εσωτερική οργάνωση του Φραγκικού κράτους;
- β. Πώς επέδρασαν στον μετασχηματισμό της ευρωπαϊκής κοινωνίας οι οικονομικές μεταβολές που επέφεραν οι Ανακαλύψεις;

296. ΘΕΜΑ 2_25137

- α.** Πότε και πώς συντελέστηκε η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους και ποιες ήταν οι συνέπειές της;
- β.** Ποια τα αποτελέσματα των οικονομικών μεταβολών της περιόδου μετά τις Ανακαλύψεις στην κοινωνία της Ευρώπης;

297. ΘΕΜΑ 2_27399

- α.** Ποια ήταν η ιστορική διαδρομή της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας;
- β.** Να παρουσιάσετε τις συνέπειες των γεωγραφικών ανακαλύψεων στους τομείς της βιοτεχνίας και της γεωργίας στην Ευρώπη.

298. ΘΕΜΑ 2_27425

- α.** Με ποιον τρόπο οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις του κράτους των Οθωμανών συνέβαλαν στην εξάπλωσή του;
- β.** Ποιες οικονομικές μεταβολές προκάλεσε η εισαγωγή πολύτιμων μετάλλων στην Ευρώπη μετά τις Ανακαλύψεις;

299. ΘΕΜΑ 2_27467

- α.** Ποιες πρωτοβουλίες ανέλαβε το Βυζάντιο στο ζήτημα του εκχριστιανισμού των Βουλγάρων και ποια ήταν τα αποτελέσματά τους;
- β.** Να προσδιορίσετε τις συνέπειες που είχαν οι Ανακαλύψεις στον τομέα της νομισματικής κυκλοφορίας και της βιοτεχνίας.

300. ΘΕΜΑ 2_27482

- α.** Να παρουσιάσετε τα οφέλη που προσδοκούσε να αποκομίσει ο παπισμός από την ιδέα των σταυροφοριών και τους λόγους που ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός την αντιμετώπιζε με δυσπιστία.
- β.** Να παρουσιάσετε τις οικονομικές μεταβολές που επέφεραν οι Ανακαλύψεις στον τομέα των πολύτιμων μετάλλων και στη γεωργία.

301. ΘΕΜΑ 2_25786

Το παρακάτω κείμενο αναφέρεται στην οικονομική κατάσταση που διαμορφώνεται στην Ευρώπη μετά τις Ανακαλύψεις, δεδομένης της συσσώρευσης κεφαλαίου από το εμπόριο και της εισαγωγής μεγάλων ποσοτήτων πολύτιμων μετάλλων. Με βάση τα δεδομένα αυτά και αξιοποιώντας τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α.** Ποιες κοινωνικές κατηγορίες του πληθυσμού απειλούνται περισσότερο με πτώχευση από τις οικονομικές εξελίξεις που σημειώνονται στην Ευρώπη μετά τις Ανακαλύψεις;
- β.** Ποιες είναι οι συνέπειες της συσσώρευσης κεφαλαίου και πολύτιμων μετάλλων στην Ευρώπη ως προς τη διαμόρφωση της αναλογίας ανάμεσα στους μισθούς και στο κόστος ζωής;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο έμπορος Παλέτο από την Κρεμόνα είχε το 1546 κέρδος 9.000 λίρες, αλλά έχασε τον ίδιο χρόνο 12.000 (προφανώς από άλλη επιχείρηση). Παράλληλα με θεαματικές πτωχεύσεις βρίσκουμε αναρίθμητα παραδείγματα μέσω και μικρών εμπόρων που υποχρεώθηκαν σε πτώχευση.[...] Διαπιστώνουμε πράγματι σε όλες τις χώρες μια υστέρηση, πολύ καθαρή, της αύξησης των μισθών σε σχέση με το κόστος ζωής. Ο μισθός των εργατών που ήταν απασχολημένοι στο Δημαρχείο της Στοκχόλμης αυξήθηκε έξι φορές από το 1460 μέχρι το 1550, ενώ η τιμή των δημητριακών αυξήθηκε οκτώ φορές.

Morineau, M., Histoire Universelle Larousse de poche, Le XVIe siecle 1492-1610, 1968, 387-389

302. ΘΕΜΑ 2_25899

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από την ιστορική πηγή που σας δίνεται, να αναφερθείτε:

- α. στις οικονομικές μεταβολές που σημειώθηκαν στην Ευρώπη μετά τις Ανακαλύψεις.
- β. Ποιες ήταν οι συνέπειες των περιγραφόμενων οικονομικών μεταβολών στον κοινωνικό μετασχηματισμό της Ευρώπης;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η σημαντικότερη συνέπεια αυτής της μετακίνησης που έχει μείνει στην ιστορία με τον όρο «Εμπορική Επανάσταση» ήταν η προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως. Οι υπερπόντιες χώρες αποτελούσαν μια απέραντη αγορά και κατά συνέπεια η οικονομική δραστηριότητα μετατοπίστηκε από τη Μεσόγειο στις ακτές του Ατλαντικού. Ταυτόχρονα, οι υπερπόντιες χώρες έδωσαν στον παλιό κόσμο προϊόντα με τα οποία δημιουργήθηκαν εντελώς νέες βιοτεχνίες. Επίσης, η επέκταση της Ευρώπης είχε ως συνέπεια την εισαγωγή στην Ευρώπη τόσο μεγάλων ποσοτήτων χρυσού και αργύρου, που οι τιμές των αγαθών που βασίζονταν γενικά σ' αυτά τα δύο μέταλλα, ανέβηκαν κατακόρυφα.[...] Αυτή η άνοδος των τιμών υποκίνησε ανοδικά την οικονομική δραστηριότητα, αλλά δημιούργησε σημαντική κοινωνική ένταση, ιδιαίτερα μεταξύ των γαιοκτημόνων και εκείνων των χωρικών που είχαν συνάψει μακροχρόνια συμβόλαια με τους κυρίους τους και των οποίων οι υποχρεώσεις εκφράζονταν σε χρήμα και ήταν σταθερές.

Shepard B. Clough & Richard T. Rapp, Ευρωπαϊκή Οικονομική Ιστορία, (μτφρ. Φ. Διαμαντόπουλος κ.ά.), τ. Α', Παπαζήση, Αθήνα 1979, σσ.181-182.

303. ΘΕΜΑ 2_30020

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιες ήταν οι οικονομικές συνέπειες των γεωγραφικών ανακαλύψεων;
- β. Ποιες ήταν οι επιδράσεις της οικονομικής ανάπτυξης, που προκλήθηκε ως συνέπεια των ανακαλύψεων, στην κοινωνία;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η σημαντικότερη συνέπεια αυτής της εξελίξεως ήταν η προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως. Οι υπερπόντιες χώρες αποτελούσαν μια απέραντη αγορά για όλα τα προϊόντα των μητροπόλεων[...]. Πρώτο, οι υπερπόντιες χώρες έδωσαν στον παλαιό κόσμο προϊόντα με τα οποία δημιουργήθηκαν εντελώς νέες βιομηχανίες. Δεύτερο, η επέκταση της Ευρώπης είχε σαν συνέπεια την εισαγωγή στην Ευρώπη τόσο μεγάλων ποσοτήτων χρυσού και αργύρου, που οι τιμές των αγαθών που βασίζονταν γενικά σ' αυτά τα δύο μέταλλα, ανέβηκαν κατακόρυφα. Αυτή η άνοδος των τιμών υποκίνησε ανοδικά την οικονομική δραστηριότητα αλλά δημιούργησε σημαντική κοινωνική ένταση, ιδιαίτερα μεταξύ των γαιοκτημόνων και εκείνων των χωρικών που είχαν συνάψει μακροχρόνια συμβόλαια με τους κυριούς τους και των οποίων οι υποχρεώσεις εκφράζονταν σε χρήμα και ήταν σταθερές. Τρίτο, οι υπερπόντιες κατακτήσεις είχαν την τάση να μετακινήσουν το εμπορικό κέντρο και κατά συνέπεια την οικονομική δραστηριότητα από τη Μεσόγειο στις ακτές του Ατλαντικού - μια μετακίνηση που έχει μείνει στην ιστορία με τον όρο «Εμπορική Επανάσταση».

Clough, Sh. & Rapp, R., Ευρωπαϊκή οικονομική ιστορία, τ. Α', (μτφρ. Φ. Διαμαντόπουλος κ.ά.), Παπαζήση, Αθήνα 1979, σσ. 181-182

304. ΘΕΜΑ 1_24659

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Την ανώτατη στρατιωτική και πολιτική εξουσία του θέματος ασκούσε ο στρατηγός.
 2. Τον 8ο αιώνα το Φραγκικό βασίλειο περιλάμβανε τη σημερινή Γαλλία και τμήμα της σημερινής Ισπανίας.
 3. Τον 11ο αιώνα η τάξη των επιχειρηματιών συμμετείχε ενεργά στην πολιτική ζωή του Βυζαντίου.
 4. Οι Μεγάλοι Κομνηνοί ίδρυσαν την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας.
 5. Τον 15ο στη Βαλκανική, ο βοεβόδας της Τρανσυλβανίας Ιωάννης Ουνυάδης δεν προκάλεσε δυσχέρειες στους Τούρκους.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Κατάληψη της Προύσας από τους Οθωμανούς
 - β. Εφεύρεση της τυπογραφίας
 - γ. Οργάνωση των πρώτων θεμάτων στη Μικρά Ασία
 - δ. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας
 - ε. Έναρξη της Εικονομαχίας
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), συγχωροχάρτια.

305. ΘΕΜΑ 1_24684

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Η εικονομαχία δεν διέρρηξε τις σχέσεις της βυζαντινής αυτοκρατορίας με τη Δύση.
 2. Η Γαλινοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας ανέλαβε να μεταφέρει και να εφοδιάζει με τρόφιμα τους Σταυροφόρους έναντι αμοιβής για ένα χρόνο.

3. Παρά τη γενναία ενίσχυση της Δύσης σε όπλα και στρατό, η στρατηγική δεινότητα του Μωάμεθ Β΄ οδήγησαν στην άλωση της Κωνσταντινούπολης.
 4. Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος εφηύρε την τυπογραφία το 1450.
 5. Στη Γερμανία, μετά την Ειρήνη της Αυγούστας, επικράτησε παντού το προτεσταντικό δόγμα.
- (II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Μπεκαρία	α. πρώτος πρόεδρος των ΗΠΑ
2. Λουδοβίκος	β. υπέρ της ανεξιθρησκείας και πνευματικής ανεκτικότητας
3. Μοντεσκιέ	γ. διάκριση των εξουσιών
4. Γεώργιος Ουάσιγκτον	δ. καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε
5. Βολταίρος	ε. νόμος προσφοράς και ζήτησης
	στ. εξανθρωπισμός της ποινικής δικαιοσύνης

- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: χαλίφης, συγχωροχάρτια.

306. ΘΕΜΑ 1_25117

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:
1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον τίτλο αυτοκράτωρ Ρωμαίων και καίσαρ.
 2. Ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων αρχίζει να διαδίδεται από τα τέλη του 12ου αι. κυρίως στη Φλάνδρα και στην Καμπανία.
 3. Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους πραγματοποιήθηκε το 1453.
 4. Η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας.
 5. Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος εφηύρε την τυπογραφία τον 16ο αι.
- (II) Να τοποθετήσετε τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. Ομολογία της Αυγούστας
 - β. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
 - γ. αποδημία του Μωάμεθ στη Μεδίνα
 - δ. Πρώτο Σχίσμα
 - ε. Σύνοδος της Φλωρεντίας

- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: θέματα, συγχωροχάρτια.

307. ΘΕΜΑ 1_25129

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Πρωτεργάτης του κινήματος της Εικονομαχίας ήταν ο Βασίλειος Β΄.
 2. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη χερσόνησο του Αίμου είναι γνωστές με τον όρο σκλαβηνίες.
 3. Κάτοχοι φέουδων μπορούσαν να είναι και εκκλησιαστικοί άρχοντες.
 4. Από τα τέλη του 16ου αιώνα στην Ευρώπη άρχισε να διαδίδεται ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.

5. Τον Νοέμβριο του 1095 ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τα θέματα ήταν:

- α. μετακινούμενες στρατιωτικές μονάδες στα εδάφη της Μ. Ασίας
- β. μόνιμες περιοχές εγκατάστασης στρατιωτικών μονάδων που μετεξελίχθηκαν σε διοικητικές περιφέρειες
- γ. κτήματα που διέθεταν οι στρατιώτες, από τα έσοδα των οποίων συντηρούσαν το άλογο και τον εξοπλισμό τους
- δ. κοινότητες χωριών

2. Για να ενισχύσει τη διοικητική οργάνωση του κράτους του ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος):

- α. διαίρεσε τη φράγκικη επικράτεια σε 200 περίπου κομητείες
- β. καθιέρωσε τον θεσμό των βασιλικών απεσταλμένων
- γ. προχώρησε σε θρησκευτική μεταρρύθμιση που συμπλήρωσε τη διοικητική μεταρρύθμιση
- δ. πήρε όλα τα παραπάνω μέτρα

3. Ο Ιωάννης Βατάτζης ήταν αυτοκράτορας:

- α. του Βυζαντίου
- β. της αυτοκρατορίας της Ηπείρου
- γ. της αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- δ. της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας

4. Θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη:

- α. η Μόσχα
- β. η Θεσσαλονίκη
- γ. η Αδριανούπολη
- δ. η Κωνσταντινούπολη

5. Τον πρώτο περίπλου της γης πραγματοποίησε ο:

- α. Φερδινάνδος Μαγγελάνος
- β. Βάσκο ντα Γκάμα
- γ. Χριστόφορος Κολόμβος
- δ. Αλβαρέζ Καμπράλ

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γενίτσαροι, συγχωροχάρτια.

308. ΘΕΜΑ_1_25553

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι σκλαβηνίες αποτελούσαν νησίδες Σλαβικού πληθυσμού στα εδάφη της σημερινής Ελλάδος τον 7ο αιώνα.
2. Η Εγίρα (622) θεωρείται η αρχή του χρονολογικού συστήματος των Αράβων.
3. Οι Ίσαυροι αποφάσισαν να εφαρμόσουν την εικονομαχική πολιτική προς όφελος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

4. Ο Λογοθέτης του Δρόμου είχε ανάμεσα στις αρμοδιότητές του ήδη από τον 7ο αιώνα την υποδοχή ξένων πρέσβων.

5. Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας επηρέασε ιδιαίτερα την τύχη του Βυζαντίου τον 13ο αιώνα.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

α. Υποταγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Καθολική στη Σύνοδο Φερράρας- Φλωρεντίας.

β. Ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας.

γ. Νίκη του Κάρολου Μαρτέλου επί των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας.

δ. Το Πρώτο Σχίσμα των δύο εκκλησιών.

ε. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας από τον πάπα Ουρβανό.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, συγχωροχάρτια.

309. ΘΕΜΑ 1_25706

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η εκκλησία της Ρώμης συντάχθηκε στο πλευρό των Ισαύρων κατά τη διάρκεια της Εικονομαχίας.

2. Η απώλεια των βυζαντινών κτήσεων στην Ιταλία από τους Νορμανδούς διευκολύνθηκε έμμεσα από το Σχίσμα.

3. Η ιδέα των σταυροφοριών ήταν οικεία στους Βυζαντινούς.

4. Τα κείμενα της αρχαίας γραμματείας μελετήθηκαν για πρώτη φορά κατά την περίοδο της Αναγέννησης.

5. Το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας επικράτησε για πρώτη φορά μετά την αμερικανική επανάσταση.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α' με τα στοιχεία της στήλης Β' (2 στοιχεία της στήλης Β' περισσεύουν).

A	B
1. Λάζαρος, Σέρβος ηγεμόνας	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. Ναπολέων Βοναπάρτης	β. Εικονομαχία
3. Ερρίκος Δ'	γ. Σχίσμα των δύο εκκλησιών
4. Λέων Γ' Ίσαυρος	δ. άλωση της Κωνσταντινούπολης
5. Μιχαήλ Κηρουλάριος	ε. Μάχη της Λειψίας
	στ. Πρώτη Σταυροφορία
	ζ. μάχη του Κοσσυφοπεδίου

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, συγχωροχάρτια.

310. ΘΕΜΑ 1_26065

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Υιό (filioque) τελικά απορρίφθηκε από τη Σύνοδο του 867.

2. Μεγάλες ευθύνες για το Σχίσμα του 1054 έχει ο πάπας Ουρβανός Β΄.
3. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκει στον πάπα Νικόλαο.
4. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Βασίλειο Β΄.
5. Το 1529 η Δίαιτα αποκέρυξε τον Λουθηρανισμό.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Χριστόφορος Κολόμβος	α. καθιέρωσε τον θεσμό των βασιλικών απεσταλμένων
2. Δάντης	β. πίστεψε πως είχε φτάσει στις Ινδίες
3. Βαρθολομαίος Ντιάζ	γ. κατέστησε την Αυτοκρατορία της Νίκαιας διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. προδρομική μορφή του ανθρωπισμού
5. Καρλομάγνος	ε. επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο
	στ. έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Τρίτη Ρώμη, συγχωροχάρτια.

311. ΘΕΜΑ 1_27830

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος	α. εκφραστής της ανεξιθρησκίας
2. Κάρολος ο Μέγας	β. οριστική αναστήλωση των εικόνων
3. πάπας Ουρβανός Β΄	γ. οριστικό Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
4. Βολταίρος	δ. στέψη στη Ρώμη
5. Θεοδώρα	ε. Πρώτη Σταυροφορία
	στ. Τέταρτη Σταυροφορία

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Σταθμό στη διαμόρφωση του φεουδαρχικού συστήματος αποτέλεσαν οι μεταρρυθμίσεις των διαδόχων του Καρλομάγνου.
2. Η γεωργική επανάσταση προκαλεί πρόοδο του εμπορίου, αφού το αγροτικό πλεόνασμα διατίθεται στις πόλεις.
3. Το 1261 ο Μιχαήλ Παλαιολόγος συνήψε με τους Βενετούς συνθήκη, για να λάβει πολεμική βοήθεια κατά της Γένουας.
4. Οι νομάδες Τούρκοι, που αργότερα έγιναν γνωστοί ως Οθωμανοί, προέρχονταν από την Κεντρική Ασία.
5. Η υπεροπλία των Τούρκων κατά την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 1453 σε έμπυχο και άψυχο υλικό ήταν συντριπτική.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Γενικού, δυνατοί, συγχωροχάρτια.

312. ΘΕΜΑ 2_24540

- α. Ποια ήταν τα επιτεύγματα στη διοίκηση και στην οικονομία του αυτοκράτορα της Νίκαιας Ιωάννη Βατάτζη;
β. Για ποιους λόγους προέκυψε κρίση στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία κατά την περίοδο της Αναγέννησης;

313. ΘΕΜΑ 2_24823

- α. Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά και τα αποτελέσματα της γεωργικής επανάστασης τον 11^ο αι.;
β. Για ποιους λόγους προέκυψε κρίση στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία κατά την περίοδο της Αναγέννησης;

314. ΘΕΜΑ 2_27420

- α. Ποια ήταν η κύρια αιτία του Σχίσματος των δύο Εκκλησιών (1054) και ποια πρόσωπα και με ποιες ενέργειες ευθύνονται γι' αυτό;
β. Ποια η συμβολή του ανθρωπιστικού κινήματος στην εκδήλωση της Μεταρρύθμισης;

315. ΘΕΜΑ 2_27481

- α. Να παρουσιάσετε τη λειτουργία και τη σημασία του θεσμού των εμποροπανηγύρεων από τα τέλη του 12^{ου} αιώνα.
β. Για ποιους λόγους το ηθικό κύρος της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας είχε υποχωρήσει μεταξύ των πιστών κατά τα τέλη του Μεσαίωνα;

316. ΘΕΜΑ 1_24465

- α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
 - β. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
 - γ. αποκλήρυξη Λουθηρανισμού από τη Δίαιτα
 - δ. Άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - ε. εφεύρεση της τυπογραφίας
- (II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Οι Σλάβοι οφείλουν τις απαρχές της εθνικής τους φιλολογίας:
 - α. στον ηγεμόνα της Βουλγαρίας Βόρη
 - β. στον φραγκικό κλήρο
 - γ. στους δύο Θεσσαλονικείς αδελφούς Μεθόδιο και Κωνσταντίνο-Κύριλλο
 - δ. στους Ρώσους μοναχούς
 2. Η πρωτοβουλία των Σταυροφοριών προήλθε:
 - α. από τους Γερμανούς ηγεμόνες
 - β. από τους πάπες
 - γ. από τους βυζαντινούς αυτοκράτορες

- δ. από τους φεουδάρχες της Δυτικής Ευρώπης
3. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας κατέστη διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη στα χρόνια:
- του Ιωάννη Βατάτζη
 - του Θεόδωρου Λάσκαρη
 - του Μιχαήλ Παλαιολόγου
 - του Αλέξιου Στρατηγόπουλου
4. Η δημογραφική και οικονομική φθορά που παρουσίασε η Δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 13ου - 14ου αιώνα οφείλεται:
- στην πείνα
 - στις επιδημίες
 - στον Εκατονταετή Πόλεμο
 - σε όλα τα παραπάνω
5. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ:
- έκανε τον πρώτο περίπλου της γης
 - ανακάλυψε την ήπειρο της Αμερικής
 - έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας
 - άνοιξε έναν νέο εμπορικό δρόμο προς τις Ινδίες
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Ανεικονικές αντιλήψεις, προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι.

317. ΘΕΜΑ 1_24468

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
- Με τη δημιουργία ναυτικών θεμάτων η βυζαντινή αυτοκρατορία θωράκισε τις παράλιες περιοχές.
 - Με την απόφαση της συνόδου της Κωνσταντινούπολης το 870, η Βουλγαρία θα υπαγόταν στη δικαιοδοσία του Πάπα της Ρώμης.
 - Στις εμποροπανηγύρεις του μεσαίωνα προσφέρονταν αποκλειστικά και μόνο εμπορεύματα.
 - Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας άσκησε μεγάλη επίδραση στις τύχες του Βυζαντίου.
 - Η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου έσβησε με την άλωση της Κωνσταντινούπολης.
- (II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. ανεικονικές αντιλήψεις	α. ανταλλαγές νομισμάτων
2. εμποροπανηγύρεις	β. υπηρεσία του σουλτάνου
3. φυσιοκράτες	γ. στροφή στη μελέτη των γραμμάτων της αρχαιότητας
4. γενίτσαροι	δ. εικονομαχία
5. ανθρωπιστές	ε. νομάδες εθελοντές ιππείς
	στ. οικονομικές φιλελευθερισμός
	ζ. αποκατάσταση των εικόνων

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, προτεστάντες.

318. ΘΕΜΑ 1_24661

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. Κάρολος Μαρτέλος	α. κατέλαβε την Κωνσταντινούπολη
2. Μιχαήλ Γ΄	β. σημείωσε στρατιωτικές επιτυχίες εναντίον των Αράβων
3. Μουράτ Α΄	γ. διαίρεσε την επικράτεια του βασιλείου του σε 200 περίπου κομητείες
4. Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος	δ. μετέφερε την πρωτεύουσα του κράτους του στην Αδριανούπολη
5. Μαρτίνος Λούθηρος	ε. ταξίδεψε στη Δύση για αναζήτηση στρατιωτικής βοήθειας
	στ. καταδίκασε τα συγχωροχάρτια
	ζ. αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ της Γαλλίας

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Χαλίφης ήταν συγχρόνως θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης.
2. Από τα μέσα του 7ου ως τα μέσα του 9ου αιώνα παρατηρείται έντονη κοινωνική παρουσία του στρατού στο Βυζάντιο.
3. Ο Πρόχειρος Νόμος δεν αντλεί στοιχεία από την Εκλογή των Ισαύρων.
4. Στα μέσα του 11ου αιώνα, στην Ευρώπη, το χρήμα δεν χρησιμοποιείται στις συναλλαγές.
5. Η οικονομική πολιτική του Ιωάννη Βατάτζη είχε ως στόχο την αυτάρκεια της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι.

319. ΘΕΜΑ 1_24777

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο:
 - α. αυτοκράτωρ των Ρωμαίων
 - β. βασιλεύς, πιστός εν Χριστώ
 - γ. μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ
 - δ. κυβερνήτης του Ρωμαϊκού κράτους
2. Την ανώτατη στρατιωτική και πολιτική εξουσία των θεμάτων ασκούσε:
 - α. ο Λογοθέτης του Δρόμου
 - β. ο πατριάρχης
 - γ. ο στρατηγός
 - δ. ο αυλάρχης
3. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται:
 - α. ο Προφήτης Μωάμεθ
 - β. ο Βαγιαζήτ

γ. ο Μουράτ Α΄

δ. ο Οσμάν ή Οθμάν

4. Το μεγαλύτερο πλήγμα για την ευρωπαϊκή κοινωνία κατά τον 14^ο αι. ήταν:

α. η επέκταση των Οθωμανών

β. η ενίσχυση της απόλυτης μοναρχίας

γ. η επιδημία βουβωνικής πανώλης

δ. οι φυσικές ακταστροφές

5. Η εφεύρεση της τυπογραφίας πραγματοποιήθηκε το 1450 από:

α. τον Έρασμο

β. τον Γεώργιο Σχολάριο

γ. τον Γεώργιο Γεμιστό

δ. τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

α. Οριστικό Σχίσμα μεταξύ των δύο εκκλησιών

β. Τέλος της εικονομαχίας

γ. Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο εκκλησιών

δ. Ειρήνη της Αυγούστας

ε. Σύνοδος Φερράρας Φλωρεντίας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Βασιλικά, Αναγέννηση

320. ΘΕΜΑ_1_24780

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Έρασμος	α. Αποβιβάστηκε στο Σαν Σαλβαδόρ
2. Ουρβανός Β΄	β. Ελέω θεού βασιλιάς
3. Μαρτίνος Λούθηρος	γ. Εκπρόσωπος της ανθρωπιστικής κίνησης στην Ευρώπη
4. Χριστόφορος Κολόμβος	δ. Πάπας στην Α΄ Σταυροφορία
5. Πιπίνος	ε. 95 θέσεις
	στ. Αλληλέγγυο

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας της φεουδαρχίας ήταν ο βασιλιάς.

2. Μια βασική συνέπεια των Ανακαλύψεων ήταν η μετατόπιση του κέντρου της παγκόσμιας οικονομίας στη Δυτική και Βόρεια Ευρώπη.

3. Ο Γενουάτης πολεμιστής Ιουστινιάνης βοήθησε πολύ στην άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους το 1204.

4. Κατά το 15ο και 16ο αι, πολλά ελληνικά χειρόγραφα μεταφέρθηκαν στη Μαρκευική Βιβλιοθήκη της Φλωρεντίας και σώθηκαν.

5. Η αφορμή για τη Θρησκευτική Μεταρρύθμιση ήταν η μαζική έκδοση και πώληση εγγράφων άφεσης αμαρτιών το 1515.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: Θέματα, ανθρωπισμός.

321. ΘΕΜΑ 1_24781

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

α. Ειρήνη της Αυγούστας

β. Πρώτο Σχίσμα

γ. Εφεύρεση της τυπογραφίας

δ. Τέταρτη Σταυροφορία

ε. Σύνοδος της Ιέρεας

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι Σλάβοι, κατά τη διάρκεια των επιδρομών τους, ενδιαφέρονταν πρωτίστως για λεηλασίες και δευτερευόντως για εγκατάσταση.

2. Η εμφάνιση στρατιωτικών επωνύμων θεωρείται δείγμα της βαθμιαίας στρατιωτικοποίησης του Βυζαντίου.

3. Τον Νοέμβριο του 1095 ο πάπας Ουρβανός Β' κήρυξε την Α' Σταυροφορία.

4. «Οι άνθρωποι δεν γεννιούνται, αλλά γίνονται», είπε ο Πετράρχης, σημαντικός εκπρόσωπος της ανθρωπιστικής κίνησης στην Ευρώπη.

5. Τα λιμάνια της Σεβίλλης, της Λισαβόνας και της Αμβέρσας απέκτησαν μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα μετά τις Ανακαλύψεις.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: Χαλίφης, βασιλικό.

322. ΘΕΜΑ 1_24785

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η λατρεία των εικόνων με όλες τις υπερβολές που περιέκλειε, ήταν απόλυτα αποδεκτή από τον βυζαντινό λαό τον 8ο αιώνα.

2. Ο τίτλος «Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ, κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους» αποδόθηκε στον Καρλομάγνο το 800.

3. Οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου συνέβαλαν στη διαμόρφωση της φεουδαρχίας.

4. Κατά την άλωση της Κωνσταντινούπολης οι σταυροφόροι επέδειξαν ιδιαίτερο σεβασμό στα έργα τέχνης της.

5. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε από τον Θεόδωρο Λάσκαρη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Θυροκόλληση των 95 θέσεων του Λούθηρου σε εκκλησία της Βιτεμβέργης.
- β. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας από τον Ουρβανό Β΄.
- γ. Ανακάλυψη της Αμερικής από τον Αμέρικο Βεσπούτσι.
- δ. Το Πρώτο Σχίσμα των εκκλησιών.
- ε. Αναχαίτιση των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας από τον Κάρολο Μαρτέλο.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, φέουδο.

323. ΘΕΜΑ 1_24786

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Διάδοση της επιδημίας του Μαύρου Θανάτου στην Ευρώπη.
- β. Ανακάλυψη της τυπογραφίας από τον Γουτεμβέργιο.
- γ. Αφορισμός του πάπα Νικολάου Α΄ (Πρώτο Σχίσμα).
- δ. Ειρήνη της Αυγούστας.
- ε. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Βασίλειος Β΄	α. Ανακάλυψη της Βραζιλίας
2. Βαγιαζήτ	β. Ίδρυση Αυτοκρατορίας Νικαίας
3. Θεόδωρος Λάσκαρης	γ. σύναψη εμπορικής συνθήκης με Βενετούς.
4. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	δ. Οργάνωση κράτους Οθωμανών.
5. Ορχάν	ε. Ίδρυση κράτους Ηπείρου.
6. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	
7. Αλβαρέζ Καμπράλ	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, ανθρωπισμός.

324. ΘΕΜΑ 1_24792

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τις προσωπικότητες της στήλης Α με σημαντικές τους αποφάσεις ή ενέργειες (στήλη Β). Δύο (2) ονόματα της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Γεώργιος Σχολάριος	α. στέφθηκε στη Νίκαια της Βιθυνίας αυτοκράτορας και βασιλιάς των Ρωμαίων.
2. Βασίλειος Β΄	β. το 730 εξέδωσε το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα που προέβλεπε την καταστροφή των εικόνων.
3. Βοκκάκιος	γ. συνόδευσε τον αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας.
4. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	δ. εκπροσώπησε την Καθολική Εκκλησία στις διαπραγματεύσεις
5. καρδινάλιος Ουμβέρτος	
6. πάπας Ουρβανός Β΄	
7. Θεόδωρος Λάσκαρης	

	της Κωνσταντινούπολης που κατέληξαν στο Σχίσμα του 1054. ε. συνήψε με τους Βενετούς ευνοϊκή για αυτούς εμπορική συνθήκη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Υπογραφή της Ειρήνης της Αυγούστας.
- β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.
- γ. Εκδήλωση της επιδημίας του Μαύρου Θανάτου στην Ευρώπη.
- δ. Υπογραφή της συμφωνίας Διανομής της Ρωμανίας.
- ε. Στέψη του Πιπίνου από τον πάπα ελέω Θεού βασιλέα των Φράγκων.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σώμα των γενιτσάρων, Αναγέννηση.

325. ΘΕΜΑ 1_24806

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Καρλομάγνος το 774 κατέλυσε το κράτος των:
 - α. Αβάρων
 - β. Φράγκων
 - γ. Λογγοβάρδων
 - δ. Βουλγάρων
2. Ποια από τις παρακάτω νομοθετικές συλλογές της δυναστείας των Μακεδόνων αντλεί πολλά στοιχεία από την Εκλογή (νομικό έργο των Ισαύρων);
 - α. Βασιλικά
 - β. Επαναγωγή
 - γ. Νεαρές
 - δ. Πρόχειρος Νόμος
3. Επικεφαλής της Δ΄ Σταυροφορίας ορίστηκε ο:
 - α. Ιωάννης Ιουστινιάνης
 - β. Βονιφάτιος Μομφερρατικός
 - γ. Ερρίκος ΣΤ΄
 - δ. Ιωάννης Βατάτζης
4. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον:
 - α. Φερδινάνδο Μαγγελάνο
 - β. Αμέρικο Βεσπούτσι
 - γ. Βαρθολομαίο Ντιάζ
 - δ. Αλβαρέζ Καμπράλ
5. Από τις αρχές του 18ου αι. μεγαλύτερη εμπορική και ναυτική δύναμη του κόσμου αναδείχτηκε:
 - α. η Ισπανία
 - β. η Αγγλία
 - γ. η Γαλλία
 - δ. η Ρωσία

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. κατάληψη της Προύσας από τους Οθωμανούς
- β. μάχη της Άγκυρας
- γ. Ειρήνη της Αυγούστας
- δ. ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄
- ε. έκρηξη του ηφαιστείου της Θήρας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γενίτσαροι, προτεστάντες.

326. ΘΕΜΑ 1_25052

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Για τους μουσουλμάνους ιδιαίτερη σημασία έχει ο ιερός πόλεμος.
2. Οι σκλαβηνίες ήταν οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στην Χερσόνησο του Αίμου.
3. Η φεουδαρχία είχε δύο λειτουργίες: στρατιωτική και εμπορική.
4. Ο Ιωάννης Βατάτζης διαδέχθηκε τον Μιχαήλ Παλαιολόγο.
5. Ο Μαύρος Θάνατος ήταν επιδημία της βουβωνικής πανώλης που εξαπλώθηκε στην Ευρώπη τον 14ο αι.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει).

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. Τέταρτη Σταυροφορία
2. Πιπίνος Α΄	β. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
3. Ουμβέρτος	γ. Εικονομαχία
4. Ιννοκέντιος Γ΄	δ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
5. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	ε. κράτος της Ηπείρου
	στ. ελέω Θεού βασιλεύς των Φράγκων

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, προτεστάντες.

327. ΘΕΜΑ 1_25092

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ηράκλειος	α. ελέω Θεού βασιλεύς
2. Ίσαυροι	β. σταυροφορία
3. Πιπίνος Α΄	γ. άλωση της Θεσσαλονίκης
4. Βονιφάτιος Μομφερατικός	δ. εικονομαχία
5. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	ε. κράτος της Ηπείρου
	στ. Βασιλεύς, πιστός εν Χριστώ

- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:
- ανακάλυψη της Αμερικής από τον Χριστόφορο Κολόμβο
 - άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
 - εφεύρεση τυπογραφίας
 - θυροκόλληση των 95 θέσεων του Λουθήρου στη Βιτεμβέργη
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι.

328. ΘΕΜΑ 1_25110

- α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
- Ο εκχριστιανισμός των Βουλγάρων πραγματοποιήθηκε από:
 - τους ιεραποστόλους Κύριλλο και Μεθόδιο
 - τον πατριάρχη Φώτιο και τον αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄
 - τον πάπα και τον Κάρολο τον μέγα
 - τον Βούλγαρο ηγεμόνα Βόρη
 - Το βυζαντινό χωρίον (κοινότητα) που εμφανίζεται κατά τον 6ο αι. αποτελείται από:
 - τους βασιλικούς, τους δυνατούς και τους μικροϊδιοκτήτες
 - τους δυνατούς, τους εμποροβιοτέχνες και τους μικροϊδιοκτήτες
 - τους φεουδάρχες και τους υποτελείς τους
 - τον ιερέα, τους δυνατούς και τους ελεύθερους μικροϊδιοκτήτες
 - Κύρια αιτία του σχίσματος των εκκλησιών της Ρώμης και της Κωνσταντινούπολης ήταν:
 - οι διαφωνίες σε θεολογικά ζητήματα
 - η αντιπαράθεση του καρδινάλιου Ουμβέρτου με τον πατριάρχη Μιχαήλ Κηρουλάριο
 - το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Υιό (filioque)
 - η διεκδίκηση της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο από την εκκλησία της Ρώμης, την οποία δεν μπορούσε να αποδεχτεί η εκκλησία της Κωνσταντινούπολης
 - Στο φεουδαρχικό σύστημα οι πάροικοι:
 - έπαιρναν γαίες ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες τους
 - απολάμβαναν απόλυτη ελευθερία
 - αποτελούσαν την πλειονότητα των αγροτών
 - ήταν μικροϊδιοκτήτες
 - Η τελευταία πόλη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που κατακτήθηκε από τους Οθωμανούς το 1461 ήταν :
 - η Καλλίπολη
 - η Κωνσταντινούπολη
 - η Προύσα
 - η Τραπεζούντα
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. Ειρήνη της Αυγούστας
- β. Μάχη του Κοσσυφοπεδίου
- γ. Πρώτη Σταυροφορία
- δ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- ε. Πρώτο Σχίσμα

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Δρόμου, φέουδο.

329. ΘΕΜΑ 1_25123

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι δυνατοί στο βυζαντινό χωρίον κατά τον 6ο αι. δεσπόζουν με το ηθικό τους κύρος.
2. Με απόφαση της Συνόδου που συγκλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 870 η Βουλγαρία θα υπαγόταν πνευματικά στη δικαιοδοσία της εκκλησίας της Ρώμης.
3. Σημαντική συνέπεια των γεωγραφικών ανακαλύψεων ήταν η αντικατάσταση του νομίσματος (χρημάτων) από το ασήμι και το χρυσάφι που έφταναν άφθονα στην Ευρώπη.
4. Η αντίδραση στις αδυναμίες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στις αρχές του 16ου αιώνα εκδηλωνόταν περισσότερο στις γερμανικές χώρες.
5. Ομάδα Διαφωτιστών με επικεφαλής τον Ντιντερό εξέδωσε το «Κοινωνικό Συμβόλαιο».

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος του Τρέντο
- β. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- γ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
- δ. ο βούλγαρος ηγεμόνας Βόρης βαπτίσθηκε στην Κωνσταντινούπολη με ανάδοχο τον βυζαντινό αυτοκράτορα και έλαβε το όνομα Μιχαήλ
- ε. αποδημία του Μωάμεθ στη Μεδίνα και αφετηρία χρονολογικού συστήματος των Αράβων

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι.

330. ΘΕΜΑ 1_25601

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Την εικονομαχική πολιτική εγκαινίασαν στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία:
 - α. οι Άραβες
 - β. οι Μακεδόνες
 - γ. οι Παλαιολόγοι
 - δ. οι Ίσαυροι
2. Σκλαβηνίες ονομάζονται νησίδες σλαβικού πληθυσμού σε εδάφη:
 - α. της Χερσονήσου του Αίμου
 - β. της Ιταλικής Χερσονήσου
 - γ. βόρεια του Δούναβη
 - δ. της Μικράς Ασίας

3. Στη διάρκεια του 10ου και του 11ου αι. μ.Χ. τον κορμό του πληθυσμού αποτελούν:

- α. οι μεγαλογαιοκτήμονες
- β. οι εμποροβιοτέχνες
- γ. οι ελεύθεροι μικροϊδιοκτήτες
- δ. οι εξαρτημένοι πάροικοι

4. Στην κοινωνική πυραμίδα της φεουδαρχίας:

- α. δεν εντάσσονταν οι κληρικοί
- β. κάτοχοι φέουδων μπορούσαν να είναι και εκκλησιαστικοί άρχοντες
- γ. οι άμεσοι υποτελείς του βασιλιά αποτελούσαν την πολυπληθέστερη ομάδα
- δ. δεν υπήρχαν δούλοι

5. Ο ιδανικός άνθρωπος της Αναγέννησης:

- α. αφιερώνεται στη μελέτη των κλασικών γραμμάτων
- β. αφιερώνεται στη μελέτη των επιστημών
- γ. ενδιαφέρεται μόνο για τις τέχνες
- δ. διαμορφώνει μια πολύπλευρη προσωπικότητα

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. εξάπλωση της εικονομαχικής πολιτικής στο θέμα της Ελλάδος
- β. Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος
- γ. σεισμός μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
- δ. σύνοδος της Ιέρειας
- ε. απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη των ανακτόρων

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος (870-879), συγχωροχάρτια.

331. ΘΕΜΑ_1_25626

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. το τελικό Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
- β. κατάληψη της Βαστίλλης από τον γαλλικό λαό
- γ. η Κωνσταντινούπολη, που ήταν υπό την κυριαρχία των Σταυροφόρων, ανακτήθηκε από τον στρατηγό της Νίκαιας, Αλέξιο Στρατηγόπουλο
- δ. εφεύρεση της τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο
- ε. αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Η εικονομαχία έληξε οριστικά με την έβδομη (Ζ΄) Οικουμενική Σύνοδο το 787.
2. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ το 732.
3. Η κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας έγινε από τον φιλόδοξο πάπα Ιννοκέντιο Γ΄.
4. Η βοήθεια της Δύσης στο Βυζάντιο για την απόκρουση της πολιορκίας του Μωάμεθ Β΄ (1453) ήταν ισχνή και ανεπαρκής.

5. Το έργο της αποσαφήνισης του Λουθηρανισμού ανέλαβε η Σύνοδος του Τρέντο (1545).

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι.

332. ΘΕΜΑ 1_25630

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Σημαντικός παράγοντας της ραγδαίας εξάπλωσης του Ισλάμ υπήρξε:

- α. η ταύτιση θρησκείας και κράτους
- β. η ταύτιση του Κορανίου με τον νόμο
- γ. ο ιερός πόλεμος ως εξασφάλιση γης
- δ. ο ιερός πόλεμος ως εξασφάλιση του Παραδείσου

2. Αφορμή για το Πρώτο Σχίσμα υπήρξε:

- α. το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα είναι τριαδικό
- β. το δόγμα ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Υιό (filioque)
- γ. ο αφορισμός του πάπα Νικολάου από τον πατριάρχη Φώτιο
- δ. ο αφορισμός του πατριάρχη Φωτίου από τον πάπα Νικόλαο

3. Στο βυζαντινό χωρίον (κοινότητα):

- α. τον κορμό του πληθυσμού αποτελούν οι δούλοι
- β. τον κορμό του πληθυσμού αποτελούν οι δυνατοί
- γ. δεσπόζει ο ιερέας, αλλά οι πάροικοι κατέχουν την οικονομική ισχύ
- δ. δεσπόζει ο ιερέας, αλλά οι δυνατοί κατέχουν την μεγαλύτερη οικονομική δύναμη

4. Τη μεγαλύτερη μάζα του πληθυσμού του Φραγκικού Κράτους αποτελούσαν:

- α. οι έμποροι
- β. οι βιομηχανικοί εργάτες
- γ. οι αγρότες
- δ. οι ναυτικοί

5. Με την Ένδοξη Επανάσταση:

- α. η αστική τάξη επιβάλλει συνταγματική μοναρχία και κοινοβουλευτισμό
- β. η αστική τάξη επιβάλλει το Κοινωνικό Συμβόλαιο
- γ. η αστική τάξη αναδεικνύεται ως άρχουσα τάξη
- δ. η αστική τάξη αναδεικνύεται χάρη στην ισχύ του πολεμικού ναυτικού

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. επινόηση του γλαβολιτικού αλφάβητου
- β. προτάσεις για την κατάργηση της δουλείας
- γ. διάδοση του θεσμού των εμποροπανηγύρεων
- δ. καθιέρωση δωρεάν υποχρεωτικής παιδείας
- ε. έκδοση συγχωροχαρτιών στη Γερμανία

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι.

333. ΘΕΜΑ 1_25632

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:
1. Η ιδεολογική βάση του κινήματος της Εικονομαχίας υπήρξαν οι ανεικονικές αντιλήψεις.
 2. Ένα από τα μέσα της βυζαντινής διπλωματίας ήταν ο εκχριστιανισμός άλλων λαών.
 3. Την πρώτη Σταυροφορία κήρυξε ο Ερρίκος Δ΄ το 1201.
 4. Η Σύνοδος του Τρέντο συγκλήθηκε το 1545 με σκοπό την αποσαφήνιση του καθολικού δόγματος.
 5. Ο Μοντεσκιέ στο έργο του «Κοινωνικό Συμβόλαιο» υπερασπίζεται την ελευθερία του ανθρώπου.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη
 - β. στέψη του Καρλομάγνου
 - γ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
 - δ. Ένδοξη Επανάσταση
 - ε. Ομολογία της Αυγούστας
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Λουθηρανισμός.

334. ΘΕΜΑ 1_25709

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο λογοθέτης του Γενικού ήταν υπεύθυνος για τα οικονομικά της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.
 2. Ο πατριάρχης Φώτιος και ο πάπας Νικόλαος συνεργάστηκαν αποτελεσματικά στο θέμα του εκχριστιανισμού των Βουλγάρων.
 3. Οι εμποροπανηγύρεις αποτελούν τις πρώτες εκδηλώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
 4. Ο θεσμός των συντεχνιών συνέβαλε καθοριστικά στην πρόοδο πολλών τομέων της οικονομίας μετά τις γεωγραφικές ανακαλύψεις του 15ου και 16ου αιώνα.
 5. Η δικαστική εξουσία στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ασκείται από το Κογκρέσο.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	α. μάχη του Βατερλό
2. Κάρολος Μαρτέλος	β. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
3. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	γ. μάχη της Άγκυρας
4. Ταμερλάνος	δ. μάχη στο Πουατιέ
5. Ιννοκέντιος Γ΄	ε. ανακατάληψη Κωνσταντινούπολης
	στ. Τέταρτη Σταυροφορία
	ζ. πρώτος περίπλους της γης

- β.** Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, προτεστάντης.

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η εικονομαχική πολιτική των Ισαύρων:

- α. βασιζόταν στις θρησκευτικές αντιλήψεις των αυτοκρατόρων
- β. στόχευε στη συμφιλίωση της κεντρικής εξουσίας με το θέμα της Ελλάδος
- γ. στόχευε στη συμφιλίωση της κεντρικής εξουσίας με τους πληθυσμούς των ανατολικών επαρχιών
- δ. προέκυψε ως συνέπεια ενός καταστροφικού σεισμού μεταξύ Θήρας και Θηρασίας

2. Οι σκλαβηνίες ήταν μόνιμες εγκαταστάσεις:

- α. Σλάβων στη Χερσόνησο του Αίμου
- β. Σλάβων στη Μικρά Ασία
- γ. Ελλήνων στα βορειοδυτικά της Χερσονήσου του Αίμου
- δ. Ελλήνων στη Μικρά Ασία

3. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) στέφθηκε:

- α. τα Χριστούγεννα του 800 στο Άαχεν «Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ», κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους
- β. το 754 «ελέω Θεού βασιλεύς» των Φράγκων
- γ. τα Χριστούγεννα του 800 στη Ρώμη «ελέω Θεού βασιλεύς» των Φράγκων
- δ. τα Χριστούγεννα του 800 στη Ρώμη «Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ», κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους

4. Στην κοινωνική πυραμίδα του φεουδαρχικού συστήματος, οι πάροικοι:

- α. αποτελούσαν τη μειονότητα των αγροτών και απολάμβαναν περιορισμένη ελευθερία
- β. δεν μπορούσαν να νυμφευθούν χωρίς την άδεια του φεουδάρχη
- γ. αποτελούσαν την πλειονότητα των αγροτών και απολάμβαναν αυξημένη ελευθερία
- δ. μπορούσαν να νυμφευθούν χωρίς την άδεια του φεουδάρχη

5. Η ιδέα της σταυροφορίας:

- α. προήλθε από τους βυζαντινούς αυτοκράτορες
- β. γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη στη διάρκεια του 15^{ου} αιώνα
- γ. προσέφερε στον παπισμό την ευκαιρία να ενισχύσει τη θέση του έναντι των Γερμανών ηγεμόνων
- δ. προσέφερε στον παπισμό την ευκαιρία να ενισχύσει τη θέση του έναντι των βυζαντινών αυτοκρατόρων

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
- β. οικοδόμηση στις ευρωπαϊκές ακτές των στενών του Βοσπόρου του φρουρίου Ρούμελη-Χισάρ
- γ. άλωση της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς
- δ. Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας
- ε. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιππείς-τιμαριούχοι (Οθωμανοί), προτεστάντες.

336. ΘΕΜΑ_2_24493

- α. Ποιες ήταν οι σχέσεις που αναπτύχθηκαν μεταξύ του Βυζαντίου και των ιταλικών ναυτικών πόλεων τον 10ο αιώνα και τι είδους πολιτική εγκαινίασαν;
- β. Να εκθέσετε τον τρόπο με τον οποίο διαμαρτυρήθηκε ο Μαρτίνος Λούθηρος για τις καταχρήσεις της καθολικής εκκλησίας, καθώς και την αντίδραση του πάπα και του αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (Γερμανίας) σε αυτή τη διαμαρτυρία.

337. ΘΕΜΑ_2_24826

- α. Ποιοι ήταν οι οργανωτές και επικεφαλής των Σταυροφόρων κατά την Τέταρτη Σταυροφορία;
- β. Για ποιους λόγους εξαπλώνεται περισσότερο η κριτική ενάντια στη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία στις γερμανικές χώρες;

338. ΘΕΜΑ_2_27404

- α. Ποιοι υπήρξαν οι πρωτεργάτες της Εικονομαχίας και ποια ήταν η ιδεολογική βάση του κινήματος αυτού;
- β. Ποιο ήταν το περιεχόμενο και η σημασία της Ειρήνης της Αυγούστας;

339. ΘΕΜΑ_2_27465

- α. Να εξηγήσετε τον κοινωνικοοικονομικό ρόλο των πόλεων στη Δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 11ου και 12ου αιώνα.
- β. Να εκθέσετε τον τρόπο με τον οποίο διαμαρτυρήθηκε ο Μαρτίνος Λούθηρος για τις καταχρήσεις της καθολικής εκκλησίας, καθώς και την αντίδραση του πάπα και του αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (Γερμανίας) σε αυτή τη διαμαρτυρία.

340. ΘΕΜΑ_2_27478

- α. Πώς αντιμετώπισε η βυζαντινή αυτοκρατορία την εγκατάσταση σλαβικών πληθυσμών στις ευρωπαϊκές επαρχίες της από τα μέσα του 7ου αιώνα;
- β. Πώς εκδηλώθηκε η σύγκρουση των διαμαρτυρόμενων με τον αυτοκράτορα της Γερμανίας και με ποιες συνέπειες;

341. ΘΕΜΑ_3_25975

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Πώς διαμορφώνεται η θρησκευτική κατάσταση στη Γερμανία μετά την υπογραφή της Ειρήνης της Αυγούστας (1555);
- β. Ποιες αλλαγές επέφερε, η υπογραφή της συγκεκριμένης συνθήκης, στην πολιτική και οικονομική ζωή της Γερμανίας;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η Ειρήνη της Αυγούστας κατοχύρωνε την ασυλία των λουθηρανών ηγεμόνων, ιπποτών και πόλεων, ενώ και οι δύο πλευρές δεσμεύονταν να διατηρήσουν «αιώνια και άνευ όρων ειρήνη»· σε κάθε περιοχή παραχωρήθηκε το δικαίωμα να επιλέξει το δόγμα που θα υιοθετούσε, το λουθηρανικό ή το καθολικό. Υπήκοοι που διαφωνούσαν με τον ηγεμόνα τους είχαν το δικαίωμα να φύγουν· όλες οι εκκλησιαστικές γαίες που είχαν δημευθεί από λουθηρανούς ηγεμόνες πριν από το 1552 παρέμεναν στην κυριότητά τους· αυτοί που ήταν ηγεμόνες μιας περιοχής λόγω της θέσης που κατείχαν στο παρελθόν στην καθολική ιεραρχία υποχρεούνταν να παραιτηθούν από τον τίτλο τους και τις γαίες, εάν επέλεγαν τον λουθηρανισμό. Η εγγύηση των όρων της συνθήκης αποτελούσε ευθύνη όχι του αυτοκράτορα αλλά μιας αντιπροσωπείας περιφερειακών ηγεμόνων. [...] Η εν λόγω συνθήκη τερμάτισε τους θρησκευτικούς πολέμους στη Γερμανία για πολλές δεκαετίες και έθεσε την πολιτική, θρησκευτική και οικονομική ζωή υπό τον άμεσο έλεγχο των τοπικών ηγεμόνων.

Merry E. Weisner-Hanks, Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη 1450-1789, Αθήνα 2006, σ. 195 (διασκευή).

342. ΘΕΜΑ 3_32816

Τα παρακάτω κείμενα αναφέρονται στην κρίση της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στις αρχές του 16^{ου} αιώνα. Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται να σχολιάσετε κριτικά:

- α. τα αναφερόμενα, σύμφωνα με το πρώτο παράθεμα, αίτια της κρίσης αυτής
- β. τις απόψεις του Μαρτίνου Λουθήρου σχετικά με τα συγχωροχάρτια, σύμφωνα με το δεύτερο παράθεμα, το οποίο προέρχεται από τις 50 θέσεις που θυροκόλλησε σε εκκλησία της Βιτεμβέργης τον Οκτώβριο του 1517.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Εδώ και πολύ καιρό, οι πάπες, οι καρδινάλιοι και οι επίσκοποι ανταγωνίζονται τους ηγεμόνες στις συνήθειες τους και μάλιστα είναι έτοιμοι να τους ξεπεράσουν [...]. Οι επίσκοποι ξεχνούν ότι ο τίτλος τους σημαίνει εργασία, εγρήγορση και φροντίδα. Θυμούνται όμως πολύ καλά το ρόλο τους μόνο για να απομυζούν χρήματα από το ποίμνιό τους [...]. Και θα ήταν πολύ καλύτερα τα πράγματα αν οι καρδινάλιοι σκέφτονταν ότι είναι διάδοχοι των αποστόλων [...]. Και οι πάπες οι οποίοι είναι οι τοποτηρητές του Χριστού στη γη, αν προσπαθούσαν να μιμηθούν τη ζωή του, τη φτώχεια του, το σταυρικό του μαρτύριο, την περιφρόνηση στη ζωή, αν σκέφτονταν μόνο το βάρος του ονόματος που έχουν, δηλ. πατέρας, ή το επώνυμό τους, δηλ. παναγιότατος, θα υπήρχε στη γη δυστυχία;

Pierre de Nolhac, Erasme, Eloge de la folie, Flammarion 1964, σ. 75-77.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

32. Θα καταδικαστούν αιώνια, μαζί με αυτούς που τους διδάσκουν, όσοι πιστεύουν ότι τα συγχωροχάρτια τους εξασφαλίζουν τη σωτηρία[...].
36. Κάθε χριστιανός που μετανοεί ειλικρινά μπορεί να έχει άφεση αμαρτιών χωρίς συγχωροχάρτια.

Μαρτίνος Λούθηρος, στο: Genie, Religion and Ethics RT, N.Y. 1992, σ. 33.

343. ΘΕΜΑ 1_24255

- α. (I)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- Θυροκόλληση από τον Λούθηρο των 95 θέσεων του στη Βιτεμβέργη.
 - Ανακάλυψη ακρωτηρίου Καλής Ελπίδας από τον Βαρθολομαίο Ντιάζ.
 - Ψήφιση Συντάγματος Ηνωμένων Πολιτειών.
 - Έκδοση του Πρόχειρου Νόμου.
 - Άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
- (II)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
- Ο 14ος αιώνας υπήρξε περίοδος οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής ηρεμίας για την Ευρώπη.
 - Ο Βοκάκιος υπήρξε ένας από τους προδρόμους του ανθρωπισμού.
 - Με την Ειρήνη της Αυγούστας καταδικάζεται η νομιμότητα του Λουθηρανισμού.
 - Η κατάργηση της δουλείας ήταν ένα από τα θέματα που πρόβαλαν πολλοί διαφωτιστές.
 - Ο μερκαντιλισμός περιόριζε την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα.
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τριζωνική καλλιέργεια, Ιερά Εξέταση.

344. ΘΕΜΑ 1_24470

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
- Η εκκλησία της Ρώμης συντάχθηκε στο πλευρό των Ισαύρων κατά τη διάρκεια της Εικονομαχίας.
 - Οι Βυζαντινοί δεν επεδίωξαν τον εκχριστιανισμό του σλαβικού κόσμου.
 - Οι Σταυροφόροι, όταν κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη, δεν προέβησαν σε σφαγές και λεηλασίες.
 - Η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου συνετέλεσε στη διατήρηση της πνευματικής ταυτότητας των βαλκανικών λαών.
 - Η οικονομική άνθηση των ιταλικών πόλεων κατά τον 15ο αιώνα συνέβαλε στην εκδήλωση καλλιτεχνικής και πνευματικής δραστηριότητας.
- (II)** Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
- Αφορμή για την εκδήλωση του κινήματος της Εικονομαχίας ήταν:
 - ο σεισμός στον θαλάσσιο χώρο μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
 - οι ιδιότυπες θρησκευτικές ιδέες των Ισαύρων
 - η υπερβολή της λατρείας των εικόνων στις ευρωπαϊκές επαρχίες
 - οι απειλές που δεχόταν η Βυζαντινή Αυτοκρατορία από Άραβες και Βουλγάρους
 - Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη, ως ανταμοιβή της μεταφοράς βυζαντινών στρατευμάτων στο θέμα Λογγοβαρδίας, με:
 - τη Βενετία
 - τη Γένοβα
 - τη Ρώμη
 - το Μιλάνο
 - Από τα τέλη του 12ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη αρχίζει να διαδίδεται ο θεσμός:

- α. της φεουδαρχίας
- β. των εμποροπανηγύρεων
- γ. των τραπεζών
- δ. των θεμάτων

4. Ιδρυτής της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας ήταν ο:

- α. Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας
- β. Ιωάννης Βατάτζης
- γ. Μιχαήλ Παλαιολόγος
- δ. Θεόδωρος Λάσκαρης

5. Τον πρώτο περίπλου της Γης (1519-1522) ανέλαβε να πραγματοποιήσει ο:

- α. Φερδινάνδος Μαγγελάνος
- β. Χριστόφορος Κολόμβος
- γ. Αμέρικο Βεσπούτσι
- δ. Βάσκο ντα Γκάμα

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: βασιλικοί, Ιερά Εξέταση.

345. ΘΕΜΑ 1_24525

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η απόφαση της συνόδου της Κωνσταντινούπολης (843 μ.Χ.) για αποκατάσταση των εικόνων οριστικοποίησε την αποτυχία του κράτους να επιβάλει ολοκληρωτικά τη βούλησή του στην Εκκλησία.
2. Μετά τον εκχριστιανισμό των Σλάβων, η Λειτουργία και το κήρυγμα στη Μοραβία γίνονταν στην ελληνική γλώσσα.
3. Κατά τον 12ο αιώνα οι πόλεις στη Δυτική Ευρώπη γίνονται κέντρα συναλλαγών, κινητήριες δυνάμεις της παραγωγής.
4. Γενική ήταν η εντύπωση ότι η παραμονή των σταυροφόρων της Τέταρτης Σταυροφορίας στην Κωνσταντινούπολη θα ήταν προσωρινή.
5. Η συμβολή των Ελλήνων λογίων που κατέφυγαν στην Ιταλία, μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς, στην αναβίωση των Ελληνικών γραμμάτων στη Δύση δεν ήταν σημαντική.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος)	α. Κράτος της Ηπείρου
2. Ερρίκος ΣΤ΄	β. Αμερική
3. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	γ. Βραζιλία
4. Αλβαρέζ Καμπράλ	δ. Φραγκικό βασίλειο
5. Αμέρικο Βεσπούτσι	ε. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
	στ. Γερμανική αυτοκρατορία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: θέματα, κατάλογος απαγορευμένων βιβλίων (Index Librorum Prohibitorum).

346. ΘΕΜΑ 1_24526

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Από τα τέλη του 10ου αιώνα στο Βυζάντιο οι αγροτικές κοινότητες και ο δήμος υφίστανται την ασφυκτική πίεση των μεγαλογαιοκτημόνων.
2. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του φεουδαρχικού συστήματος βρίσκονταν οι φεουδάρχες.
3. Από τα τέλη του 12ου αιώνα στην Ευρώπη αρχίζει να διαδίδεται ο θεσμός των εμποροπανηγύρεων.
4. Στην κρίσιμη στιγμή της πολιορκίας της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄ η βοήθεια από τη Δύση υπήρξε ουσιαστική και πολυπληθής.
5. Οι φορείς του ανθρωπισμού αρνούνταν κάθε σχέση με τη θρησκεία.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. αποκατάσταση των εικόνων
2. Βασίλειος Β΄	β. διατύπωση της θεωρίας της διάκρισης των εξουσιών
3. Ηράκλειος	γ. υιοθέτηση του ελληνικού τίτλου βασιλεύς πιστός εν Χριστώ
4. Χριστόφορος Κολόμβος	δ. έναρξη εικονομαχίας
5. Μοντεσκιέ	ε. πίστη στη σφαιρικότητα της Γης
	στ. ευνοϊκή εμπορική συμφωνία με τους Βενετούς

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: θέματα, Ιερά Εξέταση.

347. ΘΕΜΑ 1_24651

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η εμφάνιση οικογενειακών επωνύμων και η οικοδόμηση κάστρων συνιστούν τρόπους στρατιωτικοποίησης της μεσοβυζαντινής κοινωνίας.
2. Οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα νότια της Βαλκανικής χερσονήσου δεν κατέστη ποτέ δυνατό να ενσωματωθούν στη θεματική διοίκηση του Βυζαντινού κράτους.
3. Οι βασιλικοί δέσποζαν ανάμεσα στην αριστοκρατική τάξη της βυζαντινής κοινωνίας.
4. Ο Λογοθέτης του δρόμου ήταν υπεύθυνος για τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής του Βυζαντινού κράτους.
5. Η κήρυξη του Εκατονταετούς Πολέμου (1339-1453) μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας συνέβαλε στην κρίση του συστήματος της φεουδαρχίας.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος του Τρέντο

- β. Εγίρα
- γ. Έναρξη της Εικονομαχίας
- δ. Ίδρυση του Δεσποτάτου της Ηπείρου
- ε. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος, Ιερά Εξέταση.

348. ΘΕΜΑ 1_24660

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Μωάμεθ	α. αλληλέγγυον
2. Κωνσταντίνος-Κύριλλος	β. πρώτος περίπλους της γης
3. Φώτιος	γ. θεωρία των δύο εξουσιών (αυτοκράτορα και πατριάρχη)
4. Ιωάννης Γουτεμβέργιος	δ. εφεύρεση της τυπογραφίας
5. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	ε. οικονομιακό διάταγμα
	στ. γλαγολιτικό αλφάβητο
	ζ. Κοράνιο

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο θεσμός των θεμάτων οδήγησε στην ενίσχυση της μικρής και μεσαιάς ιδιοκτησίας.
2. Το σύστημα της φεουδαρχίας αναπτύχθηκε μετά την κατάρρευση της δυναστείας των Μεροβιγγείων.
3. Η πρωτοβουλία των Σταυροφοριών προήλθε από τους βυζαντινούς αυτοκράτορες.
4. Η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου δεν έσβησε με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.
5. Το μεγαλύτερο πλήγμα για την ευρωπαϊκή κοινωνία του 14^{ου} αιώνα υπήρξε η επιδημία της βουβωνικής πανώλης.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανεικονικές αντιλήψεις, Ιερά Εξέταση.

349. ΘΕΜΑ 1_24783

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στη σύνοδο της Ιέρεας (754) αποφασίστηκε η αποκατάσταση των εικόνων.
2. Ο Κάρολος Μαρτέλος στέφθηκε από τον πάπα ελέω Θεού βασιλεύς των Φράγκων το 754.
3. Το αλληλέγγυον ως νόμος αποτέλεσε βαρύ πλήγμα για τους δυνατούς του βυζαντινού χωρίου.
4. Ο εκχριστιανισμός χρησιμοποιήθηκε ως βασικό μέσο της βυζαντινής διπλωματίας για την ασφάλεια της αυτοκρατορίας.
5. Η ίδρυση νέων μοναχικών ταγμάτων ήταν ένα από τα μέτρα που υιοθέτησε η Καθολική Εκκλησία για την αντιμετώπιση της Μεταρρύθμισης.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Βασίλειος Β΄	α. εξέδωσε συγχωροχάρτια.
2. Ιννοκέντιος Γ΄	β. εξασφάλισε την άμυνα των ανατολικών συνόρων της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας με τη δημιουργία στρατιωτικών κτημάτων.
3. Αλέξιος Ε΄ Δούκας Μούρτζουφλος	γ. κατέλαβε πραξικοπηματικά τον θρόνο του Βυζαντίου το 1204.
4. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	δ. φιλόδοξος πάπας στον οποίο ανήκε η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας.
5. Ιωάννης Βατάτζης	ε. συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με τους Βενετούς.
6. Βαγιαζήτ	
7. Λέων Ι΄	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), καθολικός άνθρωπος.

350. ΘΕΜΑ 1_24787

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- Κρίση φεουδαρχίας.
- Άλωση Κωνσταντινούπολης από Σταυροφόρους.
- Ομολογία της Αυγούστας.
- Δημιουργία των πρώτων θεμάτων στη Μ. Ασία.
- Πρώτο Σχίσμα των δύο εκκλησιών.

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη στη διάρκεια του 11ου αι.
- Ο πάπας Ουρβανός Β΄ κήρυξε την Τέταρτη Σταυροφορία.
- Το έργο της ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους έφερε σε πέρας ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Ιωάννης Βατάτζης.
- Ο Ορχάν ήταν ο πρώτος Οθωμανός εμίρης που πήρε τον τίτλο του σουλτάνου.
- Η Ρωσία φιλοδόξησε να γίνει κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων του Βυζαντίου μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Ιερά Εξέταση.

351. ΘΕΜΑ 1_24788

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- Η περίοδος της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο αρχίζει με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
- Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην τύχη του Βυζαντίου.

3. Ο Ορχάν και ο Μουράτ Α΄ οργάνωσαν το οθωμανικό κράτος.

4. Ο «καθολικός άνθρωπος» εξαρτάται από τη μοίρα του.

5. Ο πάπας Λέων Ι΄ απαγόρευσε την έκδοση συγχωροχαρτιών.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

α. Πρώτος περίπλους της γης από τον Μαγγελάνο.

β. Μαύρος Θάνατος στην Ευρώπη.

γ. Σύνοδος του Τρέντο.

δ. Τέταρτη Σταυροφορία.

ε. Έκδοση του Πρόχειρου Νόμου.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), Ανθρωπισμός.

352. ΘΕΜΑ 1_24791

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο ανταγωνισμός μεταξύ πατριαρχείου Κωνσταντινούπολης και Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας για τον εκχριστιανισμό των Μοραβών είχε ως συνέπεια το Πρώτο Σχίσμα (867).

2. Με το αλληλέγγυον επλήγησαν ιδιαίτερα οι μικροκαλλιεργητές, που προτιμούσαν να εγκαταλείπουν τους κλήρους τους.

3. Ένας από τους τρόπους άσκησης διπλωματίας για το Βυζαντινό κράτος ήταν οι χορηγίες σε χρήμα ή δώρα σε ξένους ηγεμόνες.

4. Η περίοδος της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο αρχίζει με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.

5. Με την εφεύρεση της τυπογραφίας στα μέσα του 15ου αι. δόθηκε ώθηση στη διάδοση των ιδεών της Αναγέννησης.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ιδεολογική βάση του κινήματος της εικονομαχίας υπήρξαν:

α. οι θρησκευτικές απόψεις της Εκκλησίας της Ρώμης

β. οι θρησκευτικές απόψεις των δύο πρώτων αυτοκρατόρων της δυναστείας των Ισαύρων

γ. οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

δ. οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων

2. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με:

α. τους Γενουάτες

β. τους Βενετούς

γ. τους Νορμανδούς

δ. τους Λογγοβάρδους

3. Η πρώτη πόλη που κατέκτησαν οι Οθωμανοί σε ευρωπαϊκά εδάφη ήταν:

α. το Διδυμότειχο

β. η Καλλίπολη

γ. η Αδριανούπολη

δ. το Κοσσυφοπέδιο

4. Η σύνοδος της Φερράρας – Φλωρεντίας πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή του αυτοκράτορα:

α. Ιωάννη Στ' Καντακουζηνού

β. Μανουήλ Β' Παλαιολόγου

γ. Ιωάννη Η' Παλαιολόγου

δ. Κωνσταντίνου ΙΑ' Παλαιολόγου

5. Τον περίπλου της Γης για πρώτη φορά πραγματοποίησε:

α. ο Βαρθολομαίος Ντιάζ

β. ο Αλβαρέζ Καμπράλ

γ. ο Φερδινάνδος Μαγγελάνος

δ. ο Αμέρικο Βεσπούτσι

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, Αντιμεταρρύθμιση.

353. ΘΕΜΑ 1_24817

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο υπεύθυνος των οικονομικών στο Βυζάντιο αποκαλούνταν:

α. δυνατός

β. λογοθέτης του Γενικού

γ. στρατηγός

δ. λογοθέτης του Δρόμου

2. Οι αδελφοί Κωνσταντίνος-Κύριλλος και Μεθόδιος ανέλαβαν των εκχριστιανισμό των:

α. Βουλγάρων

β. Αβάρων

γ. Σλάβων

δ. Ρώσων

3. Σε ποιες από τις παρακάτω περιοχές συγκροτούνταν κατά κύριο λόγο ναυτικές εταιρείες κατά τον 12^ο αιώνα;

α. Μπρυζ και Βρέμη

β. Φλάνδρα και γαλλική Καμπανία

γ. Φλωρεντία και Μιλάνο

δ. Βενετία και Γένουα

4. Ο Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας:

α. στέφθηκε αυτοκράτορας των Ρωμαίων στη Θεσσαλονίκη το 1224

β. αποκατέστησε τη βυζαντινή κυριαρχία στην Κωνσταντινούπολη το 1261

γ. ίδρυσε το Κράτος της Ηπείρου

δ. συνέβαλε στην επέκταση της δύναμης της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας

5. Ποιος από τους παρακάτω έφθασε πρώτος στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας;

α. Βάσκο ντα Γκάμα

β. Αμέρικο Βεσπούτσι

γ. Βαρθολομαίος Ντιάζ

δ. Αλβαρέζ Καμπράλ

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. εφεύρεση της τυπογραφίας
- β. έναρξη χρήσης του ανεμόμυλου στη Δύση
- γ. Μαύρος Θάνατος
- δ. ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τις δυνάμεις της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- ε. Πρώτη Σταυροφορία

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, Ιερά Εξέταση.

354. ΘΕΜΑ_1_24983

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η διαίρεση της φραγκικής επικράτειας σε 200 κομητείες από τον Καρλομάγνο αποδιοργάνωσε εσωτερικά το κράτος του.
2. Η απώλεια των βυζαντινών κτήσεων στην Ιταλία από τους Νορμανδούς διευκολύνθηκε έμμεσα από το Σχίσμα του 1054.
3. Το πολυτεές ταξίδι του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου στη Δύση, με σκοπό να αναζητήσει βοήθεια, δεν έφερε κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα.
4. Το κίνημα της Αναγέννησης περιορίστηκε στα όρια της Ιταλικής Χερσονήσου.
5. Η Αγγλία αναγνώρισε την ανεξαρτησία των 13 αποικιών της Αμερικής με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών (Σεπτέμβριος 1783).

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β΄ περισσεύουν).

A	B
1. Μαρτίνος Λούθηρος	α. μάχη στο Πουατιέ
2. Ιωάννης Ιουστινιάνης	β. 95 θέσεις
3. Μεγάλοι Κομνηνοί	γ. Αντιμεταρρύθμιση
4. Άνταμ Σμιθ	δ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
5. Κάρολος Μαρτέλος	ε. οικονομικός φιλελευθερισμός
	στ. Κράτος της Ηπείρου
	ζ. πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γλαγολιτικό αλφάβητο, μοναχικά τάγματα.

355. ΘΕΜΑ_1_25069

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Μετά το 630 το Βυζαντινό κράτος ανέκτησε μεγάλο μέρος των ανατολικών του επαρχιών, γεγονός που αλλοίωσε την εθνολογική του ομοιογένεια.
2. Η οργάνωση της Βουλγαρικής Εκκλησίας έγινε από την Εκκλησία της Ρώμης.
3. Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη στη διάρκεια του 11ου αι.
4. Οι Οθωμανοί επέδειξαν θρησκευτική ανεκτικότητα απέναντι στους αγροτικούς χριστιανικούς πληθυσμούς.
5. Η στροφή προς τη γνώση των ελληνικών και λατινικών γραμμάτων και γενικότερα της αρχαιότητας ονομάστηκε Ανθρωπισμός

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Μουφτής (Καδής)	α. οριστική αποκατάσταση των εικόνων
2. φυσιοκράτες	β. φεουδαρχία
3. Θεοδώρα	γ. μάχη της Άγκυρας
4. πάροιχοι	δ. βοήθεια από τη Δύση
5. Ταμερλάνος	ε. δικαστής (Ισλάμ)
6. Ιουστινιάνης	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, λογοκρισία (Αντιμεταρρύθμιση).

356. ΘΕΜΑ_1_25072

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η ιδέα των Σταυροφοριών γεννήθηκε στο Βυζάντιο.
2. Ο πάπας Ουρβανός Β΄ κήρυξε την Πρώτη Σταυροφορία το 1095.
3. Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας άσκησε μεγάλη επίδραση στις τύχες του Βυζαντίου.
4. Ο Οσμάν υπήρξε ο πρώτος σουλτάνος που οδήγησε τον λαό του σε κατακτήσεις στην Ευρώπη.
5. Η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου συνεχίστηκε μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ορχάν	α. Κωνσταντινούπολη
2. Βαγιαζήτ	β. Ινδίες
3. Μωάμεθ Β΄	γ. Ρώμη
4. Βάσκο ντα Γκάμα	δ. Καλλίπολη
5. Αλβαρέζ Καμπράλ	ε. Βραζιλία
	στ. Κοσσυφοπέδιο

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, Ιερά Εξέταση.

357. ΘΕΜΑ 1_25090

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Μετά το 630 το Βυζαντινό κράτος έχασε μέρος των ανατολικών επαρχιών. Έτσι :
 - ενίσχυσε την πολιτική εκχριστιανισμού στη Βαλκανική χερσόνησο
 - ενίσχυσε την οικονομική του πολιτική
 - απέκτησε εθνική ομοιογένεια
 - προέβη σε επεκτατικούς πολέμους
- Ο Λογοθέτης του Δρόμου:
 - ήταν ο υπουργός μεταφορών του βυζαντινού κράτους
 - ήταν ο υπουργός εξωτερικών του βυζαντινού κράτους
 - ήταν υπεύθυνος για την υποδοχή των ξένων πρεσβευτών στο Βυζάντιο
 - ήταν υπεύθυνος για την οργάνωση των εμπορικών διαδρομών του Βυζαντίου
- Το Βυζαντινό κράτος απέναντι στους Σλάβους υιοθέτησε
 - εξοντωτική πολιτική
 - πολιτική αποκλεισμού
 - εποικιστική πολιτική
 - πολιτική απέλασης
- Η συγκρότηση ναυτικών εταιρειών γενικεύεται από τον 12^ο αιώνα :
 - στην Κωνσταντινούπολη
 - στη Βενετία και στη Γένοβα
 - στην Κύπρο
 - στη Λισαβόνα
- Έργο των μοναχικών ταγμάτων ήταν:
 - ενίσχυση πνευματικής και ιδεολογικής επιβολής του ορθόδοξου δόγματος
 - ενίσχυση πνευματικής και ιδεολογικής επιβολής του καθολικισμού
 - ενίσχυση πνευματικής και ιδεολογικής επιβολής του λουθηρανισμού
 - ενίσχυση πνευματικής και ιδεολογικής επιβολής του καλβινισμού

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- Σύνοδος του Τρέντο
- Όρκος του Σφαιριστηρίου
- Ένδοξη Επανάσταση
- Α΄ Σταυροφορία
- ίδρυση Οθωμανικού κράτους

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Μαύρος Θάνατος, Μοναχικά Τάγματα.

358. ΘΕΜΑ 1_25116

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:

- Τα θέματα ήταν αρχικά στρατιωτικές μονάδες.

2. Το αλληλέγγυον ήταν νόμος που υποχρέωνε τους αγρότες να καταβάλουν φόρους.
3. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με τους Γενουάτες.
4. Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους έγινε τον Μάρτιο του 1204.
5. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον Φλωρεντίνο Αμέρικο Βεσπούτσι.

(II) Να τοποθετήσετε τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. Τα Ελληνικά γίνονται η επίσημη γλώσσα του Βυζαντινού κράτους
 - β. Σύνοδος της Φλωρεντίας
 - γ. Έναρξη Εικονομαχίας
 - δ. Άλωση της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς
 - ε. Πρώτο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Ιερά Εξέταση.

359. ΘΕΜΑ 1_25219

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η δημιουργία των θεμάτων από τον Ηράκλειο τον 7ο αιώνα υπήρξε επιζήμια για το αμυντικό σύστημα του Βυζαντίου.
2. Τα μέλη του κλήρου στη Δυτική Ευρώπη απαγορευόταν να κατέχουν φέουδα.
3. Τον Μάρτιο του 1204, λίγο πριν από την άλωση της Κωνσταντινούπολης, οι σταυροφόροι υπέγραψαν συμφωνία για τη «Διανομή της Ρωμανίας».
4. Μετά τη Σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας το εχθρικό λαϊκό αίσθημα κατά των Λατίνων εξαλείφθηκε.
5. Τα υπερπόντια ταξίδια τον 15ο αιώνα ενίσχυσαν τη φεουδαρχική δομή στην κοινωνία της Δυτικής Ευρώπης.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Διαμαρτυρία του Μαρτίνου Λούθηρου
 - β. Ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους
 - γ. Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
 - δ. Εφεύρεση της τυπογραφίας
 - ε. Εκχριστιανισμός των Βουλγάρων
- β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί (στην κοινωνία), Ιερά Εξέταση.

360. ΘΕΜΑ 1_25226

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το 726 ο Κωνσταντίνος Ε΄ εξαπέλυσε την πρώτη επίθεση κατά των εικόνων.
2. Το σύστημα της φεουδαρχίας γενικεύτηκε με τη διάλυση των κρατών των Καρολιδών (10ος – 11ος αιώνας).
3. Ο Βασίλειος Β΄ εφάρμοσε εχθρική πολιτική έναντι των ιταλικών ναυτικών πόλεων.
4. Αρχηγός των φεουδαρχών κατά την Τέταρτη Σταυροφορία ορίστηκε ο Βονιφάτιος ο Μομφερρατικός.

5. Η Μεταρρύθμιση συνέβαλε στην ανάπτυξη του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. μάχη της Άγκυρας
- β. Ομολογία της Αυγούστας
- γ. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
- δ. κατάληψη της Προύσας από τους Οθωμανούς
- ε. Πρώτη Σταυροφορία

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, Ιερά Εξέταση.

361. ΘΕΜΑ_1_25421

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Το σύστημα της φεουδαρχίας αναπτύχθηκε στη διάρκεια του 8ου αιώνα.
2. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα.
3. Το 1326 η Προύσα καταλήφθηκε από τον Μουράτ Α΄.
4. Ο Εκατονταετής Πόλεμος (1339-1453) διεξήχθη ανάμεσα στη Γαλλία και την Ιταλία.
5. Όταν ο Χριστόφορος Κολόμβος αποβιβάστηκε στο Σαν Σαλβαδόρ, κατάλαβε πως είχε φτάσει σε μια νέα ήπειρο, την Αμερική.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Βάσκο ντα Γκάμα	α. συγκρούστηκε με τον Μουράτ Α΄ στη μάχη του Κοσσυφοπεδίου
2. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	β. δέχθηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία
3. Κάρολος Μαρτέλος	γ. κατέλαβε την Προύσα το 1326
4. Σέρβος ηγεμόνας Λάζαρος	δ. με το ταξίδι του αποδείχθηκε ότι η γη είναι σφαιρική
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. προχώρησε μέχρι το Καλικούτ των Ινδίων
	στ. αναχαίτισε τους Άραβες στο Πουατιέ της Γαλλίας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Ιερά Εξέταση.

362. ΘΕΜΑ_1_25621

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο λογοθέτης του Γενικού είχε την ευθύνη της εξωτερικής πολιτικής του βυζαντινού κράτους.
2. Το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα εκδόθηκε το έτος 730.
3. Ο Μεθόδιος μετέφρασε την Αγία Γραφή στα σλαβονικά.

4. Το έργο της ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους έφερε με αποτελεσματικότητα εις πέρας ο Μιχαήλ Παλαιολόγος.
5. Ο Γάλλος διαφωτιστής Μοντεσκιέ ανέπτυξε τη θεωρία της τριμερούς διάκρισης των εξουσιών στο έργο του Το Πνεύμα των Νόμων.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. αναχαίτιση της επέλασης των Αράβων στο Πουατιέ
- β. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
- γ. αποδημία του Μωάμεθ στη Μεδίνα
- δ. Πρώτο Σχίσμα
- ε. Πρώτη Σταυροφορία

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Ιερά Εξέταση.

363. ΘΕΜΑ 1_25629

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Λογοθέτης του Δρόμου ήταν:
 - α. υπουργός μεταφορών του Βυζαντίου
 - β. υπουργός οικονομικών του Βυζαντίου
 - γ. αξίωμα αντίστοιχο του πρωθυπουργού στο Βυζάντιο
 - δ. αξίωμα αντίστοιχο του υπουργού εξωτερικών στο Βυζάντιο
2. Ο Καρλομάγνος στέφθηκε αυτοκράτωρ:
 - α. στην Ραβέννα, τα Χριστούγεννα του έτους 800 μ.Χ.
 - β. στην Ραβέννα, τα Χριστούγεννα του έτους 754 μ.Χ.
 - γ. στην εκκλησία του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη, τα Χριστούγεννα του έτους 800 μ.Χ.
 - δ. στον καθεδρικό ναό του Άαχεν, τα Χριστούγεννα του έτους 800 μ.Χ.
3. Ποιο από τα παρακάτω δεν ανήκει στο ευρύ φάσμα τρόπων και μέσων της βυζαντινής διπλωματίας;
 - α. ο εκχριστιανισμός άλλων λαών
 - β. η οργάνωση κατασκοπευτικών αποστολών
 - γ. οι χορηγίες σε χρήμα και δώρα
 - δ. η σύναψη συμμαχιών μέσω επιγαμιών
4. Η πρώτη νικηφόρα σύγκρουση των Οθωμανών με τα βυζαντινά στρατεύματα σημειώθηκε:
 - α. το 1261 κοντά στην Προύσα
 - β. το 1301 κοντά στην Προύσα
 - γ. το 1326 στη Νίκαια
 - δ. το 1331 κοντά στη Νίκαια
5. Οι Μέδικοι ήταν:
 - α. εκπρόσωποι της τάξης των αρίστων και χορηγοί της παπικής εκκλησίας
 - β. έμποροι που αναρριχήθηκαν στα ανώτατα αξιώματα της Ρώμης
 - γ. φιλόδοξοι εκπρόσωποι της αστικής τάξης και φιλόμουσοι ηγεμόνες της Βενετίας
 - δ. φιλόδοξοι εκπρόσωποι της αστικής τάξης και φιλόμουσοι ηγεμόνες της Φλωρεντίας

- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- έκδοση της Εγκυκλοπαίδειας
 - επαναστατική εφεύρεση του Γουτεμβέργιου
 - Πρώτο Σχίσμα
 - Εικονομαχία
 - μαζική έκδοση και πώληση συγχωροχαρτιών
- β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: κοινότητες χωριών, μοναχικά τάγματα.

364. ΘΕΜΑ_1_25708

- α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
- Η εδραίωση του θεσμού των θεμάτων:
 - ενίσχυσε την ανάγκη στρατολόγησης μισθοφόρων
 - ενίσχυσε τη μεγάλη ιδιοκτησία
 - περιόρισε τη μαχητικότητα των βυζαντινών στρατιωτών
 - συνέβαλε στη συγκρότηση της τάξης των ελεύθερων αγροτών
 - Ποια από τις ακόλουθες νομοθετικές συλλογές της μακεδονικής δυναστείας στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στην ιουστινιάνεια νομοθεσία:
 - Νεαρές
 - Βασιλικά
 - Επιτομή
 - Πρόχειρος Νόμος
 - Καθοριστικό ρόλο στο Σχίσμα του 1054 διαδραμάτισε:
 - ο πατριάρχης Φώτιος
 - ο Κωνσταντίνος Ε΄
 - η μητέρα του αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄, Θεοδώρα
 - ο πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος
 - Μετά τη θυροκόλληση των 95 θέσεων από τον Μαρτίνο Λούθηρο σε εκκλησία της Βιτεμβέργης:
 - ο Γερμανός αυτοκράτορας συντάχθηκε στο πλευρό του
 - ο πάπας τον κάλεσε να απολογηθεί ενώπιον της Δίαιτας
 - ο πάπας τον αφορίσε
 - ο Γερμανός αυτοκράτορας τον αφορίσε
 - Ποιος από τους παρακάτω οικονομολόγους θεωρείται πρόδρομος του οικονομικού φιλελευθερισμού;
 - Γκουρναί
 - Νεκέρ
 - Τυργκό
 - Κεναί
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- κρίση της φεουδαρχίας

- β. άλωση της Βαστίλης
- γ. Πρώτη Σταυροφορία
- δ. Ειρήνη της Αυγούστας
- ε. εφεύρεση της τυπογραφίας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανεικονικές αντιλήψεις, Ιερά εξέταση.

365. ΘΕΜΑ 1_28963

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η γεωργική επανάσταση στην Ευρώπη εκφράζεται με την αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και της συγκομιδής και με τεχνολογικές καινοτομίες.
2. Η Γαλινοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας ανέλαβε, έναντι αμοιβής, να μεταφέρει με τον στόλο της στην Ανατολή και να εφοδιάζει με τρόφιμα τους Σταυροφόρους επί ένα έτος.
3. Το 1261 ο Μιχαήλ Παλαιολόγος συνήψε με τους Βενετούς συνθήκη σε αντάλλαγμα πολεμικής βοήθειας κατά των Γενουατών.
4. Σημαντικός παράγοντας της εξάπλωσης των Οθωμανών ήταν οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις.
5. Στη Γερμανία, μετά την Ειρήνη της Αυγούστας, επικράτησε παντού το προτεσταντικό δόγμα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

Α	Β
1. Λογοθέτης του Γενικού	α. ευθύνη για την υποδοχή ξένων πρεσβευτών στο Βυζαντινό κράτος
2. Χαλίφης	β. ιδιαίτερα σημαντικό αξίωμα στο Φραγκικό κράτος
3. αυλάρχης	γ. από τον 10ο αι. μονοπωλούν τα κυριότερα στρατιωτικά και πολιτικά αξιώματα στο Βυζαντινό κράτος
4. βασιλικοί	δ. τοποτηρητής του Προφήτη Μωάμεθ
5. Λογοθέτης του Δρόμου	ε. εκδιώχθηκε από τη Μέκκα και κατέφυγε στη Μεδίνα, όπου ίδρυσε μια κοινότητα πιστών
	στ. ευθύνη των οικονομικών στο Βυζαντινό κράτος

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Τρίτη Ρώμη, Κατάλογος απαγορευμένων βιβλίων (Index Librorum Prohibitorum).

366. ΘΕΜΑ 2_24489

- α. Με ποιες ενέργειες κατόρθωσε ο Μιχαήλ Παλαιολόγος να ανακτήσει την Κωνσταντινούπολη (1261);
- β. Να αναφέρετε τον ρόλο των μοναχικών ταγμάτων στην προσπάθεια της Καθολικής Εκκλησίας να αντιδράσει στη Θρησκευτική Μεταρρύθμιση.

367. ΘΕΜΑ 2_24528

α. Να παρουσιάσετε την ιστορική πορεία του κράτους της Ηπείρου.

β. Γιατί η Καθολική Εκκλησία έλαβε μέτρα εναντίον των μεταρρυθμιστών και ποιος ήταν ο χαρακτήρας των μοναχικών ταγμάτων κατά τη διάρκεια της Αντιμεταρρύθμισης;

368. ΘΕΜΑ 2_24827

- α. Ποιοι παράγοντες συνέβαλαν στην ανάπτυξη της στρατιωτικής ισχύος των Οθωμανών Τούρκων;
β. Πώς λειτούργησε η Ιερά Εξέταση στο πλαίσιο της Αντιμεταρρύθμισης;

369. ΘΕΜΑ 2_27429

- α. Να παρουσιάσετε την ιστορική πορεία της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας.
β. Γιατί η Καθολική Εκκλησία έλαβε μέτρα εναντίον των μεταρρυθμιστών και ποιος ήταν ο χαρακτήρας της λογοκρισίας κατά τη διάρκεια της Αντιμεταρρύθμισης;

370. ΘΕΜΑ 2_27479

- α. Ποιες ήταν οι σχέσεις του Βυζαντίου με τις ιταλικές ναυτικές πόλεις τον 10^ο αιώνα και ποιες οι συνέπειες;
β. Ποιος ήταν ο ρόλος της Ιεράς Εξέτασης στην Αντιμεταρρύθμιση και σε τι αποσκοπούσε;

371. ΘΕΜΑ 2_24487

- α. Πόσο βοήθησε η Δύση τους Βυζαντινούς κατά την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄ και πώς έφτασε στο τέλος της η Βυζαντινή Αυτοκρατορία;
β. Ποιες ήταν οι συνέπειες της Μεταρρύθμισης στην πολιτική και πολιτειακή εξέλιξη των κρατών της Δυτικής Ευρώπης;

372. ΘΕΜΑ 2_24494

- α. Με ποια μέτρα ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) ενίσχυσε την εσωτερική οργάνωση του κράτους του;
β. Να παρουσιάσετε τις συνέπειες της Μεταρρύθμισης και κυρίως του Καλβινισμού στο πολιτειακό σύστημα και τα πολιτισμικά δεδομένα των χωρών στις οποίες επικράτησε η Μεταρρύθμιση.

373. ΘΕΜΑ 2_24538

- α. Ποιες οικονομικές μεταβολές προκαλούνται στη Δυτική Ευρώπη με την ίδρυση των πόλεων;
β. Ποιες ήταν οι συνέπειες της Μεταρρύθμισης στην πολιτική ιστορία της Ευρώπης;

374. ΘΕΜΑ 2_24544

- α. Ποιες μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου αποτέλεσαν σταθμό στη διαμόρφωση του φεουδαρχικού συστήματος;
β. Πώς συνδέεται η Μεταρρύθμιση με τη διαδικασία διαμόρφωσης εθνικών ταυτοτήτων;

375. ΘΕΜΑ 2_24630

- α. Για ποιους λόγους η περίοδος από το 1270 έως το 1330 ήταν περίοδος κρίσης για τη δυτική Ευρώπη;
β. Ποια γεγονότα αποδεικνύουν πως η θρησκευτική Μεταρρύθμιση του 16ου αιώνα συνδέθηκε με τη διαδικασία διαμόρφωσης εθνικών ταυτοτήτων στην Ευρώπη;

376. ΘΕΜΑ 2_24840

- α. Ποια ήταν τα αίτια του σχίσματος μεταξύ των δυο Εκκλησιών τον 11ο αιώνα;
 β. Ποιες συνέπειες είχε η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση στο θέμα της διαμόρφωσης των εθνικών ταυτοτήτων;

377. ΘΕΜΑ 2_25142

- α. Να παρουσιάσετε τους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιούσε το Βυζαντινό κράτος στην άσκηση της διπλωματίας.
 β. Να εξηγήσετε πώς επέδρασε ο Μεταρρύθμιση στην ανάπτυξη του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος στην Ευρώπη.

378. ΘΕΜΑ 2_27400

- α. Ποια ήταν τα επιτεύγματα του Ιωάννη Βατάτζη στον χώρο της εσωτερικής και οικονομικής πολιτικής;
 β. Ποια γεγονότα αποδεικνύουν πως η θρησκευτική Μεταρρύθμιση του 16ου αιώνα συνδέθηκε με τη διαδικασία διαμόρφωσης εθνικών ταυτοτήτων στην Ευρώπη;

379. ΘΕΜΑ 2_27476

- α. Να παρουσιάσετε τα στοιχεία που μαρτυρούν την έντονη κοινωνική παρουσία του στρατού (στρατιωτικοποίηση) στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία από τα μέσα του 7ου ως τα μέσα του 9ου αιώνα.
 β. Ποιες πολιτειακές μεταβολές επέφερε η Μεταρρύθμιση και κυρίως ο Καλβινισμός στις χώρες όπου επικράτησε;

380. ΘΕΜΑ 1_25224

- α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- κατάκτηση της Νίκαιας από τον Ορχάν
 - Πρώτο Σχίσμα
 - κατάλυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς
 - Ένδοξη Επανάσταση
 - Ειρήνη της Αυγούστας
- (II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. Κάρολος Μαρτέλος	α. μάχη της Άγκυρας
2. Ορχάν	β. ανάκτηση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
3. Βαγιαζήτ	γ. αναχαίτιση Αράβων στο Πουατιέ
4. Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος	δ. Τέταρτη Σταυροφορία
5. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	ε. κατάληψη του φρουρίου της Καλλίπολης
	στ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
	ζ. Άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), Μαύρος Θάνατος.

381. ΘΕΜΑ 1_25228

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Πιπίνος ο Α΄ στέφθηκε το 800 Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ, κυβερνήτης του Ρωμαϊκού κράτους.
2. Ο Βόρης, ηγεμόνας των Βουλγάρων, συνεργάστηκε με τον πατριάρχη Φώτιο κατά της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.
3. Ο Πρόχειρος Νόμος περιλάμβανε διατάξεις Δημόσιου και Αστικού Δικαίου.
4. Ο πάπας Ουρβανός Β΄ κήρυξε την Τέταρτη Σταυροφορία.
5. Ο πάπας Λέων Ι΄ στράφηκε κατά της έκδοσης των συγχωροχαρτιών.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Όρκος του Σφαιριστηρίου
- β. Πρώτο Σχίσμα
- γ. Σύνοδος του Τρέντο
- δ. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- ε. Σύνοδος της Φερράρας- Φλωρεντίας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανεικονικές αντιλήψεις, αλληλέγγυον.

382. ΘΕΜΑ 1_25283

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Με τη μεταρρύθμιση των θεμάτων οι δυνατοί αναδείχθηκαν στη δυναμικότερη τάξη της μεσοβυζαντινής κοινωνίας.
2. Με τη Σύνοδο της Ιέρειας (754) αποκαταστάθηκε οριστικά η λατρεία των εικόνων.
3. Ο Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας κατέλυσε το Λατινικό Βασίλειο της Θεσσαλονίκης (1224).
4. Η δράση των Ελλήνων λογίων στη Δύση την περίοδο της Αναγέννησης ενίσχυσε τις ανθρωπιστικές σπουδές.
5. Οι φυσιοκράτες στρέφονταν εναντίον της ελευθερίας στην οικονομική δραστηριότητα.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Μιχαήλ Κηρουλάριος	α. διαίρεση του Φραγκικού κράτους σε κομητείες
2. Ιουστινιάνης	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Λέων Ι΄	γ. κήρυξη του Μαρτίνου Λούθηρου εκτός νόμου
4. Καρλομάγνος	δ. Σχίσμα του 1054

5. Κάρολος Ε΄	ε. άμυνα της Κωνσταντινούπολης κατά την πολιορκία από τους Οθωμανούς
6. Ηράκλειος	
7. Ιωάννης Βατάτζης	

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, ιππείς-τιμαριούχοι.

383. ΘΕΜΑ 1_25285

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Σύνοδος της Ιέρειας	α. απόρριψη του δόγματος filioque
2. Διανομή της Ρωμανίας	β. βασικές αρχές του λουθηρανισμού
3. Σύνοδος του Τρέντο	γ. καταδίκη της λατρείας των εικόνων
4. Σύνοδος του 867	δ. ηθικοπνευματική ανασυγκρότηση της Καθολικής Εκκλησίας
5. Ειρήνη της Αυγούστας	ε. υποταγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Καθολική
6. Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας	
7. Ομολογία της Αυγούστας	

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Από τον 9ο αιώνα οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα νότια της Χερσονήσου του Αίμου άρχισαν να ενσωματώνονται στη θεματική διοίκηση του Βυζαντινού Κράτους.
2. Με την Επαναγωγή καθορίζονταν οι αρμοδιότητες του Βυζαντινού αυτοκράτορα και του πατριάρχη.
3. Ο φεουδαρχικός στρατός αποτελούνταν από ελεύθερους αγρότες υπό την ηγεσία του αυτοκράτορα.
4. Τα λιμάνια της Μεσογείου εξακολουθούσαν να αποτελούν το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας και μετά τις Ανακαλύψεις.
5. Στη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (1776) εφαρμόστηκαν οι πολιτικές ιδέες του Διαφωτισμού.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, βασιλικοί.

384. ΘΕΜΑ 1_25453

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα αρχικά ήταν οι περιοχές εγκατάστασης των στρατιωτικών μονάδων, οι οποίες στη συνέχεια άρχισαν να μετακινούνται ανά την επικράτεια.
2. Ο Βούλγαρος ηγεμόνας Βόρης βαπτίστηκε το 864 στην Κωνσταντινούπολη και έλαβε το όνομα Μιχαήλ.
3. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς αποτέλεσε η Επαναγωγή.
4. Από τα μέσα του 11ου αιώνα οι ναυτικές ιταλικές πόλεις ήταν μεγάλα εμπορικά κέντρα.
5. Οι Λατίνοι κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη στις 17 Ιουλίου του 1453.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Συμβούλιο Λογοκρισίας	α. φλωρεντίνος θαλασσοπόρος
2. τελετή της περιβολής	β. βασικές αρχές του λουθηρανισμού
3. Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας	γ. καύση πάνω στην πυρά
4. Αμέρικο Βεσπούτσι	δ. επίσημη αναγνώριση υποτέλειας
5. Ομολογία της Αυγούστας	ε. κατάλογος απαγορευμένων βιβλίων
	στ. Αμερικανική επανάσταση

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), ανθρωπισμός.

385. ΘΕΜΑ 1_25481

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Μαρτίνος Λούθηρος	α. μέση οδός
2. Τζον Λοκ	β. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση
3. Μεγάλη Αικατερίνη της Ρωσίας	γ. εξανθρωπισμός ποινών
4. Αδαμάντιος Κοραής	δ. νόμος προσφοράς και ζήτησης
5. Άνταμ Σμιθ	ε. κοινωνικό συμβόλαιο
	στ. φωτισμένη δεσποτεία
	ζ. γενική βούληση

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Την ιδεολογική βάση της Εικονομαχίας αποτελούσαν οι ανεικονικές αντιλήψεις των ανατολικών πληθυσμών της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.
2. Για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής του Βυζαντινού Κράτους εξολοκλήρου υπεύθυνος ήταν ο Λογοθέτης του Δρόμου.
3. Αρχηγός των φεουδαρχών κατά την Τέταρτη Σταυροφορία ήταν ο Βονιφάτιος Μομφερρατικός.
4. Οι Έλληνες λόγιοι που κατέφυγαν στη Δύση πριν ή μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς συνέβαλαν στην ανάπτυξη των ανθρωπιστικών σπουδών.
5. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον Χριστόφορο Κολόμβο.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Μαύρος Θάνατος.

386. ΘΕΜΑ 1_25483

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Μοντεσκιέ	α. Αιμίλιος ή Περί Αγωγής
2. Ρουσσό	β. Το Πνεύμα των Νόμων
3. Ρήγας Φεραίος	γ. Αδελφική Διδασκαλία
4. Αδαμάντιος Κοραής	δ. Μεγάλη Χάρτα της Ελλάδος
5. Άνταμ Σμιθ	ε. Εγκυκλοπαίδεια
	στ. Έρευνα για τα αίτια του πλούτου των εθνών
	ζ. Νεωτερική Γεωγραφία

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στο Βυζαντινό κράτος ο αυτοκράτορας είναι ταυτόχρονα θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης.
2. Το Βυζάντιο χρησιμοποίησε τον εκχριστιανισμό ως μέσο άσκησης διπλωματίας.
3. Στόχος της οικονομικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη ήταν η αυτάρκεια της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας.
4. Πρώτος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών εξελέγη ο Γεώργιος Ουάσιγκτον.
5. Με τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη προβάλλονταν οι θεμελιώδεις αρχές της ελευθερίας, της ισότητας και της δικαιοσύνης.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, Μαύρος Θάνατος.

387. ΘΕΜΑ 1_25484

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα ήταν εξαρχής στρατιωτικές μονάδες με μόνιμη εγκατάσταση.
2. Στο Φραγκικό Κράτος ο βασιλιάς βρισκόταν στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας.
3. Ο Βασίλειος Β' Μακεδόνας συνήψε με τους Βενετούς μια ευνοϊκή γι' αυτούς εμπορική συνθήκη.
4. Η Κωνσταντινούπολη έπεσε στα χέρια των Τούρκων στις 21 Μαρτίου 1453.
5. Η Γαλλική Επανάσταση προέβαλε τον μονάρχη ως δύναμη ενοποιητική και πηγή όλων των εξουσιών.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Όρκος του Σφαιριστηρίου
- β. Έκδοση του Προχείρου Νόμου από τη Μακεδονική Δυναστεία
- γ. Κατάκτηση της Νικομήδειας της Βιθυνίας από τους Οθωμανούς
- δ. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- ε. Ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), βασάλος.

388. ΘΕΜΑ 1_25485

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ίδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο:

- α. Οσμάν
β. Ορχάν
γ. Μουράτ Α΄
δ. Μωάμεθ Β΄
2. Ο Χριστόφορος Κολόμβος:
α. ακολούθησε δυτική κατεύθυνση στα ταξίδια του προς την Ασία
β. κατέλαβε τη Βραζιλία στο όνομα του βασιλιά της Ισπανίας
γ. κατάλαβε ότι ανακάλυψε μία νέα ήπειρο
δ. κατευθύνθηκε στις Ινδίες παραπλέοντας την Αφρική
3. Οι φορείς του ανθρωπιστικού κινήματος:
α. απέρριπταν τη θρησκεία.
β. υποστήριζαν την άμεση επαφή με τα ιερά κείμενα.
γ. δεν δέχονταν τη μετάφραση της Αγίας Γραφής σε λαϊκή γλώσσα.
δ. αναγνώριζαν το ηθικό κύρος της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.
4. Ο Ρουσσό:
α. διατύπωσε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.
β. ήταν επικεφαλής της ομάδας που συνέταξε την Εγκυκλοπαίδεια.
γ. υποστήριξε ότι η παιδεία πρέπει να στηρίζεται στη φυσική διδασκαλία.
δ. ανήκε στους συντάκτες της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη.
5. Οι φυσιοκράτες:
α. ήταν οπαδοί του μερκαντισμού.
β. αποδέχονταν τον κρατικό παρεμβατισμό.
γ. ήταν οπαδοί της φιλελεύθερης οικονομίας.
δ. απέρριπταν τον αγροτικό χαρακτήρα της γαλλικής οικονομίας.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
α. Σύνοδος του Τρέντο
β. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
γ. κήρυξη Πρώτης Σταυροφορίας
δ. ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό
ε. Όρκος του Σφαιριστηρίου
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Επαναγωγή, Αναγέννηση.

389. ΘΕΜΑ 1_25488

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Η ανασφάλεια της εποχής των Μεροβιγγείων συνετέλεσε στη δημιουργία του συστήματος της φεουδαρχίας στη Δύση.
 2. Κατά τη διάρκεια του 12ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη το εμπόριο είχε περιορισμένη ακτίνα δράσης.

3. Ο έκπτωτος αυτοκράτορας Ισαάκιος Β΄ Άγγελος κάλεσε τους σταυροφόρους να τον αποκαταστήσουν στον θρόνο.
4. Ο σουλτάνος των Τούρκων Βαγιαζήτ υπέστη πανωλεθρία στη μάχη της Άγκυρας από τους Μογγόλους.
5. Με τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (26 Αυγούστου 1789) προβάλλονταν οι βασικές αρχές του Διαφωτισμού.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Τζον Λοκ	α. φυσική διδασκαλία
2. Μοντεσκιέ	β. μέση οδός
3. Βολταίρος	γ. αρχή της διάκρισης των εξουσιών
4. Ρήγας Φεραίος	δ. παμβαλκανική Ελληνική Δημοκρατία
5. Αδαμάντιος Κοραής	ε. αρχή του κοινωνικού συμβολαίου
	στ. γενική βούληση
	ζ. ανεξιθρησκία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Πρόχειρος Νόμος, καθολικός άνθρωπος.

390. ΘΕΜΑ 1_25502

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες που μετακινούνταν στην επικράτεια του Βυζαντίου.
2. Κατά τον 9ο αιώνα η Βουλγαρική Εκκλησία οργανώθηκε σύμφωνα με τις υποδείξεις του πάπα Νικολάου.
3. Το 1203 επικρατούσε η εντύπωση πως οι Σταυροφόροι θα αναχωρούσαν από την Κωνσταντινούπολη μετά την ενθρόνιση του Βασιλείου Β΄ Μακεδόνα.
4. Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος από την Ιβηρική Χερσόνησο εφηύρε την τυπογραφία γύρω στο 1310.
5. Στις 14 Ιουλίου 1789 ο λαός της Γαλλίας κατέλαβε τη Βαστίλλη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Έκδοση του Προχείρου νόμου της Μακεδονικής Δυναστείας
- β. Κατάληψη του Διδυμοτείχου από τους Οθωμανούς
- γ. Εκλογή του πρώτου Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών
- δ. Έναρξη της εικονομαχίας
- ε. Πρώτη Σταυροφορία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), βασάλος.

391. ΘΕΜΑ 1_25782

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η οριστική αναστήλωση των εικόνων σήμαινε για το Βυζάντιο:

- α. την υιοθέτηση των ανεικονικών αντιλήψεων από την επίσημη Εκκλησία
 - β. την αποτυχία της Εκκλησίας να υποτάξει στη βούλησή της το Κράτος
 - γ. τον οριστικό διαχωρισμό Κράτους-Εκκλησίας
 - δ. την αποτυχία του Κράτους να υποτάξει στη βούληση του την Εκκλησία
2. Την πολιτική παραχώρησης εμπορικών προνομίων στους Βενετούς εγκαινίασε ο:
- α. Βασίλειος Β΄ Μακεδών
 - β. Ηράκλειος
 - γ. Λέων Γ΄ Ίσαυρος
 - δ. Θεόδωρος Λάσκαρης
3. Αρχικός προορισμός των σταυροφόρων της Δ΄ Σταυροφορίας ήταν η:
- α. Ιερουσαλήμ
 - β. Αίγυπτος ή η Συρία
 - γ. Θεσσαλονίκη
 - δ. Κωνσταντινούπολη
4. Το μεγαλύτερο πλήγμα για την ευρωπαϊκή κοινωνία του 14ου αι. ήταν:
- α. η οικονομική κρίση
 - β. οι φυσικές καταστροφές
 - γ. η μείωση των γεννήσεων
 - δ. ο Μαύρος Θάνατος (επιδημία βουβωνικής πανώλης)
5. Η στροφή προς τη βαθύτερη γνώση των ελληνικών και λατινικών γραμμάτων και της αρχαιότητας κατά την Αναγέννηση ονομάστηκε:
- α. αρχαιογνωσία
 - β. κλασικισμός
 - γ. ανθρωπισμός
 - δ. καθολικισμός
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. ο Λούθηρος αφορίζεται ως αιρετικός από τον πάπα
 - β. ο Μιχαήλ Παλαιολόγος στέφεται για δεύτερη φορά αυτοκράτορας ως Μιχαήλ Η΄
 - γ. ο γιος του Καρόλου Μαρτέλου Πιπίνος στέφεται «ελέω Θεού βασιλέας» των Φράγκων
 - δ. το εικονομαχικό διάταγμα του Λέοντα Γ΄ Ισαύρου βρίσκει αντίθετη την Εκκλησία της Ρώμης
 - ε. ο Καρλομάγνος στέφεται στη Ρώμη «Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ κυβερνήτης του Ρωμαϊκού Κράτους»
- β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανεικονικές αντιλήψεις, ιερά εξέταση.

392. ΘΕΜΑ 1_25783

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Την Τέταρτη Σταυροφορία κήρυξε ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄.

2. Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας ιδρύθηκε από τους Μεγάλους Κομνηνούς αμέσως μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (1204).
3. Η μάχη της Άγκυρας (1402) επίσπευσε την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.
4. Κύριος μοχλός των κοινωνικών μεταβολών που δρομολόγησαν οι Ανακαλύψεις ήταν η αστική τάξη.
5. Έργο του Συμβουλίου Λογοκρισίας που ίδρυσε η Καθολική Εκκλησία στη Ρώμη, στο πλαίσιο της Αντιμεταρρύθμισης, ήταν η σύνταξη ενός καταλόγου απαγορευμένων βιβλίων θεολογικού περιεχομένου.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Στα μέσα του 7ου αι.	α. διαίρεσε τη φραγκική επικράτεια σε 200 περίπου κομητείες.
2. Τον Μάρτιο του 843	β. συγκλήθηκε η σύνοδος της Ιέρειας που καταδίκασε τη λατρεία των εικόνων.
3. Ο Πιπίνος	γ. οργανώθηκαν τα πρώτα «θέματα» στη Μ. Ασία.
4. Ο Κάρολος ο Μέγας	δ. στέφθηκε από τον πάπα ελέω Θεού βασιλέας των Φράγκων (754).
5. Ο Βόρης	ε. συνέτριψε την αντίσταση των βουλγάρων ευγενών (βογιάρων).
	στ. συγκλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη η σύνοδος που αποφάσισε την αποκατάσταση των εικόνων.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, ανθρωπισμός.

393. ΘΕΜΑ 1_25785

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα στρατιωτόπια και η υποχρέωση για στρατιωτική υπηρεσία μεταβιβάζονταν από τον πατέρα στον πρωτότοκο γιο.
2. Ο Κύριλλος μετέφρασε την Αγία Γραφή στα σλαβονικά.
3. Οι Οθωμανοί κατέστησαν φόρου υποτελή την Πελοπόννησο, πριν προχωρήσουν στην πολιορκία της Κωνσταντινούπολης.
4. Στην αναβίωση των ελληνικών γραμμάτων στη Δύση συνέβαλαν και Έλληνες λόγιοι που παρέμειναν στην Κωνσταντινούπολη μετά την Άλωση.
5. Οι καθολικές χώρες, όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιταλία, πρωτοστάτησαν στις πολιτειακές μεταβολές.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ισλάμ	α. εκκλησιαστική μεταρρύθμιση
2. Κάρολος ο Μέγας	β. εξελληνισμός βυζαντινού κράτους
3. Κύριλλος και Μεθόδιος	γ. τελετή της περιβολής
4. Μιχαήλ Κηρουλάριος	δ. θεοκρατικό κράτος
5. φεουδαρχία	ε. εκχριστιανισμός των Σλάβων

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ελεύθεροι μικροϊδιοκτήτες (βυζαντινού χωρίου), καθολικός άνθρωπος.

394. ΘΕΜΑ 1_26061

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Από τα μέσα του 7ου ως τα μέσα του 9ου αι. το δίκτυο των θεμάτων στο Βυζαντινό κράτος επεκτείνεται.
2. Οι σκλαβηνίες ήταν αυτόνομες νησίδες Σλάβων εγκατεστημένων ανάμεσα σε βουλγαρικούς πληθυσμούς.
3. Οι δυνατοί στο βυζαντινό χωρίον κατά τον 6ο αι. δεσπόζουν με το ηθικό τους κύρος.
4. Η σημασία του Σχίσματος των δύο Εκκλησιών έγινε αμέσως αντιληπτή από τους συγχρόνους κληρικούς και αρχηγούς κρατών.
5. Οι διαφωτιστές ταξίδευαν στο εξωτερικό εκθέτοντας τις απόψεις τους προσκεκλημένοι συχνά από ηγεμόνες της λεγόμενης «φωτισμένης δεσποτείας».

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Συνθήκη της Γάνδης	α. ηθικοπνευματική ανασυγκρότηση και αποσαφήνιση του καθολικού δόγματος
2. Ειρήνη της Αυγούστας	β. συμφωνία διανομής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τους σταυροφόρους
3. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη	γ. επιβολή από τις ΗΠΑ στην Αγγλία της οριστικής απομάκρυνσής της από την Αμερική
4. Σύνοδος του Τρέντο	δ. υποταγή της Ορθόδοξης στη Καθολική Εκκλησία
5. Σύνοδος της Φερράρας – Φλωρεντίας	ε. προβολή των θεμελιωδών αρχών του Διαφωτισμού
	στ. αναγνώριση της νομιμότητας του Λουθηρανισμού

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Νεαρές, Διαφωτισμός.

395. ΘΕΜΑ 1_24304

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. Μοντεσκιέ	α. Έρευνα για τα αίτια του πλούτου των εθνών
2. Ρουσσό	β. Νέα Πολιτική Διοίκησης
3. Μπεκκαρία	γ. Το πνεύμα των νόμων

4. Ρήγας Βελεστινλής

5. Άνταμ Σμίθ

δ. Αιμίλιος ή περί Αγωγής

ε. Περί εγκλημάτων και ποινών

στ. Αδελφική Διδασκαλία

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Βολταίρος ήταν υπέρμαχος της ανεξιθρησκίας και της πνευματικής ανεκτικότητας.
2. Η Ειρήνη της Αυγούστας (1555) αμφισβήτησε τη νομιμότητα του Λουθηρανισμού.
3. Ο Πρόχειρος Νόμος (870-879) ήταν πρακτικό εγχειρίδιο που περιελάμβανε διατάξεις Δημοσίου και Αστικού Δικαίου.
4. Οι Τούρκοι το 1354, επωφελούμενοι από ένα μεγάλο σεισμό, κατέλαβαν το φρούριο της Καλλίπολης.
5. Η βασική οικονομική θεωρία του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού ήταν ο μερκαντιλισμός.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: στρατιωτόπια, μετακένωση.

396. ΘΕΜΑ 1_24305

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Ειρήνη της Αυγούστας
- β. Κατάληψη Επτανήσων από τους Γάλλους
- γ. Εφεύρεση της τυπογραφίας
- δ. Δ΄ Σταυροφορία
- ε. Πρώτο Σχίσμα

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι Σλάβοι, κατά τη διάρκεια των επιδρομών τους, ενδιαφέρονταν πρωτίστως για λεηλασίες και δευτερευόντως για εγκατάσταση.
2. Η εμφάνιση στρατιωτικών επωνύμων θεωρείται δείγμα της βαθμιαίας στρατιωτικοποίησης του Βυζαντίου.
3. Τα λιμάνια της Σεβίλλης, της Λισαβόνας και της Αμβέρσας απέκτησαν μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα μετά τις Ανακαλύψεις.
4. Το Αμερικανικό Σύνταγμα (1787) καθιέρωσε έναν μόνο πολιτειακό θεσμό, αυτόν της ομοσπονδίας.
5. Στη μάχη του Βατερλό (1815) ο Ναπολέων νίκησε κατά κράτος τις ενωμένες ευρωπαϊκές δυνάμεις.

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: Χαλίφης, Διαφωτισμός ή Αιώνας των Φώτων.

397. ΘΕΜΑ 1_24306

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Αρχηγός των φεουδαρχών στη Δ΄ Σταυροφορία ήταν ο:
 - α. Βονιφάτιος Μομφερρατικός
 - β. Ουρβανός Β΄
 - γ. Μιχαήλ Κηρουλάριος

δ. Ερρίκος Στ'

2. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του καθολικού ανθρώπου ήταν:
- ο φόβος του μπροστά στη δύναμη του Θεού
 - η μονομέρειά του στη γνώση
 - η αδιαφορία του για την αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία
 - η πίστη του στις δυνάμεις του ανθρώπου, σωματικές και πνευματικές

3. Ο πρώτος περίπλους της γης (1519-1522) πραγματοποιήθηκε από τον:

- Αμέρικο Βεσπούτσι
- Χριστόφορο Κολόμβο
- Φερδινάνδο Μαγγελάνο
- Βάσκο ντα Γκάμα

4. Πρωταγωνιστής της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης ήταν ο:

- Έρασμος
- Μαρτίνος Λούθηρος
- Ιωάννης Γουτεμβέργιος
- Βαρθολομαίος Ντιάζ

5. Θεμελιωτής του οικονομικού φιλελευθερισμού ήταν ο:

- Τζον Λοκ
- Αδαμάντιος Κοραής
- Άνταμ Σμιθ
- Γεώργιος Ουάσιγκτον

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- Ο Χαλίφης, τοποτηρητής του Προφήτη, ήταν συγχρόνως θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης.
- Μετά τη στέψη του Καρλομάγνου ως Μεγάλου και ειρηνοποιού αυτοκράτορα, οι σχέσεις Ανατολής και Δύσης βελτιώθηκαν στο έπακρο.
- Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Θεόδωρο Λάσκαρη.
- Ο Πορτογάλος Αλβαρέζ Καμπράλ, πλέοντας προς τις Ινδίες, παρασύρθηκε από τα κύματα μέχρι τη Βραζιλία.
- Στις 14 Ιουλίου 1789 ο λαός του Παρισιού κατέλαβε τη Βαστίλη με το σύνθημα: «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφосύνη».

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων: ιερός πόλεμος, μετακένωση.

398. ΘΕΜΑ 1_24310

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- Με τη Σύνοδο της Κωνσταντινούπολης του 843 αποκαταστάθηκε οριστικά η λατρεία των εικόνων.
- Το «αλληλέγγυον» αποτέλεσε μεγάλο πλήγμα για τους ελεύθερους μικροϊδιοκτήτες γης.
- Ο Βαγιαζήτ ήταν ο πρώτος Οθωμανός εμίρης που περιβλήθηκε τον αυτοκρατορικό τίτλο του σουλτάνου.

4. Στη σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος αποδέχτηκε την υπαγωγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Καθολική, με τη σύμφωνη γνώμη του Βυζαντινού λαού.

5. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας το 1487.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Αφορισμός του Μαρτίνου Λούθηρου ως αιρετικού.
- β. Μάχη του Κοσσυφοπεδίου, μεταξύ Σέρβων και Οθωμανών.
- γ. Στέψη του Πιπίνου «ελέω Θεού βασιλιά» των Φράγκων.
- δ. Άφιξη του Βαθμολομαίου Ντιάζ στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας.
- ε. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Ιερά Εξέταση, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

399. ΘΕΜΑ 1_24472

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στο βυζαντινό κράτος τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες με μόνιμη εγκατάσταση.
2. Στο σύστημα της φεουδαρχίας ο στρατός τέθηκε απευθείας κάτω από την εξουσία του βασιλιά.
3. Η σημασία του Σχίσματος των δύο Εκκλησιών έγινε αντιληπτή αργότερα, μετά από τέσσερις αιώνες.
4. Από τα τέλη του 12ου αι. στις εμποροπανηγύρεις της Φλάνδρας και της Καμπανίας, μεταξύ άλλων, χορηγούνται και πιστώσεις από τις πλούσιες μονές.
5. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453) κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και των πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου φιλοδόξησε να γίνει η Ρώμη.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος Φερράρας- Φλωρεντίας
- β. Ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
- γ. Πρώτο Σχίσμα
- δ. Πρώτη Σταυροφορία
- ε. Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Επαναγωγή, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

400. ΘΕΜΑ 1_24675

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Τα μοναστήρια και οι μοναχοί δεν επλήγησαν από την εικονομαχία, αν και τα μοναστήρια αποτελούσαν τα προπύργια της εικονολατρίας.
2. Στη διάρκεια του 9ου αι. οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα νοτιοδυτικά του Χερσονήσου του Αίμου εξελίχθηκαν στα πρώτα κρατίδια των Σέρβων και Κροατών.
3. Η δυναστεία των Μακεδόνων κατέβαλε προσπάθειες για να πλήξει τους δυνατούς.

4. Μετά την Άλωση οι Σταυροφόροι επέδειξαν μεγάλο σεβασμό απέναντι στον πληθυσμό και στα έργα τέχνης της Βασιλεύουσας.
5. Μετά την πτώση του Βυζαντίου ως αποδέκτης και συνεχιστής της Βυζαντινής πνευματικής κληρονομιάς φιλοδόξησε να γίνει η Ρωσία.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η στρατιωτικοποίηση της μεσοβυζαντινής κοινωνίας εκφράζεται με:

- α. την εμφάνιση των οικογενειακών επωνύμων
- β. την οικοδόμηση πολλών κάστρων
- γ. την επέκταση του δικτύου των θεμάτων
- δ. όλα τα παραπάνω

2. Οι Άραβες αναχαιτίστηκαν το 732 στο Πουατιέ της Γαλλίας από:

- α. τον Κάρολο Μαρτέλο
- β. τον Κάρολο τον Μέγα (Καρλομάγνο)
- γ. τον Πιπίνo Α΄
- δ. τους γιους του Πιπίνου Α΄

3. Στο Πρώτο Σχίσμα πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραμάτισε ο:

- α. πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος
- β. πατριάρχης Φώτιος
- γ. πάπας Ουρβανός Β΄
- δ. πάπας Ιννοκέντιος Γ΄

4. Ο αυτοκράτορας Βασίλειος Β΄ συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με τους:

- α. Γενουάτες
- β. Άραβες
- γ. Βενετούς
- δ. Τούρκους

5. Η τριχοτόμηση της κρατικής εξουσίας προτάθηκε, στη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, από τον:

- α. Μοντεσκιέ
- β. Ρουσσό
- γ. Βολταίρο
- δ. Λοκ

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Βασιλικά, μετακένωση.

401. ΘΕΜΑ 1_24679

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία, ύστερα από πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας
- β. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
- γ. κατάκτηση της Νίκαιας από τον Ορχάν
- δ. εκδίωξη του Μωάμεθ από τη Μέκκα και καταφυγή στη Μεδίνα

ε. Ζ' Οικουμενική Σύνοδος που καταδίκασε την εικονομαχία

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία μόνο από τη Χριστιανική θρησκεία.
2. Οι Βυζαντινοί αντιμετώπισαν αρχικά στρατιωτικά τον Κάρολο τον Μέγα (Καρλομάγνο).
3. Κύρια αιτία του Σχίσματος των δύο Εκκλησιών (1054) ήταν η διεκδίκηση, εκ μέρους της Ρώμης, της πρωτοκαθεδρίας στον χριστιανικό κόσμο.
4. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε στον φιλόδοξο πάπα Ουρβανό Β'.
5. Ο βυζαντινός αυτοκράτορας Μανουήλ Β' Παλαιολόγος (1391-1425) έγινε δεκτός με μεγάλες τιμές στη Δύση, όπου ταξίδεψε προς αναζήτηση βοήθειας.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, Διαφωτισμός ή Αιώνας των Φώτων.

402. ΘΕΜΑ 1_24681

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τα εικονομαχικά μέτρα που έλαβε η κεντρική εξουσία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας δικαιολογούνται πολιτικά από:
 - α. την εκδήλωση της θεϊκής οργής
 - β. την κρισιμότητα των περιστάσεων λόγω των απειλών που δεχόταν η αυτοκρατορία από τους Άραβες και τους Σλάβους
 - γ. τη σύμφωνη γνώμη της Εκκλησίας της Ρώμης
 - δ. έναν σεισμό μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
2. Ο Ιωάννης Βατάτζης:
 - α. ίδρυσε την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
 - β. ανέκτησε την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους
 - γ. επέβαλε δυσβάσταχτη φορολογία στους φτωχούς αγρότες
 - δ. κατέστησε την Αυτοκρατορία της Νίκαιας διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη
3. Ο Τζον Λοκ διατύπωσε την αρχή:
 - α. του οικονομικού φιλελευθερισμού
 - β. της γενικής βούλησης
 - γ. του κοινωνικού συμβολαίου
 - δ. της διάκρισης των εξουσιών
4. Η ελευθερία στην οικονομική δραστηριότητα που εκφράστηκε τον 18^ο αι. με τη φράση *laissez faire, laissez passer*:
 - α. ήταν σύμφωνη προς το πνεύμα του μερκαντισμού
 - β. ήταν αντίθετη με το πνεύμα του οικονομικού φιλελευθερισμού
 - γ. υποστήριζε τον κρατικό παρεμβατισμό
 - δ. οδήγησε στη διαμόρφωση του κεφαλαιοκρατικού-καπιταλιστικού συστήματος
5. Η Συντακτική Συνέλευση κατά τη Γαλλική Επανάσταση ψήφισε:
 - α. τη Συνθήκη του Καμποφόρμιο
 - β. τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη

γ. τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας

δ. το Δόγμα Μονρόε

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Βολταίρος	α. μέση οδός
2. Ρήγας Βελεστινλής	β. εφεύρεση της τυπογραφίας
3. Μοντεσκιέ	γ. Μεγάλη Χάρτα της Ελλάδος
4. Ντιντερό	δ. θεωρία της διάκρισης των εξουσιών
5. Αδαμάντιος Κοραής	ε. υπεράσπιση της ανεξιθρησκίας
	στ. Εγκυκλοπαίδεια
	ζ. κοινωνικό συμβόλαιο

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

403. ΘΕΜΑ_1_25075

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η πρωτοβουλία για την οργάνωση των Σταυροφοριών προήλθε από τους ισχυρούς φεουδάρχες της Δυτικής Ευρώπης.
2. Το έργο της ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους έφερε σε πέρας ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Μιχαήλ Παλαιολόγος.
3. Η Ρωσία φιλοδόξησε να γίνει κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.
4. Μετά την εφεύρεση της τυπογραφίας όλα τα πληθυσμιακά στρώματα της Δυτικής Ευρώπης ήρθαν σε επαφή με τις νέες εξελίξεις στις επιστήμες.
5. Το κίνημα του Λουθήρου υπήρξε ο πυρήνας μιας ευρύτερης μεταρρυθμιστικής έκρηξης σε όλη τη Δυτική Ευρώπη.

(II) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Το μεγαλύτερο πλήγμα για τους δυνατούς, στη διάρκεια του 10ου και 11ου αιώνα, αποτέλεσε:
 - α. ο Πρόχειρος Νόμος
 - β. η Επαναγωγή
 - γ. το αλληλέγγυον
 - δ. η Εκλογή
2. Ο Οσμάν ή Οθμάν έκανε τις πρώτες του κατακτήσεις αξιοποιώντας τον παλιό ισλαμικό θεσμό των:
 - α. γενιτσάρων
 - β. τιμαριούχων
 - γ. γαζήδων
 - δ. βασάλων

3. Τη διαπίστωση ότι οι περιοχές που είχε ανακαλύψει ο Κολόμβος αποτελούσαν μια νέα ήπειρο έκανε ο:
 - α. Βάσκο ντα Γκάμα
 - β. Αμέρικο Βεσπούτσι
 - γ. Αλβαρέζ Καμπράλ
 - δ. Βαρθολομαίος Ντιάζ
 4. Σημαντικός εκπρόσωπος των πολιτικών ιδεών του Διαφωτισμού ήταν ο:
 - α. Ρουσσώ
 - β. Βολταίρος
 - γ. Μπεκαρία
 - δ. Μοντεσκιέ
 5. Μετά την πτώση του Ναπολέοντα, η Ευρώπη διαιρέθηκε:
 - α. σε τρεις ζώνες επιρροής, αυστριακή, ρωσική και πρωσική
 - β. σε δύο ζώνες επιρροής, αυστριακή και πρωσική
 - γ. σε τρεις ζώνες επιρροής, γαλλική, ρωσική και πρωσική
 - δ. σε δύο ζώνες επιρροής, γαλλική και ρωσική
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Διαφωτισμός.

404. ΘΕΜΑ 1_25111

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Το ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων είναι το Κοράνιο.
 2. Βούλγαροι ιεραπόστολοι εναπέθεσαν τα πρώτα σπέρματα του Χριστιανισμού στο νεοσύστατο Ρωσικό Κράτος.
 3. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα.
 4. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται ο Οσμάν ή Οθμάν.
 5. Ο Αμέρικο Βεσπούτσι προσπάθησε να χαρτογραφήσει τη νέα ήπειρο που ανακάλυψε.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
 - β. Πρώτο Σχίσμα
 - γ. Ίδρυση του Ισλάμ
 - δ. Ειρήνη της Αυγούστας
 - ε. Καθιέρωση της χρήσης της πυξίδας και του πρυμναίου πηδαλίου στη Δυτική Ευρώπη
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: φέουδο, Αιώνας των Φώτων.

405. ΘΕΜΑ 1_25281

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο θεσμός των θεμάτων ενίσχυσε την ανάγκη του βυζαντινού στρατού για μισθοφόρους.

2. Η δογματική διαφορά σχετικά με την εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος υπήρξε η κυριότερη αιτία του Σχίσματος μεταξύ Ορθόδοξης και Καθολικής Εκκλησίας (1054).
 3. Στόχος της οικονομικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη ήταν η αυτάρκεια της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας.
 4. Το σώμα των γενιτσάρων στελεχωνόταν κυρίως από εθελοντές μισθοφόρους ή στρατιώτες στρατολογούμενους με τη βία από τους υποτελείς χριστιανικούς πληθυσμούς.
 5. Ο καθολικός άνθρωπος απομακρύνθηκε από τη θρησκευτική πίστη, καθώς ένιωθε πλέον ελεύθερος και υπεύθυνος για τη διαμόρφωση του κόσμου του.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α.** Κατάλυση του κράτους των Λογγοβάρδων από τον Καρλομάγνο
 - β.** Εκδήλωση της επιδημίας του Μαύρου Θανάτου στην Ευρώπη
 - γ.** Έναρξη του χρονολογικού συστήματος των Αράβων
 - δ.** Θυροκόλληση των 95 θέσεων του Μαρτίνου Λούθηρου σε εκκλησία της Βιττεμβέργης
 - ε.** Σύνοδος της Κωνσταντινούπολης με την οποία αποκαταστάθηκε η λατρεία των εικόνων
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Ιερά Εξέταση, κοινωνικό συμβόλαιο (Τζον Λοκ).

406. ΘΕΜΑ_1_25480

- α. (I)** Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε στον πάπα:
 - α.** Νικόλαο
 - β.** Ουρβανό Β΄
 - γ.** Ιννοκέντιο Γ΄
 - δ.** Λέοντα Γ΄
 2. Στη Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας έλαβε μέρος ο:
 - α.** Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος
 - β.** Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος
 - γ.** Ιωάννης Στ΄ Καντακουζηνός
 - δ.** Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος
 3. Η Αμερική χαρτογραφήθηκε από τον:
 - α.** Αλβαρέζ Καμπράλ
 - β.** Χριστόφορο Κολόμβο
 - γ.** Αμέρικο Βεσπούτσι
 - δ.** Φερδινάνδο Μαγγελάνο
 4. Τη διάκριση των εξουσιών διατύπωσε ο:
 - α.** Βολταίρος
 - β.** Μοντεσκιέ
 - γ.** Κεναί
 - δ.** Ρουσσό

5. Στις 14 Ιουλίου 1789:

- α. πραγματοποιήθηκε η άλωση της Βασιλλης
- β. ψηφίστηκε η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη
- γ. δόθηκε ο Όρκος του Σφαιριστηρίου
- δ. ψηφίστηκε το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- β. ίδρυση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας
- γ. Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών
- δ. Μεταρρύθμιση του Λουθήρου
- ε. Συνέδριο της Βιέννης

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: καθολικός άνθρωπος, Διαφωτισμός ή Αιώνας των Φώτων.

407. ΘΕΜΑ 1_25482

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) στέφτηκε, σύμφωνα με το παπικό τυπικό, Βασιλεύς, πιστός εν Χριστώ.
2. Ο Κωνσταντίνος – Κύριλλος επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο τον 9ο αιώνα.
3. Από τα τέλη του 12ου αιώνα οι εμποροπανηγύρεις στη Δυτική Ευρώπη αποτελούν μια προσωρινή αγορά, με ελάχιστα προνόμια.
4. Ο Ιωάννης Βατάτζης κατέστησε το κράτος του, την αυτοκρατορία της Νίκαιας, μία διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη.
5. Με τον Διαφωτισμό μετασηματίστηκε το λεξιλόγιο και διαφοροποιήθηκε η σημασία ορισμένων λέξεων, όπως εξουσία, κράτος, κοινωνία.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Ψήφιση της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας από τη Συνέλευση της Φιλαδέλφειας
- β. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
- γ. Ίδρυση του Ισλάμ από τον Μωάμεθ
- δ. Μάχη στο Κοσσυφοπέδιο
- ε. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, μετακένωση (Αδαμάντιος Κοραής).

408. ΘΕΜΑ 1_25624

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση:

1. Τα θέματα δεν εξελίχθηκαν ποτέ σε διοικητικές περιφέρειες.
 2. Ιδεολογική βάση της εικονομαχίας ήταν οι ανεικονικές αντιλήψεις.
 3. Η τάξη των επιχειρηματιών στο Βυζάντιο, κατά τη διάρκεια του 11ου αιώνα, άρχισε να συμμετέχει ενεργά στην πολιτική ζωή της αυτοκρατορίας.
 4. Το εμπόριο στα μέσα του 11ου αιώνα και στη διάρκεια του 12ου αιώνα στην Ευρώπη είχε ευρεία ακτίνα δράσης.
 5. Ο Ρουσσό στο έργο του «Αιμίλιος ή περί Αγωγής» διατύπωσε τη θεωρία της διάκρισης των εξουσιών σε νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Πρώτη Σταυροφορία
 - β. το Πρώτο Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
 - γ. Ομολογία της Αυγούστας
 - δ. η Κωνσταντινούπολη στα χέρια του στρατηγού της Νίκαιας Αλέξιου Στρατηγόπουλου
 - ε. ανάμειξη του Καρόλου στα πράγματα της Ιταλίας
- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: Εγίρα, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

409. ΘΕΜΑ 1_25696

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο αυλάρχης Πιπίνος αναχαίτισε την επέλαση των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας.
 2. Τις κατευθυντήριες γραμμές στην εξωτερική πολιτική του Βυζαντίου χάρασσε ο Λογοθέτης του Δρόμου.
 3. Ο πορτογάλος θαλασσοπόρος Βαρθολομαίος Ντιάζ έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας το 1487.
 4. Η Ειρήνη της Αυγούστας (1555) αναγνώριζε τη νομιμότητα του Λουθηρανισμού.
 5. Η Ελληνική Νομαρχία θεωρείται το σημαντικότερο έργο του Ρήγα Βελεστινλή.
- (II)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Αλέξιος Α΄	α. εκχριστιανισμός Μοραβών
2. Κωνσταντίνος Ε΄	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Μιχαήλ Γ΄	γ. Εικονομαχία
4. Μιχαήλ Κηρουλάριος	δ. Σταυροφορίες
5. Ιωάννης Βατάτζης	ε. θεσμός των θεμάτων
	στ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
	ζ. οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών

- β.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Νεαρές, Διαφωτισμός.

410. ΘΕΜΑ 1_25704

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Αφορμή για την εκδήλωση του κινήματος της Εικονομαχίας ήταν:
 - α. ο σεισμός στον θαλάσσιο χώρο μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
 - β. οι ιδιότυπες θρησκευτικές ιδέες των Ισαύρων
 - γ. η υπερβολή της λατρείας των εικόνων στις ευρωπαϊκές επαρχίες
 - δ. οι απειλές που δεχόταν η Βυζαντινή Αυτοκρατορία από Άραβες και Βουλγάρους
2. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε τον 10^ο αιώνα ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με τους:
 - α. Γενουάτες
 - β. Λογγοβάρδους
 - γ. Βενετούς
 - δ. Βουλγάρους
3. Ιδρυτής της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας ήταν ο:
 - α. Θεόδωρος Κομνηνός Δούκας
 - β. Ιωάννης Βατάτζης
 - γ. Μιχαήλ Παλαιολόγος
 - δ. Θεόδωρος Λάσκαρης
4. Ποιο από τα παρακάτω ήταν αποτέλεσμα της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης;
 - α. η επικράτηση του κοινοβουλευτισμού στη Γαλλία
 - β. η επικράτηση του καθολικισμού στην Ολλανδία
 - γ. η διάσπαση της ενότητας της Γερμανίας
 - δ. η επικράτηση του προτεσταντισμού στην Ισπανία
5. Ποιον από τους παρακάτω διαφωτιστές απασχόλησε το θέμα της ελευθερίας του ατόμου;
 - α. Μοντεσκιέ
 - β. Ρουσσό
 - γ. Μπεκαρία
 - δ. Λοκ

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Σύνοδος του Τρέντο
- β. Ένδοξη Επανάσταση
- γ. Σχίσμα των Εκκλησιών
- δ. Τέταρτη Σταυροφορία
- ε. Μάχη του Κοσσυφοπεδίου

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: αλληλέγγυον, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

411. ΘΕΜΑ 1_25710

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Καρλομάγνος	α. Πρώτη Σταυροφορία
2. Βόρης	β. έκδοση συγχωροχαρτιών
3. πάπας Ουρβανός Β΄	γ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
4. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	δ. Άαχεν
5. πάπας Λέων Ι΄	ε. Τέταρτη Σταυροφορία
	στ. ηγεμόνας Βουλγαρίας
	ζ. κράτος της Ηπείρου

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του φραγκικού κράτους ήταν οι βαρόνοι.
2. Οι Τούρκοι κατέστησαν την Πελοπόννησο φόρου υποτελή το 1426.
3. Ο Βαρθολομαίος Ντιάζ έφτασε πρώτος στο Κάλικουτ των Ινδιών.
4. Η Γερμανία μετά την Ειρήνη της Αυγούστας, χωρίστηκε σε κράτη καθολικά και διαμαρτυρόμενα.
5. Ο Τζον Λοκ διατύπωσε την αρχή του κοινωνικού συμβολαίου.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: Βασιλικά, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

412. ΘΕΜΑ_1_25711

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Λέων Γ΄ Ίσαυρος	α. Σχίσμα του 1054
2. πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος	β. Πρώτη Σταυροφορία
3. πάπας Ιννοκέντιος	γ. απομάκρυνση εικόνας Χριστού από τη Χαλκή Πύλη
4. Μεγάλοι Κομνηνοί	δ. κράτος της Ηπείρου
5. Πετράρχης	ε. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
	στ. Τέταρτη Σταυροφορία
	ζ. προδρομική μορφή του ανθρωπισμού

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η κοινωνία του φραγκικού κράτους ήταν κυρίως αγροτική.
2. Η Τραπεζούντα υπέκυψε στους Οθωμανούς το 1461.
3. Μετά τις Ανακαλύψεις, το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε στον Ειρηνικό Ωκεανό.
4. Η Ειρήνη της Αυγούστας αναγνώριζε τη νομιμότητα του Καλβινισμού.
5. Ο Ρουσσό υπερασπίζεται την ελευθερία του ανθρώπου στο έργο του Κοινωνικό Συμβόλαιο.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), Διαφωτισμός (Αιώνας των Φώτων).

413. ΘΕΜΑ 1_25712

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η Εγίρα δεν σηματοδοτούσε:
 - α. την εκδίωξη του Μωάμεθ από Μέκκα στη Μεδίνα
 - β. την αρχή της ισλαμικής κυριαρχίας
 - γ. την αρχή του χρονολογικού συστήματος των Αράβων
 - δ. την ανάληψη της διακυβέρνησης του Ισλάμ από τον Χαλίφη
2. Η Σύνοδος της Ιέρειας (754):
 - α. καταδίκασε την εικονομαχία
 - β. καταδίκασε τη λατρεία των εικόνων
 - γ. αναθεμάτισε τον πάπα
 - δ. αποφάσισε την αποκατάσταση των εικόνων
3. Η ιδέα της Τέταρτης Σταυροφορίας ανήκε:
 - α. στον Βονιφάτιο τον Μομφερρατικό
 - β. στον πάπα Ουρβανό Β΄
 - γ. στον πάπα Ιννοκέντιο Γ΄
 - δ. στον γερμανό ηγεμόνα Ερρίκο Στ΄
4. Το μέλλον της Χερσονήσου του Αίμου κρίθηκε:
 - α. με τη μάχη της Άγκυρας (1402)
 - β. με τη μάχη της Βάρνας (1444)
 - γ. με τη μάχη του Κοσσυφοπεδίου (1389)
 - δ. με την κατάκτηση της Νίκαιας και της Νικομήδειας (1331)
5. Προδρομική μορφή του ανθρωπισμού θεωρείται:
 - α. ο Δάντης
 - β. ο Κεναί
 - γ. ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος
 - δ. ο Τσεζάρε Μπεκαρία

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Έρασμος	α. Διαφωτισμός
2. Μαρτίνος Λούθηρος	β. οικονομικός φιλελευθερισμός
3. Ντιντερό	γ. Αναγέννηση
4. Άνταμ Σμιθ	δ. Αμερικανική επανάσταση
5. Ιώσηπος Μοισιόδακας	ε. Νεοελληνικός Διαφωτισμός
	στ. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση
	ζ. εφεύρεση της τυπογραφίας

β. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Δρόμου, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

414. ΘΕΜΑ 1_25775

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στο Ισλάμ η κοσμική δικαιοσύνη διαχωρίζεται από τη θρησκευτική.
 2. Την ευθύνη της χάραξης της εξωτερικής πολιτικής του Βυζαντινού Κράτους είχε από τον 7^ο αιώνα ο Λογοθέτης του Δρόμου.
 3. Το Σχίσμα του 1054 είχε ως βασική αιτία τη δογματική διαφορά σχετικά με την εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος.
 4. Το σύστημα της φεουδαρχίας γενικεύτηκε κατά τον 10^ο και 11^ο αιώνα λόγω της ανασφάλειας που δημιουργήθηκε στο Φραγκικό Κράτος από τις εχθρικές επιδρομές.
 5. Με τις Ανακαλύψεις το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε από τη Μεσόγειο στον Ατλαντικό Ωκεανό.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας από τον πάπα Ουρβανό Β΄
 - β. Ήττα των Τούρκων από τους Μογγόλους στη μάχη της Άγκυρας
 - γ. Συνθήκη της Γάνδης
 - δ. Ανακάλυψη της τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο
 - ε. Στέψη του Θεόδωρου Λάσκαρη αυτοκράτορα και βασιλιά των Ρωμαίων στη Νίκαια
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Χαλίφης, ανθρωπισμός.

415. ΘΕΜΑ 1_25781

- α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Σύγκληση συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας.
 - β. Υπογραφή Δόγματος Μονρόε.
 - γ. Κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας από τον πάπα Ουρβανό Β΄.
 - δ. Άδεια Λέοντα Γ΄ για μαζική έκδοση συγχωροχαρτιών.
 - ε. Επιδημία Μαύρου Θανάτου στην Ευρώπη.
- (II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Ιωάννης Βατάτζης	α. θεμελίωσε τον οικονομικό φιλελευθερισμό
2. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	β. υποστήριξε τον σεβασμό της προσωπικότητας του παιδιού
3. Ρήγας Βελεστινλής	γ. επέκτεινε την Αυτοκρατορία της Νίκαιας
	δ. τύπωσε τη Μεγάλη Χάρτα της Ελλάδας

4. Μπεκαρία	ε. υποστήριξε τον εξανθρωπισμό της ποινικής δικαιοσύνης
5. Άνταμ Σμιθ	στ. υπερασπίστηκε με αυτοθυσία την Πόλη

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Ανθρωπισμός, Διαφωτισμός.

416. ΘΕΜΑ 1_26051

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τα κτήματα από τα οποία οι στρατιώτες των θεμάτων εξασφάλιζαν και συντηρούσαν το άλογο και τον οπλισμό τους ονομάζονταν:
 - α. τριζωνικές καλλιέργειες
 - β. στρατιωτόπια
 - γ. φέουδα
 - δ. χωρία
2. Το Βυζαντινό κράτος, για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της εγκατάστασης σλαβικών πληθυσμών εφάρμοσε:
 - α. ένα νέο φορολογικό σύστημα
 - β. τα ναυτικά θέματα
 - γ. τη στρατιωτικοποίηση
 - δ. μια εποικιστική πολιτική
3. Στα μέσα του 11ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη πραγματοποιείται μια:
 - α. γεωργική επανάσταση
 - β. βιομηχανική επανάσταση
 - γ. τεχνολογική επανάσταση
 - δ. πολιτιστική επανάσταση
4. Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204, αρχίζει στον ελλαδικό χώρο η μακρά περίοδος:
 - α. της τουρκοκρατίας
 - β. του Μεσαίωνα
 - γ. της φραγκοκρατίας
 - δ. της Αναγέννησης
5. Ο Όρκος του σφαιριστηρίου για δέσμευση καθιέρωσης συντάγματος στη Γαλλία (20 Ιουνίου 1789) δόθηκε από τους εκπροσώπους:
 - α. του κλήρου
 - β. της Τρίτης τάξης
 - γ. των ευγενών
 - δ. του βασιλιά

(II) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η στέψη του Καρόλου (Καρλομάγνου) ως αυτοκράτορα δεν αντιμετωπίστηκε αρνητικά από τους Βυζαντινούς.
2. Ο Ερρίκος Δ΄ ορίστηκε αρχηγός της Τέταρτης Σταυροφορίας.

3. Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το Παρίσι θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη.
 4. Μετά τις γεωγραφικές ανακαλύψεις το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε από τη Μεσόγειο στον Ατλαντικό Ωκεανό και τη Βόρεια Θάλασσα.
 5. Ο Διαφωτισμός μεταδόθηκε και στον υπόδουλο Ελληνισμό με κάποια καθυστέρηση.
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Μαύρος Θάνατος, Διαφωτισμός ή Αιώνας των Φώτων.

417. ΘΕΜΑ 1_26062

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Λογοθέτης του Γενικού έγινε βαθμιαία ο πρώτος αξιωματούχος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
 2. Τον 9ο αι. ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος ανέπτυξαν ιεραποστολική δράση στο νεοσύστατο Ρωσικό κράτος.
 3. Στη μεσαία τάξη στο Βυζάντιο τον 10ο και τον 11ο αι. συγκαταλέγονταν οι έμποροι, οι βιοτέχνες και οι δυνατοί.
 4. Ο αναγεννησιακός άνθρωπος στράφηκε προς τη μελέτη του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού.
 5. Η διαμάχη πάπα και Μαρτίνου Λούθηρου απειλούσε την ενότητα των γερμανικών χωρών.
- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. εφεύρεση της τυπογραφίας
 - β. Γαλλική Επανάσταση
 - γ. Ένδοξη Επανάσταση
 - δ. γεωργική επανάσταση (στη Δυτική Ευρώπη)
 - ε. Αμερικανική Επανάσταση
- β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος, Διαφωτισμός.

418. ΘΕΜΑ 1_26067

- α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.
 - β. Σύναψη ευνοϊκής εμπορικής συνθήκης ανάμεσα στον Βασίλειο Β΄ και στους Βενετούς.
 - γ. Εξάπλωση του Μαύρου Θανάτου στη Δυτική Ευρώπη.
 - δ. Ψήφιση του Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών.
 - ε. Ανακάλυψη τυπογραφίας από τον Γουτεμβέργιο.
- (II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Το Ισλάμ είχε πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία.
 2. Η εικονομαχική πολιτική ήταν μία αναγκαία πολιτική επιλογή, για τη συμφιλίωση της κεντρικής εξουσίας με τους πληθυσμούς της Μ. Ασίας.
 3. Η Επαναγωγή αποτελεί εγχειρίδιο με διατάξεις Δημόσιου και Αστικού Δικαίου.
 4. Ο Γάλλος Μοντεσκιέ έγραψε το έργο Κοινωνικό Συμβόλαιο.
 5. Το καπιταλιστικό σύστημα δεν προκάλεσε κοινωνικές εντάσεις.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: συγχωροχάρτια, Διαφωτισμός.

419. ΘΕΜΑ 1_26070

α. (I) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. Διάδοση του Διαφωτισμού στη Δυτική Ευρώπη.
- β. Εκχριστιανισμός των Σλάβων.
- γ. Ψήφιση του Δόγματος Μονόθεου.
- δ. Γεωργική επανάσταση στη Δυτική Ευρώπη.
- ε. Κατάλυση του κράτους των Λογγοβάρδων από τον Καρλομάγνο.

(II) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των δυτικών επαρχιών της αυτοκρατορίας αποτέλεσαν την ιδεολογική βάση της εικονομαχίας.
2. Ο Ραστισλάβος επινόησε το λεγόμενο γλαγολιτικό αλφάβητο.
3. Οι βασιλικοί ανήκουν στην ανώτερη αριστοκρατία του Βυζαντίου τον 10^ο αιώνα.
4. Στις εμποροπανηγύρεις του 12ου αι. παρουσιάζονται οι πρώτες εκδηλώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
5. Οι θεσμοί της ομοσπονδίας και της αβασίλευτης δημοκρατίας καθιερώνονται από το Αμερικανικό Σύνταγμα.

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Μαύρος Θάνατος, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

420. ΘΕΜΑ 1_26105

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Ηράκλειος:
 - α. διατήρησε τους ρωμαϊκούς τίτλους «imperator Romanorum» και «augustus»
 - β. υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς»
 - γ. υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο «βασιλεύς» με την προσθήκη «πιστός εν Χριστώ»
 - δ. διατήρησε τον ρωμαϊκό τίτλο «augustus» με την προσθήκη «πιστός εν Χριστώ»
2. Το αλληλέγγυον ήταν νόμος που υποχρέωνε:
 - α. τους εύπορους γείτονες να καταβάλλουν τους φόρους των φτωχών αγροτών της κοινότητας
 - β. τους εύπορους γείτονες να προσφέρουν οικονομική βοήθεια στους φτωχούς αγρότες της κοινότητας
 - γ. τους αυτοκράτορες να απαλλάσσουν τους φτωχούς αγρότες από τους φόρους
 - δ. τους δυνατούς να παραχωρούν κλήρο γης στους ακτήμονες της κοινότητας
3. Στο πλαίσιο της τελετής της περιβολής, οι ιεραρχικά ανώτεροι άρχοντες:
 - α. παραχωρούσαν στους υποτελείς τους εκτάσεις γης χωρίς αντάλλαγμα
 - β. υπόσχονταν να παρέχουν στους υποτελείς τους κάθε είδους βοήθεια
 - γ. παραχωρούσαν στους υποτελείς τους εκτάσεις γης, για τις οποίες απαιτούσαν ως αντάλλαγμα πίστη, υποτέλεια και διάφορες υπηρεσίες
 - δ. παραχωρούσαν στους υποτελείς τους στρατιωτική προστασία σε αντάλλαγμα εκτάσεων γης που

λάμβαναν από αυτούς

4. Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους πραγματοποιήθηκε στις:
- α. 17 Ιουλίου 1203
 - β. 13 Απριλίου 1204
 - γ. 25 Ιουλίου 1261
 - δ. 29 Μαΐου 1453
5. Οι γενίτσαροι:
- α. ήταν σώμα νομάδων εθελοντών ιππέων
 - β. αποτελούσαν τον τακτικό στρατό των Οθωμανών
 - γ. στρατολογούνταν εθελοντικά από τους υποτελείς χριστιανικούς πληθυσμούς
 - δ. ανήκαν στην προσωπική υπηρεσία του σουλτάνου

- (II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:
- α. εκχριστιανισμός των Σλάβων
 - β. στέψη Καρόλου Μεγάλου (Καρλομάγνου)
 - γ. άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
 - δ. Σχίσμα των μεταξύ των δύο Εκκλησιών
 - ε. εγκατάσταση των Οθωμανών στην Προύσα
- β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι, Κοινωνικό Συμβόλαιο (Ρουσό).

421. ΘΕΜΑ 1_28965

- α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. «Θέματα» στο Βυζάντιο ονομάζονται:
 - α. διοικητικές περιφέρειες του Βυζαντινού κράτους
 - β. εγκαταστάσεις Σλάβων στην επικράτεια του Βυζαντινού κράτους
 - γ. μεγάλες εκτάσεις γης που ανήκουν αποκλειστικά στην Εκκλησία
 - δ. μεγάλες εκτάσεις γης που ανήκουν αποκλειστικά στον Βυζαντινό αυτοκράτορα
 2. Ιδεολογική βάση του κινήματος της εικονομαχίας ήταν:
 - α. οι θρησκευτικές απόψεις της Εκκλησίας της Ρώμης
 - β. οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας
 - γ. οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων
 - δ. ένας σεισμός μεταξύ Θήρας και Θηρασίας
 3. Ο Ιωάννης Βατάτζης:
 - α. επέβαλε δυσβάσταχτη φορολογία στους φτωχούς
 - β. ίδρυσε την αυτοκρατορία της Τραπεζούντας
 - γ. ανέκτησε την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους
 - δ. κατέστησε την αυτοκρατορία της Νίκαιας διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη
 4. Ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους θεωρείται:
 - α. ο Προφήτης Μωάμεθ

β. ο Οσμάν ή Οθμάν

γ. ο Μουράτ Α΄

δ. ο Βαγιαζήτ

5. Μετά την εμφάνιση της τυπογραφίας πρόσβαση στη γνώση είχαν:

α. οι κάτοικοι των επαρχιών της Δυτικής Ευρώπης

β. όλα τα στρώματα του πληθυσμού των κρατών της Δυτικής Ευρώπης

γ. οι κάτοικοι των πόλεων της Δυτικής Ευρώπης

δ. οι κληρικοί της Δυτικής Ευρώπης

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

α. Σύνοδος του Τρέντο

β. αφορισμός του Λουθήρου από τον πάπα

γ. Ειρήνη της Αυγούστας

δ. εφεύρεση της τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο

ε. Ομολογία της Αυγούστας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Εγίρα, κοινωνικό συμβόλαιο (Τζον Λοκ).

422. ΘΕΜΑ 1_29287

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Λογοθέτης του Γενικού	α. ονομάστηκαν ο Πιπίνος και οι γιοι του
2. Καδής	β. τοποτηρητής του Μωάμεθ και υπεύθυνος για την εφαρμογή του Κορανίου
3. Χαλίφης	γ. είχε την ευθύνη των οικονομικών
4. πιστός εν Χριστώ βασιλεύς	δ. ονομάστηκε για πρώτη φορά ο Ηράκλειος
5. πατρίκιοι των Ρωμαίων	ε. στέφθηκε από τον πάπα ο γιος του Καρόλου Μαρτέλου, Πιπίνος
6. ελέω Θεού βασιλεύς των Φράγκων	

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

α. μάχη στο Κοσσυφοπέδιο

β. μάχη στο Πουατιέ της Γαλλίας

γ. στέψη του Καρλομάγνου στη Ρώμη

δ. εγκατάσταση των Οθωμανών στην Προύσα

ε. ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γλαγολιτικό αλφάβητο, Διαφωτισμός ή Αιώνας των Φώτων (1688-1789).

423. ΘΕΜΑ 2_24537

- α. Ποιες ήταν οι συνέπειες των ανακαλύψεων στη βιοτεχνία και τη γεωργία;
β. Ποια θεωρία ανέπτυξε ο Μοντεσκιέ στο Πνεύμα των Νόμων και ποια ήταν η επίδρασή της στην πολιτική σκέψη;

424. ΘΕΜΑ 2_24542

- α. Σε ποια μέσα και ποιες μεθόδους κατέφευγε το Βυζάντιο για να στηρίξει την ασφάλειά του και τη διεθνή δύναμή του;
β. Ποια θεωρία διατύπωσε ο Γάλλος διαφωτιστής Μοντεσκιέ στο βιβλίο του με τίτλο «Το πνεύμα των Νόμων» και πώς επηρέασε την πολιτική σκέψη των ανθρώπων εκείνη την εποχή;

425. ΘΕΜΑ 2_24736

- α. Ποιες κοινωνικές τάξεις αποτελούν το «βυζαντινό χωρίον», που εμφανίζεται κατά τον 6^ο αιώνα και ποια τα χαρακτηριστικά τους;
β. Ποια ήταν η πολιτική θεωρία του Μοντεσκιέ και ποια επίδραση άσκησε στην πολιτική σκέψη;

426. ΘΕΜΑ 2_25139

- α. Να αναφέρετε τον τρόπο εκχριστιανισμού των Μοραβών από το Βυζάντιο.
β. Να αναφέρετε το σπουδαιότερο εκπρόσωπο των πολιτικών ιδεών του Διαφωτισμού και τη θεωρία του.

427. ΘΕΜΑ 2_27402

- α. Να παρουσιάσετε την ιστορική πορεία του κράτους της Ηπείρου.
β. Να παρουσιάσετε τις αλλαγές και τις εξελίξεις που δρομολόγησαν οι νέες ιδέες του Διαφωτισμού στην Ευρώπη και την Αμερική.

428. ΘΕΜΑ 2_27422

- α. Ποια ήταν τα επιτεύγματα του Ιωάννη Βατάτζη στην εσωτερική και οικονομική πολιτική της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας;
β. Να παρουσιάσετε τις πολιτικές ιδέες του Γάλλου Διαφωτιστή Μοντεσκιέ (1698-1755).

429. ΘΕΜΑ 2_27426

- α. Ποιοι οι στόχοι και ποια τα αποτελέσματα της εσωτερικής πολιτικής του Ιωάννη Βατάτζη στην Αυτοκρατορία της Νίκαιας;
β. Ποιο ήταν το όραμα του Ρήγα Βελεστινλή ή Φεραίου για τα Βαλκάνια και ποια η έκβαση των επαναστατικών του σχεδίων;

430. ΘΕΜΑ 2_27427

- α. Για ποιους λόγους η αντίδραση στις αδυναμίες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας εκδηλώθηκε εντονότερα στις γερμανικές χώρες;

β. Ποιες ιδέες εκφράζει ο Κοραής στο έργο του Αδελφική Διδασκαλία και ποιες ήταν οι θέσεις του για την παιδεία των υπόδουλων Ελλήνων;

431. ΘΕΜΑ 2_27490

- α. Να παρουσιάσετε τους κινδύνους που αντιμετώπιζε το Βυζαντινό Κράτος στις αρχές του 8ου αιώνα και επέβαλαν την υιοθέτηση οικονομολογικής πολιτικής.
- β. Να παρουσιάσετε τις βασικές θέσεις που διατύπωσε ο Ρουσσό σχετικά με την ελευθερία του ατόμου και την ισότητα των ανθρώπων.

432. ΘΕΜΑ 2_27492

- α. Να παρουσιάσετε τη δομή της φεουδαρχικής κοινωνίας.
- β. Να παρουσιάσετε τη συμβολή των λεξικών στην έκφραση των νέων ιδεών που προωθήθηκαν με τον Διαφωτισμό.

433. ΘΕΜΑ 2_27497

- α. Ποιες συνέπειες επέφερε η Μεταρρύθμιση στον πολιτικό τομέα, στη διαμόρφωση εθνικών κρατών;
- β. Πώς εκφράστηκε η πολιτική θεωρία του Ρουσσό και πού στόχευε;

434. ΘΕΜΑ 2_27654

- α. Ποια μέτρα πήρε ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) για την ενίσχυση της εσωτερικής οργάνωσης του κράτους του;
- β. Ποιο ήταν το συγγραφικό και εκδοτικό έργο του Ρήγα Βελεστινλή ή Φεραίου (1757-1798) στην περίοδο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού;

435. ΘΕΜΑ 3_25355

Αντλώντας πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα εξής:

- α. Γιατί ο Βολταίρος θεωρεί την πνευματική ανεκτικότητα ως χρέος όλων των ανθρώπων και πώς τεκμηριώνει την άποψή του αυτή;
- β. Ποιο είναι το όφελος, σύμφωνα με τον Βολταίρο, από την ύπαρξη πολλών θρησκειών σε μια χώρα και πώς αυτό συνδέεται με το δικαίωμα της ελευθερίας;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τι είναι η ανεξιθρησκία; Είναι ιδίον²³ του ανθρώπου. [...] Ας παραβλέψουμε ο ένας του άλλου τις μωρίες²⁴- αυτός είναι ο πρώτος νόμος της φύσης. Στις χρηματαγορές του Άμστερνταμ, του Λονδίνου ή της Βομβάης ή της Βασσόρας, ο Πέρσης, ο Ινδός, ο Εβραίος, ο Μωαμεθανός, ο Κινέζος, ο Βραχμάνος, ο Ορθόδοξος, ο Καθολικός, [...] εμπορεύονται μεταξύ τους. Όμως ποτέ δεν θα τραβήξει ο ένας στον άλλο μαχαίρι, για να τον πάρει με τη θρησκεία του. [...] Αν υπήρχε τρόπος να διαλογιστεί κανείς με συνέπεια πάνω στη θρησκεία [...] θα

²³ Χαρακτηριστικό γνώρισμα

²⁴ ανοησίες

αντιλαμβανόταν πως όλοι μας έχουμε χρέος να ανεχόμαστε ο ένας τις γνώμες του άλλου, γιατί είμαστε όλοι αδύναμοι, ασυνεπείς, ευμετάβολοι, εκτεθειμένοι σε κάθε λογής πλάνες.

Βολταίρου, Ανεξιθρησκία, (λήμμα από το «φιλοσοφικό λεξικό»). Μτφρ. Δ. Θοιβιδόπουλου, Εποχές, 8, Δεκέμβριος 1963. Στο: Ασημομύτης, Β., κ.ά, Θέματα νεότερης και σύγχρονης ιστορίας από τις πηγές, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1997, σ. 26.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η Αγγλία είναι η χώρα των δογμάτων. Ένας Άγγλος, ως ελεύθερος άνθρωπος, πηγαίνει στον ουρανό από όποιον δρόμο θέλει. Αν υπήρχε στη χώρα αυτή μια θρησκεία, τότε θα υπήρχε ο φόβος του δεσποτισμού. Αν υπήρχαν δύο, θα κινδύνευαν να αλληλοεξοντωθούν. Αλλά υπάρχουν τριάντα και ζουν όλες ειρηνικά και ευτυχείς.

Βολταίρος, Φιλοσοφικές Επιστολές, 1734.

436. ΘΕΜΑ 3_25891

Αντλώντας πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιες είναι οι τρεις εξουσίες τις οποίες αναφέρει ο Μοντεσκιέ στο έργο του Το πνεύμα των νόμων;
- β. Ποιος κίνδυνος υπάρχει όταν οι εξουσίες αυτές συγκεντρώνονται στο ίδιο πρόσωπο ή πολιτικό σώμα και γιατί;

ΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν στο ίδιο πρόσωπο ή στο ίδιο πολιτικό σώμα, που ασκεί την αρχή, η νομοθετική εξουσία είναι ενωμένη με την εκτελεστική, δεν υπάρχει καθόλου ελευθερία γιατί μπορεί ο ίδιος ο μονάρχης[...] να κάνει νόμους τυραννικούς και να τους εφαρμόσει με τρόπο τυραννικό. Επίσης δεν υπάρχει καθόλου ελευθερία, όταν η δικαστική εξουσία δεν χωρίζεται απ' τη νομοθετική και την εκτελεστική. Αν ήταν συνδεδεμένη με τη νομοθετική, η πίεση πάνω στη ζωή και την ελευθερία των πολιτών θα ήταν αυταρχική, γιατί ο ίδιος ο δικαστής θα ήταν και νομοθέτης. Αν ήταν συνδεδεμένη με την εκτελεστική εξουσία, ο δικαστής θα μπορούσε να έχει τη δύναμη ενός καταπιεστή. Το παν θα χανόταν αν ο ίδιος ο άνθρωπος ή το ίδιο σώμα αρχόντων ή του λαού, ασκούσαν ταυτόχρονα αυτές τις τρεις εξουσίες: δηλαδή, το να νομοθετεί, να εφαρμόζει τις δημόσιες αποφάσεις και να δικάζει τα εγκλήματα, ή τις διαφορές των ιδιωτών.

Montesquieu, Το πνεύμα των νόμων, (μτφρ. Γρ. Λιόνης), Αναγνωστίδης, σ. 150

437. ΘΕΜΑ 3_29584

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται:

- α. να εντοπίσετε τις επιδιώξεις του Ρήγα Βελεστινλή αναφορικά με την έκδοση του έργου του «Φυσικής Απάνθισμα»
- β. να σκιαγραφήσετε το πολιτικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο κορυφαίος εκπρόσωπος και ο κύριος εκφραστής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού είναι ο Ρήγας Βελεστινλής[...] Ειδικά, στο έργο του «Φυσικής Απάνθισμα», ο Ρήγας κατεύθυνε την κριτική του κατά της

παραδοσιακής αυθεντίας και της δεισιδαιμονίας. Οι καθιερωμένες αυθεντίες της φυσικής ιστορίας στην παράδοση της ελληνικής Ανατολής υποβλήθηκαν σε κριτική ανασκευή βασισμένη στις επιστημονικές ανακαλύψεις των νεοτέρων. Για κάθε θέμα φυσικής ιστορίας ο Ρήγας σκιαγραφεί διάφορες τρέχουσες απόψεις και θεωρίες και στη συνέχεια τις υποβάλλει σε κριτικό έλεγχο σε συνάρτηση με το έργο νεότερων φυσικών φιλοσόφων.

Κιτρομηλίδης, Π., Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Αθήνα 1996, σ. 293.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Επειδή πίστευε (ο Ρήγας) ότι ο τελικός στόχος του φωτισμού του γένους είναι η απελευθέρωσή του, γρήγορα πέρασε στην επαναστατική δράση. Σε αυτή τη φάση ξεχωρίζει το έργο του «Νέα Πολιτική Διοικήσεις». Όμως η πολιτική και εθνική δράση του Ρήγα ξεπέρασε πολύ τα όρια ενός απλού διδασκάλου του γένους. Ο Ρήγας είναι μια παμβαλκανική πολιτική φυσιογνωμία, η οποία συνέλαβε το σχέδιο να εξεγείρει όλους τους υπόδουλους λαούς της Βαλκανικής Χερσονήσου εναντίον του κοινού τυράννου, της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Πρώτος αυτός συνέλαβε την ιδέα μιας παμβαλκανικής ομοσπονδίας με κυρίαρχο το ελληνικό στοιχείο που θα αντικαθιστούσε την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Αξελός, Λ., Ρήγας Βελεστινλής: σταθμοί και όρια στη διαμόρφωση της εθνικής και κοινωνικής συνείδησης στην Ελλάδα, Αθήνα 2003, σ. 406.

438. ΘΕΜΑ 3_31152

Τα παρακάτω κείμενα αναφέρονται στις απόψεις του Τζον Λοκ και του Μοντεσκιέ αντίστοιχα. Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα εξής:

- α.** Πώς ορίζεται το «κράτος» σύμφωνα με τον Τζον Λοκ και ποιο το χρέος κάθε πολιτικού άρχοντα;
- β.** Ποιες είναι οι τρεις εξουσίες τις οποίες αναφέρει ο Μοντεσκιέ, ποιος κίνδυνος υπάρχει όταν συγκεντρώνονται στο ίδιο πρόσωπο ή πολιτικό σώμα και γιατί;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το κράτος είναι, κατά την άποψή μου, μία ανθρώπινη κοινωνία που μόνο σκοπό έχει τη διατήρηση και την προώθηση των κοινωνικών αγαθών. Ονομάζουμε κοινωνικά αγαθά τη ζωή, την ελευθερία, τη φυσική ακεραιότητα [...]και την κατοχή εξωτερικών αγαθών όπως είναι η γη, τα χρήματα και ούτω καθ' εξής. Είναι καθήκον του πολιτικού άρχοντα να διατηρεί υγιή και ακέραη μία δίκαιη κατοχή αυτών των αγαθών που αφορούν την ίδια τη ζωή, για όλο τον πληθυσμό γενικώς και για κάθε ξεχωριστό υπήκοο συγκεκριμένα, μέσα από νόμους που θα ισχύουν με τον ίδιο τρόπο για όλους.

Nikola, U., Ανθολογία της φιλοσοφίας, (μτφρ.: Π. Τριαδά), Ενάλιος, Αθήνα 2007, σ. 278.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όταν στο ίδιο πρόσωπο ή στο ίδιο πολιτικό σώμα, που ασκεί την αρχή, η νομοθετική εξουσία είναι ενωμένη με την εκτελεστική, δεν υπάρχει καθόλου ελευθερία γιατί μπορεί ο ίδιος ο μονάρχης[...] να κάνει νόμους τυραννικούς και να τους εφαρμόσει με τρόπο τυραννικό. Επίσης δεν υπάρχει καθόλου ελευθερία, όταν η δικαστική εξουσία δεν χωρίζεται απ' τη νομοθετική και την εκτελεστική. Αν ήταν συνδεδεμένη με τη νομοθετική, η πίεση πάνω στη ζωή

και την ελευθερία των πολιτών θα ήταν αυταρχική, γιατί ο ίδιος ο δικαστής θα ήταν και νομοθέτης. Αν ήταν συνδεδεμένη με την εκτελεστική εξουσία, ο δικαστής θα μπορούσε να έχει τη δύναμη ενός καταπιεστή. Το παν θα χανόταν αν ο ίδιος ο άνθρωπος ή το ίδιο σώμα αρχόντων ή του λαού, ασκούσαν ταυτόχρονα αυτές τις τρεις εξουσίες: δηλαδή, το να νομοθετεί, να εφαρμόζει τις δημόσιες αποφάσεις και να δικάζει τα εγκλήματα, ή τις διαφορές των ιδιωτών.

Montesquieu, Το πνεύμα των νόμων, (μτφρ. Γρ. Λιόνης), Αναγνωστίδης, σ. 150

439. ΘΕΜΑ 3_33248

Αντλώντας πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να σχολιάσετε κριτικά:

- α. το περιεχόμενο της φράσης που διατύπωσε ο Βολταίρος, απευθυνόμενος σε έναν από τους αντιπάλους του, σε σχέση με την ιδέα που στόχευε να υποστηρίξει.
- β. την επιχειρηματολογία που αναπτύσσει ο Βολταίρος για την υποστήριξη της ανεξιθρησκίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Βολταίρος είναι περισσότερο γνωστός ως υπέρμαχος της ατομικής ελευθερίας. Θεωρούσε βαρβαρότητα κάθε περιορισμό της ελευθερίας του λόγου και της έκφρασης γνώμης. Σε έναν από τους αντιπάλους του έγραφε [...]: «Δεν συμφωνώ ούτε με μια λέξη από όσα λες, αλλά θα υπερασπίσω μέχρι θανάτου το δικαίωμά σου να τα λες». Αν υπήρχε ωστόσο μια μορφή καταπίεσης που ο Βολταίρος μισούσε περισσότερο από τις άλλες, ήταν η τυραννία της οργανωμένης εκκλησίας που βασάνιζε και έκαιγε όσους τολμούσαν να αμφισβητήσουν τα δόγματά της.

Burns, E. M., Εισαγωγή στην ιστορία και τον πολιτισμό της νεότερης Ευρώπης, τ. Α', (μτφρ. Τ. Δαρβέρης), Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 258.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Τι είναι η ανεξιθρησκία; Είναι ιδιον²⁵ του ανθρώπου. [...] Ας παραβλέψουμε ο ένας του άλλου τις μωρίες²⁶ - αυτός είναι ο πρώτος νόμος της φύσης. Στις χρηματαγορές του Άμστερνταμ, του Λονδίνου ή της Βομβάης ή της Βασσόρας, ο Πέρσης, ο Ινδός, ο Εβραίος, ο Μωαμεθανός, ο Κινέζος, ο Βραχμάνος, ο Ορθόδοξος, ο Καθολικός, [...] εμπορεύονται μεταξύ τους. Όμως ποτέ δεν θα τραβήξει ο ένας στον άλλο μαχαίρι, για να τον πάρει με τη θρησκεία του. [...] Αν υπήρχε τρόπος να διαλογιστεί κανείς με συνέπεια πάνω στη θρησκεία [...] θα αντιλαμβανόταν πως όλοι μας έχουμε χρέος να ανεχόμαστε ό ένας τις γνώμες του άλλου, γιατί είμαστε όλοι αδύναμοι, ασυνεπείς, ευμετάβολοι, εκτεθειμένοι σε κάθε λογής πλάνες.

Βολταίρου, Ανεξιθρησκία, (λήμμα από το «φιλοσοφικό λεξικό»). Μτφρ. Δ. Θοιβιδόπουλου, Εποχές, 8, Δεκέμβριος 1963. Στο: Ασημομύτης, Β., κ.ά, Θέματα νεότερης και σύγχρονης ιστορίας από τις πηγές, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1997, σ. 26.

²⁵ Χαρακτηριστικό γνώρισμα

²⁶ ανοησίες

440. ΘΕΜΑ 1_25070

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Ο Λογοθέτης του Γενικού ήταν ο πρώτος αξιωματούχος της Αυτοκρατορίας, ένα είδος πρωθυπουργού.
 2. Την αφορμή για την έναρξη της εικονομαχίας έδωσε ο πάπας Ουρβανός Β΄.
 3. Ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος επινόησε το γλαγολιτικό αλφάβητο.
 4. Κατά τα τέλη του 8ου και τις αρχές του 9ου αιώνα διαμορφώνεται στο Βυζάντιο μια εμποροβιοτεχνική τάξη, η οποία αποτέλεσε την πηγή της ευημερίας του κράτους την περίοδο αυτή.
 5. Το κράτος της Ηπείρου ιδρύθηκε και οργανώθηκε από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα.
- (II)** Να κατατάξετε στη σωστή χρονολογική σειρά τα ακόλουθα γεγονότα, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. οριστικό Σχίσμα των Εκκλησιών
 - β. ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο
 - γ. μάχη του Κοσσυφοπεδίου (μεταξύ Σέρβων και Οθωμανών)
 - δ. Πρώτη Σταυροφορία
 - ε. εκδίωξη και καταφυγή του Μωάμεθ στη Μεδίνα
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, φυσιοκράτες.

441. ΘΕΜΑ 1_25491

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Η εικονομαχική πολιτική απέβλεπε στη συμφιλίωση της κεντρικής εξουσίας με τους αγροτικούς πληθυσμούς της Μικράς Ασίας.
 2. Ο πατριάρχης Φώτιος συγκρούστηκε με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, οδηγώντας στο Πρώτο Σχίσμα.
 3. Το αλληλέγγυον υποχρέωνε τους φτωχούς γείτονες να καταβάλλουν τους φόρους όσων εγκατέλειπαν τη γη τους.
 4. Το 1261 η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας ανέκτησε την Κωνσταντινούπολη.
 5. Ο Χριστόφορος Κολόμβος, όταν αποβιβάστηκε το 1492 στο Σαν Σαλβαδόρ, πίστεψε πως είχε φτάσει στις Ινδίες.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Όρκος του Σφαιριστηρίου
 - β. πρώτος περίπλους της γης
 - γ. αναχαίτιση των Αράβων από τον Κάρολο Μαρτέλο στο Πουατιέ της Γαλλίας
 - δ. έκδοση του Προχείρου Νόμου
 - ε. αποδημία του Μωάμεθ στη Μεδίνα
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, φυσιοκράτες.

442. ΘΕΜΑ 1_25496

- α. (I)** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
1. Στο Ισλάμ η θρησκευτική δικαιοσύνη διαχωρίζεται από την κοσμική.
 2. Ο Λογοθέτης του Δρόμου ήταν υπεύθυνος για την υποδοχή ξένων πρεσβευτών στο Βυζάντιο.
 3. Οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου αποδυνάμωσαν το σύστημα της φεουδαρχίας.
 4. Στα τέλη του 12ου αιώνα η πολιτική και οικονομική αδυναμία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ήταν εμφανής.
 5. Ο Ρουσό στο έργο του Κοινωνικό Συμβόλαιο υπερασπίζεται την ελευθερία του ανθρώπου.
- (II)** Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:
- α. Ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό
 - β. Ίδρυση του κράτους της Ηπείρου
 - γ. Έναρξη της Εικονομαχίας
 - δ. Οριστικό Σχίσμα των δύο Εκκλησιών
 - ε. Υπαγωγή της Βουλγαρίας στη δικαιοδοσία του Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης
- β.** Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Επαναγωγή, μερκαντισμός.

443. ΘΕΜΑ 1_25628

- α. (I)** Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:
1. Τον 9ο αιώνα εξελίχθηκαν στα κράτη της Σερβίας και της Κροατίας οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν:
 - α. βορειοδυτικά της Χερσονήσου του Αίμου
 - β. δυτικά της Χερσονήσου του Αίμου
 - γ. νότια της Χερσονήσου του Αίμου
 - δ. βορειοδυτικά της Ρωσίας
 2. Η δυναμικότερη τάξη της μεσοβυζαντινής κοινωνίας ήταν:
 - α. οι μεγάλοι γαιοκτήμονες
 - β. οι στρατιωτικοί
 - γ. οι ελεύθεροι αγρότες
 - δ. οι έμποροι
 3. Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους:
 - α. αρχίζει η μακρά περίοδος της φεουδαρχίας στο Βυζάντιο
 - β. η Κωνσταντινούπολη μετονομάζεται σε «Ρωμανία»
 - γ. η Κωνσταντινούπολη μετονομάζεται σε «Γαληνοτάτη Δημοκρατία»
 - δ. αρχίζει η μακρά περίοδος της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα
 4. Το κράτος της Ηπείρου:
 - α. ιδρύθηκε από τον Θεόδωρο Λάσκαρη
 - β. ιδρύθηκε από τον Ιωάννη Βατάτζη
 - γ. ιδρύθηκε από τον Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα
 - δ. ιδρύθηκε από τον Μιχαήλ Παλαιολόγο

5. Στη Σύνοδο της Φλωρεντίας (1439) συμμετέχουν, μεταξύ άλλων και οι:

- α. Αμέρικο Βεσπούτσι, Βάσκο Ντα Γκάμα, Βαρθολομαίο Ντιάζ
- β. Γεώργιος Σχολάριος, Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων, επίσκοπος Νικαίας Βησσαρίων
- γ. Δάντης, Πετράρχης, Βοκκάκιος
- δ. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος, Ιουστινιάνης, Λουκάς Νοταράς

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. περίοδος φωτισμένης δεσποτείας
- β. Ιερά Εξέταση
- γ. εξελληνισμός του Βυζαντινού κράτους
- δ. τελετή της περιβολής
- ε. εμφάνιση τυπογραφίας

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, μερκαντισμός.

444. ΘΕΜΑ 1_25633

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο πατριάρχης Φώτιος βοήθησε στην οργάνωση της Βουλγαρικής Εκκλησίας.
2. Το σύστημα της φεουδαρχίας οργανώθηκε από τους κληρικούς, με την τελετή της περιβολής.
3. Την πρωτοβουλία των Σταυροφοριών είχε η καθολική εκκλησία.
4. Ο πρώτος περίπλους της γης πραγματοποιήθηκε από τον Βάσκο ντα Γκάμα.
5. Η θρησκευτική Μεταρρύθμιση συνέβαλε στην ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Βονιφάτιος Μομφερατικός	α. φωτισμένη δεσποτεία
2. Γεώργιος Σχολάριος	β. Το Πνεύμα των Νόμων
3. Μοντεσκιέ	γ. Αδελφική Διδασκαλία
4. Αδαμάντιος Κοραής	δ. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας
5. Γεώργιος Ουάσινγκτον	ε. Συνθήκη της Γάνδης
	στ. Τέταρτη Σταυροφορία
	ζ. ομοσπονδιακή κυβέρνηση

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (τζιχάντ), οικονομικός φιλελευθερισμός.

445. ΘΕΜΑ 1_25707

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Η υιοθέτηση του τίτλου «βασιλεύς πιστός εν Χριστώ» από τον Ηράκλειο αντανακλά τον εξελληνισμό του Βυζαντινού Κράτους.
2. Η εμποροβιοτεχνική τάξη κατά τον 11ο αιώνα στο Βυζάντιο δεν είχε καμία συμμετοχή στην πολιτική ζωής της αυτοκρατορίας.
3. Ο ρόλος της Βενετίας στην υλοποίηση της Τέταρτης Σταυροφορίας ήταν κομβικός.
4. Ο στόχος της συνόδου του Τρέντο ήταν η ηθικοπνευματική ανασυγκρότηση της Καθολικής Εκκλησίας.
5. Στο Πνεύμα των Νόμων ο Τζον Λοκ διατυπώνει τη θεωρία της διάκρισης των εξουσιών σε νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. Φώτιος	α. Κοινωνικό Συμβόλαιο
2. Μουράτ Α΄	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Ρουσσό	γ. μάχη της Άγκυρας
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. άλωση της Κωνσταντινούπολης
5. Ουρβανός Β΄	ε. εκχριστιανισμός των Βουλγάρων
	στ. Πρώτη Σταυροφορία
	ζ. μάχη του Κοσσυφοπεδίου

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: γλαγολιτικό αλφάβητο, οικονομικός φιλελευθερισμός.

446. ΘΕΜΑ_1_25740

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων είναι η Εγίρα.
2. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών του Βυζαντίου δε σχετίζονται με την εκδήλωση της Εικονομαχίας.
3. Ο φόρος των γεωργών που εγκατέλειπαν τη γη τους, μετά τον 8^ο αιώνα, επιβάρυνε τους γείτονες.
4. Η ιδέα της σταυροφορίας, κατά την επικρατέστερη άποψη, ήταν ξένη στο Βυζάντιο.
5. Το κράτος της Ηπείρου δεν μπόρεσε ποτέ να καταστεί σοβαρός ανταγωνιστής της Νίκαιας στην προσπάθεια αποκατάστασης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

A	B
1. φυσιοκράτες	α. φεουδαρχία
2. προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι	β. Φραγκικό κράτος
3. αυλάρχης	γ. Οθωμανικό κράτος
4. βασάλιοι	δ. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση
5. γαζήδες	ε. Σταυροφορίες

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος, στρατιωτικοποίηση (της μεσοβυζαντινής κοινωνίας).

447. ΘΕΜΑ 1_26060

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ένα από τα μέσα άσκησης της βυζαντινής διπλωματίας ήταν:
 - α. ο εκχριστιανισμός άλλων λαών
 - β. η αιχμαλωσία ξένων ηγεμόνων
 - γ. η παροχή δανείων σε ξένους ηγεμόνες
 - δ. η υποκίνηση κινημάτων στο εσωτερικό των άλλων κρατών
2. Όταν οι Σταυροφόροι έγιναν κύριοι της Κωνσταντινούπολης:
 - α. εκτέλεσαν τον αυτοκράτορα Αλέξιο Ε΄ Δούκα Μούρτζουφλο
 - β. επιδόθηκαν σε σφαγές και λεηλασίες
 - γ. στράφηκαν εναντίον των δυνατών
 - δ. σεβάστηκαν τα μνημεία της Πόλης και τις περιουσίες των κατοίκων
3. Μετά τις ανακαλύψεις των νέων χωρών, το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε:
 - α. στη Μεσόγειο
 - β. στον Ινδικό Ωκεανό
 - γ. στη Βαλτική θάλασσα
 - δ. στον Ατλαντικό Ωκεανό και τη Βόρεια θάλασσα
4. Από τις αρχές του 18ου αι. μεγαλύτερη εμπορική και ναυτική δύναμη του κόσμου αναδείχτηκε:
 - α. η Ισπανία
 - β. η Αγγλία
 - γ. η Γαλλία
 - δ. η Ρωσία
5. Ομάδα Διαφωτιστών με επικεφαλής τον Ντιντερό εξέδωσε:
 - α. το «Κοινωνικό Συμβόλαιο»
 - β. την «Εγκυκλοπαίδεια»
 - γ. το «Πνεύμα των Νόμων»
 - δ. τον «Αιμίλιο»

(II) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Α περισσεύει.

A	B
1. Καθοριστική νίκη των Οθωμανών που έκρινε το μέλλον των Βαλκανίων (1389)	α. Μάχη του Πουατιέ
2. Κατάκτηση από τους Οθωμανούς της Νίκαιας (1331) και της Νικομήδειας στη Μ. Ασία	β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
3. Ήττα του Ναπολέοντα (1815)	γ. Μάχη της Άγκυρας
	δ. Μάχη του Κοσσυφοπεδίου

4. Αναχαίτιση της προέλασης των Αράβων από τους Φράγκους (732) 5. Ήττα των Οθωμανών Τούρκων από τους Μογγόλους (1402) 6. Έναρξη της περιόδου της Φραγκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο (13ος – 17ος αι.)	ε. Μάχη στο Βατερλό

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: θέματα, μερκαντισμός.

448. ΘΕΜΑ 2_24313

- α. Ποια είναι η συμβολή της τυπογραφίας στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού;
- β. Ποια ήταν η νέα οικονομική αντίληψη που αντιτάχθηκε στο μερκαντισμό, ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της και ποιοι ήταν οι κυριότεροι εκπρόσωποί της;

449. ΘΕΜΑ 2_24315

- α. Ποιοι παράγοντες συνέβαλαν στην ανάπτυξη της στρατιωτικής ισχύος των Οθωμανών Τούρκων;
- β. Πώς εκφράστηκε η ελευθερία στις οικονομικές δραστηριότητες το 18ο αιώνα και πού οδήγησε;

450. ΘΕΜΑ 2_24319

- α. Ποια ήταν τα αίτια του σχίσματος μεταξύ των δυο Εκκλησιών τον 11ο αιώνα;
- β. Ποια ήταν η νέα οικονομική αντίληψη που αντιτάχθηκε στο μερκαντισμό, ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της και ποιοι ήταν οι κυριότεροι εκπρόσωποί της;

451. ΘΕΜΑ 2_24539

- α. Ποιες ήταν οι συνέπειες των ανακαλύψεων στην κοινωνία και στην επιστήμη;
- β. Ποιος ήταν ο θεμελιωτής του οικονομικού φιλελευθερισμού και ποιο νόμο διατύπωσε για τη λειτουργία της οικονομίας;

452. ΘΕΜΑ 2_24634

- α. Πώς συγκροτήθηκε η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας και ποια επίδραση είχε στις τύχες του Βυζαντίου;
- β. Με ποια επιγραμματική διατύπωση εκφράστηκε η ελευθερία στις οικονομικές δραστηριότητες το 18ο αιώνα και στη διαμόρφωση ποιου συστήματος οδήγησε;

453. ΘΕΜΑ 2_24838

- α. Με ποιον τρόπο επιτεύχθηκε η ανακάλυψη της Αμερικής;
- β. Ποια ήταν η νέα οικονομική αντίληψη που αντιτάχθηκε στο μερκαντισμό, ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της και ποιοι ήταν οι κυριότεροι εκπρόσωποί της;

454. ΘΕΜΑ 2_24903

- α. Ποιες μεταβολές επέφεραν οι Ανακαλύψεις στη βιοτεχνία και στη γεωργία;
- β. Ποιος ήταν ο θεμελιωτής του οικονομικού φιλελευθερισμού και ποιο νόμο διατύπωσε για τη λειτουργία της οικονομίας;

455. ΘΕΜΑ 2_27489

- α. Ποιες επιπτώσεις είχε η Αναγέννηση στον πολιτιστικό τομέα;
- β. Ποιες ήταν οι βασικές αντιλήψεις των φυσιοκρατών και ποια οικονομική αντίληψη προοιωνίζονται;

456. ΘΕΜΑ 2_27499

- α. Να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους εκφράστηκε η γεωργική επανάσταση στη Δυτική Ευρώπη από τα μέσα του 11ου αιώνα κατά αποτελέσματά της.
- β. Ποιες ήταν οι βασικές αντιλήψεις των φυσιοκρατών και ποια οικονομική αντίληψη προοιωνίζονται;

457. ΘΕΜΑ 1_24733

- α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
 1. Ο Πιπίνος Α΄ δώρισε στην παπική εκκλησία την περιοχή της Ραβέννας.
 2. Το αλληλέγγυον ήταν ένας φόρος που επέβαλαν οι δυνατοί.
 3. Το Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών σημειώθηκε το 1054.
 4. Ο Οσμάν υπήρξε ιδρυτής του Οθωμανικού κράτους.
 5. Η Αναγέννηση είναι ένα καλλιτεχνικό κίνημα που αφορά κυρίως την αρχιτεκτονική και την ζωγραφική.
- (II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β΄ (2 στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
1. εξελληνισμός του κράτους	α. Κάρολος ο Μέγας
2. ανεικονικές αντιλήψεις	β. Βασίλειος Β΄
3. οργάνωση Βουλγαρικής Εκκλησίας	γ. Κάρολος Μαρτέλος
4. επικράτηση φεουδαρχίας	δ. Ηράκλειος
5. αποκατάσταση των εικόνων	ε. Λέων Γ΄ Ίσαυρος
	στ. Θεοδώρα
	ζ. πατριάρχης Φώτιος

- β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Ιερά Εξέταση, Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας.

458. ΘΕΜΑ 1_28964

- α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Ένα (1) στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

A	B
1. Λέων Γ΄	α. επέλεξε ως έδρα του το Άαχεν
2. Κωνσταντίνος Ε΄	β. ηγήθηκε της Α΄ Σταυροφορίας
3. Κάρολος Μαρτέλος	γ. συνήψε εμπορική συνθήκη με τους Βενετούς
4. Κάρολος Μέγας	δ. με διαταγή του ο στρατός απομάκρυνε από τη Χαλκή Πύλη των ανακτόρων μια εικόνα του Χριστού
5. Βασίλειος Β΄	ε. αναχαίτισε την πορεία των Αράβων στο Πουατιέ της Γαλλίας
	στ. επί της βασιλείας του κορυφώθηκε η οικονομία

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
- β. Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς
- γ. Τέταρτη Σταυροφορία
- δ. Οικονομαχία
- ε. Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: τελετή της περιβολής, Συνθήκη των Βερσαλλιών (Σεπτέμβριος 1783).

459. ΘΕΜΑ 2_25141

- α. Ποια ήταν η ιστορική πορεία του κράτους της Ηπείρου;
- β. Σε τι στηρίχθηκε η ιδεολογία της Αμερικανικής Επανάστασης και πότε αναγνωρίστηκε από την Αγγλία η ανεξαρτησία των 13 αποικιών;

460. ΘΕΜΑ 2_24323

- α. Ποια ήταν η ιστορική διαδρομή της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204;
- β. Να παρουσιάσετε την οργάνωση του νέου κράτους, όπως καθορίστηκε με το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών.

461. ΘΕΜΑ 2_24550

- α. Να περιγράψετε τις συνέπειες των Ανακαλύψεων στους κλάδους της βιοτεχνίας και της γεωργίας.
- β. Ποιοι ήταν οι φορείς των τριών εξουσιών (νομοθετική, δικαστική και εκτελεστική) στο νεοσύστατο κράτος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής;

462. ΘΕΜΑ 2_27656

- α. Σε ποια πολιτική κατέφυγε το Βυζαντινό κράτος τον 8^ο αιώνα για να αντιμετωπίσει τις προκαλούμενες δυσχέρειες από την εγκατάσταση σλαβικών πληθυσμών στα ευρωπαϊκά εδάφη του και ποια ήταν τα αποτελέσματά της;

β. Τι όριζε το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών (1787) για τον τρόπο διακυβέρνησης του νεοσύστατου κράτους και την άσκηση της νομοθετικής, της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας;

463. ΘΕΜΑ 2_27660

α. Πώς πραγματοποιήθηκε ο εκχριστιανισμός των Βουλγάρων από το Βυζάντιο;

β. Τι όριζε το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών (1787) για τον τρόπο διακυβέρνησης του νεοσύστατου κράτους και την άσκηση της νομοθετικής, της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας;

464. ΘΕΜΑ 1_24523

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο Ηράκλειος υιοθέτησε τον τίτλο:

- α. πιστός εν Χριστώ βασιλεύς
- β. αυτοκράτωρ Ρωμαίων (imperator Romanorum)
- γ. καίσαρ (Caesar)
- δ. αύγουστος (augustus)

2. Την ημέρα των Χριστουγέννων του έτους 800, ο Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) στέφθηκε:

- α. πατρίκιος της Ρώμης
- β. ελέω Θεού βασιλεύς
- γ. Μέγας και ειρηνοποιός αυτοκράτωρ, κυβερνήτης του Ρωμαϊκού κράτους
- δ. αυλάρχης

3. Ο Βασίλειος Β΄ συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με:

- α. τους Γενουάτες
- β. τους Άραβες
- γ. τους Βούλγαρους
- δ. τους Βενετούς

4. Κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και των πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου φιλοδόξησε, μετά την Άλωση, να γίνει:

- α. η Ιταλία
- β. η Ρωσία
- γ. η Δύση
- δ. η Οθωμανική Αυτοκρατορία

5. Στην αναβίωση των ελληνικών γραμμάτων στη Δύση υπήρξε καθοριστική η συμβολή:

- α. των μοναχών
- β. των νέων ανακαλύψεων
- γ. των Ελλήνων λογίων που κατέφυγαν στην Ιταλία
- δ. του πρώτου περίπλου της γης

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A	B
1. Μωάμεθ	α. Νίκαια
2. Βόρης	β. Πορτογαλία
3. Ισαάκιος Β' Άγγελος	γ. Γερμανία
4. Βάσκο ντα Γκάμα	δ. Αραβία
5. Μαρτίνος Λούθηρος	ε. Βουλγαρία
	στ. Κωνσταντινούπολη
	ζ. Μοραβία

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Λογοθέτης του Δρόμου, Όρκος του Σφαιριστηρίου.

465. ΘΕΜΑ_1_25784

α. (I) Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ο αυτοκράτορας Ηράκλειος:
 - α. διατήρησε τους παλαιούς ρωμαϊκούς τίτλους: Imperator Romanorum, Caesar και augustus
 - β. υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο βασιλεύς διατηρώντας συγχρόνως τους ρωμαϊκούς τίτλους Imperator Romanorum, Caesar και augustus
 - γ. υιοθέτησε τον ελληνικό τίτλο βασιλεύς με την προσθήκη πιστός εν Χριστώ εγκαταλείποντας τους ρωμαϊκούς τίτλους Imperator Romanorum, Caesar και augustus
 - δ. δεν έκανε καμία αλλαγή ως προς τον τρόπο τιτλοφορίας του
2. Το έτος αποδημίας του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα αποτελεί την αφετηρία:
 - α. της δημόσιας διδασκαλίας του Μωάμεθ για τη νέα θρησκεία
 - β. του ιερού πολέμου
 - γ. του χρονολογικού συστήματος των Αράβων
 - δ. της νεότερης ιστορίας των Οθωμανών
3. Η αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία:
 - α. οδήγησε στην υπαγωγή των Σλάβων της Μοραβίας στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως
 - β. απέτυχε, αφού οι μαθητές του Κυρίλλου και του Μεθοδίου εκδιώχθηκαν από τον φραγκικό κλήρο
 - γ. πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του πάπα
 - δ. οδήγησε στην επινόηση αλφαβήτου για τη σλαβονική γλώσσα και έθεσε τις βάσεις της εθνικής φιλολογίας των Σλάβων
4. Για το Σχίσμα του 1054, μεταξύ των δύο Εκκλησιών, μεγάλες ευθύνες πρέπει να αποδοθούν:
 - α. στον πατριάρχη Φώτιο και στον πάπα Νικόλαο
 - β. στον πατριάρχη Μιχαήλ Κηρουλάριο και στον καρδινάλιο Ουμβέρτο
 - γ. στον πάπα Ουρβανό Β' και στον Ερρίκο Δ'
 - δ. στον πάπα Ιννοκέντιο Γ' και στον Βονιφάτιο Μομφερατικό
5. Μια σημαντική συνέπεια των γεωγραφικών ανακαλύψεων ήταν ότι:
 - α. η κεντρική και ανατολική Ευρώπη έγιναν το κέντρο των διεθνών εξελίξεων
 - β. το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε από την Ευρώπη στην Ασία
 - γ. η φεουδαρχική δομή της οικονομίας ενισχύθηκε

δ. το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε από τη Μεσόγειο στον Ατλαντικό Ωκεανό και τη Βόρεια θάλασσα

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο:

- α. Σχίσμα μεταξύ των δύο Εκκλησιών
- β. κίνημα του ανθρωπισμού
- γ. Εκατονταετής Πόλεμος
- δ. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση
- ε. Τέταρτη Σταυροφορία

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: βασιλικοί, Βαστίλλη (Γαλλική Επανάσταση).

466. ΘΕΜΑ_1_29288

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Κατά τη μεσοβυζαντινή περίοδο οι ελεύθεροι αγρότες ήταν οργανωμένοι σε κοινότητες χωρίων.
2. Μετά τη στέψη του, τα Χριστούγεννα του 800, ο Κάρολος ο Μέγας επέλεξε ως έδρα του τη Ρώμη.
3. Ο Λογοθέτης του Δρόμου, στενός συνεργάτης του αυτοκράτορα, ήδη από τον 7ο αιώνα, ήταν υπεύθυνος για την υποδοχή ξένων πρεσβευτών.
4. Το σύστημα της φεουδαρχίας αναπτύχθηκε στη διάρκεια του 8ου αιώνα, μετά την κατάρρευση της δυναστείας των Μεροβιγγείων.
5. Στη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439) ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος αρνήθηκε την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο:

- α. Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας
- β. κήρυξη της Πρώτης Σταυροφορίας
- γ. έκρηξη της Γαλλικής Επανάστασης
- δ. αποστολή ιεραποστόλων του Βυζαντίου στη Μοραβία
- ε. Ειρήνη της Αυγούστας

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: ιερός πόλεμος (στο Ισλάμ), γενίτσαροι.

467. ΘΕΜΑ_1_25778

α. (I) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας της φεουδαρχίας βρίσκεται ο φεουδάρχης.
2. Οι πόλεις που ιδρύθηκαν στα μέσα του 11ου αιώνα στη Δυτική Ευρώπη διαδραμάτιζαν τον ίδιο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό ρόλο με τις μονές του Πρώιμου Μεσαίωνα.
3. Οι ιππείς-τιμαριούχοι ήταν σώμα του οθωμανικού στρατού αποτελούμενο από μισθοφόρους και στρατολογημένους με τη βία υποτελείς χριστιανικούς πληθυσμούς.
4. Το Κογκρέσο, σύμφωνα με το Σύνταγμα των ΗΠΑ, ασκεί τη νομοθετική εξουσία.

5. Με τον Όρκο του Σφαιριστηρίου οι αντιπρόσωποι της Τρίτης Τάξης κατήγγησαν τα προνόμια του κλήρου και των ευγενών.

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Ένδοξη Επανάσταση
- β. Κατάλυση του Λατινικού Βασιλείου της Θεσσαλονίκης
- γ. Έκδοση του Προχείρου Νόμου
- δ. Σύνοδος του Τρέντο
- ε. Αποδημία του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: Νεοελληνικός Διαφωτισμός, φυσιοκράτες.

468. ΘΕΜΑ_1_25779

α. (I) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με στοιχεία της στήλης Β. Δύο (2) στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. Μιχαήλ Κομνηνός Δούκας	α. σύγκλιση των Γενικών Τάξεων για έγκριση νέων φόρων
2. Λέων Γ'	β. ίδρυση του κράτους της Ηπείρου
3. Ρουσσό	γ. μαζική έκδοση συγχωροχαρτιών
4. Μπεκαρία	δ. υποστηρικτής της φυσικής διδασκαλίας
5. Νεκέρ	ε. ήττα στο Βατερλό
6. Λούθηρος	
7. Ναπολέοντας	

(II) Να τοποθετήσετε τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογικά σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο και καταλήγοντας στο πιο πρόσφατο:

- α. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη
- β. Ίδρυση Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας
- γ. Κατάληψη του φρουρίου της Καλλίπολης από τους Οθωμανούς
- δ. Διατύπωση της Ομολογίας της Αυγούστας
- ε. Ανακάλυψη της Αμερικής από τον Κολόμβο

β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων: ανθρωπισμός, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

469. ΘΕΜΑ_2_24316

- α. Ποια ήταν η ιστορική διαδρομή της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204;
- β. Ποιες αλλαγές επέφερε η Γαλλική Επανάσταση στον τομέα της παιδείας και της θρησκείας;

470. ΘΕΜΑ_2_24546

- α. Ποια σημαντική συνέπεια είχαν οι γεωγραφικές Ανακαλύψεις;

β. Ποιες ήταν οι συνέπειες της Γαλλικής Επανάστασης στον τομέα της εκπαίδευσης και στον τομέα της θρησκείας;

471. ΘΕΜΑ_2_24559

- α. Ποιες κοινωνικές ομάδες συγκροτούν το βυζαντινό χωρίον (= κοινότητα) από τον 6ο αιώνα και κάτω από ποιες συνθήκες οι μικροκαλλιεργητές υποβιβάζονταν σε παροίκους;
- β. Ποιες ήταν οι μεταβολές που επέφερε η Γαλλική Επανάσταση στον πολιτικό τομέα και στην ανάδειξη της σημασίας της κοινής γνώμης;

472. ΘΕΜΑ_2_27463

- α. Να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο έδρασαν οι Βυζαντινοί στο θέμα του εκχριστιανισμού των Βουλγάρων.
- β. Ποιες αλλαγές συντελέστηκαν στον οικονομικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό τομέα με τη Γαλλική Επανάσταση;

473. ΘΕΜΑ_2_27491

- α. Να παρουσιάσετε τον τρόπο με τον οποίο αντέδρασαν οι φορείς του ανθρωπισμού στις αδυναμίες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.
- β. Να παρουσιάσετε την επίδραση που άσκησε η Γαλλική Επανάσταση στον πολιτικό τομέα, κυρίως σε ό,τι αφορά τη θέση και τη συμμετοχή του λαού.

474. ΘΕΜΑ_2_27494

- α. Πώς επηρέασε το κήρυγμα του Λούθηρου την Ευρώπη σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο;
- β. Πώς επηρέασε η Γαλλική Επανάσταση τον στρατό και τη θρησκεία;

475. ΘΕΜΑ_2_27663

- α. Ποιες ήταν οι κοινωνικές συνέπειες των Ανακαλύψεων;
- β. Ποιες ήταν οι συνέπειες της Γαλλικής Επανάστασης στον οικονομικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό τομέα;